

*Za Stana Ricea, Carole Malkin
i Alice O'Brien Bernhardt*

PRVI DIO

Tako dakle - zamišljeno reče vampir i polako priđe preko sobe. Priđe prozoru. Dugo je ondje stajao. Njegov se lik ocrtavao na slabom svjetlu ulične rasvjete i automobilskih svjetala. Mladić je sad jasnije vidio pokućstvo u sobi, okrugao hrastov stol, stolce. Na jednom zidu visio je umivaonik, iznad njega zrcalo. On metne kovčežić na stol i pričeka.

- Koliko ste vrpce donijeli? - upita vampir i okrene mladiću profil. - Dovoljno za životnu pripovijest?

- Naravno, ako je život zanimljiv. Ako mi se posreći, ponekad u jednoj noći obavim razgovor s tri ili četiri osobe. Ali priča mora biti zanimljiva. Pošteno, zar ne?

- Zadivljujuće pošteno - odgovori vampir. - Želio bih vam ispričati svoju životnu povijest. Zaista.

- Izvrsno - reče mladić. Brzo izvadi mali magnetofon iz kovčežića pa provjeri vrpcu i baterije. - Silno me zanima zašto vjerujete u to, zašto...

- Ne - prekine ga vampir. - Ne možemo tako početi. Je li aparat spreman?

- Da - reče mladić.

- Sjednite. Upalit ću veliko svjetlo.

- Mislio sam da vampiri ne vole svjetlo - reče mladić. - Ako smatrate da tama pridonosi atmosferi... - Zastane. Vampir ga je netremice promatrao leđima okrenut prozoru. Mladić nije vidio njegovo lice, i nešto ga u njegovu nepomičnom liku uznemiri. Zausti, ali ne reče ništa. Uzdahne s olakšanjem kad vampir priđe k stolu i ispruži ruku prema prekidaču.

Sobu preplavi oštro žuto svjetlo. Mladić podigne pogled i zaprepašteno se zagleda u vampira. Prsti mu polete unatrag i čvrsto se uhvate za rub stola. - Mili Bože! - šapne pa nijemo blene u vampira.

Vampir je bio potpuno bijele i glatke puti, kao da ga je netko isklesao iz oguljene kosti. Lice mu je bilo beživotno poput kipa, osim dva sjajna zelena oka koja su piljila u mladića poput plamenova.

Vampir se nasmiješi skoro sjetno. Glatka bijela masa njegova lica pokrene se kao kod likova u stripu: malo pokreta, ali silno izražajno.

- Shvaćate li? - upita blago.

Mladić zadrhti i podigne ruku kao da zasjenjuje jako svjetlo.

Očima polako prijeđe preko fino skrojena crnog kaputa čije je nejasne obrise vidio u baru, dubokih nabora pelerine, crne svilene kravate zavezane u čvor te sjajnog bijelog ovratnika, bijelog poput vampirove puti. Zagleda se u vampirovu gustu valovitu crnu kosu, začušljanu unatrag preko vrhova uski i uvojke koji su dodirivali rub bijelog ovratnika.

- Još želite intervju? - upita vampir.

Mladić otvori usta, ali iz njih ne izađe glas. Kimao je glavom.

Tad reče: - Da.

Vampir polako sjedne sučelice mladiću i blago se i povjerljivo nagne prema njemu. - Ne bojte se. Počnite snimati.

Ispruži ruku. Mladić ustukne. Znoj mu se slijevao niz lice. Vampir mu rukom poklopi rame i reče: - Vjerujte mi, neću vam nauditi.

Želim ovaj razgovor. Važniji mi je no što mislite. Želim da počnete. - Povuče ruku. Smireno je čekao.

Mladiću je trebalo vremena da rupčićem obriše čelo i usne. Promuca da je mikrofon pričvršćen, pritisne tipku i reče da je aparat uključen.

- Niste uvijek bili vampir, zar ne? - počne.

- Ne - odgovori vampir. - Postao sam vampir u dobi od dvadeset pet godina, 1791. godine.

Mladića osupne točnost datuma i on ga ponovi. Upita: - Kako se to dogodilo?

- Na to je jednostavno odgovoriti. A ja ne želim jednostavne odgovore - reče vampir. - Htio bih ispričati istinu.

- Da - zabrza mladić. Pregibao je rupčić i brisao njime usta.

- Dogodila se tragedija - počne vampir. - Umro je moj mlađi brat. - Zašuti. Mladić iskoristi priliku da se nakašlje i ponovno obriše lice. Zatim gotovo nestrajljivo gurne rupčić u džep.

- Nije vam bolno pričati? - upita plaho.

- Imate takav dojam? - upita vampir. - Ne. - Zatrese glavom. -

Tu sam priču ispričao još samo jednoj osobi, a i to je bilo davno. Ne, ne pričinja mi bol... Živjeli smo u Lousiani. Dobili smo leno i osnovali dvije plantaže indiga na Mississippiju blizu New Orleansa.

- Ah, otuda naglasak - tiho će mladić.

Vampir se tupo zagleda u njega. - Imam naglasak? - Počne se smijati.

Mladić se zbuni pa brzo odgovori. - Zapazio sam ga u baru kad sam vas upitao čime se bavite. Oštro izgovarate suglasnike. Nisam shvatio kako je riječ o francuskom naglasku.

- U redu je - umirivao ga je vampir. - Nisam se začudio koliko se čini. Kadšto zaboravim na svoj naglasak. Ali, da nastavim.

- Izvolite - reče mladić.

- Govorio sam o plantažama. One su zaslužne da sam postao vampir. Ali o tome ću poslije. Naš je život na plantažama bio i raskošan i priprost, ali za nas silno privlačan. Ondje smo živjeli puno bolje nego u Francuskoj. Možda je to tek bio dojam zbog divljine Lousiane, ali taj dojam je za nas bio stvarnost. Pamtim da je kuća bila pretrpana uvezenim pokućstvom. - Vampir se osmjehne. - Klavičembalo je bio divan. Sestra je svirala na njemu. U ljetnim večerima sjedila bi za tipkama leđima okrenuta francuskom prozoru. Još se sjećam prozračne, brze glazbe, močvare iza njezinih leđa. i čempresa obraslih mahovinom koji se ocrtavaju na nebu. Pa zvuci močvare, životinjski zbor, krik ptica. Obožavali smo ih. Zbog njih nam se pokućstvo od ružina drveta činilo dragocjenije, a glazba nježnija i poželjnija. Voljeli smo močvaru čak i kad je visterija za manje od godinu dana probila kroz prozore u potkrovlju i pipcima prodrila u okrečenu ciglu. Da, obožavali smo te zvuke. Svi, osim mog brata. Nikad ga nisam čuo da se žalio, ali sam znao kako se osjećao.

Moj je otac umro i bio sam glava obitelji. Morao sam brata štititi od majke i sestre. Htjele su ga voditi u posjete, na zabave u New Orleans, a on je to mrzio. Mislim da je prestao odlaziti s njima prije nego što je navršio dvanaest godina. Mario je jedino za molitvu.

Molitvu i za u kožu uvezanu knjigu o životu svetaca.

Naposljedku sam mu sagradio kapelicu podalje od kuće u kojoj je počeo provoditi dane, a često bi ostajao i do sumraka. Životna ironija! On je bio drukčiji, a ja sam bio običan! Ni po čemu nisam bio neobičan. Vampir se nasmiješi.

Ponekad bih navečer otišao k njemu. Zatekao bih ga u vrtu blizu kapelice. Sjedio bi potpuno mirno na kamenoj klupi. Ja bih mu ispričao svoje probleme, o nevoljama s robovima, nepovjerenju prema nadgledniku, vremenu, bankarima, svim problemima koji su

činili moj život. On bi me saslušao, malokad me prekidajući, uvijek pun razumijevanja. Od njega bih otišao s osjećajem da je riješio sve umjesto mene. Nisam mu ništa mogao odbiti. Zarekao sam se kako ću mu omogućiti da se zaredi kad dođe vrijeme bez obzira na to što će mi srce prepući kad ga izgubim. Nisam bio u pravu. - Vampir zašuti.

Mladić ga pogleda, a tad se trgne kao da se prenuo iz misli. Zapinjao je u govoru kao da ne može naći prave riječi. - Nije želio biti svećenik? - upita. Vampir se zagleda u njega kao da pokušava razabrati što mu piše na licu.

- Nisam bio u pravu u vezi sa mnom, da mu ništa neću zabraniti. - Pogled mu odluta do suprotnog zida i počine na prozorskim daskama. - Počela su ukazanja.

- Prava? - upita mladić, ponovno se kolebajući, kao da razmišlja o nečem drugom.

- Ja nisam tako mislio - odgovori vampir. - Imao je petnaest godina. Bio je vrlo lijep. Glatke puti i golemih plavih očiju. Snažne građe, ne ovako mršav i bio je... Ali njegove oči! Kad bih ga pogledao u oči osjećao bih se kao da stojim na kraju svijeta ili na oceanskoj plaži koju šiba vjetar i na kojoj se čuje tek blagi šum valova.

Dakle - reče on, još zagledan u prozorske daske - počela su ukazanja. Najprije su došli nagovještaji. Prestao je jesti. Živio je u kapelici.

U svako doba dana ili noći zatekao bih ga kako kleči ispred oltara na golom kamenu. Zapustio je i kapelicu. Prestao je čistiti svijeće, mijenjati oltarski pokrov, mesti lišće. Jedne sam se noći duboko zabrinuo kad sam ga iz ružičnjaka promatrao sat vremena.

Nepomično je klečao i nije spuštao ruke koje je držao raširene u obliku križa. Robovi su ga smatrali ludim. - Vampir začuđeno podigne obrve. - Ja sam bio uvjeren da je tek odviše... usrdan. Da je malo pretjerao u ljubavi prema Bogu. A tad mi je ispričao o ukazanjima. U kapelici su mu se ukazali i Sveti Dominik i Blažena djevica Marija. Rekli su mu da mora prodati naše imanje u Louisiani, svu našu imovinu, i tim novcem obavljati misionarski rad u Francuskoj. Moj je brat trebao biti veliki vjerski vođa, vratiti zemlju njezinu prvotnom vjerskom zanosu, okrenuti kotač povijesti protiv bezboštva i revolucije. Naravno, nije imao vlastita novca.

Tražio je da prodam plantaže i gradske kuće u New Orleansu i dam mu novac.

Vampir ponovno zašuti. Mladić je nepomično sjedio i u čudu ga gledao. - Ah... oprostite - šapne. - Što ste rekli? Jeste li prodali plantaže?

- Ne - reče vampir, mirna lica kao i na početku razgovora. - Nasmijao sam mu se u lice, a on se razbjjesnio. Uporno je tvrdio kako je primio taj nalog iz ustiju Djevice Marije. Tko sam ja da se ogлуšujem na nj? Zaista, tko? - upita on tiho, kao da ponovno o tome razmišlja. - Tko sam ja? On me uvjeravao, ja sam se glasno smijao. Glupost, rekoh mu, proizvod nezrela pa i nezdrava uma. Kapelica je bila pogreška, rekoh mu, odmah ću narediti da je sruše. Ići će u školu u New Orleans i ondje će mu takve bolesne zamisli izbiti iz glave. Ne sjećam se svega što sam rekao, ali se sjećam kako sam se osjećao. Ispod svog prezirnog odbacivanja osjećao sam pritajen gnjev i razočaranje. Bio sam gorko razočaran. Nisam mu uopće vjerovao.

- To je razumljivo - brzo ubaci mladić, više ne tako iznenađena izraza lica. - Tko bi mu vjerovao?

- Je li baš tako? - vampir ga pogleda. - Mislim da je možda bila riječ o opakom sebeljublju. Dopustite da objasnim. Rekoh da sam volio brata. Ponekad bih pomislio da je svetac. Poticao sam ga u molitvama i meditaciji i bio voljan dopustiti mu zarediti se. Da mi je netko rekao kako je određeni svetac u Arlesu ili Lourdesu imao ukazanja, povjerovao bih. Bio sam katolik, vjerovao sam u svece. Palio sam zavjetne svijeće ispod njihovih mramornih kipova u crkvama, poznavao njihove slike, simbole, imena. Ali nisam vjerovao, nisam mogao vjerovati svom bratu. Ni na trenutak nisam povjerovao da je imao ukazanja. Zašto? Jer mi je bio brat. Možda je svetac, bez sumnje je čudan, ali nije Franjo Asiški. Ne moj brat. Moj brat ne može biti takav. To je sebeljublje. Shvaćate?

Mladić razmisli nekoliko trenutaka prije no što odgovori. Potvrдно kimne glavom.

- Možda jest imao ukazanja - reče vampir.

- Znači da ne znate je li ih imao ili nije?

- Tako je, ali znam da se ni trenutak nije pokolebao u svom uvjerenju. To sad znam, a znao sam i te noći kad je otišao iz moje sobe lud od bola i žalosti. Nimalo se nije pokolebao. A za nekoliko je minuta bio mrtav.

- Kako? upita mladić.

- Izašao je kroz staklena vrata na trijem i zastao nakratko na vrhu stuba. A tad je pao. Bio je mrtav kad sam stigao do podnožja.

Slomio je vrat. - Vampir preneraženo odmahne glavom. No izraz lica mu je i dalje bio nepomućen.

- Jeste li vidjeli kad je pao? - upita mladić - Okliznuo se?

- Dvojica slugu su ga vidjeli. Rekli su da je pogledao u nebo kao da je nešto ondje ugledao. Tad se čitavim tijelom zanjihao prema naprijed, kao da ga je podignuo vjetar. Sluga je rekao da je htio nešto reći kad je pao. I meni se učinilo da je nešto htio reći, ali sam se tad okrenuo od prozora. Bio sam okrenut leđima kad sam začuo buku. - Pogledom preleti preko magnetofona. - Nisam si mogao oprostiti. Osjećao sam se odgovornim za njegovu smrt - reče. - A činilo se da me i drugi smatraju odgovornim.

- Ali zašto? Rekli ste da su vidjeli kako pada.

- Nisu me izravno optuživali, ali su znali da se između nas dogodilo nešto neugodno, da smo se prepirali neposredno prije pada.

Sluge su nas čule, majka nas je čula. Majka me neprestano ispitivala što se dogodilo i zašto je moj inače tihi brat vikao. Pridružila se i sestra, a ja sam naravno odbijao reći. Bio sam tako bijedan i potresen da nisam imao strpljenja ni za koga. Odlučio sam da im neću ispričati o njegovim "ukazanjima". Nitko neće doznati kako nije postao svetac, nego fanatik. Sestra je otišla spavati kako ne bi morala ići na sprovod, a majka je svima pričala da se u mojoj sobi dogodilo nešto užasno što ne želim otkriti, pa me zbog njezinih riječi čak i policija ispitivala. Naposljetku je došao svećenik i zahtijevao da mu ispričam što se dogodilo. Nikome nisam ispričao. Žučna rasprava, govorio sam. Ogorčeno sam ponavljao da nisam bio na trijemu kad je pao, a svi me gledaju kao da sam ga ja ubio. Osjećao sam se kao da sam ga ubio. Dva sam dana sjedio u salonu pokraj njegova odra i mislio: "Ubio sam ga." Netremice sam ga promatrao dok mi se pred očima nije zacrnilo. Zamalo sam se onesvijestio. Na betonu je razbio potiljak pa mu je glava na jastuku imala čudan oblik. Prisiljavao sam se gledati ga, jer sam jedva podnosio bol i miris truleži i dolazio u

iskušenje da mu pokušam otvoriti oči. Lude misli i nagoni. A najčešće sam mislio: "Smijao sam mu se, nisam mu vjerovao, nisam mu bio dobar. Pao je zbog mene."

- To se zaista dogodilo, zar ne? - šapne mladić. - Pričate mi istinu?

- Da - reče vampir i pogleda mladića ne iznenadivši se. U njegovim se očima, pogled kojih je prebacio s mladića na prozor, ogledalo slabo zanimanje za mladića, u čijoj se duši odigravala tiha borba.

- Rekli ste da ne znate za ukazanja, da vi, vampir, ne znate je li...

- Želio bih pričati redom - reče vampir. - Kronološkim redoslijedom.

Ne, ne znam istinu o ukazanjima. Još ne znam. - Ponovno pričeka dok mladić ne reče: - Molim vas, nastavite.

- Dakle, htio sam prodati plantaže. Nisam želio vidjeti ni kuću ni kapelicu. Naposljetku sam ih dao u zakup agenciji koja ih je trebala za mene obrađivati i upravljati njima kako ja ne bih morao onamo odlaziti. Preselio sam majku i sestru u jednu od naših kuća u New Orleansu. Naravno, nisam umaknuo bratu. Neprestano sam razmišljao o njegovu tijelu koje trune u zemlji. Pokopali smo ga na groblju St. Louis u New Orleansu pa sam izbjegavao prolaziti onuda. Ipak sam neprestano mislio na njega. Pijan ili trijezan, vidio sam njegovo trulo tijelo u mrtvačkom sanduku. Nisam to mogao podnijeti. Sanjao sam kako stoji na vrhu stuba, a ja ga držim za ruku, ljubazno razgovaram s njim i nagovaram ga da se vrati u sobu.

Blago mu govorim kako mu vjerujem, a da se on mora moliti za moju vjeru. U međuvremenu su robovi na Pointe du Lacu (mojoj plantaži) počeli govoriti kako viđaju njegov duh na trijemu i nadglednik nije mogao održavati red. Ljudi su mojoj sestri počeli postavljati uvredljiva pitanja o tom događaju i postala je histerična. Zapravo nije bila histerična, nego je smatrala da tako mora reagirati, pa je tako i reagirala. Ja sam pio i malokad bio kod kuće. Živio sam poput čovjeka koji želi umrijeti, ali nema hrabrosti da si skрати muke. Lutao sam tamnim ulicama i prolazima, spavao pijanim snom u kabareima. Izvukao sam se iz dva dvoboja više zbog ravnodušja nego kukavičluka i iskreno želio da me netko ubije. A tad sam bio napadnut. Mogao me napasti bilo tko: mornar, lupež, manijak. Ali me napao vampir. Uhvatio me jedne noći na stubama ispred ulaza i ostavio me umrijeti. Tako sam barem mislio.

- Isisao vam je krv? - upita mladić.
- Da - nasmije se vampir. - Isisao mi je krv. Tako se to radi.
- Ali ste preživjeli - reče mladić. - Rekli ste da vas je ostavio umrijeti.
- Ostavio mi je malo krvi. Njemu je to bilo dovoljno. Čim su me našli, odnijeli su me u krevet. Bio sam zbunjen i nisam znao što mi se dogodilo. Vjerojatno sam pomislio da sam doživio srčani udar od pića. Očekivao sam smrt i nisam želio jesti, piti ili razgovarati s liječnikom. Majka je poslala po svećenika. U bunilu sam mu sve ispričao, o bratovljevim ukazanjima i svojem postupku. Sjećam se kako sam se grčevito držao za njegovu ruku i tražio da se nekoliko puta zakune da nikome ništa neće ispričati. - Znam da ga nisam ubio - rekoh napokon svećeniku. - Ali ne mogu živjeti kad je on mrtav, zbog mojeg postupka prema njemu.
- Glupost - odgovori mi on. - Naravno da možete živjeti. Samo se pretjerano odajete užicima. Potrebni ste majci, a posebice sestri. A tog vašeg brata je obuzeo vrag. - Tako sam se zaprepastio kad je to rekao da nisam mogao prosvjedovati. Ukazivao mu se vrag, objasni svećenik. Vrag se razmahao. Čitava Francuska je pod njegovim utjecajem, a revolucija je njegova najveća pobjeda. - Mog brata spasilo bi jedino istjerivanje vraga, molitva i post, nekoliko muškaraca koji bi ga držali dok bi vrag divljao u njegovu tijelu. - Vrag ga je bacio niz stube, to je jasno - objavi on. - U vašoj sobi niste razgovarali s bratom, nego s vragom. - To me razbjesnilo. Bio sam uvjeren kako sam na rubu izdržljivosti, ali nije bilo tako. Nastavio je govoriti o vragu, o vraćanju među robovima i slučajevima opsjednutosti zlim duhovima u drugim krajevima svijeta. Podivljao sam. Uništio sam sobu i zamalo ubio svećenika.
- Ali vaša snaga... vampirska? - upita mladić.
- Bio sam izvan sebe - objasni vampir. - Učinio sam ono što ne bih mogao ni zdrav. Sad mi je taj prizor nejasan, nestvaran. Ali se sjećam da sam ga izgurao kroz stražnji ulaz kuće, kroz dvorište i prislonio ga uz kuhinjski zid u koji sam mu udarao glavom i zamalo ga ubio. Kad sam se nasmrt iscrpio i kad su me napokon svladali, pustili su mi krv. Budale! No namjeravao sam reći nešto drugo. Tada sam spoznao svoje sebeljublje. Vjerojatno sam u svećeniku vidio svoj odraz. Svećenikov prezir prema mom bratu odražavao je

moj prezir; njegovo plitko blebetanje o vragu, odbijanje da makar i na trenutak pomisli kako je bio u blizini svete osobe.

- Vjerovao je u opsjednutost vragom.

- To je puno prihvatljivija pomisao - odmah će vampir. - Ljudi koji prestanu vjerovati u Boga ili dobrotu, vjeruju u vruga. Ne znam zašto. Lažem, znam zašto. Zlo je uvijek moguće, a dobrota je neizmjereno teška. Osim toga, opsjednutost je druga riječ za ludilo. Barem ju je tako upotrebljavao taj svećenik. Siguran sam da se on nagledao ludila. Vjerojatno bi stajao iznad luđaka i proglasio ih opsjednutima. Pri istjerivanju zlih duhova nitko ne očekuje vidjeti vruga. Ali stajati u nazočnosti sveca, povjerovati da je svetac imao ukazanje, to nitko ne može. To je sebeljublje, naša nespremnost da povjerujemo kako sveci mogu živjeti među nama.

- Nikad o tome nisam razmišljao - reče mladić. - Ali što se dogodilo s vama? Rekli ste da su vam pustili krv kako bi vas izliječili. To vas je zacijelo skoro ubilo.

Vampir se nasmije. - Zaista. Ali se onaj vampir vratio. Želio je Pointe du Lac, moju plantažu.

Bilo je kasno, sestra je zaspala. Sjećam se kao da je bilo jučer.

Ušao je kroz dvorište, bešumno otvorio staklena vrata. Visok, bjeloput čovjek guste plave kose i skladnih, mačjih pokreta. Nježno je navukao šal preko sestrinih očiju i spustio stijenj u svjetiljci. Sestra je drijemala pokraj umivaonika i krpe kojom je brisala moje čelo.

Nije se pomakla do jutra. Ali sam se ja silno promijenio.

- Kako? - upita mladić.

Vampir uzdahne. Zavali se u stolac i zagleda u zidove. -

Najprije sam pomislio da je on liječnik ili netko koga je moja obitelj pozvala da me urazumi. Ali tu je sumnju odmah otklonio. Prišao je krevetu i nagnuo se. Lice mu je osvijetlila ulična svjetiljka pa sam shvatio da nije običan čovjek. Sive oči su se žarile, a duge bijele ruke koje su opušteno visjele niz bokove nisu bile čovječe. Mislim da sam tog trenutka sve shvatio, a ono što mi je on ispričao bila je tek potvrda. Čim sam ga ugledao, njegovu nadnaravnu auru i shvatio kako nikad nisam vidio takvo stvorenje, nestalo me. Onaj ego koji nije mogao podnijeti da u njegovoj blizini postoji izvanredno biće, smrvio se u prah. Sve moje zamisli, čak i krivnja i želja za smrću, učinile su mi se potpuno nevažnim. Zaboravio sam na sebe! - reče on. Tiho se šakom dodirivao po prsima. - Zaboravio sam na sebe.

Istog sam trenutka shvatio značenje te posjete. Moje čuđenje se povećavalo.

Dok mi je govorio o tome što bih mogao postati, o svom životu i njegovu značenju, moja prošlost pretvorila se u pepeo. Gledao sam svoj život kao da sam izvan njega: taštinu, sebeljublje, bijeg od jedne neugode do druge, lažnu vjeru u Boga i Djevicu Mariju i mnoštvo svetaca čija su imena punila stranice mojih molitvenika, ali od kojih nijedan nije nimalo promijenio moj uskogrudan, škrt i sebičan život. Vidio sam svoje stvarne bogove, bogove većine. Hrana, piće i sigurnost lagodnosti. Pepeo.

Na mladićevu se licu vidjela napetost. Bio je zbunjen i zaprepašten. - I tako ste odlučili postati vampir? - upita. Vampir ne odgovori odmah.

- Odlučio nije prava riječ. Ne mogu reći da je bilo neizbježno čim je ušao u sobu. Ne, nije bilo neizbježno. Ali ne mogu reći ni da sam odlučio. Recimo da je bilo ovako: kad je prestao govoriti, nisam mogao učiniti ništa drugo, i krenuo sam tim putem ne osvrnuvši se. Osim jednom.

- Osim jednom? A to je bilo?

- Moj posljednji izlazak sunca - reče vampir.

- Tog jutra još nisam bio vampir i posljednji sam put promatrao izlazak sunca.

Živo ga se sjećam, iako se ne sjećam nijedne druge zore. Sjećam se da je svjetlost najprije pala na vrhove staklenih vrata, da su zastori pobljedjeli, a tad se sjaj pojačao. U krpicama se probijao kroz krošnje stabala. Naposljetku je sunce zasjalo kroz prozore i na kamenu podu isplelo čipku. Čipka od sjene prekrila je i usnuli lik moje sestre, pokrivena šalom. Kad se ugrijala, odgurnula je šal a tad je sunce punim sjajem zasjalo u njezine oči pa je stisnula kapke. Zatim je sunce zablistalo na stolu na koji se naslonila, pa zatim u vodi u vrču. Osjetio sam sunčevu toplinu na rukama koje sam držao na pokrivaču, pa na licu. Ležao sam u krevetu i razmišljao o vampirovim riječima. Tad sam se oprostio od izlazećeg sunca i postao vampir. Moj posljednji izlazak sunca.

Vampir se ponovno zagleda kroz" prozor. Kad je zašutio, tako je naglo zavladao tišina da se mladiću učinilo da je čuje. Zatim začuje buku s ulice. Zaglušujući zvuk kamiona. Svjetiljka se od vibracija zaljulja. Kamion prođe.

- Nedostaje li vam? - upita mladić slabim glasom.
- Pa i ne - reče vampir. - Ima drugih stvari na svijetu. Gdje smo stali? Želite znati kako se to dogodilo, kako sam postao vampir.
- Da - reče mladić. - Kako ste se točno promijenili?
- Ne mogu vam točno reći - reče vampir.
- Mogu vam riječima ispričati vrijednost te promjene za mene, ali vam ne mogu točno reći, kao što vam ne bih mogao točno opisati spolni odnos ako ga niste doživjeli.

Mladić kao da se dosjetio još jednog pitanja, ali prije nego što je progovorio, vampir nastavi. - Kao što rekoh, Lestat (vampir) je htio plantažu. Sitna naplata za život koji će trajati dovijeka. Lestat nije bio izbirljiv. Nije smatrao vampire klubom izabраниh. Imao je probleme običnih ljudi, slijepog oca koji nije znao niti smio doznati da mu je sin vampir. Život u New Orleansu postao mu je pretežak s obzirom na njegove potrebe i njegu oca i htio je Pointe du Lac. Sljedeće smo večeri otišli na plantažu, smjestili slijepog oca u veliku spavaonicu, a ja sam se nastavio mijenjati. Promjena nije bila trenutačna, iako sam učinio korak poslije kojeg nije bilo povratka. Bilo je nekoliko faza, a prva je bila nadglednikova smrt. Lestat ga je dohvatio na spavanju. Ja sam morao promatrati i odobriti, odnosno biti očevicem oduzimanja ljudskog života kao dokaz moje odanosti i promjene. To mi je nedvojbeno bilo najteže. Rekoh vam da se nisam bojao vlastite smrti - bio sam kukavica i nisam imao snage oduzeti si život. Ali sam silno cijenio tuđi život a, zbog nedavne bratovljeve, užasavao se smrti. Morao sam gledati kako se nadglednik trgnuo iz sna, bezuspješno pokušao objema rukama zbaciti sa sebe Lestata, kako se pokušavao izbaciti iz Lestatova stiska i kako je konačno onemoćao i ostao ležati bez kapi krvi. I kako umire. Nije odmah umro.

Stajali smo u uskoj spavaonici skoro čitav sat i gledali kako umire. Bio je to sastavni dio moje promjene. Lestat u protivnom ne bi ostao. Morali smo se riješiti nadglednikova tijela. Skoro mi je pozlilo. Onako slabom i bolesnom ostalo mi je malo snage, a od nošenja mrtvog tijela osjećao sam mučninu. Lestat se smijao i bezosjećajno mi rekao kako ću se kao vampir potpuno drukčije osjećati, da ću se i ja smijati. Prevario se. Nikad se ne smijem smrti, bez obzira na to koliko često sam joj uzrokom.

No krenimo redom. Morali smo se voziti cestom pokraj rijeke do otvorenih polja. Ondje smo ostavili nadglednika. Razderali smo mu kaput, ukrali novac i usta mu zalili pićem. Poznavao sam mu suprugu. Živjela je u New Orleansu i znao sam kroz kakve će patnje prolaziti kad se pronađe tijelo. Još jača od te tuge bila je bol kad sam pomislio kako ona nikad neće doznati što se dogodilo, da njezina muža nisu razbojnici pijana zatekli na cesti. Dok smo udarali po tijelu i nanosili masnice po licu i ramenima, polako sam dolazio k sebi.

Morate znati kako mi je Lestat bio nadnaravan, nimalo stvarniji od biblijskog anđela. Ali pod dojmom tog događaja, moja očaranost njime je trpjela. Činjenica da sam postao vampir imala je lice i naličje.

Najprije sam bio očaran; Lestat me pridobio na smrtnoj postelji. Naličje je bila moja želja za samouništenjem, čežnja za prokletstvom. To su bila vrata kroz koja je Lestat ušao. Ali sad nisam uništavao sebe, nego drugog. Nadglednika, njegovu suprugu, obitelj. Ustuknuo sam i možda bih tako narušena duševna zdravlja pobjegao od Lestata da on nije nepogrešivim nagonom naslutio što se događa. Nepogrešiv nagon - razmišljao je vampir. - Bolje rečeno, snažan vampirski nagon za koji je i najmanja promjena u izrazu ljudskog lica poput pokreta ruke. Lestat je imao nadnaravan osjećaj za pravodobno djelovanje. Utrpao me u kočiju i potjerao konje kući. - Želim umrijeti - počnem mrmljati. - Ovo je nepodnošljivo. Želim umrijeti. Moj život

je u vašim rukama. Dopustite mi umrijeti. - Nisam ga htio pogledati da me ne začara ljepota njegove pojave. On nježno izgovori moje ime i nasmije se. Kao što rekoh, odlučio se domoći plantaže.

- Bi li vas pustio? - upita mladić. - Pod bilo kakvim uvjetima?

- Ne znam. Poznavajući Lestata, mislim da bi me radije ubio nego pustio. Ali to sam i želio, odnosno mislio da želim. Čim smo stigli do kuće, iskočio sam iz kočije i poput živog mrtvaca otišao do stuba niz koje je pao brat. U kući već mjesecima nitko nije živio.

Nadglednik je imao svoju kućicu. Vrućina i vlaga Louisiane načele su stube. Iz svake pukotine nicala je trava i sitan korov. Sjećam se da sam osjetio pro hladnu noćnu vlagu. Sjeo sam na stube, naslonio glavu na ogradu i korov i iščupao snop korova iz plitke zemlje. - Želim umrijeti. Ubijte me - rekoh vampiru. - Postao sam ubojica. Ne

mogu živjeti. - On se isceri kako se cere ljudi kad nevoljko slušaju tuđe laži. Munjevito se baci na mene kao što se bacio na nadglednika. Divlje sam ga udarao rukama, a čizmom u prsa najjače što sam mogao. Njegovi zubi boli su me u vrat. U sljepoočnicama mi je grozničavo tuklo. Pokretom tijela, prebrzog da bih ga opazio, odjedanput je stajao u podnožju stuba i prezrivo me gledao. - Louis, mislio sam da želiš umrijeti - reče on.

Na spomen vampirova imena, mladić tiho uzdahne. Vampir brzo potvrdi: - Da, tako se zovem - i nastavi.

Dakle, ležao sam svjestan svog kukavičluka i gluposti. Izravno suočen s tom činjenicom, možda bih s vremenom skupio dovoljno hrabrosti i oduzeo si život, a ne bih cvilio i preklinjao druge da me ubiju. Vidio sam se kako sahnem od svakodnevnice patnje koja mi je potrebna poput pokore poslije ispovijedi i iskreno se nadam kako će me smrt zaskočiti i osigurati mi vječni oprost. Ugledao sam sebe kako stojim na vrhu stuba, na bratovu mjestu, i kako se bacam niz njih.

Ali nije bilo vremena za hrabrost. Odnosno, u Lestatovu planu bilo je vremena jedino za njegov plan. - Poslušaj me, Louis - reče on i legne pokraj mene na stube, dražesnim i prisnim pokretom koji me podsjeti na ljubavnički. Ustuknem, ali me on obgrli desnom rukom i privuče k sebi. Nikad mu nisam bio tako blizu. U slabom svjetlu ugledam sjaj u njegovim divnim očima i neprirodnu bjelinu njegova lica. Kad sam se pokušao pomaknuti, prstima mi pritisne usne i reče: - Budi miran. Sad ću ti piti krv dok ne budeš na rubu smrti. Želim da budeš tih, tako tih da možeš čuti kako ti krv teče kroz žile, da možeš čuti kako ta ista krv teče kroz moje. Na životu te mora održati svijest, volja. - Želio sam se oduprijeti, ali je on snažnim pritiskom prstiju priklješti moje poredno tijelo. Čim je oslabio moj neuspjeli pokušaj otpora, on zarine zube u moj vrat. Mladić raširi oči. Odmicao se na stolcu, lice mu se zateglo, oči suzile kao da se sprema primiti udarac.

- Jeste li ikad izgubili veliku količinu krvi? - upita vampir. - Je li vam poznat taj osjećaj?

Mladić usnama zaniječe, ali ne pusti ni glasa. Nakašlje se. - Ne - reče.

- U gornjem salonu, gdje smo se dogovarali o nadglednikovoj smrti, gorjele su svijeće. Fenjer se ljuljao na povjetarcu. Svjetla su se

stopila i počela svjetlucati kao da neko zlatno biće lebdi iznad mene i stuba, zapliće se u ogradu, savija i zgušnjava poput dima. - Otvori oči - šapne mi Lestat pomičući usne po mom vratu. Sjećam se da su mi se od pokreta njegovih usana nakostriješile dlake po čitavom tijelu i da me preplavio osjećaj vrlo sličan ugodni strasti.

On se zamisli. Prste desne ruke lagano je svinuo ispod brade, a kažiprstom ju je gladio. - Za nekoliko minuta bio sam kao oduzet. Shrvan panikom, otkrio sam da se ne mogu prisiliti progovoriti. Lestat me i dalje držao u naručju. Njegova je ruka bila teška poput željezne šipke. Jasno sam osjetio kad je izvadio zube, a dvije okrugle rupe činile su mi se goleme i obrubljene bolom. Nagnuo se nad moju bespomoćnu glavu, izvukao desnu ruku i zagrizao u zapešće. Krv procuri po košulji i kaputu. Gledao ju je zaškiljenim, sjajnim očima, činilo se, čitavu vječnost. Ono svjetlucavo svjetlo sad je visjelo iza njegove glave pa je izgledao poput prikaze. Mislím da sam slutio što će učiniti i u svojoj bespomoćnosti čekao sam kao da čekam godinama. Pritisnuo je krvareće zapešće na moje usne i rekao odlučno, pomalo nestrpljivo: - Louis, pij. - I pio sam. Šaptao je: - Polako, Louis - ili - Požuri. - Pio sam, sisao krv iz rupa, prvi put poslije djetinjstva osjećao poseban užitak sisanja hrane. Tijelom i dušom bio sam na izvoru života. Tad se nešto dogodi. - Vampir se uspravi i namršti.

- Kako je jadno opisivati ono što se ne može opisati - reče on gotovo šaptom. Mladić se sledi.

- Dok sam sisao krv vidio sam samo to svjetlo. A tad sam začuo zvuk. Najprije prigušen tutanj a zatim udarce poput bubnja, sve jače i jače, kao da nam prilazi neko golemo stvorenje kroz tamnu i nepoznatu šumu i udara u golem bubanj. A zatim su se začuli udarci drugog bubnja, kao da nekoliko metara iza prvog diva hoda drugi i kao da se ne obazire na ritam koji udara onaj prvi. Zvuk se pojačavao dok mi najzad ne ispuni sva osjetila. Tuklo mi je u usnama i prstima, sljepoočnicama i žilama. Ponajviše u žilama, prvi pa drugi bubanj. A tad Lestat odmakne zapešće. Otvorim oči.

Obuzdavao sam se da ne posegnem za njim, pograbim ga i silom ga prineseni ustima. Svladao sam se jer sam shvatio kako je prvi bubanj moje srce, a drugi bubanj njegovo. - Vampir uzdahne. - Shvaća Mladić zausti, pa odmahne glavom. - Ne... odnosno da - reče. - Ja... - Naravno - vampir skrene pogled.

- Pričekajte! - uzbuđeno će mladić. - Vrpca je skoro istekla. Moram je okrenuti. - Vampir ga je strpljivo promatrao.

- Što se dogodilo? - upita mladić. Lice mu je bilo vlažno i on ga brzo obriše rupčićem.

- Gledao sam svijet očima vampira - reče vampir pomalo ravnodušnim, gotovo odsutnim glasom. Zatim se pribere. - Lestat je stajao u podnožju stuba, a ja sam ga vidio kap što ga prije ne bih mogao vidjeti. Prije mi je bio bijel poput krede, tako da je noću skoro svijetlio. Sad sam ga vidio ispunjena životom i krvlju. Sjajio je, nije svijetlio. A tad opazim kako se nije promijenio samo Lestat, nego čitav svijet.

Kao da sam prvi put vidio boje i oblike. Zadivila me dugmad na Lestatovu kaputu pa sam dugo gledao u njih. Lestat se počne smijati. Njegov mi je smijeh zvučao drukčije od svega što sam čuo. Još sam pamtio udarce njegova srce, a sad još i taj zvonki smijeh. Zbunjivalo me prelijevanje zvukova, poput miješanja jeke zvona, dok nisam naučio razdvajati zvukove, a i tad su se preklapali i pojačavali zvonki Lestatov smijeh. - Vampir se razdragano nasmiješi. - Zvonjava zvona.

- Prestani gledati u moju dugmad - reče Lestat. - Otiđi u grmlje i izbacij iz tijela ljudski otpad. Ali se nemoj ludo zaljubiti u noć i zalutati!

Mudre upute. Kad sam na kamenim pločama ugledao mjesec, zaljubio sam se u nj i proveo sat vremena gledajući ga. Prošao sam pokraj bratove kapelice i ne sjetivši ga se. Stajao sam između stabala, a zvukovi noći činili su mi se kao zbor žena koje me šapatom mame u svoj zagrljaj. Moje tijelo još nije bilo vampirsko pa me počelo boljeti od zvukova i slika. Tjelesne su tekućine izlazile iz mene.

Umirao sam kao ljudsko biće, ali sam kao vampir bio potpuno živ. Probuđenim osjetilima morao sam promatrati smrt vlastita tijela s nelagodom, a napokon i strahom. Potrčao sam preko stuba u salon u kojem je Lestat čitao dokumentaciju o prošlogodišnjima izdacima i dobiti. - Bogat si - reče mi kad sam ušao.

- Nešto mi se događa! - zavapim.

- Umireš i to je sve. Ne luduj. Zar nema uljanica? Toliko novca, a ne možeš si priuštiti kitovo ulje osim za onaj fenjer. Donesi mi ga.

- Umirem! - viknem. - Umirem!

- To se svakome događa - Lestat mi je uporno odbijao pomoći. I danas mu to zamjeram. Ne zato što sam se bojao, nego zato što se mogao s poštovanjem odnositi prema tim promjenama. Mogao me umiriti i reći mi da vlastitu smrt promatram s jednakom opčinjenošću s kojom sam promatrao i osjećao noć. Ali nije to učinio. Lestat nikad nije bio vampir poput mene. Nimalo. - Vampir se nije hvalio.

Rekao je to kao da bi iskreno želio da nije tako.

- *Alors* - uzdahne. - Brzo sam umirao, što znači da se brzo smanjivala moja sposobnost da osjećam strah. Žalim jedino što nisam tom procesu posvetio više pozornosti. Lestat se ponašao poput slaboumnika. - Dovraga! - vrisne on. - Nisam se za tebe pobrinuo! Koja sam ja budala. - Pao sam u iskušenje da kažem: - I jesi - ali nisam rekao. - Morat ćeš ujutro leći sa mnom. Nisam ti pripremio mrtvački sanduk. - Vampir se nasmije. - Mrtvački sanduk je u meni pobudio takav užas da je nestalo i ono malo preostala straha. Zatim sam osjetio blagi nemir zbog činjenice da ću morati dijeliti mrtvački sanduk s Lestatom. On je otišao u očevu spavaću sobu oprostiti se od oca i reći mu da će se vratiti ujutro. - Ali, kamo ideš, zašto moraš tako živjeti? - ljutio se starac i Lestat postane nestrpljiv. Dotad je bio nježan prema starcu, skoro gadljivo nježan, ali sad je počeo prijetiti. - Brinem o tebi, zar ne? Osigurao sam ti bolji krov nad glavom nego ti meni! Želim li spavati danju a piti noću, to ću i činiti, prokletniče! - Starac počne cviljeti. Čudno stanje u kojem sam se nalazio i čudna iscrpljenost spriječili su me da se umiješam. Promatrao sam taj prizor kroz otvorena vrata, očaran bojama pokrivača i bojama na starčevu licu. Plave su žile kucale ispod ružičasto-sive kože. Čak mi se sviđala i žuta boja njegovih zuba, a podrhtavanje njegove usne me hipnotiziralo. - Kakav sin! - reče ne znajući pravu prirodu svog sina. - Dobro, idi. Znam da negdje uzdržavaš nekakvu žensku i odlaziš k njoj čim joj muž ode ujutro na posao. Dodaj mi krunicu. Što se dogodilo s mojom krunicom? - Lestat reče nešto bogohulno i da mu krunicu.

- Ali... - zaprepasti se mladić.

- Da? - reče vampir. - Bojim se da vam ne dopuštam da mi postavljate dovoljno pitanja.

- Htio sam upitati, krunice imaju križ, zar ne?

- Ah, glasine o križevima! - nasmije se vampir. - Govorite o našem strahu od križeva?
- Mislio sam da ne smijete u njih pogledati - reče mladić.
- Gluposti, prijatelju, čiste gluposti. Mogu pogledati što hoću. A posebice rado gledam raspela.
- A ključaonice? Da se možete pretvoriti u paru i proći kroz ključaonicu.
- Da barem mogu - nasmije se vampir. - Htio bih prolaziti kroz različite ključaonice i osjetiti kako me škakljaju njihovi čudni oblici. Ne. - Odmahne glavom. - To je, kako se danas kaže, sranje. Mladić se i protiv volje nasmije. Zatim se uozbilji.
- Ne morate biti tako suzdržani preda mnom - reče vampir. - Što je?
- Priča o kolcima kroz srce - reče mladić i lagano se zarumeni.
- Jednako sranje - reče vampir pomnjivo izgovarajući slogove pa se mladić nasmije. - Nikakva magična moć. Zašto ne popušite jednu cigaretu? Imate ih četiri u džepu od košulje.
- Hvala - reče mladić kao da je riječ o izvrsnom prijedlogu. Ali kad prinese cigaretu ustima, ruke mu tako zadrhtaju da nije uspio zapaliti šibicu.
- Dopustite mi - reče vampir. Uzme šibice i brzo prinese upaljenu šibicu mladićevoj cigareti. Mladić povuče dim. Gledao je u vampirove prste. Vampir se odmakne uz blago šuštanje odjeće. - Na umivaoniku je pepeljara - reče on i mladić nervozno ode po nju. Zagleda se u nekoliko opušaka. Ugleda malu košaru za otpatke ispod umivaonika pa isprazni pepeljaru i brzo je metne na stol. Na cigareti su se vidjeli otisci njegovih znojnih prstiju. - Ovo je vaša soba? - upita.
- Ne - odgovori vampir. - Ovo je soba.
- Što se zatim dogodilo? - upita mladić. Vampir se zagledao u dim koji se nakupljao ispod žarulje.
- Ah, požurili smo natrag u New Orleans - reče. - Lestat je držao mrtvački sanduk u bijednom sobičku pokraj nasipa.
- I jeste li ušli u mrtvački sanduk?
- Nisam imao izbora. Preklinjao sam Lestata da mi dopusti ostati u ugrađenom ormaru, ali se on začudio i nasmijao. - Zar ne znaš što si? - upita me.

- Je li sanduk magičan? Mora li imati taj oblik? - preklinjao sam. On se ponovno nasmije. Nisam mogao podnijeti tu pomisao, ali dok smo se prepirali shvatio sam da se zapravo ne bojim. čudno. Cijelog sam se života bojao zatvorenih prostora. Rođen i odgojen u francuskim kućama visokih stropova i velikih prozora, užasavao sam se zatvorenih prostora. Čak mi je bilo nelagodno u isповјedaonici. Normalan strah. Dok sam se prepirao s Lestatom shvatio sam kako više ne osjećam taj strah, nego ga se sjećam. Zadržao sam ga iz navike, jer nisam mogao shvatiti svoju sadašnju i uzbudljivu slobodu.

-Loše podnosiš sve ovo - napokon reče Lestat. - Uskoro će zora. Morao bih te pustiti umrijeti. Umro bi, znaš. Sunce će uništiti krv koju sam ti dao, u svakom tkivu, svakoj žili. Ne bi smio osjećati strah. Ti si poput čovjeka koji je izgubio ruku ili nogu a koji uporno tvrdi kako osjeća bol u toj ruci ili nozi. - To je bilo najpametnije i najkorisnije što je Lestat ikad rekao u mom prisustvu i odmah me osvijestilo. - Ja ulazim u mrtvački sanduk - reče mi konačno prezirno - a za tebe bi bilo najbolje da legneš na mene. - I legnem. Legnem na njega potrbuške, potpuno zbunjen odsustvom užasa, ispunjen odvratnošću zbog tolike blizine, iako je Lestat bio zgodan i zanimljiv.

On navuče poklopac. Upitam ga jesam li potpuno mrtav. Posvuda po tijelu me svrbjelo i bockalo. - Znači da nisi - reče on. - Kad budeš mrtav, čut ćeš i vidjeti, ali nećeš osjećati. Do navečer bi morao biti mrtav. Sad spavaj.

- Je li imao pravo? Jeste li bili mrtvi kad ste se probudili?

- Da, iako bih ja to nazvao *promijenjen*. Moje je tijelo umrlo, ali ja sam bio živ. Tijelo se još stanovito vrijeme čistilo od nepotrebnih tjelesnih tekućina i tvari, ali je bilo mrtvo. Kad sam to shvatio, počeo sam se rješavati ljudskih osjećaja. Još dok smo Lestat i ja tovarili mrtvački sanduk u mrtvačka kola i iz mrtvačnice krali mrtvački sanduk za mene, shvatio sam kako Lestat uopće nije simpatičan. Nisam mu bio dorastao, ali sam mu bio puno bliži nego prije smrti mojeg tijela.

Ne mogu vam to objasniti jer ste vi sad onakvi kakav sam ja bio prije tjelesne smrti. Ne možete shvatiti. Ali, prije moje smrti Lestat je bio najsnažnije iskustvo koje sam ikad doživio. Vaša cigareta pretvorila se u tuljac od pepela.

- Oh! - Mladić brzo smrvi filter u pepeljaru. - Hoćete reći da je nestalo čarolije kad ste premostili ponor između vas? - upita i zagleda se u vampira. Ovog puta puno lakše izvadi cigaretu i šibicu. - Tako je - zadovoljno će vampir. - Povratak u Pointe du Lac bio je uzbudljiv. A neprekidno Lestatovo brbljanje bilo je dozlaboga dosadno i tjeralo me u očaj. Kao što je rekao Lestat, morao sam brinuti o svojim mrtvim udovima. A to sam shvatio one noći kad sam morao ubiti prvu žrtvu.

Vampir ispruži ruku preko stola i nježno obriše pepeo s mladićeve revera. Mladić se usplahireno zagleda u vampirovu ruku.

- Oprostite - reče vampir. - Nisam vas htio uplašiti.
 - Vi, oprostite meni - reče mladić. - Učinilo mi se da vam je ruka neobična dugačka. Tolika udaljenost, a niste se pomaknuli!
 - Ne - reče vampir i položi ruke na prekrižena koljena. - Pomaknuo sam se prebrzo pa niste opazili moj pokret. Bio je to privid.
 - Pomaknuli ste se? Ali niste! Sjedili ste naslonjeni na stolac.
 - Ne - odlučno ponovi vampir. - Pomaknuo sam se. Pričekajte, ponovit ću. - I on ponovi, a mladić se zablene u njega zbunjeno i prestrašeno. - Niste vidjeli ni ovaj put - reče vampir. - Ali ako pogledate moju ispruženu ruku, uopće nije iznimno dugačka. - I on podigne ruku, prsta uprtog prema nebu kao da je anđeo koji mora priopćiti riječ Božju. - Vidjeli ste temeljnu razliku između vaše i moje percepcije. Za mene je moj pokret bio ponešto spor i mlitav. A zvuk kad sam prstom okrznuo vaš kaput bio je prilično čujan. Nisam vas namjeravao uplašiti. Možda ćete po tome shvatiti kako je povratak u Pointe du Lac bila gozba novih iskustava. Njihaj grane na vjetru bio je užitak.

- Da - reče mladić, ali je i dalje bio vidljivo potresen. Vampir se na trenutak zagleda u njega pa reče: - Govorio sam...

- O prvoj žrtvi - reče mladić.

- Da. Najprije bih morao reći kako je na plantaži vladala strka. Našli su nadglednikovo tijelo i slijepca u velikoj spavaćoj sobi i nitko nije mogao objasniti njegovo prisustvo. Nitko me nije mogao naći u New Orleansu. Sestra je javila policiji i nekoliko policajaca je bilo na Pointe du Lac kad smo stigli, naravno po noći, i Lestat mi brzo objasni kako policiji ne smijem dopustiti da me vide čak i na najslabijem svjetlu, posebice sad kad mi je tijelo u tom čudnom

stanju. I tako sam razgovarao s njima u hrastovu drvoredu ispred kuće ne obazirući se na njihove zahtjeve da uđemo u kuću. Objasnio sam im da sam sinoć bio u Pointe du Lacu i da mi je slijepac gost. Nadglednik jučer nije bio na plantaži, nego poslom u New Orleansu. Novostečena ravnodušnost pomogla mi je srediti taj problem, ali veći je problem bila plantaža. Robovi su bili potpuno zbunjeni i posao je slabo napredovao. U to smo vrijeme imali veliku tvornicu za izradu indigo boje i posao nadglednika bio je silno važan. Imao sam nekoliko iznimno pametnih robova koji su mogli obavljati taj posao i prije da sam uočio njihovu pamet i da se nisam bojao boje njihove kože i ponašanja. Sad sam ih pažljivo proučio i zadužio ih nadgledničkim poslovima. Najboljem sam dao nadglednikovu kuću. Dvije mlade žene doveo sam s polja u kuću da brinu o Lestatovu ocu. Rekao sam im kako želim što više mira i kako ću ih nagraditi ne samo za posao nego i da mene i Lestata ostave na miru. Tad nisam shvatio da će ti robovi biti prvi, a vjerojatno i jedini, koji će ikad posumnjati kako Lestat i ja nismo normalna bića. Zaboravio sam da oni poznaju nadnaravno puno bolje od bijelaca. Zbog svog neiskustva smatrao sam ih djetinjastim divljacima pripitomljenima ropstvom. Grdno sam se prevario. Ali da se vratim svojoj priči.

Počeo sam govoriti o svojoj prvoj žrtvi. Lestat je sve upropastio svojim tipičnim pomanjkanjem zdravog razuma.

- Upropastio? - upita mladić.

- Nisam se morao početi hraniti ljudima. Ali nisam to znao. Lestat nas je odveo u močvare čim su otišli policajci i robovi. Bilo je kasno i kućice robova bile su u tami. Uskoro više nismo vidjeli svjetla Pointe du Laca i jako sam se uzbudio. Oživjeli su strahovi, zbrka. Da je Lestat imao malo urođene pameti, mogao mi je strpljivo i polako objasniti da se ne moram bojati močvara, da mi kukci i zmije ne mogu nauditi i kako trebam misliti na svoju novostečenu sposobnost da vidim u mrkloj tami. Umjesto toga me mučio optužbama. Zanimale su ga jedino naše žrtve, da obavi moju inicijaciju i krene dalje.

Kad smo napokon naišli na žrtve, požurivao me. Bio je to logor odbjeglih robova. Lestat ih je već obilazio i ubio približno četvrtinu. U tami bi čekao da se jedan od njih udalji od vatre ili bi ih napao u snu. Nisu znali da je Lestat ondje. Čekali smo više od sat vremena

da se jedan muškarac (ondje su bili isključivo muškarci) napokon odmakne od čistine i zađe među stabla. Otkopčao je hlače i posvetio se prirodnoj potrebi. Kad se htio vratiti, Lestat me prodrma i reče:

- Tvoj je. - Vampir se nasmiješi pogledavši mladićeve raširene oči.
- Mislim da sam bio užasnut poput vas - reče. - Ali tad nisam znao da umjesto ljudi mogu ubijati životinje. Rekao sam da ga ne mogu napasti. Rob začuje moj glas. Okrene se leđima prema logorskoj vatri i zaviri u tamu. Brzo i tiho izvadi nož za pojasom. Bio je gol osim hlača, visok, snažnih ruku, sjajne kože, mlad. Reče nešto na iskvaenom francuskom i zakorači prema nama. Shvatio sam da nas ne vidi, iako smo mi odlično vidjeli njega. Lestat ga zaobiđe zbunjujućom brzinom, stisne oko vrata i savine mu lijevu ruku. Rob vikne i pokuša zbaciti Lestata. Ovaj zarine u roba zube; rob se sledi kao od zmijskog ugriza. Padne na koljena. Lestat se hranio brzo, jer su pristizali drugi robovi. - Gadiš mi se - reče kad se vratio. Kao da smo bili dva crna kukca potpuno nevidljiva u noći, kukca koji prate kretanje robova, potpuno nesvjesnih našeg prisustva. Našli su ranjenika, odvukli ga u logor i potražili napadača u gustoj šumi. - Hajde, moramo zgrabiti još jednog prije no što se svi vrate u logor - reče on. I brzo krenemo prema jednom robu koji se odvojio od ostalih.

Još sam bio silno uzbuđen, uvjeren kako se neću moći prisiliti napasti ga, a nisam ni osjećao potrebu za tim. Lestat je mogao puno reći ili učiniti, mogao je obogatiti moje iskustvo, ali nije.

- Što je mogao učiniti? - upita mladić. - Kako to mislite?
- Ubijanje nije običan čin - reče vampir. - Nije riječ samo o hranjenju krvlju. - Zavrti glavom. - Riječ je o iskustvu tuđeg života, a često i iskustvu gubitka tog života kroz krv. Riječ je o ponovljenom iskustvu gubitka vlastitog života koje sam doživio kad sam sisao krv iz Lestatova zapešća i osjetio njegovo srce kako udara zajedno s mojim, o ponovljenom slavlju tog iskustva, najsnažnijeg za vampire.
- Reče to ozbiljno, kao da se prepire s nekim tko tvrdi suprotno.
- Mislim da Lestat nikad to nije cijenio; ne znam kako se to moglo dogoditi. Mislim da je cijenio vrlo malo od onoga što je kao vampir mogao dobiti. Nije se potrudio podsjetiti me na ono što sam osjećao kad sam iz njegova zapešća grčevito pio život, ili izabrali mjesto gdje bi moje iskustvo prve žrtve prošlo tiše i dostojanstvenije. Uletio je u taj susret kao da ga želi što prije obaviti, kao da je riječ o

putovanju.

Kad je uhvatio roba, zapušio mu je usta, čvrsto ga uhvatio i ogolio vrat. - Hajde - reče. - Ne možeš sad odustati. - Pokorio sam se svladan odvratnošću i slab od neuslišane želje. Kleknuo sam pokraj sagnutog čovjeka koji se pokušavao osloboditi, čvrsto ga uhvatio za ramena i zario mu zube u vrat. Zubi su mi se tek počeli mijenjati pa sam mu morao rastrgati meso, ali kad sam progrizao kožu, potekla je krv. A kad se to dogodilo i kad sam dobro zagrizao i počeo piti, zaboravio sam na sve.

I Lestat i močvara i zvukovi iz udaljena logora nisu mi ništa značili. Lestat je mogao biti zujavi kukac. Sisanje krvi me hipnotiziralo, a opiranje toplog ljudskog tijela ublažavalo je napetost u mojim rukama. Ponovno sam začuo bubanj, udaranje njegova srca, ali su se

ovog puta udarci njegova srca poklapali s mojima i odzvanjali u svakoj žilici mog bića, dok konačno udarci nisu postali polaganiji, pa se činilo da svakom slabom udarcu nema kraja. Bio sam dremovan, padao kroz bestežinski prostor, a tad me Lestat povuče. - Mrtav je, glupane! - reče milo i obzirno kao i uvijek. - Ne smiješ piti krv kad umru! Shvati to! - Na trenutak nisam mogao doći k sebi. Dokazivao sam mu da muškarčevo srce još tuče. Obuzela me smrtna želja da popijem još žrtvine krvi. Prešao sam rukama preko njegovih prsa pa ga pograbio za zapešće. Zagrizao bih ga da me Lestat nije podignuo i ošamario. Pljuska me nije zaboljela, već zaprepastila, potresla moja osjetila, pa mi se zavrtjelo od zbunjenosti. Leđima sam se naslonio na čempres i bespomoćno gledao preda se. Noć je tukla u mojim ušima. - Umrijet ćeš budeš li to radio - govorio je Lestat. - Odvući će te u smrt budeš li ih sisao u smrti. Odviše si popio, a i razboljet ćeš se. - Njegov glas me živcirao. Dobio sam želju da se bacim na njega, ali su se njegova predviđanja počela ostvarivati. U trbuhu sam osjećao kovitlac, kao da me neki vir usisavao.

Muškarčeva se krv odviše brzo prelijevala u moju, ali to tada nisam znao. Lestat se kretao kroz noć poput mačke. Slijedio sam ga. Srce mi je jako udaralo, a bol u trbuhu nije se smanjila kad smo stigli u Pointe du Lac.

Sjeli smo za stol u salonu. Lestat je počeo slagati pasijans na ulaštenoj drvenoj površini stola. Sjedio sam i prezrivo ga gledao. Mumljao je gluposti. Reče kako ću se naviknuti na ubijanje, ništa mi

neće značiti. Ne smijem si dopustiti da me to potrese. Odviše burno reagiram, kao da nisam odbacio "smrtne uze". Brzo ću se naviknuti na mnogo toga. - Zaista tako misliš? - upitam ga najzad. Nije me uopće zanimao njegov odgovor. Spoznao sam razliku između nas. Za mene je iskustvo ubijanja bilo propast svijeta kao i sisanje krvi iz Lestatova zapešća. Ta su duboka iskustva toliko promijenila moje viđenje svijeta, od bratovljeve slike na zidu salona do pogleda na zvijezdu u gornjem kutu francuskog prozora da nisam mogao zamisliti kako ih drugi vampir može uzimati zdravo za gotovo. Znao sam da sam se zauvijek promijenio. Osjećao sam duboko poštovanje za sve, čak i za zvuk sjajnih igračih karata kako se slažu jedna na drugu. Lestat je ili osjećao suprotno ili nije osjećao ništa. Bio je brašno iz kojeg se nije mogla ispeći fina pogača. Dosadan poput smrtnika, običan i nesretan poput smrtnika, brbljao je i slagao pasijans, umanjivao vrijednost mojeg iskustva, neosjetljiv na vlastita. Do jutra sam shvatio kako sam bolji od njega i zakinut činjenicom da mi je on učitelj. Mora me (ako zna) provesti kroz nužnu izobrazbu i moram otrpjeti njegov bogohulan način razmišljanja o životu. Osjetim hladnoću prema njemu. Nisam ga prezirao zbog svoje nadmoći.

Osjećao sam glad za novim iskustvom, nečim lijepim i veličanstvenim. Shvatio sam da moram sam sebi postati učiteljem želim li izvući najveću korist iz svakog iskustva. Lestat je beskoristan.

Prošla je ponoć kad sam napokon ustao iz stolca i izašao na trijem. Pun je mjesec svijetlio iznad čempresa, a kroz otvorena vrata sobe razlijevala se svjetlost svijetla. Debeli gipsani stupovi i zidovi kuće bili su svježije oličeni, parketi pometeni, a ljetna je kiša očistila zrak. Ponegdje bi zasvjetlucala pokoja kišna kap. Naslonio sam se na posljednji stup i glavom dodirivao nježne grančice jasmína u vječnoj borbi protiv visterije. Razmišljao sam o onome što me očekuje i odlučio postupati oprezno i s poštovanjem, učiti na jednom iskustvu kako najbolje dospjeti do drugog. Nisam bio siguran što je to značilo. Nisam želio bezglavo juriti za iskustvima; to što sam osjećao kao vampir bilo je odviše snažno da bi se uludo trošilo.

- Da - usrdno će mladić. - Kao zaljubljenost.

Vampirove oči bijesnu. - Tako je. Kao zaljubljenost - osmjehne se. - Opisujem vam svoja razmišljanja te noći da biste shvatili kako

postoje velike razlike između vampira i kako sam se odlučio za drukčiji pristup od Lestata. Nisam odbacio Lestata samo zato što nije

cijenio svoje iskustvo; nisam mogao shvatiti kako olako trači takve osjećaje. A tad je Lestat učinio nešto što mi je pokazalo put koji moram slijediti u učenju.

Znao je cijeniti bogatstvo Pointe du Laca. Godila mu je ljepota porculana iz kojeg je večerao njegov otac. Rado je dodirivao baršunaste zavjese, nožnim prstima iscrtavao uzorke na sagu. Jednog dana iz vitrine za porculan uzme kristalnu čašu i reče: - Nedostaju mi čaše. - Reče to vragoljasto i ja se strogo zagledam u njega. Kako mi je bio mrzak! - Pokazao bih ti jednostavan trik - reče. - Ako voliš čaše. - On odloži čašu na stol za kartanje i izađe na trijem gdje sam stajao. Promijeni se u životinju koja vreba plijen. Očima je probijao tamu na mjestima do kojih nije dopirala svjetlost iz kuće, zavirivao pod svinu te grane hrastova. Preskoči ogradu i lagano doskoči na zemlju ispod trijema pa se baci u tamu i zgrabi nešto objema rukama. Kad je stao ispred mene, zaprepastim se ugledavši štakora.

- Ne budi glup - reče on. - Zar nikad nisi vidio štakora? - Bio je to golemi poljski štakor dugog repa koji se batrgao. Lestat ga je držao za vrat kako ga štakor ne bi ugrizao. - Štakori mogu biti prilično zgodni - reče. Prinese štakora čaši za vino, prereže mu vrat i brzo napuni čašu njegovom krvlju. Zatim baci štakora preko ograde i svečano prinese čašu svijeci. - Možda ćeš se povremeno morati hraniti štakorima, pa zato izbriši taj izraz s lica - reče. - Štakori, pilići, stoka. Budeš li putovao brodom, morat ćeš se hraniti štakorima ne želiš li izazvati paniku na brodu i prisiliti ih da otvore mrtvački sanduk. Preporučujem da brod očistiš od štakora. - I polako ispije krv kao da je u njoj burgundac. Lagano iskrivi lice. - Brzo se hladi. - Znači da se možemo hraniti životinjama? - upitam ga, - *Da* - Ispije krv pa nehajnim pokretom ruke baci čašu u kamin. Zagledao sam se u komadiće stakla. - Nije ti žao, zar ne? - Podrugljivo pokaže razbijenu čašu. - Iskreno se nadam da nije, jer nema pomoći.

- Ako mi bude žao, mogu izbaciti tebe i oca iz Pointe du Laca - rekoh. Mislim da sam tad prvi put pokazao bijes.

- Zašto bi to učinio? - upita me on hineći zebnju. - Još ne znaš sve. Ili znaš? - Smijao se i polako krenuo iz sobe. Prstima prijede preko satenskog ruba klavičembala. - Znaš li svirati? - upita. Odgovorim: - Da ga nisi dirnuo! - ili nešto slično i on se nasmije. - Dirat ću ga ako mi se prohtije! - reče. - Primjerice, ne znaš kako možeš umrijeti. A umrijeti bi bila takva nesreća, zar ne? - Mora postojati netko tko me to može naučiti - rekoh. - Pa nisi ti jedini vampir! Otac ti ima sedamdeset godina. Znači da nisi dugo vampir, netko te morao naučiti.

- Misliš li da možeš naći druge vampire bez pomoći? Prijatelju, oni će vidjeti tebe, ali ti nećeš njih. Zasad nemaš izbora. Tvoj sam učitelj, potreban sam ti i tu ništa ne možeš. A obojica moramo zbrinuti neke ljude. Mom je ocu potreban liječnik, a ti imaš majku i sestru. Nemoj ni pomisliti reći im da si vampir. Zbrini njih i mog oca, a to znači da se sutra navečer moraš nahraniti pa se posvetiti plantaži.

A sad na počinak. Spavat ćemo u istoj sobi, tako se manje izlažemo opasnosti.

- Ne, ti si nađi sobu - rekoh. - Ne namjeravam biti u istoj sobi s tobom.

Lestat je pobjesnio. - Louis, ne čini gluposti. Upozoravam te. Ničim se ne možeš obraniti kad sunce izađe. Ničim. Odvojene sobe znače i dvostruko osiguranje, dvostruku opreznost i dvostruku mogućnost da nas otkriju. - Pokušao me strahom natjerati na pristanak, ali kao da je govorio zidu. Gledao sam ga pozorno, ali nisam slušao.

Izgledao mi je slab i glup, čovjek sačinjen od suhih grančica, tankog, dosadnog glasa.

- Spavam sam - rekoh i polako rukom pogasim svijeće.

- Skoro će zora! - navaljivao je on.

- Zaključaj se - rekoh, obgrlim svoj mrtvački sanduk, podignem ga i odnesem niz stube. Čuo sam škljocanje brave na staklenim vratima salona i šuštanje zavjesa. Nebo je bilo blijedo, ali još posuto zvijezdama. Laganu je kišu nosio vjetar s rijeke i šarao njome po kamenim pločama. Otvorim vrata bratove kapelice, odgurnem ruže i trnje zbog kojih su se jedva otvarala i položim mrtvački sanduk na kamenu pod ispred klupice za molitvu. Na zidovima su se razabirale slike svetaca. - Paul - rekoh tiho, obraćajući se svom bratu - prvi

put u životu ne osjećam ništa za tebe, ništa za tvoju smrt, ali prvi put osjećam sve za tebe, tugu tvog gubitka kao da je dosad nisam osjećao.

Vampir se okrene mladiću. - Prvi put sam bio potpuno vampir. Čvrsto sam zatvorio rebrenice na malim prozorima s rešetkama i zakračunao vrata. Zatim sam ušao u mrtvački sanduk podstavljen satenom koji je slabo sjajio u tami i zatvorio se. Tako sam postao vampir.

- I tako ste živjeli s vampirom kojeg ste mrzili - reče mladić nakon stanke.

- Morao sam ostati s njim - odgovori vampir. - Bio sam u nepovoljnom položaju. Dao mi je na znanje kako još puno toga ne znam što bih morao znati, a što me jedino on može naučiti.

Uglavnom me naučio praktičnim stvarima koje sam mogao i sam naučiti. Naprimjer, kako putovati brodom i poslati naše mrtvačke sanduke kao da su u njima ostaci naših najdražih koji se šalju na ukop. Nitko ih se neće usuditi otvarati pa ćemo noću moći ustajati i čistiti brod od štakora. To me naučio. Pa zatim trgovine i poslovni ljudi koji su nas primali poslije radnog vremena kako bismo se odjenuli po posljednjoj pariškoj modi, pa zastupnici voljni da razgovaraju o financijskim poslovima u restoranima i kabareima. U takvim svjetovnim stvarima Lestat je bio dobar učitelj. Nisam mogao zaključiti kakav je bio kao čovjek, a nije me ni zanimalo. Sad je po svemu sudeći bio jednak meni, što mi je malo značilo, osim da nam je sve lakše išlo nego inače. Imao je besprijekoran ukus, iako je moju knjižnicu nazvao "hrpom prašine" i često se znao razljutiti kad bi me vidio da čitam knjigu ili nešto zapisujem u dnevnik. - Glupost smrtnika – govorio bi mi iako je istodobno trošio velike iznose mog novca na opremanje Pointe du Laca tako da sam se zabrinuo čak i ja koji nisam mario za novac. A prema gostima Pointe du Laca, nesretnim namjericima koji bi konjima ili kočijama došli cestom uz rijeku i preklinjali nas da im dopustimo prenoćiti i koji bi pokazivali pismene preporuke od vlasnika drugih plantaža ili službenih osoba u New Orleansu, prema njima je bio ljubazan i blag i time mi olakšavao život, jer sam bio beznadno vezan za njega, a istodobno me njegova opakost svakog dana vrijeđala.

- Ali nije audio tim ljudima? - upita mladić.

- Oh, da, često. Ali odat ću vam malu tajnu, koja vrijedi za vampire, ali i za generale, vojnike i kraljeve. Većina bi ljudi radije dopustila da netko umre nego da otrpe neuljudnost pod svojim krovom. Čudno, ali istinito, uvjeravam vas. Znao sam da Lestat svake noći lovi smrtnike, no ne bih otprio da je bio neuljudan ili neugodan prema mojoj obitelji, gostima i robovima. Ali nije bio. Posebice su ga oduševljavali gosti. Govorio je kako ne smijemo škrtariti na obitelji. Činilo mi se da oca obasipa skoro smiješnom raskoši. Slijepom se starcu moralo ponavljati kako mu je fina i skupa posteljina i spavaćice, kakvi uvozni zastori ukrašavaju njegov krevet, kakva francuska i španjolska vina imamo u podrumu, koliko dobiti donosi plantaža čak i u lošim godinama kad se govorilo o prestanku proizvodnje indiga i prelaska na šećer. A nekad bi, pak, prijetio starcu. Tako bi se razbjesnio da bi starac plakao poput djeteta. - Zar ne živiš kao plemić? - Lestat bi vikao na njega. - Zar ne udovoljavam svakoj tvojoj želji? Prestani cviljeti o crkvi i starim prijateljima! Gluposti. Tvoji prijatelji su mrtvi. Zašto i ti ne umreš i ostaviš mene i moj bankovni račun na miru! - Starac bi tiho plakao da mu te stvari tako malo znače u starosti. Bio bi zadovoljan na svojem malom imanju. Često sam ga namjeravao zapitati: - Gdje je bilo to imanje? Otkuda ste došli u Louisianu? - kako bih doznao naziv mjesta u kojem je Lestat upoznao drugog vampira. Ali nisam htio o tome govoriti da se starac ne bi rasplakao a Lestat razbjesnio. No ti ispadi nisu bili češći od razdoblja gotovo ropske uslužnosti kad bi Lestat ocu donosio večeru na pladnju i strpljivo ga hranio, govorio o vremenu i vijestima iz New Orleansa i o tome što rade moja majka i sestra.

Između oca i sina postojala je golema razlika, i po obrazovanju i profinjenosti, ali nisam znao zašto je tako. Ogradio sam se od tog odnosa.

Život je, dakle, bio podnošljiv. Lestatov podrugljiv osmijeh kao da je obećavao da zna važne i užasne stvari, da opći s carstvima tame za koje ja i ne slutim da postoje. Ponižavao me i napadao zbog moje ljubavi za osjetilno, odvratnosti prema ubijanju i slabosti koju bih osjetio zbog ubijanja. Urlao je od smijeha kad sam otkrio da se vidim u zrcalu i da me križevi ne smetaju i rugao bi mi se šutnjom kad bih ga ispitivao o Bogu ili đavlu. - Želio bih sresti đavla - reče on jednom otrovno se smiješeći. - Gonio bih ga odavde do obale

Tihog oceana. Ja sam đavo. - Kad sam se zabezeknuo, počeo se smijati kao lud. Zbog moje odvratnosti prema njemu prestao sam se obazirati na njega i sumnjičavo ga promatrati. Promatrao sam ga očarano, ali iz daljine. Kadšto bih se uhvatio kako gledam u njegovo zapešće iz kojeg sam isisao svoj vampirski život. Umirio bih se kao da mi je duh napustio tijelo, ili kao da se moje tijelo pretvara u duh. On bi me pogledao i uporno promatrao ne želeći znati što osjećam i što bih želio doznati. Ispružio bi ruku i prodrmao me. Podnosio sam to s mirom koji nisam poznao kao smrtnik i shvatio kako je to dio vampirske naravi: da mogu sjediti u svom domu u Pointe du Lacu, satima razmišljati o bratovu kratkom, u neprozirnu tamu zaogrnutom životu, i shvatiti taštu i besmisleni razornu strast s kojom sam oplakivao njegov gubitak i ubijao druge smrtnike poput pobjesnele životinje. Sva ta zbrka bila je poput plesača u magli. U toj čudnoj vampirskoj naravi osjetim duboku tugu. Nisam o njoj dugo razmišljao. Nadam se da nećete pomisliti kako sam puno razmišljao, jer je razmišljanje za mene bio najužasniji gubitak vremena. Umjesto toga, prisjetio sam se svih smrtnika koje sam poznao, shvatio kako je život dragocjen i osudio beskorisnu krivnju i strast zbog koje život prolazi kroz prste poput pijeska. Tek sam kao vampir upoznao svoju sestru. Zabranio sam joj da živi na plantaži i naredio da živi u gradu kako bi proživjela život, iskoristila ljepotu i udala se, a ne da žaluje zbog izgubljenog brata ili mog odlaska ili da postane služavka majci.

Zbrinuo sam ih najbolje što sam mogao. Odmah bih riješio svaki pa i najmanji njihov zahtjev. Sestra se smijala mojoj promjeni kad bismo se noću sastali i kad bih je odveo iz našeg stana kroz uske ulice da prošetamo kroz drvored na mjesecini, uživamo u cvijetu narančina stabla i toplini koja kao da je milovala kožu. Satima smo razgovarali o njezinim najskrovitijim mislima i snovima, malim maštarijama koje se nije usudila nikom priopćiti i koje bi čak i meni šaptala kad bismo sami sjedili u slabo osvijetljenom salonu. Gledao bih to slatko i uzdrhtalo biće, sjajno i dragocjeno, koje će uskoro ostarjeti, umrijeti, izgubiti trenutke koji nam se u svojoj nedodirljivosti čine lažnim obećanjem besmrtnosti koja kao da nam pripada rođenjem a čije značenje ne možemo shvatiti dok ne postanemo sredovječni, kad je pred nama i za nama jednak broj

godina. Kad svaki trenutak moramo najprije proživjeti da bismo u njemu uživah.

Mogao sam se tako ponašati, jer sam bio izvan toga, zbog uzvišene ravnodušnosti s kojom smo se Lestat i ja kretali svijetom smrtnika. Svi materijalni problemi nestali su. Reći ću vam nešto o praktičnoj strani toga.

Lestat je uvijek znao kako krasti od žrtava koje bi odabirao zbog bogate odjeće i drugih znakova koji su obećavali rastrošnost. Ali mučili su ga problemi skrovišta i tajnosti. Sumnjao sam da ispod njegova gospodskog izgleda čuči potpuna neznanica o najjednostavnijim financijskim poslovima. Ali ja nisam bio takav. I tako je on nabavljao gotovinu, a ja sam je ulagao. Ako nije prazio džepove mrtvaca u tamnoj uličici, sjedio je za najvećim kockarskim stolovima u najbogatijim salonima grada i služio se vampirskim oštroumljem kako bi izvukao zlato, dolare i priznanice od sinova vlasnika plantaža, koji su ga smatrali privlačnim, ali prijetvornim prijateljem. No to mu nije osiguralo život kakav je želio i zato me pretvorio u vampira kako bi osigurao ulagača i upravitelja.

Dopustite mi da vam opišem tadašnji New Orleans kako biste shvatili jednostavnost našeg života. U Americi nije bilo grada poput New Orleansa. U njemu su živjeli Francuzi i Španjolci svih staleža koji su imali svoju posebnu aristokraciju. Poslije su se doselili ljudi iz cijelog svijeta; posebice Irci i Nijemci. Zatim su tu bili crni robovi, neujednačeni i živopisni u različitim plemenskim odorama, ali i rastući stalež obojenih slobodnjaka, predivnih ljudi miješane krvi, koji su činili veličanstvenu i jedinstvenu kastu obrtnika, umjetnika, pjesnika i poznatih ljepotica. Zatim Indijanci, kojima je ljeti bio načičkan nasip, a koji su prodavali ljekovite biljke i grnčariju. A kroz tu mješavinu jezika i boja provlačili su se ljudi iz luke, mornari s brodova, koji bi dolazili trošiti novac u kabareu, kupovali žene i svijetle i tamne puti, jeli najbolja francuska i španjolska jela i pili vina uvezena iz čitavog svijeta. Dodajte tome Amerikance, koji su nekoliko godina poslije moje preobrazbe uzvodno sagradili grad na temeljima stare francuske četvrti s veličanstvenim kućama u grčkom stilu koje su na mjeseci svijetlile poput hramova. I naravno, vlasnici plantaža, neizbježni vlasnici plantaža, koji su dolazili u grad s obiteljima u sjajnim kočijama kupovati večernje haljine, srebro i dragulje i koji bi zakrčili uske ulice na putu k staroj Francuskoj

operi, Theatre d'Orleans i katedrali sv. Louisa, kroz čija bi otvorena vrata nedjeljom dopirala pjesma i vila se iznad glava ljudi na Place d'Armes, iznad galame i cjenjkanja na francuskoj tržnici, iznad tihog, nestvarnog ljuljanja brodova na plimi Mississippija, koji je tekao duž nasipa iznad razine tla New Orleansa, pa se činilo kao da brodovi plutaju po nebu.

To je bio New Orleans, čarobno i veličanstveno mjesto, u kojem vampir, bogato odjeven i otmjena hoda, u svjetlu plinskih svjetiljaka ne bi privukao pozornost među stotinjak egzotičnih stvorenja. Čak i kad bi privukao pozornost, i netko se zaustavio i prošaputao iza lepeze: - Taj čovjek... tako blijed, sjaji u mraku. A kako se samo kreće! Nadnaravno! - vampir bi mogao nestati prije no što riječi i prijeđu preko usana, izgubiti se u uličicama u kojima vidi poput mačke, u tamnim barovima u kojima mornari spavaju oslonjeni na stol, u velikim hotelskim sobama visokih stropova u kojima sjede osamljene osobe, nogu podignutih na rukom izvezen jastučić, pokrivenih pokrivačem od čipke, glave pognute u svjetlu jedne svijeće, koje neće opaziti veliku sjenu kako se kreće po gipsanim ukrasima na stropu i duge bijele prste koji gase krhki plamen. Divno, ako ni zbog čega a ono zbog toga što su ti ljudi ostavili za sobom spomenik, neku zgradu od mramora, cigle i kamena koja još stoji, pa kad su nestale plinske svjetiljke, stigli zrakoplovi, Canal Street preplavile uredske zgrade, ostalo je nešto neuništive ljepote i romantike, možda ne u svakoj ulici, ali u dovoljnom broju pa je New Orleans za mene uvijek ondašnji New Orleans. Kad danas hodam zvijezdama osvjetljenim ulicama Quartera ili Garden Districta vraćam se u ta vremena. To je vjerojatno i zadaća spomenika, bilo da je riječ o maloj kući ili palači s korintskim stupovima i ogradom od kovana željeza. Spomenik ne kazuje da je određena osoba onuda hodala, nego da se nastavilo to što je ta osoba u određenom trenutku na određenom mjestu osjećala. Mjesec koji se tada dizao nad New Orleansom i danas svijetli. Sve dok spomenici stoje i mjesec će izlaziti. A i osjećaj je, ponekad, isti.

Vampir se rastuži. Uzdahne kao da sumnja u netom izrečene riječi. - O čemu sam govorio? - iznenada upita kao da je malo umoran. - Ah, da, novac. Lestat i ja smo morali zarađivati. Rekao sam vam da je znao krasti. Ali najvažnije je bilo poslije taj novac uložiti. Skupljen smo novac morali obrtati. Ah, trčim pred rudo. Ubijao sam

životinje. Uskoro ću reći nešto o tome. Lestat je uvijek ubijao ljude, ponekad dvoje ili troje u jednoj noći, ponekad i više. Popio bi krv jednoga tek da utaži žeđ, a tad bi našao drugu žrtvu. Što je ljudsko biće bilo bolje, kako bi on prostački govorio, to bi mu više prijalo. Najviše bi volio kad bi mu prva žrtva bila mlada djevojka, ali najveća pobjeda bila bi mu kad bi popio krv nekog mladića. Posebice su mu bili dragi mladići vaše dobi.

- Moje? - šapne mladić. Bio se naslonio na laktove kako bi vidio vampirove oči, ali se sad povuče.

- Da - nastavi vampir kao da nije opazio promjenu na mladićevu licu. - Oni su bili najveći gubitak, jer su bili na pragu najvećih životnih mogućnosti. Naravno, Lestat to nije shvaćao. To sam shvatio ja. Lestat ništa nije shvaćao.

Evo odličnog primjera onoga što je Lestat volio. Uzvodno rijekom bila je plantaža Freniere, prekrasno zemljište. Vlasnici su imali velike izgleda da se obogate na šećeru kad je izumljen postupak rafiniranja. Pretpostavljam da znate da se u Louisiani prerađivao šećer.

Ironična je i divna činjenica da je na zemlji koju sam volio uspijevao šećer. Nije mi to drago kako vi možda mislite. Taj rafinirani šećer je otrov. Bio je srž života u New Orleansu, pogubno sladak, primamljiv

toliko da bi pred njim blijedjele sve vrijednosti. Dakle, uzvodno su živjeli Freniereovi, bogata stara francuska obitelj koja je tad imala pet kćeri i jednog sina. Tri kćeri bile su osuđene da se ne udaju, ali dvije su još bile dovoljno mlade i ovisile o bratu. On je morao upravljati plantažom kao što sam ja upravljao svojom za majku i sestru. Morao je ugovoriti vjenčanja, osigurati miraz kad je sudbina čitave plantaže opasno ovisila o urodu šećera. Morao se cjenjkati, boriti i držati svijet materijalnog daleko od svijeta Freniereovih. Lestat odluči ubiti Frenierea. I kad ga je usud zamalo preduhitrio, Lestat je pobjesnio. Izložio je sebe opasnosti da bi se dočepao mladog Frenierea koji je morao sudjelovati u dvoboju. Uvrijedio je mladog Kreola na balu. Ništa ozbiljno, ali poput većine mladih Kreola i ovaj je bio spreman umrijeti ni za što. Oboje su bili spremni umrijeti ni za što. U domu Freniereovih zavladao je panika. Lestat je za to znao. Oboje smo se šuljali po Freniereovoj plantaži, Lestat je lovio robove i kradljivce peradi, a ja životinje.

- Ubijali ste isključivo životinje?

- Da, ali o tome ću poslije. Oboje smo poznavali plantažu. Ja bih si priuštio jedan od najvećih vampirskih užitaka - neopaženo promatrati ljude. Poznao sam sestre Freniere kao što sam poznao prelijepe ružine grmove oko bratove kapelice. Bile su to posebne žene. Svaka je na svoj način bila pametna poput brata, a jedna, nazovimo je Babette, bila je još mudrija. No nijednu nisu školovali da upravlja plantažom, nijedna nije razumjela ni najjednostavnije činjenice o financijama. Sve su potpuno ovisile o mladom Freniereu i to su znale. Njihova ljubav prema njemu, uvjerenost kako je on božanstvo i kako će bračna ljubav biti tek blijeda sjena ljubavi prema bratu, miješala se s očajem i željom za životom. Da je Freniere umro u dvoboju, plantaža bi propala. Slabo gospodarenje, raskošan život utemeljen na vječnom podizanju hipoteke na ljetinu, sve je to bilo u njegovim rukama. Možete zamisliti paniku i bijedu u kući Freniereovih kad je brat otišao u grad na dvoboj. A zamislite i Lestata, kako škrguće zubima poput vraga u opereti jer neće ubiti mladog Frenierea.

- Želite reći da ste se sažalili na njegove sestre?

- Itekako - reče vampir. - Njihov položaj bio je silno težak. A sažalio sam se i na mladića. Te se noći zaključao u očevu radnu sobu i napisao oporuku. Znao je da će, padne li pod udarcem bodeža u četiri sata ujutro, povući za sobom i obitelj. Prezirao je položaj u kojem se našao, ali ništa nije mogao učiniti. Da se ne odazove na dvoboj, propao bi njegov društveni ugled. Ionako mu to ne bi uspjelo, jer bi ga drugi mladić progonio dok ga ne bi prisilio na borbu.

Kad je u ponoć napustio plantažu, suočio se sa smrću kao čovjek koji se, ne imajući izbora, odlučio ponašati hrabro. Ili će ubiti Španjolca ili umrijeti. Na njegovu licu odražavali su se duboki osjećaji i mudrost kakvu nisam vidio ni u jedne Lestatove žrtve. Tad sam se prvi put posvađao s Lestatom. Mjesecima sam ga sprečavao da ubije mladića. Te ga je večeri namjeravao ubiti prije nego ga ubije Španjolac.

Jahali smo za mladim Freniereom prema New Orleansu. Lestat je želio dostići njega, ja Lestata. Dvoboj je bio zakazan za četiri sata ujutro, na rubu močvare iza sjevernih gradskih vrata. Stigli smo

onamo nešto prije četiri pa nam je preostalo malo vremena da se vratimo u Pointe du Lac, što je značilo da su nam životi bili u opasnosti. Razbjesnio sam se na Lestata kao nikad i odlučio spasiti mladića. - Pruži mu priliku! - bio sam uporan. Stigao sam Lestata prije nego što je uspio prići mladiću. Bila je sredina zime, ledena hladnoća i vlaga u močvarama; ledena kiša je kao kablovima šibala čistinu na kojoj se trebao održati dvoboj. Naravno, nisam se bojao tih prirodnih nepogoda kako biste ih se vi bojali. Nisam se ohladio, počeo drhtati ili obolio. Ali vampiri osjećaju hladnoću kao i smrtnici. Krv žrtava često služi da ublaži tu hladnoću svojim bogatim i čulnim okusom. Ali me tog jutra nije brinuo bol, nego odličan zaklon tame koji je stvorila priroda pa je Freniere bio iznimno laka žrtva za Lestata. Da se samo za korak udaljio od svoja dva prijatelja prema močvarama, Lestat bi ga dohvatio. Počeo sam se hrvati s Lestatom.

Čvrsto sam ga uhvatio.

- Ali ste bili ravnodušni, izvan toga?

- Hmm - uzdahne vampir. - Da, jesam, ali sam bio i odlučan i bijesan. Lestatovo naslađivanje životom čitave obitelji za mene je bio čin potpunog prezira i nemara prema vampirskoj dubini spoznaje. Držao sam ga i nisam htio pustiti. Pljuvao je po meni i psovao me. Mladi Freniere uzme od prijatelja dva bodeža i ode na glatku, mokru travu ususret protivniku. Nakon kratkog razgovora počne dvoboj. Brzo je završio. Freniere je smrtno ranio protivnika ubodom u prsa. Mladić klekne u travu krvareći i nešto nerazumljivo dovikne Freniereu. Pobjednik je nepomično stajao. Vidjelo se kako u toj pobjedi nema zadovoljstva. Freniere je gledao smrt kao neku gadost. Njegovi pratioci priđu s fenjerima. Nagovarali su ga da ode čim prije, da umirućeg ostavi prijateljima. Ranjenik nije dopuštao nikome da mu priđe. A kad se Freniereova skupina okrenula i teškim korakom krenula prema konjima, ranjenik izvuče pištolj. Možda sam to jedino ja opazio u mrkloj tami. Zazovem Frenierea i potrčim prema pištolju. Lestatu je to bilo dovoljno. Dok sam u svojoj nespretnosti odvuкао pozornost Freniereu i potrčao prema pištolju, Lestat iskusan i silno brz, pograbi mladića i odvuče ga među čemprese.

Sumnjam da su njegovi prijatelji znali što se dogodilo. Pištolj opali,

ranjenik se prevali a ja pojurim kroz smrznutu močvaru dozivajući Lestata.

I ugledam ga. Freniere je ležao ispružen na čvornatom korijenju čempresa. Čizme su mu bile duboko u mutnoj vodi. Lestat je još bio sagnut nad njim. Rukom je držao Freniereovu u kojoj je još bio bodež. Povučem Lestata; desnom rukom zamahne munjevito na mene da je nisam ni opazio a nisam ni znao da me njome udario dok se nisam našao u vodi. Kad sam došao k sebi, Freniere je bio mrtav. Ležao je sklopljenih očiju kao da spava. - Proklet bio! - počnem psovati Lestata. Trgnem se, jer je Freniereovo tijelo počelo kliziti u močvaru. Voda mu prekrije lice. Lestat je bio oduševljen. Suho me podsjeti kako imamo manje od sat vremena za povratak u Pointe du Lac i zakune se da će mi se osvetiti. - Da mi se ne sviđa život vlasnika južnjačke plantaže, ubio bih te noćas. Znam kako - zaprijeti mi. - Trebao bih ti gurnuti konja u močvaru, pa da si moraš iskopati raku i u njoj se ugušiti! - Odjaše.

- Čak i poslije toliko godina, osjećam kako mi ljutnja prema njemu ispunjava žile poput užarena željeza. Tada sam shvatio što njemu znači biti vampir.

- Bio je običan ubojica - reče mladić, a u glasu mu se osjeti nešto vampirovih osjećaja. - Ni prema čemu nije imao poštovanja.

- Ne. Biti vampir za njega je značilo osvećivati se životu. Svako njegovo ubojstvo bila je osveta. Nije ni čudo da ništa nije poštovao. Nijanse vampirskoga postojanja on nije ni zapažao, jer se manijakalno osvećivao životu kojeg je bio lišen. Obuzet mržnjom, sjećao se svog života. Bio je obuzet zavišću, i ništa mu nije predstavljalo zadovoljstvo ako to nije nekom oteo. Kad bi to dobio, ohladio bi se i postao nezadovoljan, jer nije volio taj predmet zbog njega, pa je tražio nešto novo. Osveta, slijepa, jalova, bijedna.

No govorio sam vam o sestrama Freniere. Bilo je skoro pola šest kad sam stigao do njihove plantaže. Rudilo je poslije šest sati, ali bio sam blizu kuće. Prikradem se na gornji trijem njihove kuće i ugledam ih okupljene u salonu. Nisu se presvukle za počinak. Svijeće su dogorijevale; sjedile su kao u koroti i čekale vijesti. Bile su odjevene u crno, kao što je bio običaj u njihovoj kući. U tami su se obrisi njihovih crnih haljina stapali s njihovom vranom kosom, pa su u svjetlosti svijeća njihova lica bila poput pet nježnih, svjetlucavih prikaza, svaka drukčije tužna, svaka drukčije hrabra. Jedino je

Babettino lice bilo odlučno. Kao da je već odlučila preuzeti brigu za plantažu ako joj umre brat, a takav je izraz imao i njezin brat kad je uzjahao konja i otišao na dvoboj. Čekale su je gotovo nemoguće zadaće, smrt koju je skrivio Lestat. I tad sam se izložio velikoj opasnosti. Pokazao sam joj se iskoristivši svjetlo. Kao što vidite, lice mi je bijelo i glatko. Može odbijati svjetlost, kao ulašteni mramor.

- Da - kimne mladić i zbuni se. - Vrlo je lijepo - reče. - Pitam se... što se dogodilo?

- Pitate se jesam li bio zgodan muškarac kad sam bio živ - reče vampir.

Mladić kimne glavom.

- Jesam. Nisu mi se promijenile crte lica. Samo što u životu nisam bio svjestan da sam zgodan. Moj se život kovitlao u vihoru svakodnevnih briga. Ni u što nisam gledao otvorena pogleda, čak ni u zrcalo, posebice ne u zrcalo. Dogodilo se sljedeće. Prišao sam prozor-

skom staklu i dopustio da mi svjetlo padne na lice. Učinio sam to u trenutku kad je Babette gledala prema prozoru. A tad sam iščeznuo. Odmah su sve sestre doznale da se prikazala "čudna spodoba", poput duha. Dvije su ropkinje uporno odbijale ići pogledati. Nestrpljivo sam pričekaao da se dogodi ono što sam želio da se dogodi: Babette konačno uzme svijećnjak, zapali svijeće i rugajući se strahu drugih izađe na hladan trijem da provjeri što se događa. Njezine sestre stajale su na vratima poput velikih crnih ptica. Jedna je vikala da im je brat mrtav i da su vidjeli duha. Naravno, Babette, hrabra kakva je bila, ni za trenutak nije ono što je vidjela pripisala priviđenju ili duhovima. Pustio sam da prijeđe tamni trijem pa sam joj se tad obratio; dopustio sam joj da vidi moje nejasne obrise pokraj jednog stupa. - Recite sestrama da se vrate - šapnem joj. - Došao sam vam reći za brata. Učinite kako vam kažem. - Stajala je na trenutak nepomično, a napne oči ne bi li me razaznala u mraku. - Imam malo vremena. Ne bih vam ni za što naudio - rekoh. Ona učini kako sam rekao. Reče da nema ničega i da zatvore vrata. One poslušaju kao što slušaju ljudi kojima je očajnički potreban vođa. A tad stupim u svjetlo Babetrinih svijeća.

Mladić raširi oči. Prinese ruku ustima. - Jeste li tad izgledali kao što izgledate sada? - upita.

- Pitate to tako prostodušno - reče vampir. - Da, vjerojatno jesam. Ali u svjetlu svijeća uvijek izgledam manje nadnaravno. A nisam se ni pretvarao da sam obično ljudsko biće. - Mogu ostati tek nekoliko minuta - rekoh joj. - Ali reći ću vam nešto silno važno. Vaš se brat hrabro borio i pobijedio u dvoboju. Trenutak! Znajte da je mrtav. Njegova je smrt bila neminovna, noćni tat protiv kojeg njegova dobrota i hrabrost ništa nisu mogle. Ali, nisam vam to došao reći. Poslušajte. Možete upravljati plantažom i spasiti je. Jedino ne smijete dopustiti da vas netko uvjeri u suprotno. Morate zauzeti njegovo mjesto usprkos prosvjedima, konvencijama, prikladnosti ili zdravom razumu. Ništa ne smijete slušati. Ista zemlja je sad ovdje koja je bila ovdje jučer ujutro kad je vaš brat spavao na katu. Ništa se nije promijenilo. Morate zauzeti njegovo mjesto. Ne učinite li to, i zemlja i vaša obitelj izgubljeni su. Vi i vaše sestre bit ćete pet žena koje žive od male mirovine, osuđene polovično proživjeti život. Naučite što morate znati. Ne prezajte ni pred čim dok ne doznate sve odgovore.

A moj posjet neka vam pruži hrabrost kad posustanete. Morate preuzeti kontrolu nad svojim životom. Vaš brat je mrtav.

Na njezinu sam licu vidio da je čula svaku riječ. Zapitala bi me nešto da je bilo vremena, ali povjerovala je kad sam rekao da ga nema. Upotrijebio sam svu vještinu kako bih se udaljio brzo kao da sam nestao. Iz vrta sam ugledao njezino lice u svjetlu svijeća. Vidio sam kako me pokušava naći u tami i kako se okreće oko sebe. Tad se prekrižila i vratila sestrama.

Vampir se nasmiješi. - Nitko u našem kraju nije rekao ni riječi o čudnoj prikazi koju je Babette Freniere vidjela, ali poslije dana koro-te i tužnih priča, Babette je postala javna sablazan kad je odlučila sama upravljati plantažom. Skupila je golem miraz za svoju mlađu sestru, a i ona se udala sljedeće godine. Lestat i ja bismo jedva izmijenili pokojnu riječ.

- Nastavio je živjeti u Pointe du Lac?

- Da. Nisam mogao biti siguran je li mi rekao sve što sam morao znati. A i morao sam se pretvarati. Primjerice, sestra se udala a ja nisam prisustvovao vjenčanju jer sam imao "malarijsku groznicu", a od nečeg sličnog sam obolio i na dan majčinog ukopa. U međuvremenu smo Lestat i ja svake večeri jeli sa starcem i lupkali noževima i vilicama. On bi nam govorio da ispraznimo tanjure i da prebrzo ne

pijemo vino. Kad bih sestri i njezinu suprugu morao povjeriti velike novčane iznose da ih ulože u nešto, primao bih ih u u zamračenoj sobi ispričavajući se čestim i teškim glavoboljama. Pokrio bih se do brade i zamolio nju i supruga da oprostite zbog slabog svjetla, ali da me bole oči. Na svu sreću suprug joj je bio slaboumnik. Bezopasan, ali ipak slabouman, proizvod nekoliko naraštaja brakova između bliskih rođaka.

Iako bi uvijek sve dobro prošlo, počeli su problemi s robovima. Bili su sumnjičavi, a Lestat je ubijao kako bi mu se prohtjelo. I tako se uvijek govorilo o sumnjivim smrtima u našem kraju. Ali glasine su počele zbog onog što su vidjeli. Čuo sam ih jedne večeri kad sam se šuljao oko robovskih drvenjara.

Da najprije objasnim narav tih robova. Bila je godina 1795. Lestat i ja smo četiri godine živjeli razmjerno mirno. Ja sam ulagao novac kojeg bi se on domogao, proširivao našu plantažu, kupovao stanove i kuće u New Orleansu pa ih iznajmljivao, jer je naša plantaža donosila slabu dobit i bila paravan za nas. Kažem "naša", ali to nije točno. Nikad ništa nisam prepisao na Lestata a pravno sam još bio živ. Ali godine 1795. ti robovi nisu bili poput onih u filmovima i romanima o jugu. Nisu to bili tihi, tamnopusi ljudi u ritama koji su govorili lošim engleskim. To su bili Afrikanci, otočani, jer su neki od njih došli iz Santo Dominga. Bili su jako crni i silno neobični. Govorili su svojim afričkim jezicima i iskvarenim francuskim. Kad su pjevali, pjevali su afričke pjesme zbog kojih su polja odzvanjala čudno i strano i uvijek me plašili dok sam bio smrtnik. Bili su praznovjerni i imali svoje tajne i tradicije. Ukratko, nisu izgubili ono afričko u sebi.

Ropstvo je bilo prokletstvo njihova života, ali još nije uništilo u njima ono tipično njihovo. Podnosili su pokrštanje i skromnu odjeću kakvu su im nalagali francuski katolički zakoni. Ali navečer, pretvarali bi svoje jeftine materijale u privlačne kostime, pravili nakit od životinjskih kostiju i komadića odbačenog metala koje bi ulaštali dok se nisu sjajili poput zlata. Robovi Pointe du Laca bili su poslije mraka strana zemlja, afrička obala, u koju se nije usudio zaci čak ni najhladnokrvniji nadglednik. Za vampire nije bilo straha.

Jedne sam se ljetne večeri onuda provlačio poput sjenke. Kroz otvorena vrata nadglednikove kolibe začujem razgovor koji me uvjeri kako smo Lestat i ja u velikoj opasnosti. Robovi su znali da

nismo obični smrtnici. Služavke su prigušenim glasom pričale da su kroz pukotinu u vratima vidjele kako večeramo iz praznih tanjura, prinosimo prazne čaše ustima i smijemo se, bijelih i prozirnih lica u svjetlu svijeća, a slijepi je starac bespomoćna luda u našoj vlasti. Kroz ključaonice su vidjele Lestatov mrtvački sanduk, a jednu je nemilosrdno izmlatio jer se zadržavala oko prozora njegove sobe. - U sobi nema kreveta - povjeravale su se jedna drugoj i kimale glavama. - Spava u mrtvačkom sanduku, sigurna sam. - Bile su uvjerenе da znaju što smo. A mene su vidjele svake večeri kako izlazim iz kapelice, bezoblične hrpe cigala i bršljana, u proljeće optočene cvijetom visterije, a ljeti divljim ružama, na čijim se starim neoličenim rebrenicama koje se nikad nisu otvarale uhvatila mahovina i u čijim kamenim lukovima pauci pletu mreže. Naravno, ja sam se pretvarao kako u kapelicu odlazim zbog sjećanja na Paula, ali se po njihovim riječima vidjelo da više ne vjeruju u te laži. Pripisivale su nam leševa robova pronađenih u poljima i močvarama, mrtvu stoku i pokojeg konja, ali i druge čudne događaje. Čak su i poplave i oluje bile Božje oružje u borbi protiv Louisa i Lestata. Najpogubnije je bilo to što nisu namjeravali pobjeći: mi smo đavoli i našoj se moći ne može umaknuti. Nas se mora uništiti. Na tom skupu, kojemu sam bio nazočan (iako nevidljiv), bilo je puno Freniereovih robova.

To je značilo da će se glasine proširiti čitavom obalom. Iako sam smatrao kako naš kraj ne može zahvatiti masovna histerija, nisam namjeravao ništa riskirati. Požurio sam natrag na plantažu reći Lestatuu kako je s razdobljem glume vlasnika plantaže svršeno. Morat će se odreći biča za robove i zlatnog prstena za ubrus i preseliti u grad.

Naravno, opirao se. Otac mu je teško bolestan i neće dugo poživjeti. Nema namjere bježati od glupih robova. - Sve ću ih ubiti - reče smireno - troje ili četvero najedanput. Neki će pobjeći i sve će biti u redu.

- Govoriš besmislice. Ja želim da odeš odavde.

- Ti želiš da odem! Ti! - podsmjehne se. Na stolu u blagovaonici slagao je kućicu od vrlo finih francuskih karata. - Ti kukavni vampiru koji se šuljaš noću i ubijaš mačke lutalice i štakore, satima buljiš u svijeće kao u ljude, stojiš na kiši poput zombija dok ti se odjeća ne promoči i ne počneš zaudarati poput tavanskih škrinja sa starom odjećom, a izgledaš kao slaboumnik u zoološkom vrtu.

- Više mi nemaš što reći, a tvoja uporna bezglavost dovela nas je obojicu u opasnost. Mogao bih sam živjeti u kapelici i pustiti da kuća propadne. Ne marim za nju! - rekoh mu. To je bila istina. - Ali ti moraš imati sve što nisi imao u životu pa od besmrtnosti praviš ropotarnicu u kojoj obojica izgledamo nakaradno. Obiđi oca i reci mi koliko će još poživjeti, jer toliko ostaješ ovdje pod uvjetom da se robovi ne pobune protiv nas!

On mi reče neka sam obiđem oca, jer ja sam taj koji "gleda".

Učinim to. Starac je zaista umirao. Bio sam pošteđen majčine smrti, jer je umrla naglo jednog poslijepodneva. Našli su je kako sjedi u dvorištu s njezinim šivaćim priborom u krilu. Umrla je kao da je zaspala. Ali sad sam gledao prirodnu smrt, sporu agoniju pri punoj svijesti. Uvijek sam volio starca. Bio je ljubazan i jednostavan i nije odviše zahtijevao. Danju je sjedio na suncu na trijemu, drijemao i slušao ptice. Noću bi mu rasonoda bila naš razgovor. Znao je igrati šah. Oprezno bi dodirivao figurice i iznimno točno pamtio stanje na ploči. Lestat nikad nije igrao s njim, ali ja jesam. A sad je ležao i soptao, znojna i vruća čela na jastuku vlažnom od znoja. Stenjao je i molio za smrt, a Lestat je u drugoj sobi počeo svirati na klavičembalu. Zalupim poklopac. Zamalo sam mu prignječio prste. - Nećeš svirati dok on umire! - rekoh. - Vraga neću! - odgovori mi on. - Udarat ću u bubanj ako mi se prohtije! - Uzme velik srebrni pladanj iz vitrine, provuče prst kroz jednu ručku i počne po njemu udarati žlicom.

Rekoh mu da prestane ili ću ga ja spriječiti. Ali tad prestanemo galamiti jer starac zazove Lestata. Rekao je kako mora s njim razgovarati prije smrti. Rekoh Lestatu da ode k njemu. Zvuk njegova plača bio je užasan. - Zašto? Brinuo sam o njemu toliko godina. Zar to nije dovoljno? - I on iz džepa izvadi turpijicu, sjedne u podnožje starčeva kreveta i počne uređivati svoje duge nokte.

Znao sam da se robovi motaju oko kuće, promatraju i slušaju.

Iskreno sam se nadao da će starac brzo umrijeti. Jednom ili dvaput otklonio sam sumnje pokojeg roba, ali nikad tolikog broja.

Pozvonim po Daniela, roba kojemu sam dao nadglednikovu kuću i položaj.

Čekajući ga, slušao sam starčev razgovor s Lestatom koji je sjedio prekriženih nogu i turpijao nokte, podignutih obrva, usredotočen na

svoje besprijekorne nokte. - To je zbog škole - govorio je starac. - Znam da se sjećaš. Što da ti kažem? - stenjao je.

- Što god hoćeš - reče Lestat. - Ionako umireš. - Starac užasno jaukne, a mislim da sam zastenjao i ja. Prezirao sam Lestata. Želio sam ga udaljiti iz sobe. - Znaš da umireš, zar ne? Čak i budala kao što si ti to mora znati - reče Lestat.

- Nikad mi nećeš oprostiti, je li? Ni sada, ni kad umrem - reče starac.

- Ne znam o čemu govoriš! - reče Lestat.

Moje je strpljenje bilo na izmaku a starac je bio sve uzbuđeniji. Preklinjao je Lestata da ga sasluša dobrotiva srca. Zadrhtao sam od užasa. U međuvremenu je došao Daniel; čim sam ga ugledao znao sam da je Pointe du Lac izgubljen. Da sam bio pozorniji, shvatio bih to prije. Pogleda me staklenim očima. Za njega sam bio čudovište. - Otac gospodina Lestata teško je bolestan. Umire - rekoh ne obraćajući pozornost na izraz njegova lica. - Noćas ne smije biti galame. Robovi moraju ostati u kolibama. Stiže liječnik. - Zagleda se u mene kao da lažem. Tad svrne znatiželjan i hladan pogled s mene na vrata starčeve sobe. Izraz njegova lica se tako promijeni, da sam odmah ustao i pogledao u sobu. Lestat je bio sklupčan u podnožju kreveta, leđima oslonjen o krevet. Neumorno je turpijao nokte i pravio takve grimase da su stršila oba velika zuba koljača.

Vampir prestane pričati. Ramena su mu se tresla od bezglasna smijeha. Gledao je u mladića. Mladić stidljivo pogleda u stol. No već je vidio vampirova usta: usne drukčijeg sastava od vampirove kože, svilenkaste i lijepo ocrtane kao u običnih ljudi, samo mrtvački bijele. A opazio je i bijele zube. No vampir se smiješio ne otkrivajući ih potpuno, a mladić nije na njih dotad ni pomislio. - Možete zamisliti - reče vampir - što je to značilo. Morao sam ga ubiti.

- Što ste morali? - upita mladić.

- Morao sam ga ubiti. Počeo je trčati. Svima bi ispričao. Možda sam mogao postupiti drukčije, ali nisam imao vremena. Pojurim za njim i svladam ga. Nisam nikoga ubio četiri godine, pa sam oklijevao: to je čovjek, u ruci ima nož za obranu. Lako mu ga oduzmem i zabijem u srce. Odmah je pao na koljena. Prsti su mu se zgrčili oko drške po kojoj se slijevala krv. Izluđivao me miris krvi. Mislim da sam naglas stenjao, ali se nisam bacio na njega; nisam htio. Tad ugledam Lestatov lik u zrcalu vitrine. - Zašto si to učinio? - strogo me

upita. Okrenem se prema njemu, odlučan da me ne vidi tako slaba. Lestat reče kako starac bunca, nešto govori, ali on ne shvaća što. - Robovi znaju. Moraš otići u kolibe i stražariti - uspio sam mu reći. - Pobrinit ću se za starca.

- Ubij ga - reče Lestat.

- Jesi li lud? - odgovoriti mu. - Otac ti je!

- Znam da mi je otac! - reče Lestat. - Zato ga ti moraš ubiti. Ja ne mogu! Da mogu, odavno bih to učinio, prokletnik! - Kršio je ruke.

- Moramo otići odavde. Pogledaj što si učinio! Nema vremena za gubljenje! Njegova će žena začas doći ovamo tuliti ili će poslati nekog još goreg!

Vampir uzdahne. - Govorio je istinu. Lestat je imao pravo. Čuo sam kako se robovi okupljaju oko Danielove kolibe i čekaju ga. Daniel je bio hrabar i sam otišao u ukletu kuću. Kad se nije vratio, robove je zahvatila panika koja će ih uskoro pretvoriti u razbješnelu gomilu. Rekao sam Lestatu da ih smiri, da upotrijebi svu moć bijelog gospodara i da ih ne prestraši još više, a ja sam otišao u spavaću sobu i zaključao vrata. Tad sam doživio najveći užas u toj noći užasa. Nisam još vidio Lestatova oca u takvu stanju.

Sjedio je u krevetu, nagnut naprijed i razgovarao s Lestatom, preklinjao ga da mu odgovori, govorio kako shvaća Lestatovu ogorčenost. Bio je živi mrtvac. Njegovo uvelo tijelo održavala je na životu jedino silna volja, pa se činilo kako su mu sjajne oči još dublje upale u lubanju, a uzdrhtale usne bile još užasnije žute. Sjeo sam u podnožje njegova kreveta. Bilo mi ga je žao vidjeti kako pati i pružim mu ruku. Ne mogu vam reći koliko me potresao njegov izgled. Vampir sam, donosim brzu smrt i ostavljam žrtvu kao u začaranom snu. Ali ovo je bilo sporo propadanje, tijelo koje se ne želi prepustiti vampiru vremena koji mu je godinama sisao krv. - Lestat - reče on. - Barem jednom nemoj biti grub prema meni. Barem se jednom ponašaj kao dječak kakav si bio, kao moj sin. - Ponavljao je neprestano riječi *moj sin*, a tad reče nešto nerazgovijetno o nevinosti i uništenoj nevinosti. Nije poludio, kao što je smatrao Lestat, nego je bio u užasnom stanju polunesvjestice. Teret prošlosti svalio mu se na ramena punom težinom, a sadašnjost, smrt, s kojom se borio svom snagom, ničim mu nije mogla olakšati taj teret. Znao sam da ga mogu prevariti potrudim li se. Nagnem se bliže njemu i šapnem: - Oče. - Nije to bio Lestatov glas, nego moj tih šapat, ali se

on odmah umiri. Pomislio sam da će umrijeti. Ali on me držao za ru-

ku kao da ga tamni valovi oceana vuku u dubine i jedino ga ja mogu spasiti. Ggyorio je o nekom provincijskom učitelju čije je ime nerazumljivo promumljao, koji je u Lestatu našao blistavog učenika i preklinjao ga da se ode školovati u samostan. Slijepi se starac proklinjao zato što je Lestata dovukao kući i spalio mu knjige. - Lestat, moraš mi oprostiti - poviče.

Čvrsto mu stisnem ruku. Nadao sam se da će ga to zadovoljiti, ali on ponovi svoju molbu. - Život ti toliko pruža, ali si hladan i okrutan kao što sam ja tad bio. Imao sam puno posla, a oko nas studen i glad! Lestat, moraš se sjetiti. Bio si najnježniji od svih! Bog će mi oprostiti oprostiš li mi ti.

U tom trenutku u sobu uđe pravi Ezav. Rukom mu pokažem da bude tih, ali se on pretvarao kao da nije vidio taj moj pokret. Morao sam naglo ustati kako starac ne bi čuo njegov glas. Robovi su pobjegli kad su ga ugledali. - Ali se skrivaju u tami. Čujem ih - reče Lestat. Zapilji se u starca. - Ubij ga, Louis! - reče mi, a u glasu mu prvi put začujem preklinjanje. Razljuti se. - Učini to!

- Nagni se nad jastuk i reci mu da mu sve opraštaš, da mu opraštaš što te ispisao iz škole kad si bio dječak! Reci mu.

- Što da mu oprostim? - Lestat se izbeči pa mu je lice izgledalo poput lubanje. - To što me ispisao iz škole? - podigne ruke u zrak i ispusti krik očaja. - Prokletstvo! Ubij ga! - reče.

- Ne! - rekoh. - Oprosti mu. Ili ga sam ubij. Hajde. Ubij si oca.

Starac je preklinjao da mu kažemo o čemu razgovaramo. Zava-pi: - Sine, sine! - i Lestat zapleše poput lude. Priđem čipkastim zavjesama. Vidio sam i čuo robove koji su okružili kuću; približavala su nam se njihova obličja spletena u crne sjene. - Bio si Josip među braćom - reče starac. - Najbolji od njih, ali kako sam mogao znati? Shvatio sam to kad si otišao, kad mi oni nisu mogli pružiti utjehu. A tad si mi se vratio i odveo me s imanja, ali to nisi bio ti, nije to bio taj dječak.

Pograbim Lestata i odvučem ga do kreveta. Nikad ga nisam vidio tako slabog a istodobno gnjevnog. Otrgne se a tad bijesno klekne pokraj jastuka. Odlučno sam stajao i šapnuo mu: - Oprosti!

- Oče, sve je u redu. Odmaraj se. Ništa ti ne zamjeram - reče on, glasa utanjenog i napetog od bijesa.

Starac okrene glavu i nešto s olakšanjem promumlja, ali Lestat je već otišao. Zastane na vratima. Rukama je poklopio uši. - Dolaze! - šapne. Okrene se tek toliko da me dohvati pogledom i reče: - Ubij ga. Za Boga miloga!

Starac nije znao što mu se dogodilo. Nije se probudio iz omamljenosti. Popio sam krvi koliko je bilo nužno. Proširio sam ranu kako bi brzo iskrvario, a ja ne bih došao u iskušenje da zadovoljim svoju tamnu strast. Ne bih mogao podnijeti tu pomisao. Znao sam da je svejedno u kakvu će stanju naći tijelo; bilo mi je navrh glave Pointe du Laca, Lestata i maske uspješnog plantažera. Zapalit ću kuću i živjeti od bogatstva koje sam nagomilao pod raznim imenima da mi bude pri ruci u ovakva vremena.

U međuvremenu, Lestat je lovio robove. Ostavio je za sobom trag užasa i smrti pa nitko nije uspio shvatiti što se dogodilo te noći u Pointe du Lacu. Pošao sam s njim. Dotad je njegova mahnitost bila za mene tajnom, ali te sam noći i ja iskezio očajne i jurio za bjeguncima. Uvijek bih ih sustigao. Trčali su nespretno i dirljivo sporo, a tad bi se nad njih spustila koprena smrti ili ludila. Snaga i moć vampira bili su preveliki pa su se robovi rastrčali u svim pravcima. A ja sam potrčao uza stube i zapalio Pointe du Lac.

Lestat pojuri za mnom. - što to radiš? - vikne. - Jesi poludio? - Ali nije mogao ugasiti vatru. - Robovi su mrtvi, a ti sve uništavaš! - Okretao se u sjajnom salonu usred blještavila koje se lomilo. - Izvadi mrtvački sanduk. Imaš tri sata do zore! - rekoh. Kuća se pretvorila u lomaču.

- Je li vam vatra mogla naškoditi? - upita mladić.

- Svakako - reče vampir.

- Jeste li se vratili u kapelicu? Je li u njoj bilo sigurno?

- Nimalo. Po plantaži se razbježalo pedesetak robova. Mnogi od njih ne bi izabrali život odbjeglih robova i zacijelo bi otišli kod Freniereovih ili južno na plantažu Bel Jardin. Nisam namjeravao ovdje provesti noć. Ali nije bilo vremena za daleki put.

- Babette! - reče mladić.

Vampir se osmjehne. - Da. Otišao sam Babetti. Živjela je na plantaži Freniere sa svojim mladim suprugom. Imao sam dovoljno vremena da utrpam mrtvački sanduk u kočiju i odem k njoj.

- A Lestat?

Vampir uzdahne. - Lestat je pošao sa mnom. Namjeravao je otići u New Orleans i pokušavao me nagovoriti da i ja to učinim. Kad je shvatio da se namjeravam sakriti kod Freniereovih, odlučio je učiniti isto. Ne bismo stigli do New Orleansa. Zora je rudjela. Smrtnici to ne bi opazili, ali Lestat i ja jesmo.

Babette sam posjetio još jednom nakon našeg prvog susreta. Rekoh vam kako je sablaznila okolicu kad je ostala sama na plantaži bez muškarca u kući, čak i bez starije žene. Babettin najveći problem bio je u tome da je financijski uspjela, ali ju je društvo odbacilo. A njoj bogatstvo ništa nije značilo, nego obitelj, loza. Iako je uspjela održati plantažu, sablazan ju je počela zamarati. U duši se počela predavati. Jedne sam je noći posjetio u vrtu. Nisam joj dopustio da me pogleda. Rekao sam joj najblažim glasom da sam onaj kojeg je već vidjela, da znam kakav joj je život i kako pati. - Nemojte očekivati da ljudi to shvate - rekoh joj. - Budale. Žele da se povučete iz života zbog bratovljeve smrti. Poslužili bi se vašim životom kao uljem za svjetiljku. Morate im se suprotstaviti, ali morate im se suprotstaviti čistoćom i ufanjem. - Slušala me bez riječi. Rekao sam joj da mora prirediti dobrotvorni bal za neku vjersku ustanovu. Ne-ka izabere samostan u New Orleansu i organizira dobrotvorni bal. Pozvat će najbolje prijateljice svoje majke da joj budu pratilje. Sve to mora učiniti s puno samopouzdanja. Sampouzdanje je nužno. Samopouzdanje i čistoća su najvažniji.

Babette je to smatrala genijalnom zamisli. - Ne znam tko ste, a i nećete mi reći - reče ona. (Istina, ne bih joj rekao.) - Ali što da pomislim osim da ste anđeo. - Preklinjala me da joj pokažem lice. Preklinjala me kao što preklinju ljudi poput Babette koji nikoga ne preklinju. Babette nije bila ponosna. Bila je jaka i poštena, i preklinjanje... Želite me nešto upitati?

- Oh, ne - reče mladić koji je to htio zatajiti.

- Ne smijete se bojati pitati. Kad bi mi nešto bilo odviše osobno... - Vampirovo lice se smrači. Namršti se. Kad je skupio obrve, iznad lijeve se pojavi rupica, kao da ju je netko ondje utisnuo prstom. To je njegovu licu davalo izraz duboke tjeskobe. - Kad bi mi nešto bilo odviše osobno, ne bih to uopće ni spominjao - reče on. Mladić se zatekne kako gleda u vampirove oči, u trepavice koje su bile poput tankih crnih žica u mekanim vjeđama.

- Pitajte - reče mladiću.

- Način na koji govorite o Babette - reče mladić. - Kao da ste osjećali nešto posebno za nju.
 - Zar vam se učinilo da ne mogu osjećati? - upita vampir.
 - Nije. Osjećali ste za starca. Ostali ste ga tješiti kad vam je prijetila opasnost. Osjećali ste za mladog Frenierea kad ga je Lestat htio ubiti. Ali, jeste li osjećali nešto za Babette? Jeste li zbog osjećaja prema Babette štitili Frenierea?

- Mislite na ljubav - reče vampir. - Zašto oklijevate izreći tu riječ?

- Jer ste govorili o ravnodušnosti - reče mladić.

- Mislite li da su anđeli ravnodušni? - upita vampir.

Mladić se zamisli. - Da - reče.

- Ali, zar anđeli ne mogu ljubiti? - upita vampir. - Zar anđeli ne gledaju u Božje lice čistom ljubavlju?

Mladić se zamisli. - Ljubavlju ili divljenjem - reče.

- U čemu je razlika? - zamišljeno upita vampir. - U čemu? - Pitanje nije bilo upućeno mladiću nego sebi. - Anđeli osjećaju ljubav i ponos, ponos zbog pada zlih anđela, i mržnju. Snažni i silni osjećaji ravnodušnih osoba kod kojih su osjećaj i volja jedno - napokon reče. Zagleda se u stol kao da razmišlja o tome, kao da nije potpuno zadovoljan. - Za Babette sam gajio snažne osjećaje. Ne i najsnažnije.

- Pogleda u mladića. - Ali jako snažne. Babette je na svoj način za mene bila idealno biće.

Promeškolji se na stolcu. Pelerina se zaleluja oko njega. Okrene lice prema prozorima. Mladić se nagne i provjeri vrpcu. Iz kovčežića izvadi drugu vrpcu, ispriča se vampiru i namjesti je. - Bojim se da sam postavio odviše osobno pitanje. Nisam namjeravao - reče usrdno vampiru.

- Ništa zato - reče vampir i iznenada ga pogleda. - Pitanje je dobro. Osjećam ljubav, a osjećao sam ljubav za Babette, iako ne i najveću. Babette je bila nagovještaj.

Vratimo se mojoj priči. Babettin dobrotvorni bal bio je uspješan i ona si osigura povratak u društvo. Novcem otkloni sumnje obitelji njezinih prosaca i uda se. Posjećivao bih je ljeti. Nikad joj nisam dopustio da me vidi ili da zna da sam ondje. Dolazio sam vidjeti je li sretna, a kad bih vidio da jest, i ja bih osjetio sreću.

Te sam večeri Babetti došao s Lestatom. Odavno bi ubio Freniereove da ga nisam spriječio. Mislio je da će to učiniti te večeri. - I

kakav bi mir to donijelo? - upitah. - Nazivaš me slaboumnikom, ali ti si slaboumnik. Misliš li da ne znam zašto si me učinio vampirom? Nisi mogao živjeti sam, nisi mogao obavljati najjednostavnije radnje. Godinama sve sređujem, a ti sjediš i pretvaraš se da si nadmoćan. Ništa mi ne možeš reći o životu. Ne trebaš mi, beskoristan si. Ja tebi trebam. Takneš li ma i jednog Freniereova roba, riješit ću te se. Bit će to borba između nas, a ne moram ti dokazivati kako u malom prstu imam više pameti nego ti u čitavu tijelu. Učini kako ti kažem. Prestrašio se, iako nije trebao. Tvrdio je kako mi ima puno reći, o ljudima koje bih mogao ubiti i istog trenutka umrijeti, pa o područjima u koja nikad ne smijem ići i tako dalje, gluposti koje sam jedva podnosio. Ali nisam imao vremena za njega. Kod Freniereovih su bila upaljena svjetla u nadglednikovoj kući. Pokušavao je stišati uzbuđenje mojih i svojih robova. Vatra iz Pointe du Laca vidjela se na nebu. Babette je bila odjevena i imala pune ruke posla. Poslala je kočije i robove u Pointe du Lac da se bore protiv vatre. Uplašene odbjegle robove odvojili su; još su smatrali njihove priče pukom izmišljotinom. Babette je znala da se dogodilo nešto užasno i sumnjala je na ubojstvo, a ne nešto nadnaravno. Zatekao sam je u radnoj sobi. Unosila je bilješku o požaru u dnevnik plantaže. Bilo je skoro jutro. Imao sam tek nekoliko minuta da je uvjerim kako mi mora pomoći. Dok sam govorio, nisam joj dopustio da se okrene. Mirno me saslušala. Rekoh joj da moram dobiti sobu za prenoćiti i počinuti. - Nikad vam nisam nudio. Molim vas ključ i obećajte kako u tu sobu nitko neće pokušati ući do večeri. Tad ću vam sve ispričati. - Bio sam na rubu očaja. Nebo je postajalo svjetlije. Lestat je bio nekoliko metara dalje u voćnjaku s mrtvačkim sanducima. - Zašto ste došli k meni? - upita ona. - Zašto ne k vama? - odgovorim. - Nisam li vam pomogao u trenutku u kojem vam je najviše bila potrebna pomoć, kad ste bili jaki među ovisnima i slabima? Nisam li vas dvaput dobro posavjetovao? Nisam li otad bdio nad vašom srećom? - Ugledam uspaničen Lestatov lik na prozoru. - Dajte mi ključ. Neka nam nitko ne prilazi do sumraka. Kunem vam se da vam nikad ne bih nanio zlo. - Ako vam ne dam? Ako sam uvjerena kako vas šalje sotona? - reče ona i učini pokret kao da će se okrenuti. Ja ispružim ruku i ugasm svijeću. Stajao sam leđima okrenut prozorima kroz koje se vidjela siva svjetlost. - Ako ste uvjereni kako sam đavlov i ne date mi ključ, umrijet ću - rekoh. -

Dajte mi ključ.

Mogao bih vas ubiti da hoću. - Primaknem joj se pa me mogla bolje vidjeti. Ona se zaprepasti, ustukne i uhvati za naslon stolca. - Ali neću. Prije bih umro nego vas ubio. Umrijet ću ne date li mi ključ. Dobio sam ključ. Ne znam što je mislila. Dala mi je ključ jedne od ostava u prizemlju u kojoj je zriilo vino. Siguran sam da je vidjela Lestata i mene kako nosimo mrtvačke sanduke. Zaključao sam vrata i zagradio ih.

Kad sam se probudio sljedeće večeri, Lestat je bio budan.

Održala je riječ.

Ali je učinila korak dalje. Nije otključavala sobu, a bila ju je zaključala izvana.

- Priče robova? Čula ih je.

- Da. Lestat je prvi otkrio da smo zaključani. Razbjesnio se. Namjeravao je otići u New Orleans. Postao je sumnjičav prema meni. - Bio si mi potreban dok mi je otac bio živ - reče on očajnički pokušavajući pronaći nekakav otvor. Prostorija je bila tamnica.

- Upozoravam te, neću trpjeti nikakvih smicalica. - Nije mi se čak usudio ni leđa okrenuti. Sjedio sam i pokušavao čuti glasove iz soba na katu. Želio sam da Lestat umukne. Nije mi palo na um da mu povjerim svoje osjećaje za Babette ili svoje nade.

Razmišljao sam o još nečemu. Pitali ste me o osjećajima i ravnodušnosti. Jedno od obilježja vampira, nazovimo ga osjećajnom ravnodušnosti, je da istodobno može misliti na dvije stvari. Možete razmišljati o tome kako niste sigurni i kako biste mogli umrijeti, a istodobno možete razmišljati o nečem apstraktnom i nepovezanom. Tako je bilo sa mnom. Razmišljao sam kako je prijateljstvo između Lestata i mene moglo biti uzvišeno, jer nije bilo prepreka a imamo puno zajedničkog. Možda sam to osjećao zbog Babetine blizine, jer sam Babette mogao upoznati jedino tako da joj oduzmem život, da se sjedinim s njom u smrtnom zagrljaju i da mi se duša sjedini sa srcem kad se zajedno hrane. Ali je moja duša čeznula upoznati Babette bez potrebe za ubijanjem, da joj oduzmem životni dah, posljednju kap krvi. Ali da je Lestat bio karakteran i imalo misaon, mogao sam ga odlično upoznati. Prisjetim se starčevih riječi: Lestat, sjajan učenik, ljubitelj spaljenih knjiga. Poznavao sam jedino Lestata koji se rugao mojoj knjižnici, nazivao je gomilom prašine, neumorno ismijavao moje čitanje, moja razmišljanja.

U kući je utihnulo. Kadšto bi se čuli koraci, zaškripale bi daske pa bi svjetlo koje je dopiralo kroz pukotine slabo i neravnomjerno osvijetlilo naš podrum. Lestat je opipavao zidove. Njegovo otvrdlo vječno vampirsko lice iskrivilo se u masku ljutitog smrtnika. Bio sam uvjeren da se moramo odmah razići, da nas mora, ako je potrebno, dijeliti ocean. Shvatio sam kako sam ga podnosio zato što sam sumnjao u sebe. Zavaravao sam se da sam ostao s njim zbog starca, moje sestre i njezina supruga. Ostao sam s Lestatom jer sam se bojavao da zna najvažnije vampirske tajne koje sam ne mogu otkriti i jer je on jedini od moje vrste kojeg sam poznavao. Nikad mi nije rekao kako je postao vampir ili gdje bih mogao naći makar jednog pripadnika naše vrste. To me silno mučilo četiri godine. Mrzio sam ga i želio ga napustiti. No jesam li to mogao?

Dok sam ja tako razmišljao, Lestat je nastavio svoju žučljivu kritiku. Nisam mu potreban, neće trpjeti ništa, posebice prijete Fre-niereovih. Moramo biti spremni kad se otvore vrata. - Zapamti! - reče mi napokon. - Nisu nam dorasli u brzini i snazi. I uvijek im moraš utjerati strah u kosti. Ne budi sentimentalni! Sve ćeš upropasti.

- Želiš li poslije ovog biti sam? - upitam ga. Želio sam da on to kaže jer ja nisam imao hrabrosti. Odnosno, nisam poznavao svoje osjećaje.

- Želim u New Orleans! - reče on. - Samo sam te upozorio kako mi nisi potreban. Ali da bismo se izvukli odavde potrebni smo jedan drugom. Nisi ni počeo spoznavati kako se služiti svojim moćima! Ne znaš što si! Posluži se svojim moćima uvjeravanja ako dođe ta žena. Ali ako dođe s drugima, budi spreman ponašati se u skladu s onim što jesi.

- A to je? - upitam ga, jer mi se to nikad nije činilo tajnom kao tada. - Što sam ja? - Pokazivao je otvoreni prezir. Digne ruke u zrak.

- Budi spreman - reče i otkrije svoje veličanstvene zube - ubiti!

- Pogleda u stropne daske. - Idu na spavanje, čuješ li? - Zavlada mučna tišina. Lestat se ushodao gore-dolje, a ja sam razmišljao i razbijao glavu što da učinim ili kažem Babetti. Mučilo me i teže pitanje: što osjećam za Babette? Dugo sam razmišljao, a tad se ispod vrata ukaže svjetlo. Lestat se postavio da zaskoči onoga tko otvori

vrata. Babette je došla sama noseći svjetiljku. Nije vidjela Lestata koji joj je stajao iza leđa, nego se zagleda u mene.

Nikad je nisam vidio takvu. Raspustila je kosu, gusti crni uvojci rasuli su se po bijeloj spavaćici. Lice joj je bilo napeto od brige i straha. To mu je davalo grozničav sjaj, a velike smeđe oči bile su još veće. Volio sam njezinu snagu i poštenje, veličinu njezine duše. Nisam za nju osjećao strast kakvu biste vi osjećali, ali mi je bila privlačnija od bilo koje žene koju sam poznavao kao smrtnik. Čak i u jednostavnoj spavaćici ruke i grudi su joj bile oble i meke. Učinila mi se zanimljivom dušom odjevenom u bogatu, tajanstvenu put. Ja, hladan i dokon, osjetim neodoljivu privlačnost. Znajući da to može jedino završiti njezinom smrću, okrenem se od nje. Pitao sam se jesu li joj se moje oči učinile mrtve i beživotne kad se zagledala u njih.

- Vi ste već sa mnom razgovarali - reče ona, kao da nije dotad bila sigurna. - Vi ste vlasnik Pointe du Laca. Tako je! - Znao sam kad je to rekla da je čula najnevjerojatnije priče o prošloj noći i da nema smisla uvjeravati je u laži. Dvaput sam joj se približio u svom nadnaravnom obličju i razgovarao s njom i sad nisam to mogao zanijekati.

- Ne želim vam nanijeti zlo - rekoh joj. - Samo su mi potrebni kočija i konji koje sam sinoć ostavio na pašnjacima. - Kao da nije čula što sam joj rekao. Primaknula mi se da bi me osvijetlila svijećom.

Iza nje ugledam Lestata. Njegova sjena stopila se s njezinom sjenom na zidu. Bio je zabrinut i opasan. - Dat ćete mi kočiju? - bio sam uporan. Gledala me u svjetlu podignute svjetiljke. Baš kad sam htio svrnuti pogled, lice joj se promijeni. Ukoči se, postane prazno, kao da joj duša gubi svijest. Zatvori oči i odmahne glavom. Shvatio sam da sam je nehotice doveo u trans. - Što ste vi? - šapne ona. - Vi ste sotonin. I prvi put vas je poslao đavo!

- Sotonin! - odgovorim. Pogodilo me više no što sam mislio da bi me moglo pogoditi. Ako tako misli, smatrat će moj savjet lošim, počet će se preispitivati. Život joj je bio bogat i dobar i znao sam da to ne smije činiti. Poput svih snažnih ljudi, pomalo je uvijek patila od osamljenosti, bila je iznimka, neuklopljena, na izvjestan način potajni neznabožac. Njezina životna ravnoteža mogla bi se poremetiti, mogla bi posumnjati u svoju dobrotu. Gledala me s neskrivenim užasom u kojem kao da je zaboravila svoju ranjivost. Lestat, kojeg je

slabost privlačila kao žednog voda, zgrabi je za zapešće. Ona vrisne i ispusti svjetiljku. Plamen bukne i Lestat je odvuče prema otvorenim vratima. - Daj kočiju! - reče joj. - Kočiju i konje. U smrtnoj si opasnosti. Vrag odnio šalu!

Nogama ugasi vatru i krenem za Lestatom. Doviknem mu da je ostavi. Držao ju je za oba zapešća. Ona je bjesnila. - Probudit ćeš kuću ne umukneš li! - reče mi Lestat. - Ubit ću je! Kočija... odvedi nas. Razgovaraj sa slugom! - reče joj i gurne na dvorište.

Polako smo išli preko neosvijetljenog dvorišta. Nepodnošljivo sam patio. Lestat je išao ispred mene, a ispred njega je natraške hodala Babette i piljila u nas u tami. U jednoj je sobi gorjelo slabo svjetlo. - Ništa vam neću dati! - reče ona. Uхватim Lestata za ruku i rekoh mu da ću ja to riješiti. - Odat će nas ne dopustiš li da razgovaram s njom - šapnem mu.

- Sredi se - reče mi on s gađenjem. - Budi čvrst. Ne okolišaj.

- Dok ja razgovaram, idi u štalu i uzmi kočiju i konje. Ali ne ubijaj! - Je li me poslušao ili nije ne znam, ali je odjurio. Pridem Babetti. Na licu joj se ogledao gnjev i odlučnost. Reče: - Odlazi, sotono.

- Stao sam ispred nje, bez riječi, prikovao je pogledom kao što je ona mene prikovala svojim. Nije pokazivala čuje li Lestata ili ne. Njezina mržnja prema meni pekla me poput vatre.

- Zašto mi to govorite? - upitam je. - Zar sam vas loše savjetovao? Jesam li vam naudio? Došao sam vam pomoći, dati vam snage. Mislio sam jedino na vas, a nisam uopće morao na vas misliti.

Ona odmahne glavom. - Ali zašto razgovarate sa mnom? - upita ona. - Znam što ste učinili u Pointe du Lacu: živjeli ste kao sotona! Robovi su puni divljih priča! Čitav su dan muškarci proveli na cesti koja vodi do Pointe du Laca. I moj je muž bio ondje! Vidio je kuću u ruševinama, tijela robova u voćnjacima i poljima. Što ste vi? Zašto nježno razgovarate sa mnom? - Pripila se uz stupove na trijemu i polako je uzimala prema stubama. Nešto se pomakne na osvjetljenom prozoru.

- Ne mogu vam sad na to odgovoriti - rekoh joj. - Vjerujte mi kad vam kažem da sam vas posjećivao kako bih vam učinio dobro. I ne bih vam jučer navukao brige i nevolje na vrat da sam imao izbora!

Vampir zašuti.

Mladić je sjedio nagnut naprijed, raširenih očiju. Vampir se ukočio, zagledan preda se, izgubljen u mislima i sjećanjima. Mladić ponikne pogledom, kao da to pristojnost nalaže. Na njegovu, kao i na vampirovu licu očitavala se tjeskoba. Zausti da nešto kaže, ali zašuti.

Vampir se okrene k njemu i zagleda u nj. Mladić pocrveni i odvrati zabrinut pogled. Ali tad pogleda vampira u oči. Proguta slinu, ali izdrži vampirov pogled.

- To želite? - šapne vampir. - To ste željeli čuti?

Nečujno odmakne stolac i priđe prozoru. Mladić je kao opčinjen gledao u njegova široka ramena i dug ogrtač. Vampir malko okrene glavu. - Niste mi odgovorili. Ne pružam vam što ste očekivali, zar ne? Željeli ste intervju. Nešto da objavite na radiju.

- Nije važno. Bacit ću vrpce ako želite! - Mladić ustane. - Ne tvrdim da razumijem sve što mi govorite. Znali biste da lažem kad bih rekao da razumijem. Ali vam kažem da ono što razumijem do sad nisam čuo. - Korakne prema vampiru. Vampir se zagledao niz ulicu Divisadero. Tad polako okrene glavu, pogleda u mladića i osmijehne se. Lice mu je bilo smireno i skoro srdačno. Mladić osjeti nelagodu. Gurne ruke u džepove i okrene se k stolu. Plašljivo pogleda u vampira i reče: - Molim vas... nastavite.

Vampir se okrene. Naslonio se na prozor i prekrižio ruke. - Zašto? - upita.

Mladić se zbuni. - Jer želim čuti. - Slegne ramenima. - Jer želim znati što se dogodilo.

- Dobro - reče vampir, jednako se smješkajući. Vрати se i sjedne nasuprot mladiću, okrene aparat i reče: - Sjajna sprava... da nastavim.

- Osjećao sam želju da uspostavim kontakt s Babette, jaču od ikoje dotadašnje želje, osim tjelesne želje za... krvi. Ta je želja bila tako snažna da sam osjetio dubinu svoje osamljenosti. Kad sam prije govorio s njom, bila je to kratka, ali neposredna komunikacija, jednostavna i ugodna kao kad u trenutku potrebe i tjeskobe uhvatiš nekog za ruku, stisneš pa je nježno pustiš. Ali, sad smo bili neprijatelji. Za Babette sam bio čudovište. To me užasavalo i sve bih bio učinio da odagnam taj njezin osjećaj. Rekoh joj da je savjet koji sam joj dao bio dobar, da nikakav instrument zla ne može činiti dobro čak i kad želi.

- Znam! - odgovori mi ona. Ali je time htjela reći da mi ne može vjerovati kao ni đavlu. Priđem joj, a ona se odmakne. Podignem ruku, a ona se zgrči i uhvati za rukohvat. - Dobro - reko. Osjetim silan očaj. - Zašto ste me sinoć zaštitili? Zašto ste došli sami? - Na njezinu licu ugledam lukavstvo. Imala je razlog, ali mi ga ne bi otkrila. Nije mogla slobodno i otvoreno govoriti sa mnom, pružiti mi željenu komunikaciju. Osjetim umor gledajući je. Noć je poodmakla, a vidio sam i čuo kako se Lestat prikrao u podrum i izvadio mrtvačke sanduke. Osjetim potrebu za bijegom. A i druge potrebe. Da ubijem i pijem krv. Ali nije me to mučilo, nego nešto drugo, puno gore. Kao da je ta noć bila jedna od tisuća noći, svijet bez svršetka, noć koja se pretapa u noć u velikom luku kojem ne vidim kraja, noć u kojoj lutam sam ispod hladnih, bezdušnih zvijezda. Okrenem se od nje i rukama prekrijem oči. Osjetim bol i slabost. Mislim da sam nesvjesno nešto rekao. A tada, u tom golemom i pustom noćnom krajoliku, u kojem sam stajao sam i u kojem je Babette bila tek privid, ukaže mi se slika o kojoj prije nisam razmišljao, od koje sam bježao, očaran svijetom, uronjen u vampirska osjetila, zaljubljen u boje, oblike, zvukove, pjev, mekoću i beskrajnu raznolikost. Babette se odmicala, ali ja nisam obraćao pozornost. Izvadila je nešto iz džepa. Zazveči velik svežanj ključeva. Uspinjala se stubama. Pusti je, mislio sam. - Vražji skote! - šapnem. - Odlazi, sotono! - ponovim. Okrenem se prema njoj. Stajala je na stubama razrogačenih sumnjičavih očiju. Dohvatila je fenjer sa zida. Držala ga je čvrsto u ruci, poput vrijedne torbice i napeto me gledala. - Mislite da me šalje sotona? - upitam je.

Lijevom rukom uhvati fenjer, a desnom učini znak križa, jedva čujno šapćući latinske riječi. Lice joj проблjedi a obrve se podignu kad ne opazi na meni nikakve promjene. - Očekivali ste da ću nestati u oblaku dima? - upitam je. Priđem joj, jer sam postao ravnodušan prema njoj. - A kamo bih otišao? - upitam je. - Kamo? U pakao, odakle sam došao? Đavlu, koji me poslao? - Zastanem u podnožju stuba. - A ako vam kažem da ništa ne znam o đavlu? Da ne znam postoji li? - (Iako sam đavla vidio u divljini uma i na đavla mislio.) Okrenem se od nje. Nije me čula. Nije me slušala. Pogledam u zvijezde. Lestat je bio spreman. Kao da godinama čeka s kočijom i kao da Babette godinama stoji na stubama. Učinilo mi se da je moj brat ondje, da mi govori nešto tihim, uzbuđenim glasom i da su nje-

gove riječi silno važne, ali da se gube čim ih on izgovori, poput šuškanja štakora u rožniku krova u golemoj kući. Nešto zagrebe i pojavi se svjetlo. - Ne znam jesam li đavlov ili ne! Ne znam što sam! - doviknem Babeti. Glas mi odjekne zaglušujuće u mojim osjetljivim ušima. - Živjet ću do svršetka svijeta, a ne znam što sam! - Pred očima mi bljesne svjetlo. Bio je to fenjer koji je upalila šibicom i podigla pa joj nisam mogao vidjeti lice. Na trenutak sam vidio svjetlo, a tad me teški fenjer udari punom težinom u prsa. Staklo se razbije na ciglama a plamenovi mi zauraju po nogama i licu. Lestat je vikao iz tame: - Ugasi vatru, slaboumniče. Progutat će te! - Osjetih kako me onako zaslijepljenog nešto ošine po licu. Bio je to Lestatov kaputić. Bespomoćno se oslonim o stup, беспомоћан zbog vatre i udarca kao i zbog spoznaje kako me Babette želi uništiti i da ne znam što sam.

Sve se to dogodilo u nekoliko trenutaka. Vatra se ugasila. Kleknem i rukama dodirnem cigle. Lestat je na vrhu stuba ponovno dohvatio Babette. Poletim prema njemu, zgrabim oko vrata i povučem natrag. On se bijesno okomi na mene i udari me nogom, ali ga nisam puštao i povučem ga za sobom. Skotrljamo se. Babette se ukočila od straha. Na nebu se ocrtavao njezin lik i užarene oči. - Krenimo! - reče Lestat i osovi se na noge. Babette se uhvati za vrat. Pokušavao sam je vidjeti povrijeđenim očima. Krvarila je iz vrata. - Upamtite!. - rekoh joj. - Mogao sam vas ubiti! Ili dopustiti njemu da vas ubije! Ali nisam. Nazvali ste ma đavlom. Nemate pravo. - Zaustavili ste Lestata na vrijeme - reče mladić. - Da. Lestat je munjevito ubijao i sisao krv. Ali spasio sam jedino Babettin tjelesni život. No to sam tek poslije doznao.

* * *

Uskoro smo Lestat i ja stigli u New Orleans. Konji su zamalo uginuli od umora. Kočiju smo ostavili u pokrajnjoj ulici nedaleko od novog španjolskog hotela. Lestat je pograbio nekog starca i u ruku mu gurnuo novčanicu od pedeset dolara. - Nabavi nam apartman - uputi ga - i naruči pjenušca. Reci da je to za dva gospodina i plati unaprijed. Kad se vratiš, dobit ćeš još pedeset. Pazi, promatrat ću te. - Starac nije mogao odoljeti njegovim užarenim očima. Znao sam da će ga ubiti čim se vrati s hotelskim ključem. I ubio ga je. Sjedio sam

u kočiji i umorno promatrao kako starac postaje sve nemoćniji i konačno umire, a tijelo mu pada poput vreće pune kamenja. - Laku noć, mili prinče - reče Lestat - i evo ti tvojih pedeset dolara. - I gurne mu novac u džep kao da je riječ o odličnoj šali.

Ušuljamo se kroz dvorišna vrata hotela i uspnemo u raskošno predsoblje našeg apartmana. Pjenušac je bljeskao u posudi s ledom. Dvije su čaše stajale na srebrnom pladnju. Znao sam da će Lestat natočiti jednu čašu i gledati u blijedo žutu boju. A ja sam kao u tran-su ležao na sofi i gledao u njega kao da nije važno što god Lestat učinio. Moram ga ostaviti ili umrijeti, pomislim. Bilo bi slatko umrije-

ti. Da, umrijeti. I prije sam želio umrijeti. I sad sam želio umrijeti.

"Slatka spoznaja koja donosi mir.

- Morbidan si! - reče Lestat. - Skoro će zora. - On razmakne čipkaste zavjese. Ugledam obrise krovova na tamnoplavom nebu a iznad njih veliko zvijezđe Oriona. - Idi i ubij! - reče Lestat i podigne prozorsko staklo. Iskorakne na dasku. Začujem kako je tiho prizemljio na krov pokraj hotela. Otišao je po mrtvačke sanduke. Ili mrtvački sanduk. U meni grozničavo bukne žeđ i ja pođem za njim. Želja za smrću nije jenjavala i pretvorila se u čistu misao bez osjećaja. Morao sam se nahraniti. Već sam vam rekao kako nisam ubijao ljude. Krenuo sam preko krova u potrazi za štakorima.

- Ali... rekli ste da vas je Lestat ipak nagovorio da počnete s ljudima. Znači li to da je za vas to bilo pitanje ukusa, a ne morala?

- Da ste me to tad upitali, rekao bih vam da jest bilo pitanje ukusa, da sam postupno želio spoznati smrt. Životinjska smrt pružala mi je zadovoljstvo, ali dovoljno tek da počnem razumijevati smrt. Želio sam sačuvati iskustvo ljudske smrti za moju spoznajnu zrelost. Ali bilo je to i moralno pitanje. Jer sve estetske odluke u biti su moralne.

- Ne shvaćam - reče mladić. - Mislio sam da estetske odluke mogu biti potpuno nemoralne. Primjerice, kliše o umjetniku koji je ostavio ženu i djecu kako bi mogao slikati? Ili o Neronu koji je svirao harfu dok je Rim gorio?

- To su bile moralne odluke, a prema mišljenju umjetnika nametnute višim interesima. Sukob je između morala umjetnika i morala društva, a ne između estetike i morala. Ali to se ne shvaća i to izaziva propast i tragediju. Primjerice, umjetnik koji iz trgovine uk-

rade boje smatra da je donio nemoralnu, ali neizbježnu odluku. No potom umisli kako je izgubio Božju milost, pada u očaj i postaje djetinjasto neodgovoran, kao da je moralnost velika staklena kugla koju jedan čin može razbiti u tisuću komadića. Ali tad nisam time razbijao glavu. Nisam to znao. Vjerovao sam kako životinje ubijam isključivo iz estetskih razloga, a ogradio se od moralnog pitanja jesam li ili nisam proklet.

Jer iako mi Lestat nikad ništa nije govorio o vragovima i paklu, vjerovao sam da sam izabrao prokletstvo kad sam prešao k njemu, kao što je sigurno i Juda vjerovao kad je navukao omču preko vrata. Shvaćate?

Mladić ne reče ništa. Zausti, ali stane. Na trenutak mu se na licu zažare crvene mrlje. - Jeste li bili? - šapne.

Vampir je nepomično sjedio i smješкао se. Osmijeh mu je titrao na usnama poput svjetla. Mladić se zagleda u njega kao da ga vidi prvi put.

vampir se uspravi i prekriži noge. - Kako bi bilo da idemo postupno? Da ja nastavim svoju priču?

- Izvolite - reče mladić.

- Rekoh vam da sam te noći bio uzbuđen. Izbjegavao sam to pitanje, ali me te noći obuzelo i u tom stanju nisam imao volje živjeti. U meni se probudila žudnja za nečim što bi barem utažilo tjelesnu želju. Mislim da mi je to poslužilo kao isprika. Rekao sam vam što ubijanje znači vampirima. Iz onoga što sam vam ispričao možete zaključiti kakva je razlika između štakora i čovjeka.

Spustim se na ulicu za Lestatom. Prešli smo nekoliko četvrti. Ulice blatnjave, kuće poput otoka između kanalizacijskih jaraka, a čitav grad taman u usporedbi s današnjim gradovima. Svjetla su bila poput svjetionika na crnom moru. Iako je polako svitalo, u tami su se jedino nazirala potkrovlja i visoki trijemovi, a za smrtnike je u tim uskim ulicama bilo tamno kao u rogu. Jesam li proklet? Jesam li sotonin? Je li moja narav sotoniska, pitao sam se. Ako jest, zašto se bunim protiv nje, zašto sam drhtao kad je Babette bacila fenjer u mene, zašto s gađenjem odvrćam pogled kad Lestat ubija? Što sam postao kad sam postao vampir? Kamo da odem? Iako sam zbog želje

za smrću zaboravljao na žeđ, ona je rasla. Osjećao sam žile kao bolne niti u mesu, u sljepoočnicama mi je udaralo. Napokon više nisam

mogao izdržati. Razapet željom da ne ubijem - da umrem od gladi, da usahnem - a s druge da ubijam, stajao sam u pustoj, praznoj ulici kad začujem dječji plač.

Bila je u kući. Približim se zidu, ravnodušno kao uvijek, a tad shvatim zašto plače. Bila je umorna, tužna i sama. Tako je dugo plakala da bi uskoro prestala plakati od umora. Gurnem ruku ispod teške drvene rebrenice i povučem je. Zasun iskoči. Sjedila je u tamnoj sobi pokraj mrtve žene. Soba je bila zatrpana kovčezima i smotuljcima kao da se mnogo ljudi spakiralo za selidbu, ali je majka ležala napola odjevena, već načeta truleži, a u sobi je bilo samo dijete. Prošlo je nekoliko trenutaka prije no što me ugledala, a kad me ugledala reče mi da moram pomoći majci. Nije imala više od pet godina, bila je mršava, lica umrljana prljavštinom i suzama. Preklinjala me da joj pomognem. Moraju krenuti brodom prije kuge, čeka ih otac. Prodrma majku i žalosno i očajno zacvili, pa me pogleda i rasplače se kao kišna godina,

Gorio sam od želje za krvlju. Ne bih mogao izdržati još jedan dan bez hrane. Ali bilo je drugih mogućnosti: štakori su brzali ulicama, a u blizini je beznadno zavijao pas. Da sam htio mogao sam istrčati iz sobe, nahraniti se i vratiti. Ali mučilo me pitanje: jesam li proklet? Ako jesam, zašto sam se sažalio na nju i njezino izmučeno lice? Zašto želim dodirnuti njezine mekane ručice, metnuti je na koljena, osjetiti kako naslanja glavu na moja prsa a ja blago dodirujem njezinu meku kosu? Zašto to činim? Ako sam proklet, morao bih željeti ubiti je, smatrati je hranom za prokletu dušu, i mrziti je. Dok sam o tome razmišljao, ugledam Babetino lice iskrivljeno od mržnje kad je podigla fenjer, ugledam omraženog Lestata i pomislim: - Da, proklet sam i ovo je pakao. - U tom se trenutku sagnem i zarinem zube u njezin mekan vratić. Ona tiho krikne, a ja šapnem osjetivši toplu krv na usnama: - Kratko će trajati a tad će nestati boli. - Ali je nisam puštao i uskoro nisam mogao govoriti. Četiri godine nisam okusio ljudsko biće, a sad sam čuo njezino srce u tom strašnom ritmu. Kakvo srce! Ne srce muškarca ili životinje, nego brzo, uporno dječje srce, tuče sve brže, odbija umrijeti, lupa poput male šake po vratima i plače: - Neću umrijeti, neću umrijeti, ne mogu umrijeti, ne mogu umrijeti. - Ustao sam dok su mi zubi još bili u njoj, njezino je srce vuklo moje bez nade da će se zaustaviti, krv je

tekla prebrzo, soba se okretala, a tad sam se otvorenih usta, protiv svoje volje kroz tamu zagledao iznad njezine sagnute glave u lice njezine majke. Ispod napola spuštenih vjeđa oči su joj se caklile kao da su žive! Ispustim dijete. Ležala je poput razglavljene lutke. Užasnut zbog majke, okrenem se želeći pobjeći, kad na prozoru ugledam poznat Lestatov obris. Odmakne se od prozora smijući se. Zgrbi se i zapleše na ulici. -Louis, Louis - korio me i upirao svoj dugi tanki prst u mene, kao da želi reći kako me uhvatio na djelu. Prebaci se preko prozorske daske, odgurne me u stranu, pograbi majčino smrdljivo tijelo s kreveta i zapleše s njom.

- Mili Bože! - šapne mladić.

- Da, i ja bih to rekao - reče vampir. - Dok je natezao majku i pjevao, spoticao se o dijete. Ženina se glava zaklati i iz usta joj se izlije crna tekućina. Lestat je baci na pod. Skočim kroz prozor i potrčim niz ulicu, a on za mnom. - Louis, bojiš li me se? - vikne on. - Bojiš li se? Louis, dijete je živo, diše. Da se vratim i od nje učinim vampira? Louis, mogla bi nam dobro doći, a pomisli na lijepu haljinu koje bismo joj kupovali. Louis, čekaj. Louis! Vratit ću se po nju ako me zamoliš! - Trčao je za mnom do hotela, preko krovova. Nadao sam se da ću mu pobjeći. Uskočim u salon kroz prozor, bijesno se okrenem i zabravim prozor. On udari u nj, ispruženih ruku, poput ptice koja želi proletjeti kroz staklo i uzdrma okvir. Bio sam izvan sebe. Obilazio sam sobu tražeći način kako da ga ubijem. Zamišljao sam kako je od njega ostao tek prženi krumpirić. Razum me ostavio. Svladao me gnjev, pa kad je prošao kroz razbijeno staklo, tukli smo se kao nikad dotad. Suzdržao sam se zbog pomisli na pakao, na naše dvije duše koje se hrvaju u paklu obuzete mržnjom. Izgubim samopouzdanje, smisao, stisak. Prevali me na pod. Stajao je iznad mene, hladna pogleda, iako je teško disao. - Louis, budalo jedna - reče tako mirnim glasom da sam se otriježnio. - Izlazi sunce - reče zadihano i pogleda kroz prozor stisnutih očiju. Nisam ga takvog vidio. - Ulazi u mrtvački sanduk - reče bez tračka ljutnje. - Ali sutra navečer ćemo razgovarati.

Silno sam se začudio. Lestat i razgovor! Nisam to mogao ni zamisliti. Nikad nismo razgovarali. Mislim da sam vam točno opisao naše prepirke, naše ljutite vrteške.

- Trebao mu je vaš novac, vaše kuće - reče mladić. - Ili se bojao biti sam kao i vi?

- To sam se i ja pitao. Čak sam pomislio kako me Lestat namjerava ubiti na način za koji ja nisam znao. Tad nisam znao zašto se svake večeri budim, napušta li me mrtvački san automatski i zašto se nekad budim prije, a nekad poslije. To mi Lestat nije htio objasniti.

Često bi se probudio prije mene. Nadmašivao me u mehanici. Tog jutra zatvorim mrtvački sanduk pomalo očajan.

Zatvaranje mrtvačkog sanduka uvijek me malo uznemirava. Kao da ste na operacijskom stolu i dobivate anesteziju. Čak i nehote pogreška nekog uljeza znači smrt.

- Ali kako vas je mogao ubiti? Ne bi vas mogao izložiti svjetlu, jer to ne bi preživio.

- Istina, ali se mogao probuditi prije mene i zakovati mrtvački sanduk. Ili ga zapaliti. Važno je da nisam znao što je mogao učiniti, što zna a ja ne znam.

No tome nije bilo pomoći. Sunce je izlazilo i nisam imao snage prepirati se s njim pa legnem misleći na mrtvu ženu i dijete i prepustim se bijednim snovima.

- Zar sanjate? - upita mladić.

- Često - reče vampir. - Ponekad bih htio da nije tako. Jer kao smrtnik nisam imao tako duge i jasne snove, tako užasne more. U početku su me ti snovi zaokupljali i činilo mi se da se borim da se ne probudim i da satima ležim i razmišljam o tim snovima. Ošamućen njima često sam se pitao što znače. Kao i snovi smrtnika, značenje im često nije jasno. Na primjer, sanjao sam brata, da je pokraj mene ni živ ni mrtav i da me zove da mu pomognem. Često sam sanjao Babette. Najčešće je pozadina mojih snova bila velika pustara, noćna pustoš koju sam ugledao kad me Babette proklela. Kao da su svi likovi hodali i govorili u opustošenom domu moje uklete duše. Ne sjećam se što sam tog dana sanjao, vjerojatno zato što se jako dobro sjećam razgovora sljedeće večeri. Vidim da ste i vi znatiželjni.

Lestat me zapanjio svojim novim mirom, promišljenošću. Ali kad sam se probudio, najprije nije bio takav. U salonu je bilo žena.

—Bilo je nekoliko svijeća razbacanih po malim stolovima i izrezbare-

nom baru. Lestat je obgrlio jednu ženu i ljubio je: Bila je jako pijana i jako lijepa, velika drogirana ženska lutka, a brižljivo počesljana kosa padala joj je niz gola ramena i preko djelomice golih grudi. Druga

je žena sjedila za neurednim stolom i pila vino. Shvatio sam da su njih troje povečerali (Lestat se naravno pretvarao da jede. Začudili biste se kako ljudi ne primjećuju da se vampiri pretvaraju da jedu) i ženi za stolom bilo je dosadno. Silno me uznemirio taj prizor. Nisam znao što Lestat smjera. Ako odem u sobu, žena će mi se početi umiljavati. A što će se dogoditi nisam mogao ni zamisliti, osim da je Lestat mislio da ih obje ubijemo. Žena na sofi zadirkivala ga je zbog njegovih poljubaca, hladnoće, nedostatka želje za njom. A žena za stolom gledala je zadovoljnim crnim bademastim očima. Kad je Lestat ustao i položio ruke na njezine bijele gole ruke, ona se razvedri. Kad se sagnuo da je poljubi, ugleda me kroz pukotinu u vratima. Zagleda se na trenutak u mene pa nastavi razgovarati sa ženama. Sagne se i ugasi svijeće na stolu. - Odviše je tamno ovdje - reče žena ha kauču. - Ostavi nas na miru - reče druga. Lestat sjedne i prstom joj pokaže da mu sjedne u krilo. Ona to učini. Lijevom ga rukom obgrli oko vrata, a desnom pogladi po žutoj kosi. - Koža vam je ledena - reče i ustukne. - Ne uvijek - reče Lestat, a tad zaroni licem u njezin vrat. Promatrao sam ga opčaran. Lestat je bio silno pametan i zao, ali nisam znao koliko je bio pametan dok je nije zagrizao, palcem pritiskujući njezin vrat, čvrsto je držeći drugom rukom tako da ona druga žena nije ni opazila kako joj pije krv. - Vaša prijateljica slabo podnosi vino - reče on, ustane sa stolca, besvjesnu ženu posjedne na stolac i položi joj glavu na prekrižene ruke na stolu. - Glupa je - reče druga žena koja je prišla prozoru i zagledala se u gradska svjetla. New Orleans je tad bio grad niskih kuća. U jasnim noćima poput te, osvijetljene ulice bile su predivne kad ih se gledalo s visokih prozora našeg hotela. Zvijezde su u to doba slabe ulične rasvjete visjele nisko kao na moru. - Mogu vam ugrijati tu hladnu kožu bolje od nje, - Okrene se Lestatu. Moram priznati da mi je laknulo kad sam vidio da će se on pobrinuti i za nju. Ali njegove namjere nisu bile tako jednostavne. - Mislite li? - reče joj. Uhvati je za ruku i ona reče: - Topli ste!

- Hoćete reći da ga je krv ugrijala - reče mladić.

- Da - reče vampir. - Kad ubije, vampir je topao kao što ste topli vi. - Nakratko pogleda mladića i nasmiješi se. - Kao što rekoh, Lestat je držao ženinu ruku u svojoj. Reče da ga je ona druga ugrijala. Lice mu se zarumenilo, izmijenio se. Privuče je i ona ga poljubi. Kroz smijeh reče kako je on prava peć strasti.

- Da, ali cijena je visoka - reče joj on pretvarajući se da je tužan.
 - Slegne ramenima. - Iscrpio sam vašu kolegicu. - I on se odmakne kao da poziva ženu da priđe stolu. Ona to i učini nadmoćna izraza lica. Sagne se nezainteresirano nad svoju prijateljicu, ali tad nešto ugleda: ubrus na kojem su bile posljednje kapi krvi iz rane na vratu. Podigne ga, napinjući se da vidi u tami. - Raspustite kosu - blago joj reče Lestat. I ona je ravnodušno raspusti, a plava valovita kosa slije se niz leđa. - Mekana - reče on - tako mekana. Zamišljam vas kako ležite na krevetu presvučenim satenom.
 - Pazite kako se izražavate! - ona mu u šali okrene leđa.
 - Zna li na kakvom krevetu? - upita on. Ona se nasmije i reče, naravno, na njegovu. Pogleda ga preko ramena kad on krene prema njoj. Nije skidao oka s nje. Nježno gurne tijelo njezine prijateljice i ono se zaklati unatrag tako da su joj oči ukočeno gledale u pod. Žena zine. Odskoči od stola i zamalo prevrne mali stolić. Svijeća se prevrne i ugasi. - Ugasi se svjetlo - reče Lestat blago. Uzme je u naručje kao moljca koji se koprca i zarine zube u nju.
 - Ali što ste vi mislili dok ste to gledali? - upita mladić. - Jeste li ga htjeli zaustaviti kao i kad je napao Frenierea?
 - Ne - reče vampir. - Nisam ga mogao zaustaviti. Znao sam da svake noći ubija ljude. Životinje mu nisu pružale nikakvo zadovoljstvo. Životinje su bile rezerva kad ne bi imao izbora, ali one nikad nisu bile njegov prvi izbor. Ako sam i osjećao nešto za te žene, bilo je zapretno duboko u mom unutrašnjem nemiru. U prsima sam još osjećao mali čekić srca onog izglednjelog djeteta, još me peklo pitanje moje podijeljene naravi. Ljutio sam se na Lestata zbog predstave koju mi je priredio, kako je čekao da se probudim da ubije žene. Ponovno sam se upitao bih li ga se mogao osloboditi. Još jače osjetim i mržnju i slabost.

U međuvremenu je posjeo ljupke leševe za stol i zapalio sve svijeće u sobi dok soba nije zablještala kao za vjenčanje. - Dođi, Louis - reče on. - Osigurao bih ti pratilju, ali znam da ih voliš sam birati. Šteta što gospođica Freniere voli bacati upaljene fenjere. To smeta zabavi, zar ne? Posebice u hotelima. - Posjeo je plavušu tako da joj je glavu oslonio na damastni naslon stolca i nagnuo ustranu, a tamnokosu je ženu namjestio tako da je bradom skoro dodirivala grudi. Već je pobljedjela i crte lica su joj se ukočile, kao da pripada ženama koje osobni žar čini lijepima. Druga se činila usnulom, i ni-

sam bio siguran da je mrtva. Lestat je na dva mjesta progrizao kožu, na vratu i iznad lijeve dojke i rane su još krvarile. Podigne joj za-
pešće i razreze ga nožem. Natoči dvije čaše vina i reče mi da
sjednem.

- Ostavljam te - rekoh mu. - Želim ti to reći.

- Očekivao sam to - odgovori on i zavalio se u stolcu - a očeki-
vao sam i da ćeš to uvijenije objaviti. Reci mi da sam čudovište, pro-
stački zlotvor.

- Ne osuđujem te. Ne zanimaš me. Zanima me moja narav i
uvjeren sam da se ne mogu pouzdati kako ćeš mi ti o njoj reći isti-
nu. Upotrebljavaš znanje za osobnu moć - rekoh mu. I kao većina
ljudi u takvim trenucima, nisam od njega očekivao iskren odgovor.
Nisam ga uopće gledao. Slušao sam vlastite riječi. Ali sam opazio da
na licu ima izraz kao i kad je rekao da moramo razgovarati. Slušao
me i time me zbunio. Ponovno osjetim kako se između nas ispriječio
ponor.

- Zašto si postao vampir? - izlanem. - I zašto takav vampir?

Osvetoljubiv i radostan kad možeš oduzeti nekom čovjeku život bez
prave potrebe? Ta djevojka, zašto si je ubio kad bi ti i jedna bila do-
voljna? I zašto si je toliko prestrašio prije no što si je ubio? I zašto si
je namjestio tako groteskno, kao da izazivaš bogove da te ubiju zbog
bogohuljenja?

Saslušao me bez riječi i u stanci koja je uslijedila osjetim se
izgubljenim. Lestatove oči bile su velike i zamišljene. Vidio sam ga
jednom takva, ali se nisam mogao sjetiti kada. Sigurno ne kad je
razgovarao sa mnom.

- Što misliš što je vampir? - upita me otvoreno.

- Ne pretvaram se da znam. Ti se pretvaraš da znaš. Što je vam-
pir? - upitam. On ne odgovori. Kao da je osjetio neiskrenost, pakost.
Sjedio je i gledao me jednako smireno. Rekoh: - Znam da ću po-
kušati doznati odgovor kad te ostavim. Proputovat ću svijet, budem
li morao, i naći druge vampire. Znam da postoje, ne vidim razloga
zašto ih ne bi bilo mnogo. Uvjeren sam da ću pronaći vampire s
kojima imam više zajedničkog nego s tobom. Vampiri koji shvaćaju
znanje na moj način i koji su iskoristili svoje nadmoćno vampirsko
znanje da saznaju tajne o kojima ti i ne sanjaš. Ako mi nisi sve re-
kao, doznat ću od njih kad ih nađem.

On odmahne glavom. - Louis! - reče. - Zaljubljen si u svoju smrtnu prirodu! Ganjaš utvare svojeg bivšeg sebe. Freniere, njegova sestra, to su slike onog što si bio i što čezneš biti. U svojoj zaljubljenosti u smrtni život, mrtav si za svoju vampirsku narav!

Odmah sam se usprotivio. - Moja vampirska narav bila mi je najveća životna pustolovina. Sve prije toga bilo je u magli, zbrci. Prošao sam kroz smrtni život poput slijepca koji napipava predmete i tako se kreće. Postavši vampir počeo sam poštovati život. Nikad nisam obraćao pozornost živim bićima dok nisam postao vampir. Nisam znao što je život dok mi nije potekao u crvenom mlazu preko usana i ruku! - Zatekao sam se kako buljim u one dvije žene. Tamnokosa je užasno poplavjela. Plavokosa je disala. - Nije mrtva! - rekoh mu.

- Znam. Pusti je - reče on. Podigne joj zapešće, ponovno ga zareže i napuni si čašu. - Tvoje riječi imaju smisla - reče mi i otpije gutljaj. - Mozak si. Ja nisam. Što sam naučio, naučio sam slušajući druge, a ne iz knjiga. Nisam dovoljno dugo išao u školu. Ali nisam glup i moraš me slušati, jer si u opasnosti. Ne poznaješ svoju vampirsku prirodu. Ti si poput odrasle osobe koja se prisjeća djetinjstva i shvaća da ga nikad nije cijenila. Ne možeš se kao muškarac vratiti u vrtić i igrati se igračkama, tražiti da te svi obasipaju ljubavlju i brigom jer si shvatio koliko te osobe vrijede. Tako je i s tobom i tvojom smrtnom prirodom. Odrekao si je se. Ne možeš se vratiti u svijet ljudske topline svojim novim očima.

- Dobro to znam! - rekoh. - Ali što je naša narav? Ako mogu živjeti od krvi životinja, zašto ne bih živio od krvi životinja a ne da nosim bijedu i smrt ljudima!

- Usrećuje li te to? - upita me on. - Lutaš kroz noć, hraniš se štakorima poput siromaha i tad mjesečariš oko Babetina prozora, pun skrbi, ali bespomoćan poput božice koja je noću obilazila Endymiona a nije ga mogla imati. Recimo da je zagliš i da te ona pogleda bez užasa ili gađenja, što tad? Nekoliko kratkih godina u kojima bi promatrao kako trpi pod ubodima smrtnosti i kako ti umire pred očima? Hoće li te to usrećiti? Louis, to je mahnitost, uzaludnost. Pred tobom je vampirska narav, a vampirska narav je ubijanje. Jamčim ti ako večeras prošetáš ulicama i ubiješ ženu bogatu i lijepu poput Babette i sisaš joj krv dok se ne sruši na tlo, da više nećeš žudjeti za Babetinim profilom u svjetlosti svijeća i da nećeš stajati

ispred prozora nadajući se čuti njezin glas. Bit ćeš pun života, a kad to prođe žedit ćeš za još. Crvena tekućina u ovoj čaši bit će jednako crvena, ruže na tapetama jednako fino iscrtane. Doživljaj mjeseca i svjetlosti svijetle bit će jednako jak. Istom osjetljivošću koja ti je toliko draga vidjet ćeš smrt u svojoj njezinoj ljepoti, život kakav se vidi jedino na pragu smrti. Louis, zar ne shvaćaš? Jedino ti možeš nekoga kažnjeno doživjeti smrt. Jedino ti na mjeseci možeš nekoga zgromiti poput Božje ruke!

Naslani se i ispije čašu. Očima je prelazio preko onesviještene žene. Grudi su joj se nadimale, a oči pomicala kao da će se osvijestiti. S usana joj se otkine jauk. Lestat nikad nije tako razgovarao sa mnim; smatrao sam da nije sposoban za to. - Vampiri su ubojice - reče on. - Grabežljivci čije im svevideće oči osiguravaju ravnodušnost. Vide ljudski život kao cjelinu, bez lažne tuge, uzbuđuje ih zadovoljstvo da su svršetak tog života, da sudjeluju u božanskom planu.

- Tako ti kažeš! - usprotivim se. Djevojka ponovno zaječi. Lice joj je bilo bijelo. Glava joj se zaklati po naslonu stolca.

- Tako jest! - odgovori on. - Kažeš da želiš naći druge vampire!

Vampiri su ubojice! Ne trebaš im ni ti ni tvoja osjetljivost! Opazit će te prije nego ti njih i uočiti tvoj nedostatak. Neće ti vjerovati pa će te ubiti. Ubili bi te čak i da si kao ja. Jer su oni grabežljiva samotnjaci i ne traže društvo kao ni mačke u prašumi. Ljubomorni su na svoju tajnu i svoje područje. Ako ih nađeš u paru to će biti isključivo iz sigurnosnih razloga, a jedan će biti rob onog drugog, baš kao ja i ti.

- Nisam tvoj rob - rekoh mu, iako sam znao da jesam.

- Tako se broj vampira povećava, kroz ropstvo. Kako inače? - upita on. Ponovno uhvati djevojku za zapešće i ona vrisne kad je nož zasiječe. Polako otvori oči dok je on držao njezino zapešće iznad čaše. Trepne. S naporom je držala otvorene oči, kao da joj je pred očima koprena. - Umorni ste, zar ne? - upita je on. Ona se zagleda u njega kao da ga teško vidi. - Umorna! - reče on, približi joj se sasvim i zagleda u oči. - Želite spavati. - Da - zastenje ona tiho. On je podigne i odnese u spavaću sobu. Jedan mrtvački sanduk ležao je na sagu a drugi je stajao prislonjen uz zid. Krevet je bio presvučen baršunom. Lestat je ne položi na krevet, nego je polako spusti u svoj mrtvački sanduk. - Što radiš? - upitam ga. Djevojka se ogledavala

poput prestrašena djeteta. - Ne! - zastenje. Kad je spustio poklopac, ona vrisne i nastavi vrištati.

- Lestat, zašto to radiš? - upitam ga.

- Sviđa mi se - reče on. - Uživam, - Pogleda me. - Ne kažem da i ti moraš uživati. Veliki esteti neka uživa u višim stvarima. Ubij ih brzo ako želiš, ali ubij ih! Shvati da si ubojica! Ah! - On s gađenjem podigne ruke. Djevojka je prestala vrištati. Lestat privuče mali stolac krivih nogu, prekriži noge i zagleda se u mrtvački sanduk. Njegov je mrtvački sanduk bio crn i lakiran, ne četvrtast kao što su današnji, nego utanjen na oba kraja, a širi ondje gdje obično mrtvac drži prekrížene ruke na prsima. Oblik je oponašao oblik ljudskog tijela. Mrtvački sanduk se otvori i djevojka se uspravi zaprepastena, divljeg pogleda, plavih uzdrhtalih usana. - Lezi, ljubavi - reče joj on i gurne je. Ona legne. Bila je na rubu histerije. Netremice ga je gledala. -Mrtva si, ljubavi - reče joj on. Ona vrisne i okrene se očajno u mrtvačkom sanduku poput ribe, kao da se želi provući kroz strane ili dno. - To je mrtvački sanduk. Mrtvački sanduk! - vrisne ona. - Pustite me van.

- Ali ionako moramo jednom u mrtvački sanduk - reče joj on. - Lezi mirno, ljubavi. Ovo je tvoj mrtvački sanduk. Većina nas nikad ne isproba mrtvački sanduk. A ti jesi. - Ne znam je li ga slušala ili nije ili ju je napuštao razum. Tad me ugleda na vratima pa se smiri. Pogleda u Lestata pa u mene. - Pomozite mi! - reče.

Lestat me pogleda. - Očekivao sam da ćeš to naučiti nagonski kao ja - reče on. - Kad sam ti dao prvu žrtvu, mislio sam da ćeš poželjeti još, da ćeš svakom ljudskom životu prići kao punoj čaši, poput mene. Ali nisi. Nisam te želio izvesti na pravi put, jer si najbolji kad si slab. Promatrao bih te kako se šuljaš noću, gledaš kišu i pomislio bih: - Lako je s njim, budalast je. Ali ti si slab, Louis. Ti si opasnost. Za vampire i ljude. Razotkrio si se s Babette. Kao da želiš da obojica stradamo.

- Ne mogu podnijeti tvoja djela - reko i okrenem mu leđa.

Djevojčine su mi oči palile leđa. Ležala je i gledala me.

- Možeš! - reče on. - Vidio sam te sinoć s onim djetetom. Ti si vampir, baš kao i ja!

Ustane i priđe mi, ali se djevojka ponovno uspravi pa se on okrene i gurne je u mrtvački sanduk. - *Daj* od nje načinimo vampira?

Da dijelimo život s njom? - upita. Reko bez Kolebanja: - Ne!

- Zato što je kurva? - upita on. - I to prokleta skupa!
 -Može li preživjeti? Ili je izgubila odviše krvi? - upitam ga.
 - Dirljivo! - reče on. - Ne može preživjeti.
 - Onda je ubij. - Ona počne vrištati. Lestat je sjedio pokraj mrtvačkog sanduka. Okrenem se k njoj. On se smiješio, a djevojka je okrenula lice k satenu i jecala. Razum ju je skoro potpuno napustio, plakala je i molila. Molila se Djevici Mariji da je spasi. Rukama bi pokrila lice, pa glavu, a iz zapešća joj je curila krv i mrljala kosu i saten. Nagnem se nad mrtvački sanduk. Istina, umirala je. Oči su joj gorjele, ali tkivo oko njih već je poplavljen. Ona se nasmiješi. - Nećete dopustiti da umrem, zar ne? - šapne. - Spasit ćete me. - Lestat je uhvati za zapešće. - Prekasno, ljubavi. - Pogledaj si zapešće i grud. - Dodirne ranu na vratu. Ona se rukama uhvati za vrat i udahne. Razjapi usta, ali joj krik zamre u grlu. Zapijam se u Lestata. Nisam shvaćao zašto to radi. Lice mu je bilo glatko poput mog, gibljivije od krvi, ali hladno i bezosjećajno.

Nije se kesio poput negativca na pozornici, niti žudio za njezinom patnjom gonjen okrutnošću. Samo ju je promatrao. - Nisam htjela biti pokvarena - plakala je. - Radila sam što sam morala. Nećete dopustiti da mi se to dogodi. Pustit ćete me. Ne mogu ovako umrijeti, ne mogu! - Jecala je suho i tiho. - Pustit ćete me. Moram svećeniku. Pustit ćete me.

- Ali moj prijatelj je svećenik - smiješio se Lestat. Kao da se dosjetio toga kao šale. - Ovo je, dušo, tvoj ukop. Bila si na Večeri i umrla si. Ali Bog ti je pružio još jednu priliku da dobiješ oprost. Zar ne shvaćaš? Ispričaj mu svoje grijeh.

Ona je isprva odmahivala glavom, a tad me ponovno pogleda molećivim očima. - Je li to istina? - šapne. - Dušo - reče Lestat - čini se da se nisi pokajala. Morat ću zatvoriti poklopac!

- Lestat, prestani! - izderem se na njega. Djevojka je ponovno počela vrištati i više nisam to mogao podnijeti. Nagnem se nad nju i uhvatim je za ruku. - Ne mogu se sjetiti svojih grijeha - reče ona baš kad sam se zagledao u njezino zapešće, odlučan da je ubijem. - Nemojte ni pokušavati. Recite Bogu jedino da vam je žao - rekoh - a tad ćete umrijeti i svemu će biti kraj. - Ona legne i sklopi oči. Ja zarijem zube u njezino zapešće i počnem sisati krv. Jednom se pomakla kao u snu i izrekla nečije ime. Osjetivši hipnotičku usporenost njezina srca, dignem se omamljen, zbunjen na trenutak i uhvatim se

za dovratak. Vidio sam je kao u snu. Svijeće su gorjele u kutu mog oka. Ležala je potpuno mirno. A Lestat je sjedio mirno pokraj nje, poput ožalošćene obitelji, smirena lica. - Louis - reče mi. - Zar ne shvaćaš? Mir će ovladati tobom tek kad to budeš radio svake noći. Nema ničeg osim toga. To je sve! - Reče to skoro nježno. Ustane i položi obje ruke na moja ramena. Uđem u salon, kloneći se njegova dodira, ali nedovoljno odlučan da ga odgurnem. - Pođi sa mnom na ulice. Kasno je. Nisi dovoljno popio. Dopusti da ti pokažem što si. Istinski! Oprosti mi ako sam zabrljao i prepustio previše prirodi. Dođi!

- Lestat, ne mogu to podnijeti - rekoh mu. - Loše si društvo odabrao.

- Ali, Louis - reče on - nisi ni pokušao!

Vampir zašuti. Promatrao je mladića. Mladić, zaprepašten, ne reče ništa.

- Rekao je istinu. Nisam dovoljno popio. Potresen djevojčinim strahom, dopustih mu da me odvede iz hotela preko stražnjih stuba. Ljudi su izlazili iz plesne dvorane u Conde Street i zakrčili usku ulicu. U hotelima su se održavale zabave i obitelji vlasnika plantaža odsjedale su u gradu. Prolazili smo između njih kao kroz noćnu moru. Moja duševna bol bila je neizdrživa. Nisam osjetio takvu bol otkad sam postao vampir. Lestatove riječi bile su istinite. Osjetio bih mir samo kad bih ubio. Kad bih ubio nešto manje od ljudskog bića osjetio bih nejasnu čežnju, nezadovoljstvo koje me vodilo u blizinu smrtnika pa bih kroz prozore promatrao kako žive. U svojoj boli pitao sam se nerazumno poput djeteta: mogu li se vratiti? Zar ne mogu ponovno postati čovjek? Postavljao sam si to pitanje dok me krv one djevojke još grijala i dok sam osjećao tjelesno uzbuđenje i snagu. Ljudska lica prolazila su pokraj mene kao plamen svijeća koji pleše na crnim valovima. Tonuo sam u tamu. Dosadila mi je čežnja. Osvrtao sam se, gledao u zvijezde i razmišljao: - Da, istina je. Lestat govori istinu - kad ubijem, ne osjećam čežnju. Ne mogu podnijeti takvu istinu, ne mogu je podnijeti.

Odjedanput se dogodi čudesna promjena. Ulica je bila potpuno tiha. Zalutali smo daleko od središta starog dijela grada i približili se nasipu. Nije bilo rasvjete. Kroz poneki prozor vidjela se vatra, a kadšto bi se začuo i udaljen smijeh. Ali nije bilo nikoga. Osjetim povjetarac s rijeke i vruć noćni zrak. Lestat je bio nepomičan poput ka-

mena. Iznad dugog, niskog niza usiljenih krovova nazirali su se golemi obrisi hrastova, veliki zaljuljani oblici puni milijuna zvukova ispod niskih zvijezda. Na trenutak nestane boli, zbrke. Zatvorim oči i začujem vjetar i zvuk brze, ali tihe rijeke. Znao sam da taj trenutak neće potrajati, da će prohujati pokraj mene, istrgnuti se iz mojih ruku, da ću poletjeti za njim kako bih ga vratio, osamljen kao nitko pod kapom nebeskom. Glas pokraj mene zabrunđa u noći, bubanj koji označi svršetak trenutka i reče: - Učini što ti je prirodjeno. Ovaj trenutak je tek nagovještaj onoga što te čeka. Učini što moraš. - I trenutak je prošao. Stajao sam omamljeno poput one djevojke u salonu hotela, spreman poslušati svaki prijedlog. Lestat kimne glavom:

- Osjećaš užasnu bol - reče on. - Osjećaš je jače od drugih zato što si vampir. Ne želiš da potraje.

- Ne - odgovoriti mu. - Osjećat ću se kako sam se osjećao s njom, spojen s njom, lagan poput pera, uhvaćen kao u plesu.

- Tako i još bolje. - Stisne mi ruku. - Ne okreći tome leđa, pođi sa mnom.

Brzo me povede ulicom. Okrenuo bi se kad bih zastao. Držao me za ruku i smiješio se. Njegovo prisustvo me radovalo kao i one noći kad je ušao u moj smrtni život i rekao mi da ću biti_ vampir. - Zlo je način mišljenja— šapne mi. - Mi smo besmrtni. Čekaju nas bogate gozbe koje savjest ne može cijiniti, u kojima smrtnici ne mogu uživati bez kajanja. Bog ubija, pa ćemo i mi. Bez razlike uzima najbogatije i najsiriromašnije, pa ćemo i mi. Jer nema stvorenja poput nas, pa Bogu nitko nije sličniji od nas, anđela tame koji nismo sapeti smrdljivim granicama pakla nego lutamo Njegovom zemljom i čitavim Njegovim kraljevstvom. Noćas želim dijete. Poput majke i ja želim dijete!

Morao sam znati što time želi reći, ali nisam. Očarao me, opčinio. Poigravao se sa mnom kao kad sam bio smrtnik. Govorio je: - Bol će prestati.

Ušli smo u ulicu osvjetljenih prozora. Bile su to kuće sa sobama za izdavanje koje su unajmljivali mornari i vlasnici batani. Uđemo kroz uska vrata. Lestat se počne šuljati kamenim prolazom u kojem

sam čuo vlastiti dah poput vjetra; najzad mu sjena iskoči u svjetlu vrata pokraj sjene drugog čovjeka. Sagnutih glava šaptali su kao da

šušti suho lišće. - Što je? - priđem mu kad se vratio. Prestrašio sam se da će mi uzbuđenje splasnuti. Ponovno ugledam pustoš iz snova koju sam vidio kad sam razgovarao s Babette. Prožme me hladnoća osamljenosti, krivnje. - Ona je ondje! - reče on. - Tvoja ranjenica. Tvoja kći.

- O čemu to govoriš?

- Spasio si je - šapne. - Znao sam. Ostavio si širom otvoren prozor i prolaznici su je donijeli.

- Dijete. Ona "djevojčica! - zapanjim se. Ali on me povede kroz vrata do posljednjeg u nizu drvenih kreveta, na kojima su ležala djeca ispod uskih bijelih pokrivača. Na kraju odjela gorjela je jedna svijeća. Za malim pisaćim stolom sjedila je medicinska sestra. Prođemo kroz prolaz između kreveta. - Izgladnjela djeca, siročad - reče on. - Oboljela od kuge i groznice. - Zaustavi se. Ugledam djevojčicu na krevetu. Dođe liječnik i počne se došaptavati s Lestatom koji je pokazivao silnu brigu za usnulu dječicu. Netko zaplače u susjednoj prostoriji. Sestra ustane i žurno se udalji.

Liječnik se sagne i omota dijete pokrivačem. Lestat je izvadio novac iz džepa i metnuo ga u podnožje kreveta. Liječnik reče kako mu je drago da smo došli po nju, jer je većina djece u bolnici siročad. Dolazila su brodovima, ponekad bi bila tako malena da nisu mogla identificirati majčino tijelo. Mislio je da je Lestat otac.

Uskoro je Lestat jurio s njom kroz ulice. Bijeli pokrivač sjajio je na njegovoj tamnoj pelerini i kaputu. Čak bi se i mom vještom oku ponekad učinilo kao da pokrivač leti kroz zrak, da mijenja oblik nošem vjetrom poput lista koji je vjetar podignuo pa otpuhnuo niz prolaz, koji pokušava postići brzinu i odlijepiti se od tla. Stignem ga kad smo se približili svjetiljkama na Place d'Armes. Blijedo je dijete ležalo na njegovu ramenu, okruglih obraščića, iako bez krvi i na samrti. Ona otvori oči: vjeđe se podignu i ispod dugih, zavnutih trepavica ugledam bjeloočnicu. - Lestat, što radiš? Kamo je vodiš? - strogo ga upitam iako sam znao. Krenuo je u hotel, u našu sobu. Leševi su bili na mjestu; jedan uredno položen u mrtvački sanduk kao da ju je uredio pogrebnik, a drugi na stolcu za stolom. Lestat projuri pokraj njih kao da ih nije vidio. Ja sam ga opčinjeno promatrao. Svijeće su dogorjele i jedino je svjetlo bilo ono od mjeseca i ulične rasvjete. Vidio sam njegov zaleđen i sjajan profil dok je

polagao dijete na jastuk. - Dođi Louis, nisi se dovoljno nahranio. Znam da nisi - reče on jednako mirnim, uvjerljivim glasom kojim se vješto služio čitave večeri. Uhvati me za ruku toplim i čvrstim stiskom. - Louis, pogledaj kako je bucmasta i slatka, kao da joj smrt ne može oduzeti svježinu, volja za životom je odviše jaka! Smrt može njezina ustašca i okrugle ručice pretvoriti u nadgrobni spomenik, ali ih ne može usahnuti! Sjeti se kako si je poželio kad si je ugledao u onoj sobi. - Opirao sam mu se. Nisam je želio ubiti. Nisam to želio ni prošle noći. Sjetim se dviju stvari koje su me mučile: snažnih udaraca njezina srca i osjetim čežnju za njima, tako silnu da sam joj okrenuo leđa, a i istrčao bih iz sobe da me Lestat nije zadržao. Prisjetim se lica njezine majke i trenutka užasa kad sam ispustio dijete a Lestat ušao u sobu. Ali sad mi se nije rugao, već me zbunjivao. - Louis, želiš je. Zar ne shvaćaš? Kad popiješ njezinu krv, moći ćeš popiti svačiju. I sinoć si je poželio, ali si se smekšao i zato nije mrtva. - Znao sam da su njegove riječi istinite. Osjetim zanos privinut uz nju. Srce joj je uporno tuklo. - Odviše je jaka za mene. Srce joj ne popušta - rekoh mu. - Tako je jaka? - nasmiješi se on. Privuče me k sebi. - Popij joj krv, Louis. Znam da to želiš. - Poslušam ga. Privučeni se krevetu i zagledam u nju. Prsni koš jedva se primjetno dizao. Jedna ručica zaplela joj se u dugu, zlatnu kosu. Nisam je mogao gledati. Želio sam da ne umre, a želio sam joj popiti krv. Što sam je dulje gledao, jače sam osjećao okus njezine kože. Osjetim kako joj moja ruka klizi ispod leđa i kako je privlačim k sebi, osjetim njezin mekan vrat. Mekana, mekana, takva je bila - mekana. Uvjeravao sam se kako je za nju bolje da umre, jer što će biti od nje, ali to su bile prijeteorne misli. Želio sam je! Uzmem je u naručje i privinem uza se, njezin užaren obraz uz svoj. Kosa joj je padala po mojim zglavcima i dodirivala mi vjeđe. Sladak dječji miris bio je snažan usprkos bolesti i smrti. Ona zastenje i pomakne se. Nisam to mogao podnijeti. Ubit ću je prije nego što se probudi i postane svjesna što se događa. Zagrizem u njezin vrat. Lestat mi reče čudnim glasom: - Samo mala ranica. Malo grlo. - I ja mu se pokorim. Neću vam ponoviti kako je bilo, osim da me ošamutilo kao i prvom prilikom, kao i uvijek kad bih ubio, čak i jače. Koljena su mi klecala. Ležao sam napola na krevetu i sisao joj krv. Njezino je srce ludo tuklo i nije usporavalo, nije se htjelo predati. I dok sam pio njezinu krv i dok je moj nagonski dio čekao da joj srce uspori i tako

najavi njezinu smrt, Lestat me odvuče od nje. - Ali nije mrtva! - šapnem. No bilo je gotovo - počeli su se nazirati obrisi pokušaja. Sjednem omamljen, zagledan u nju, preslab da se pomaknem. Glavu naslonim na krevet, ruke pritisnem na baršunasti pokrov. Lestat je pograbi i obrati joj se imenom: - Claudia, Claudia, slušaj, osvijesti se, Claudia. - Odnese je iz sobe u predsoblje. Glas mu je bio jedva čujan. —Bolesna si, čuješ li? Moraš me poslušati želiš li ozdraviti. - Dođem k sebi. Shvatim što radi: razrezao je žile na zapešću i dao joj da popije njegove krvi. - Tako je, dušo. Još pij - govorio joj je. - Moraš piti da se oporaviš..

- Prokletniče! - viknem, a on me presiječe užarenim očima. Sjedne na sofu. Ona je čvrsto prionula uz njegovo zapešće. Bijelom rukom čvrsto se držala za njegov rukav. Njegov grudni koš nadimao

se i hvatao zrak, a lice mu se iskrivilo kao nikad dotad. Jaukne i šapne joj da nastavi. Kad sam se pomaknuo s praga, on se ponovno zapilji u mene kao da želi reći: - Ubit ću te!

- Zašto, Lestat? - tiho ga upitam. Pokušavao ju je odgurnuti, ali ona nije popuštala. Prstima je oplgla njegove "prste i ruku i držala njegovo zapešće na svojim usnicama. Claudia zareži. - Prestani! - reče joj on. Mučio se. Odmakne je od sebe i uhvati za ramena objema rukama. Očajnički je pokušavala dohvatiti njegovo zapešće zubima, ali nije mogla. Pogleda ga iskreno začuđena. On se odmakne ispružene ruke kako se ne bi pomaknula. Pritisne rupčić o zapešće i odmakne se od nje, prema vrpici za zvono. Povučje je snažno, ne skidajući oka s nje.

- Lestat, što si učinio? - upitam ga. - Što si učinio? - Zagledam se u nju. Sjedila je mirno, oživljena, ispunjena životom, bez bljedila ili nemoći, ispruženih nogu na damastu, a njezina bijela haljinica meka i tanka poput anđelove halje svijala se oko njezina malog tijela. Gledala je Lestata. - Ne mene - reče joj on. - Nikad više. Shvaćaš li? Ali ću ti pokazati što ti je činiti! - Kad sam pokušao privući njegov pogled da bi mi odgovorio što namjerava, on me odgurne. Tako me udario rukom da sam udario u zid. Netko pokuca na vrata. Znao sam što Lestat namjerava. Ponovno sam ga pokušao dohvatiti, ali se tako brzo okrenuo da nisam ni opazio kad me udario. Kad sam ga vidio, već sam ležao na stolcu a on je otvarao vrata. - Da, uđite molim, dogodila se nezgoda - reče on dječaku robu.

Zatvori vrata i napadne ga s leđa tako da dječak nije shvatio što mu se dogodilo. Lestat je kleknuo iznad tijela i pio krv. Mahne djevojčici koja sklizne s kauča, klekne i uzme zapešće koje joj on pruži i brzo odmakne posuvratak. Najprije ga je glodala kao da će progutati meso, a tad joj Lestat pokaže što da radi. Odmakne se i dopusti njoj da popije ostatak. Gledao je u dječakova prsa, pa kad je došlo vrijeme, on se nagne i reče: - Nemoj više, umire. Ne smiješ nikad piti kad srce prestane kucati ili ćeš ponovno oboljeti, i to nasmrt. Shvaćaš li? - Ali ona se dovoljno napila pa sjedne pokraj njega, leđima naslonjena na sofu, nogu ispruženih na podu. Dječak umre. Osjetim umor i gađenje, kao da je noć potrajala tisuću godina. Gledao sam ih. Dijete se približi Lestatu i privine uz njega. On je obgrli, ali su njegove ravnodušne oči i dalje počivale na lešu. Pogleda me.

- Gdje je mama? - tiho upita djevojčica. Glas je bio jednak njezinoj tjelesnoj ljepoti, jasan poput srebrnog zvonca, čulan. Ona je bila čulna. Oči su joj bile velike i jasne poput Babetinih. Nisam znao što to znači. Znao sam što bi moglo značiti, ali sam bio zapanjen. Lestat ustane, podigne je s poda i priđe mi. - Ona je naša kći - reče. - Živjet će s nama. - Pogleda je sjajnim, ali hladnim očima, kao da je riječ o lošoj šali. Zatim me usrdno pogleda. Gurne je prema meni i ona mi sjedne u krilo. Zagrlim je. Ponovno osjetim kako je mekana, kako joj je koža puna poput kore toplog voća, šljiva ugrijanih na suncu. Svoje goleme sjajne oči uprla je u mene ljubopitljivo i povjerljivo. - Ovo je Louis, a ja sam Lestat - reče joj on i klekne pokraj nje. Ona se ogleda oko sebe i reče kako je soba lijepa, jako lijepa, ali da ona hoće mamu. Lestat izvadi češalj i počne je češljati.

Pridržavao je uvojke kako ih ne bi čupao češljem. Kosa se počela rasplitati i pretvarati u saten. Bila je najljepše dijete koje sam ikad vidio, a sad je blistala hladnim vampirskim žarom. Oči su joj bile kao u odrasle žene. Pobjeljet će i utanjiti se poput nas, ali neće izgubiti oblik. Sad sam shvatio Lestatove riječi o smrti, što je želio reći. Dohvatim Lestatov rupčić s poda i položim ga na njezin vrat. - Mama te ostavila s nama. Želi da budeš sretna - govorio je beskrajno samouvjeren. - Ona zna da te možemo usrećiti.

- Hoću još - reče ona i okrene se prema lešu na podu.

- Ne večeras, sutra navečer - reče Lestat. Izvadi ženu iz svog mrtvačkog sanduka. Dijete sklizne iz mog krila i ja pođem za njom.

Gledala je kako Lestat stavlja dvije žene i dječaka u krevet. Pokrije ih do brade. - Jesu li bolesni? - upita djevojčica.

- Da, Claudia - reče Lestat. - Bolesni su i mrtvi. Umiru kad im popijemo krv. - On joj priđe i podigne je. Stajala je između nas. Očarala me ovako promijenjena svakim svojim pokretom. Više nije bila dijete, nego vampir. - Louis je namjeravao otići - reče Lestat, pogledavajući u mene pa u nju. - Namjeravao je otići. Ali sad neće, jer želi ostati, brinuti o tebi i usrećiti te. - Pogleda me, - Ne odlaziš, Louis, zar ne?

- Kopile! - šapnem mu. - Sotono!

- Kako se izražavaš pred kćerkom! - reče on.

- Nisam ja vaša kći - reče ona srebrnim glasom. - Ja sam mami-na kći.

- Više nisi, dušo - reče joj on. Pogleda u prozor, zatvori vrata spavaće sobe i zaključa ih. - Ti si naša kći, Louisova i moja, shvaćaš? S kime bi trebala spavati? S Louisom ili sa mnom? - Pogleda me i reče: - Možda s Louisom. Kad sam umoran, nisam previše ugodan.

Vampir zašuti. Mladić ne reče ništa. - Dijete vampir! - konačno šapne. Kao da se trgnuo, iako nije učinio nikakav pokret. Zapilji se u magnetofon kao da je riječ o čudovištu.

Mladić opazi da je vrpca na izmaku. Brzo otvori kovčežić, izvuče novu vrpcu i nespretno je ubaci u aparat. Pritisne tipku i pogleda u vampira. Njegovo lice bilo je umorno, izmučeno, lične kosti istaknutije, a sjajne zelene oči goleme. Počeli su razgovor po mraku koji se u San Franciscu zimi rano spuštao, a sad je bilo deset sati. Vampir se uspravi, osmjehne i reče mirno: - Spremni smo za nastavak?

- Učinio je to djevojčici kako bi vas zadržao? - upita mladić.

- Teško je reći. Bila je to poruka. Uvjeren sam kako Lestat nije volio govoriti o svojim motivima ili uvjerenjima, čak ni sebi. Takvu osobu mora se dobro pritisnuti da bi se otvorila i priznala kako u njegovu životu ima logike i metode. To se dogodilo Lestatu te noći: bio je prisiljen otkriti samom sebi zašto živi kako živi. Nedvojbeno ga je na to natjerala i želja da me zadrži. Kad danas o tomu razmišljam mislim da je i on želio znati razlog zašto ubija, želio je preispitati svoj život. U razgovoru je otkrio u što vjeruje. Zaista je želio da ostanem. Sa mnom je živio kako ne bi mogao živjeti sam. Pazio sam da nijedan dio svog vlasništva ne prepisem na njega, a to

ga je izluđivalo. Nije me uspio nagovoriti. - Vampir se glasno nasmije. - Na što me sve nagovorio! Čudno. Uspio me nagovoriti da ubijem dijete, ali ne i da se rastanem od novca. - Zatrese glavom. - Ali - reče - to nije bila pohlepa. Bio sam s njim zato što sam ga se bojao.

- Govorite o njemu kao da je mrtav, te Lestat je bio ovakav ili onakav. Je li mrtav? - upita mladić.

- Ne znam - reče vampir. - Mislim da jest. Ali, o tome ću poslije. Govorili smo o Claudiji, zar ne? Još sam vam nešto želio reći o Lestatovim motivima. Lestat nikome nije vjerovao. Prema vlastitim riječima bio je poput mačke, osamljeni lovac. Ali je te noći razgovarao sa mnom, razotkrio se rekavši istinu. Skinuo je masku poruge, bahatosti. Nakratko je zaboravio svoju vječnu ljutnju, a to je za Lestata bilo ravno razotkrivanju. U onoj tamnoj ulici osjetio sam zajedništvo kakvo nisam osjetio otkako sam umro. Mislim da je uveo Claudiju u vampirstvo kako bi se osvetio.

- I vama i svijetu - zaključa mladić.

- Da. Lestatovi su se motivi uvijek vrtjeli oko osвете.

- Počevši od oca? Od škole?

- Ne znam. Dvojim - reče vampir. - Nastavit ću.

- Molim vas nastavite! Tek je deset sati. - Mladić pokaže sat.

Vampir ga pogleda pa se nasmiješi. Izraz mladićeve lica promijenio se. On se zbuni, kao da se zgrozio. - Još me se bojite? - upita vampir.

Mladiće ne reče ništa, ali se odmakne od ruba stola. Tijelo mu se izdulji. Stopala ispruži po golim daskama, a tad ih podvuče.

- Bilo bi neoprezno od vas da se ne bojite - reče vampir. - Ali, nemojte se bojati. Nastavimo.

- Izvolite - reče mladić i pokaže na uređaj.

- Dakle - počne vampir - vjerojatno pretpostavljate da je *mademoiselle* Claudia promijenila naš život. Tijelom je umrla, ali su joj se osjetila razbudila poput mojih. S radošću sam to u nje opazio. Ali nisam dugo shvatio koliko je želim, koliko s njom želim razgovarati i biti s njom. Najprije sam je jedino želio zaštititi od Lestata. Svakog bih je jutro spustio u svoj mrtvački sanduk i ne bih je ispuštao iz vida kad je on bio u blizini. Morao sam, jer bi Lestat ponekad natuknuo da će je ubiti. - Izgladnjelo dijete je užasan prizor - reče mi - a izgadnjelo vampir još užasniji. - Kad bismo je negdje zaključali, nje-

zini krici čuli bi se do Pariza - reče on. - Te su riječi zapravo bile namijenjene meni, da me drže u blizini. Bojao sam se pobjeći sam, a s Claudijom se nikad ne bih na to odlučio. Bila je dijete i netko se morao brinuti za nju.

To mi je pružalo puno zadovoljstva. Odmah je zaboravila pet godina koje je proživjela kao smrtnik. Barem se tako činilo, jer je bila tajanstveno šutljiva. Kadšto bih se prestrašio da je izgubila razum, da joj je njezina bolest iz smrtnog života uz duševni potres prelaska u vampire možda pomutila pamet, ali to se pokazalo netočnim. Jednostavno se toliko razlikovala od mene i Lestata da je nisam mogao shvatiti. Iako je bila dijete, bila je i bespoštedni ubojica koji je s dječjom upornošću nemilosrdno tragao za krvlju. Iako je Lestat meni prijetio kako će je ubiti, njoj nije prijetio, nego ju je obasipao ljubavlju, ponosan na njezinu ljepotu, željan naučiti je kako moramo ubijati da bismo živjeli.

U to je doba gradom harala kuga. Lestat bi Claudiju odveo na smrdljiva groblja na kojima su u hrpama ležale žrtve kuge, a zvukovi lopata nisu danonoćno zamirali. - To je smrt - reče joj on i pokaže ženski leš koji se raspadao - koja nama nije namijenjena. Naša će tijela uvijek ostati kakva jesu, svježa i živa; ali ne smijemo oklijevati ubijati druge, jer tako živimo. - Claudia bi gledala zagonetnim vodenkastim očima.

Ako u početku nije shvaćala, nije se nimalo ni bojala. Nijema i lijepa, igrala se lutkama, odijevala ih i razodijevala satima. Nijema i lijepa bi ubijala. A ja, preobražen Lestatovom poukom puno sam češće tražio žrtve među ljudima. Ubijanje je ublažavalo dio boli koja me pratila u tamnim, tihim noćima na Pointe du Lacu, kad sam sjedio s Lestatom i starcem. Bol je ublažavalo i mnoštvo na vječno bučnim ulicama, kabarei koji nisu zatvarali vrata, balovi koji su trajali do zore, glazba i smijeh koji su se izlivali kroz otvorene prozore, ljudi koji su me okruživali, moje žrtve i otkucaji njihova srca. Na to nisam gledao s velikom ljubavlju koju sam osjećao za sestru i Babette, nego s nekom ravnodušnošću i potrebom. Ubijao sam ih na različite načine i na velikim udaljenostima, hodao s vampirskim vidom i laganim pokretima kroz napučen, uzavreli grad, okruže žrtvama koje su me zavodile, pozivale na večere, u svoje kočije, svoje javne kuće. Zadržavao bih se tek koliko bi mi

trebalo da uzmem što sam morao, utješeno u svojoj velikoj tjeskobi da mi grad pruža beskonačan niz predivnih neznancica.

Jer tako je bilo. Hranio sam se isključivo neznancima. Približio bih im se dovoljno da vidim njihovu živu ljepotu, jedinstveni izraz lica, nov i strastven glas, a tad bih ih ubio prije nego se u meni probudi gađenje, strah i tuga.

Claudia i Lestat mogli su loviti i zavoditi, provoditi puno vremena u društvu na smrt osuđenih žrtava i uživati u sjajnom humoru kad žrtva i ne znajući prijateljuje sa smrću. Ali ja to nisam mogao podnijeti. Nabujalo pučanstvo grada za mene je bila Božja milost, šuma u kojoj sam se izgubio. Nisam se mogao obuzdati; zahvatio me vrtlog odviše brz za razmišljanje ili bol. Prihvaćao sam poziv na smrt, a nisam je zazivao.

Živjeli smo u jednoj od mojih novih španjolskih kuća u Rue Royale, u velikom, raskošnom stanu na katu, iznad trgovine koju sam iznajmio krojaču. Iza kuće je bio skriven vrt, od ulice odijeljen sigurnim zidom. Stan je imao drvene rebrenice i zabravljen kolni ulaz i bio puno sigurniji i raskošniji od Pointe du Laca. Sluge su nam bili crnci slobodnjaci koji su nas prepuštali samoći prije zore i odlazili svojim kućama. Lestat je kupio najnovije uvozne predmete iz Francuske i Španjolske: kristalne lustere i orijentalne sagove, svilene paravane s obojenim rajskim pticama i kanarincima u velikim zlatnim kavezima, fine mramorne grčke bogove i lijepo oslikane kineske vaze. Raskoš mi nije bila potrebna nego prije, ali me očarala poplava umjetnosti, zanatstva i lijepo oblikovanih svakodnevnih predmeta. Satima bih gledao u zamršen uzorak na sagovima ili promatrao kako svjetlost svjetiljke mijenja turobne boje slika nizozemskih majstora.

Claudija se tome silno divila, s tihim strahopoštovanjem neiskvarenog djeteta. Veselila se kad je Lestat unajmio majstora da pretvori zidove njezine sobe u čarobnu šumu jednoroga i zlatnih ptica, vočki kratih voćem iznad blistavih potoka.

Beskonačna rijeka krojačica, postolara i krojača dolazila nam je u stan kako bi Claudiju odjenula po posljednjoj dječjoj modi, pa je uvijek bila uzor dječje ljepote, sa zavnutim trepavicama i predivnom žutom kosom, ali i ukusa; u lijepo skrojenim šeširićima, sićušnim čipkanim rukavicama, širokim baršunastim kaputićima i pelerinama...snježnobijelim haljinama nabranih rukava i sjajnim pla-

vim vrpčama. Lestat se igrao s njom kao s prelijepom lutkom, a i ja sam se igrao s njom kao da je riječ o prelijepoj lutki. Na njezinu sam se molbu odrekao staromodne crnine i zamijenio je kicoškim kaputićima, svilenim kravatama, mekanim sivim kaputima i rukavicama i crnim pelerinama. Lestat je smatrao kako je za vampire najbolja crna boja, vjerojatno jedino estetsko načelo koje je uporno zastupao, ali nije se protivio ničemu što je mirisalo na otmjenost i pretjeranost. Volio je ljepotu prizora koji smo nas troje pružali u svojoj loži u Francuskoj operi ili *Theatre d'Orleans*, u koje smo često išli. Lestat je obožavao Shakespearea, što me iznenadilo, a često je drijemao za vrijeme opere. Probudio bi se na vrijeme da pozove neku zgodnu damu na ponoćnu večeru, na kojoj bi upotrijebio svu vještinu da je očara, a tad bi je nasilno otpremio u raj ili pakao i vratio se kući noseći dijamantni prsten za Claudiju.

Cijelo to vrijeme poučavao sam Claudiju i šaptao u njezinu sićušnu usku kako je naša besmrtnost beskorisna ako ne opažamo ljepotu oko nas, stvaralaštvo smrtnika. Neprestano sam zagledavao u njezin miran pogled dok bi uzimala knjige od mene, šaputala pjesme koje sam je naučio i na klaviru laganim, ali odlučnim pokretima svirala vlastite čudne, jasne skladbe. Satima bi gledala ilustracije u knjigama ili me slušala kako ih čitam; ponekad bi se tako umirila da bih se zabrinuo, pa bih odložio knjigu i zagledao se u nju. Pomaknula bi se, lutka bi oživjela i dražesnim mi glasom rekla da moram još čitati.

A tad su se počele događati čudne stvari. Iako je govorila malo i bila bucasto dijete, nalazio bih je kako podvinutih nogu sjedi u mom naslonjaču i čita djela Aristotela ili Boethiusa ili neki novi roman tek pristigao s druge strane Atlantskog oceana. Ili bi bez pogreške odsvirala Mozartovu skladbu koju smo prvi put čuli tek prethodne noći. Bila je sablasno koncentrirana i satima bi otkrivala glazbu: melodiju, pa basove, pa sve zajedno. Claudia je bila tajna. Nije se moglo znati što zna, a što ne zna. Gledati je kako ubija, sledilo bi krv u žilama. Sjedila bi sama na tamnom trgu i čekala da je nađe kakav ljubazan gospodin ili gospođa. Pritom bi joj pogled bio prazniji nego Lestatov. Poput djeteta obnevidjelog od straha, šapatom bi zatražila pomoć od njezinih blagih, zadivljenih mušterija. Dok bi je odnosili s trga, čvrsto bi ih uhvatila oko vrata, gurnula je-

zik između zuba, a pogled bi joj se zamaglio od razarajuće gladi. U početku su brzo umirali, ali se tad naučila poigravati njima. Odvela bi ih u trgovinu igračkama ili kavanu gdje bi je nudili vrućom čokoladom ili čajem kako bi joj se zarumenjeli blijedi obrazi, ali bi ona odgurnula šalice i čekala, kao da se naslađuje njihovom ljubaznošću. Kad bi se nahranila, pravila bi mi društvo, bila mi učenica; provodila bi sa mnom duge sate sve brže gutajući znanje i dijelila sa mnom neka razmišljanja koja nismo mogli podijeliti s Lestatom. U zoru bi legla sa mnom. Njezino bi srce udaralo pokraj mojeg. Kad bih je pogledao, kad bi svirala, slikala i ne bi znala da sam u sobi, često bih se sjetio jedinstvenog osjećaja koji sam. doživio s njom i ni sa kim više, da sam je ubio, oduzeo joj život, ispio joj krv u onom kobnom zagrljaju u koji sam rado hvatao ljude koji sad leže i trunu u vlažnoj zemlji. Ali ona je živa i stavlja mi ruke oko vrata i pritišće svoje malo kupidovsko čelo na moja usta i unosi mi svoje sjajne oči u moje dok nam se trepavice ne dodirnu i dok se nasmijani ne zavrtime po sobi kao da plešemo najluđi valcer. Otac i kći. Ljubavnica i ljubavnik. Dobro da nam Lestat nije na tom zavidio, nego se smješkao iz daljine i čekao dok mu ona ne bi prišla. Tad bi je odveo u grad. Mahnuli bi mi ispod prozora, pa bi otišli podijeliti što im je bilo zajedničko: lov, zavođenje, ubijanje.

I tako su prošle mnoge godine. Ali je moralo proći određeno vrijeme prije nego što sam nešto shvatio u svezi s Claudijom. Nagadam iz vašeg izraza lica da ste već pogodili i pitate se zašto ja nisam. Znaite, ja vrijeme doživljavam drukčije, a i tada je bilo tako. Dani se nisu nadovezivali u zategnutom lancu; vrijeme smo mjerili mjesecom koji se dizao iznad žuborećih valova.

- Njezino tijelo! - reče mladić. - Nikad nije narasla.

Vampir kimne glavom. - Osuđena zauvijek biti dijete zloduh - reče on tiho kao da se tome čudi. - Kao što sam i ja mlad kao u trenutku smrti. A Lestat? I on. Ali njezin um! Um vampira. Pokušavao sam shvatiti kako se pretvara u ženu. Iako misaona i pozoran slušač, postala je pričljivija. No njezino lutkasto lice kao da je imalo dva potpuno svjesna odrasla oka. Kao da se njezina nevinost zagubila u odbačenim igračkama. Postala je i donekle nestrpljivija. Bila je čulna kad bi se izležavala na sofi u maloj čipkanoj spavaćici s našivenim i biserima. Postala je sablasna i moćna zavodnica, jasnog i milog

glasa, ali glasa odrasle žene, koji bi ponekad zgrozio ljude. Nakon nekoliko dana njezine uobičajene šutljivosti, počela bi se rugati Lestatovim predviđanjima o ratu, ili bi, pijući krv iz kristalne čaše rekla kako u kući nema knjiga, kako ih moramo pozornije birati kad ih krademo; hladno bi mi spomenula knjižnicu iz neke palače u Faubourg St.-Marie, vlasništvo žene koja skuplja knjige kao da je riječ o kamenju ili prešanim leptirima. Upita me mogu li je uvesti u ženinu spavaonicu.

Užasnuli bi me takvi trenuci. Um joj je bio nepredvidljiv, neshvatljiv. No sjela bi mi u krilo, prošla mi prstima kroz kosu i zadrijemala na grudima, nježno mi šaptala da nikad neću odrasti poput nje dok ne shvatim kako je ubijanje ozbiljnije od knjiga i glazbe. - Uvijek glazba - šaputala bi. - Lutko - govorio bih joj. A to je i bila: čarobna lutka. Smijeh i beskrajna pamet, okrugli obrazi, napućene usnice. - Dopusti mi da te odjenem i počeshlam - rekao bih joj iz navike, iako svjestan da me gleda slabo sa prikrivenom dosadom. - Kako želiš - šapnula bi mi u uho kad bih se sagnuo da joj zakopčam bisernu dugmad. - Ali ubij sa mnom noćas, Louis. Nikad ne dopuštaš da te gledam dok ubijaš!

Htjela je vlastiti mrtvački sanduk, što me povrijedilo, iako to nisam pokazao. Kavalirski pristanem i izađem iz sobe. Nisam znao koliko sam godina spavao s njom kao da je dio mene. No kad sam je jedne večeri zatekao pokraj uršulinskog samostana kako stoji poput siročeta izgubljenog u tami, ona potrči k meni i očajno se uhvati za me. - Ne želim svoj kovčeg ako te to vrijeđa - povjeri mi se tako tiho da je ne bi čuo niti osjetio njezin dah netko tko bi nas oboje zagrlio. - Uvijek ću ostati s tobom. Ali moram ga vidjeti, shvaćaš? Mrtvački sanduk za dijete.

Morali smo naručiti mrtvački sanduk, odigrati predstavu, tragediju u jednom činu: nju ću ostaviti u čekaonici a pogrebniku povjeriti da ona umire. Reći ću kako mora imati najbolji sanduk, ali ne smije doznati. Stolar, potresen tom tragedijom, izradit će ga za nju, pritom je zamišljajući kako leži na bijelom satenu i otirati suze iz očiju usprkos poodmaklim godinama.

- Ali zašto, Claudia? - preklinjao sam je. Nisam to želio učiniti, mrzio sam igre mačke i miša s bespomoćnim ljudima. No bio sam njezin beznadni ljubavnik, pa sam je ipak odveo k pogrebniku i posjeo na sofu, na kojoj je sjedila ruku sklopljenih u krilu, pognute gla-

ve u šeširiću, kao da ne zna o čemu se šapće u predvorju. Pogrebnik je bio star i uljudan crnac koji me brzo odveo u stranu kako me "mala" ne bi čula. - Ali zašto mora umrijeti? - preklinjao me kao da sam Bog. - Srce. Neće preživjeti - rekoh. Te su riječi za mene imale posebnu snagu i budile uznemirujuće uspomene. Uznemirili su me osjećaji koje sam čitao na njegovu uskom, izboranom licu; nečeg sam se prisjetio: svjetla, pokreta, zvuka, dječjeg plača u smrdljivoj sobi. Pogrebnik redom otključa sve prostorije i pokaže mi mrtvačke sanduke. Claudia je htjela mrtvački' sanduk od crnog laka sa srebrom. Odjednom se okrenem i počnem uzmicati. Pograbim Claudijinu ruku. - Naručeno je - rekoh joj. - Poludjet ću od ovog! - Na ulici udahnem svjež zrak kao da se gušim i ugledam njezino bezosjećajno lice kako me promatra. Njezina ručica u rukavici sklizne u moju. - Želim ga, Louis - objasni ona strpljivo.

Jedne se noći ona popne u pogrebnikov ured s Lestatom, uzmu mrtvački sanduk a stolara ostave mrtvog na hrpi prašnjavih papira na pisaćem stolu. I tako je mrtvački sanduk ležao u našoj spavaćoj sobi. Dok je bio nov, gledala ga je satima, kao da se miče, kao da je živ, kao da joj pomalo otkriva neku tajnu, kao da se mijenja. Ali nije spavala u njemu. Spavala je sa mnom.

Bilo je i drugih promjena na njoj. Ne mogu reći točno kad su se dogodile ili ih svrstati u vremenski redoslijed. Nije ubijala bez reda. Imala je metodu. Opčinjavalo ju je siromaštvo. Preklinjala nas je da je kočijom provozemo kroz Faubourg St.-Marie do kućica uz rijeku u kojima su živjeli doseljenici. Očaravale su je žene i djeca. Lestat bi mi to s veseljem prepričavao, jer sam ja mrzio onamo odlaziti i često me ne bi mogli nagovoriti da pođem s njima. Claudia je ondje imala obitelj. Ubila ih je jednog po jednog. Tražila je da je pustimo na groblje u malom gradiću Lafayetteu i ondje bi lutala između visokih mramornih grobnica i tražila očajnike bez prenoćišta, koji su potrošili i ono malo novca koji su imali na vino pa se zavukli pod napukle svodove. Lestat je bio zadivljen i dirnut. Prozvaovao ju je dječjom smrću, sestrom smrću, slatkom smrću. A mene je podrugljivo i uz širok naklon nazvao "Milom smrću", što je rekao poput žene koja uzbuđeno plješće rukama i uzvikuje: "Mili Bože!" dok nekog ogovara. Poželio sam ga zadaviti.

Ali nije bilo svađa. Držali smo se svaki za sebe. Činili smo ustupke. Knjige su ispunjavale naš stan od poda do stropa, red za redom

sjajnih, u kožu uvezanih knjiga. Claudia i ja smo zadovoljavali svoje ukuse, Lestat je nabavljao skupocjene predmete. I tako je bilo dok nije počela zapitkivati.

Vampir zašuti. Mladić je izgledao izmučeno, kao da mu strpljivost pričinja muke. Vampir skupi duge, bijele prste u obliku crkveog tornja, pa ih preklopi i čvrsto pritisne dlanove. Kao da je potpuno zaboravio na mladića. - Morao sam znati - reče on - kako je to neizbježno, morao sam predvidjeti, jer sam bio tako vezan za nju. Volio sam je potpuno. Bila je dio svakog mog trenutka, jedini prijatelj, osim smrti, kojeg sam imao. Morao sam znati. Ali nešto je u meni bilo svjesno golemog crnog ponora pokraj nas, kao da smo uvijek hodali blizu ruba oštre stijene i kao da bismo iznenada, iako prekasno, mogli toga postati svjesni učinimo li krivi korak ili se duboko zamislimo. Kadšto bi, osim tog ponora, svijet oko mene prestajao postojati. Kao da će se otvoriti razvalina u zemaljskoj kori posred Rue Royale, i sve se zgrade pretvoriti u prah. Najviše me užasavalo da su zgrade bile prozirne, paučinaste, poput svilenih kulisa. Ah, skrenuo sam s teme. O čemu sam govorio? Da sam previdio nagovještaje, da sam se očajnički držao sreće koju mi je pružala a za ostalo nisam htio znati.

Nagovještaji su bili sljedeći. Ohladila se prema Lestatu. Satima bi buljila u njega. Kad bi progovorio, često mu ne bi odgovorila. Nije moglo reći je li zbog prezira ili jer ga nije čula. U takvim trenucima Lestatov bijes razbio bi naš krhki kućni mir. Ne mora ga se voljeti, ali nitko ga neće omalovažavati. Jednom je čak pojurio prema njoj viknuvši da će je ošamariti i ja sam se našao u teškom položaju. Morao sam se tući s njim kao prije mnogih godina kad je došla k nama. Više nije dijete - šapnem mu. - Ne znam što se dogodilo. Sad je žena. - Uvjeravao sam ga da njezino ponašanje ne uzima k srcu, ali joj je uzvratio jednakom mjerom: prezirom i omalovažavanjem, jedne večeri Lestat uđe u moju sobu uzrujan i reče da ga je pratila. Odbila je poći s njim ubijati, ali ga je poslije slijedila. - Što joj je? - zapilji se u mene kao da sam joj ja majka i moram znati. Jedne noći nestanu sluškinje. Dvije najbolje koje smo zadržali, majka i kći. Poslali smo kočijaša da se raspita u njihovu domu, ali on javi da su nestale. Zatim nam suprug i otac zalupa na vrata. Stajao

je na pločniku i mjerkao me sumnjičavo, pogledom kakvim bi najprije ili poslije počeli gledati svi smrtnici koji bi nas dulje poznavali kao vjesnika smrti, bljedilo smrtonosne groznice. Pokušao sam mu objasniti kako nisu bile kod nas, ni majka ni kći, i kako moramo u potragu.

- To je njezino djelo! - Lestat zasikće iz sjene kad sam zatvorio vrata. - Nešto im je učinila i navukla nam svima opasnost za vrat Natjerat ću je da prizna! - I on pojuri uza zavojite dvorišne stube. Znao sam da je otišla, umaknula dok sam stajao na vratima. Znao sam još nešto: da iz napuštene dvorišne ljetne kuhinje dopire slatki zadah koji se neugodno miješao s mirisom kozje krvi - zadah groblja. Lestat je sišao dok sam se približavao nakrivljenim rebreni cama, pričvršćenim zarđalim šarkama za malu ciglenu zgradu u njoj se nikad nije pripremala hrana, ništa se u njoj nije radilo, pa se pretvorila u ruševinu od cigle opletene kozjom krvi. Kapci su olabavjeli, čavli se smrvili u prah. Lestat uzdahne kad smo stupili u smrdljivu tamu. Ležale su na ciglama, majka i kći zajedno. Majčina je ruka čvrsto stezala kćerkin struk, a kći je položila glavu na majčini grudima. Obje su bile uneređene i prekrive kukcima. Velik oblak mušica

podigne se kad se otvore rebrenice i ja ih s gađenjem otjeram rukom. Mravi su neometano puzili preko vjeđa i ustiju mrtvih žena, na mjesečini ugledam zemljovid od srebrnih tragova puževa.

- Prokletnica! - Lestat prasne, ali ga ja zgrabim čvrsto za ruku. - Što joj namjeravaš učiniti? - upitam ga. - Što joj možeš? Više nije dijete koje će nas slušati bez pogovora zato što joj mi nešto kažemo. Moramo je poučiti.

- Ona zna! - Odmakne se od mene i obriše kaput. - Zna! Godinama zna što se smije, a što ne. Neću joj dopustiti ovakve stvari. Neću to trpjeti.

- Ti si nam gospodar? Nisi je to naučio. Je li trebala to upiti od moje tihe ropske pokornosti? Mislím da nije. Smatra se nama ravnima, a nas smatra svojim parom. Moramo joj razložno objasniti i poučiti je da poštuje ono što je naše. Kao što bismo svi morali Činiti On se odšulja, zamišljen nad mojim riječima, iako to ni priznao. Kad se vratio kući, iscrpljen i sit, nje još nije bilo. On sjedne na baršunasti kauč i ispruži duge noge. - Jesi li ih zakopao? - upita me.

- Nema ih - reko. Nisam želio naglas reći kako sam njihove ostatke spalio u staroj kuhinjskoj peći. - No moramo se pobrinuti za oca i brata - reko mu. Bojao sam se njegove naglosti i poželim da se nađe brzo rješenje tog problema. Ali mi on reče kako oca i brata više nema: smrt im je došla na večeru u njihovoj maloj kući na obali i ostala izmoliti molitvu kad su umrli. - Vino - šapne on i prstom prijeđe preko usana. - Obojica su popili odviše vina. Stapom sam lupkao melodiju po ogradi - nasmije se. - Ali ne volim mamurluk. A ti? - Kad me pogledao morao sam se nasmiješiti jer je vino djelovalo na njega i smekšalo ga. Lice mu je bilo toplo i razumno, pa se nagnem prema njemu: - Čujem Claudijine korake na stubama. Budi blag prema njoj. Sve je prošlo.

Ona uđe. Vrpca od šeširića bila je razvezana, a čizmice pune i prašine. Zagledao sam se u njih, a Lestat se cerio. Ona se ponašala

I kao da njega nema. U rukama je držala kiticu bijelih krizantema. Kitica je bila velika pa se Claudia činila još sitnijom. Šeširić joj sklizne s glave, zapne na ramenima, pa padne na sag. Zlatna kosa bila je posuta uskim laticama krizantema. - Sutra, je praznik Svih svetih - reče. - Znete li?

- Da - reko joj. Tog dana u New Orleansu svi vjernici odlaze na groblja i uređuju grobove svojih pokojnika. Liče gipsane zidove grobnica, čiste imena urezana u mramorne ploče, ukrašavaju grobove cvijećem. Na obližnjem groblju St. Louis, na kojem su bile pokopane sve važnije obitelji iz Louisiane (i moj brat), ispred grobova stajale su željezne klupice na kojima su sjedili članovi obitelji i primali članove drugih obitelji koji su došli na grob istim poslom. Dan mrtvih je u New Orleansu bio svečanost. Turistima koji to nisu razumjeli, moglo se učiniti kao da se slavi smrt, ali se time slavio zagrobni život. - Kupila sam ovo od jedne prodavačice - reče Claudia blagim i zagonetnim glasom. Oči su joj bile tamne i prazne. - Za one dvije koje si ostavila u kuhinji! - bijesno će Lestat. Ona se okrene prema njemu, ali ne reče ništa. Gledala ga je kao da ga nikad nije vidjela. Učini nekoliko koraka prema njemu i pogleda ga kao da ga razgledava. Približim se. Osjećao sam njegov gnjev i njezinu hladnoću. Claudia je pogledavala čas u mene, čas u njega, pa upita: - Koji je to učinio? Koji me učinio ovakvom?

Nikakve riječi ili čin ne bi me više iznenadili, iako je bilo neizbježno da će ona upravo tim riječima prekinuti dugu šutnju. Nije obraćala puno pozornosti meni. Netremice je gledala Lestata. - Govoriš o nama kao da smo oduvijek ovakvi - reče tihim, odmjerenim dječjim glasom koji se zaoblio ozbiljnošću odrasle žene. - Govoriš o njima smrtnicima i nama vampirima. Ali nije uvijek bilo tako. Louis je imao sestru smrtnicu, sjećam je se. Ima i njezinu sliku u Iškrinji. Vidjela sam kad ju je gledao! Bio je smrtnik poput nje. I ja sam bila smrtnica. Otkuda mi inače ova visina i oblik? - Ona raširi ruke i krizanteme padnu na pod. Šapnem: - Claudia! - Mislim da sam htio odvratiti pozornost, ali to nije bilo moguće: došlo je vrijeme obračuna. Lestatove oči gorjele su silnom opčinjenošću, zloćudnim zadovoljstvom.

- Ti si nas učinio ovakvima kakvi smo, zar ne? - optuži ga ona.

On podigne obrve hineći iznenađenje. - Ovakvima kakvi ste? -

upita. - A ti bi htjela biti nešto drugo? - Podvuče koljena, nagne se naprijed i zaškilji. - Znaš li koliko je vremena prošlo? Možeš li zamisliti kako bi izgledala? Moram li pronaći neku babu da ti pokažem

kako bi izgledala kao smrtnica da sam te ostavio?

Ona mu okrene leđa. Na trenutak je stajala kao da ne zna što bi učinila, a tad ode do stolca pokraj kamina, popne se na njega i smotata poput bespomoćnog djeteta. Podvuče koljena. Baršunasti kaputić se otvori. Svilena haljina Čvrsto se zategne oko koljena. Zagleda se u pepeo. Ali njezin pogled nije bio nimalo bespomoćan, kao da su njezine oči imale zaseban život, kao da je tijelo opsjednuto đavolom.

- Možda bi već bila mrtva da si smrtnica! - Lestat je bio uporan, narogušen njezinom šutnjom. Okrene se i spusti čizme na pod. - Čuješ li me? Zašto me to sad pitaš? Zašto se uzbuđuješ? Čitav život znaš da si vampir. - I on nastavi prigovarati. Ponovio je ono što je toliko puta ponovio meni: spoznaj svoju prirodu, ubijaj, budi to što jesi. No u Claudijinom slučaju to nije imalo smisla, jer Claudia nije prezala ubiti. Ona se zavali u stolac i okrene glavu tako da ga može vidjeti. Ponovno ga je proučavala kao da je lutak na koncu. - Jesi li mi ti to učinio? Kako? - upita ona i zaškilji. - Kako?

- Zašto bih ti rekao? U tome je moja moć.

- Zašto samo tvoja? - upita ona ledena glasa, bešćutnih očiju. -

Kako si to učinio? - bijesno ga zapita.

U sobi se osjećao naboje. Lestat ustane s kauča. Ustanem i ja i okrenem se prema njemu. - Ušutkaj je! - reče mi on. Zalomi rukama. - Učini nešto s njom! Ne podnosim je! - Krene prema vratima, ali se okrene i vrati. Pridje joj, nadnese se nad nju i prekrije je svojom sjenom. Claudia ga pogleda bez straha i potpuno ravnodušno. - Mogu poništiti što sam učinio. I tebi i njemu - reče joj i prstom pokaže u mene. - Budi sretna što sam učinio od tebe to što jesi - isceri se - ili ću te smrviti!

Obiteljski sklad bio je narušen, iako je u kući vladao mir. Dani su prolazili a ona nije ništa pitala, iako je počela proučavati knjige o magiji, vješticama i vampirima. Uglavnom romane, mitove, priče strave i užasa. Gutala ih je. Čitala bi do zore, pa bih morao doći po nju i odnijeti je u sanduk.

Lestat je u međuvremenu unajmio batlera i služavku i skupinu radnika da u dvorištu podignu fontanu u kojoj bi kamena nimfa točila vodu iz široke školjke. Naručio je zlatne ribice i metnuo u fontanu lopoče. Njihovi cvjetovi počivali su na površini i podrhtavali na uzbudljivoj vodi.

Jedna žena ga je vidjela kako ubija žrtvu u Nyades Road, na putu za gradić Carrolton; u tisku su se pojavile priče koje su ga povezivale s ukletom kućom blizu Nyade i Melpomene. To ga je uveseljavalo. Izvjesno vrijeme zvali su ga "duh Nydes Rooda", no napokon ta vijest siđe s naslovnih stranica. On počinu novo jezivo umorstvo na drugom javnom mjestu u New Orleansu i mašta pučanstva New Orleansa proradi. U Lestata se uvuče strah: Postane zamišljen, sumnjičav, zapitkivao je gdje je Claudia, kamo je otišla i što radi.

- Pazi ona što radi - uvjeravao sam ga, iako sam se otuđio od nje i patio zbog toga, kao da mi je bila nevjesta. Kao nekad s Lestatom, tako bi sada i mene jedva pogledala; kad bih joj se obratio, ponekad bi se okrenula i otišla.

- I neka pazi! - reče on opako.

- A što ćeš učiniti ako ne bude pazila? - upitam ga, više iz straha nego poruge.

Pogleda me svojim hladnim sivim očima. - Louis, učini nešto.

Razgovaraj s njom! - reče on. - Bilo nam je odlično, a sad ovo. Nije nam to potrebno.

Prepustio sam ipak njoj da dođe k meni. Jedne večeri kad sam se probudio kuća je bila u tami. Claudia je stajala pokraj francuskog prozora. Na sebi je imala haljinicu nabranih rukava i ružičast svilen pojas. Spuštenih trepavica promatrala je večernju gužvu u Rue Royale. Čuo sam Lestata u njegovoj sobi, vodu kako pršti iz njegova vrča. Slab miris kolonjske vode dopirao bi i gubio se poput glazbe iz obližnje kavane. - Ništa mi neće reći - tiho reče Claudia. Nisam znao da zna da sam budan. Približim joj se i kleknem pokraj nje. - Ti ćeš mi reći, zar ne? Kako je to učinio.

- Baš to želiš znati? - upitam upirući pogled u njezino lice. - A ne zašto je tebe odabrao? Ili kakva si prije bila? Ne shvaćam što misliš time "kako", jer ako želiš to znati kako bi i ti mogla to činiti...

- Ne znam o čemu govoriš - reče ona pomalo hladno. Okrene se prema meni i položi ruke na moje lice. - Ubij sa mnom večeras - šapne čulno poput ljubavnice. - I reci mi sve što znaš. Tko smo. Zašto nismo poput njih. - Pogleda niz ulicu.

- Ne znam odgovore na tvoja pitanja - rekoh joj. Lice joj se nenadano zgrči, kao da se napinje da me čuje iznad galame. Odmahne glavom. Ja nastavim. - I ja si postavljam ista pitanja, ali ne znam odgovore. Kako sam postao vampir, to ti mogu reći. Lestat mi je to učinio. Ali ne znam kako! - Na njezinu napetom licu ugledam prve znake straha ili još nečeg goreg i dubljeg. Claudia - rekoh joj. Rukama pokrijem njezine ruke. - Lestat ti je rekao pametan savjet: ne postavljalj takva pitanja. Bezbrojne godine si mi družica u potrazi za svime što sam mogao naučiti o životu i stvaranju smrtnika. Nemoj mi postati družica u tjeskobi. Lestat nam ne može pružiti odgovore, a ja ih ne znam.

Vidio sam da nije zadovoljna mojim objašnjenjem, ali nisam očekivao da će se tako naglo okrenuti i mahnito si čupati kosu. Uskoro prestane kao da je taj pokret uzaludan i glup. U meni se probudi bojazan. Gledala je u nebo, mutno, bez zvijezda, na kojem su brzo plovili oblaci. Pomakne usne kao da će se ugristi za njih, ali se okrene k meni i šapćući mi reče: - Znači, on mi je to učinio, a ne ti! - U njezinu izrazu lica bilo je tako nešto strašno, da sam se okrenuo i otišao. Stao sam ispred kamina i upalio svijeću ispred visokog zrcala. Tad ugledam nešto zbog čega se trgnem: najprije se u polutami nazru obrisi odvratne maske koja se potom pretvori u trodimenzionalnu stvarnost: sasušenu lubanju. Zagledam se u nju. Još je malo

mirisala po zemlji, ali je bila očišćena.- Zašto mi ne odgovoriš? - pitala je. Otvore se vrata Lestatove sobe. Lestat polazi u lov čim se probudi. Ja ne.

Pustio bih da prođe nekoliko sati u spokoju, da mi se glad pojača, sve dok želja ne bi postala odviše jaka, pa bih joj se prepuštao potpunije, slijepo. Claudia ponovi pitanje i ono je lebdjelo u zraku poput jeke zvona. Srce mi zalupa. - Naravno da me on učinio ovakvom. Priznao je to. Ali ti nešto skrivaš od mene, nešto na što on cilja kad ga ispitujem, kad kaže kako to ne bi mogao učiniti bez tebe! Gledao sam netremice u lubanju, ali sam čuo njezine riječi kao da su one bičevi koji će me šibati dok se ne okrenem i ne pogledam nju, koja me bičuje, u oči. Poput studeni mi proleti glavom misao kako bi i od mene ostala tek takva lubanja. Okrenem se i u svjetlu' ulične rasvjete ugledam njezine oči poput dva crna plamena na bijelom licu: lutka kojoj je netko okrutno iskopao oči i zamijenio ih demonskim ugljvljem. Krenem prema njoj šapnuvši joj ime. Na usnama mi se oblikovala misao, ali zamre. Krenem k njoj, pa joj okrenem leđa, potražim njezin kaput i šešir. Na podu ugledam majušnu rukavicu koja je sjajila u tami i na trenutak mi se učini da je to mala, odsječena ruka.

- Što ti je? - Ona mi priđe i zagleda mi se u lice. - Što ti je?

Zašto tako buljiš u lubanju, u rukavicu? - Upitala je to nedovoljno nježno.

U glasu joj se osjeti proračunatost, nedodirljiva ravnodušnost.

- Potrebna si mi - rekoh joj i protiv volje. - Ne mogu podnijeti da te izgubim. Ti si mi jedini prijatelj u besmrtnosti.

- Ali sigurno ima drugih! Nismo jedini vampiri na zemlji! - Rekla je to kao što bih ja rekao, vlastite su mi se riječi vraćale na valu njezine osviještenosti i oštroumlja. Ali u njima nije bilo bola, već bezočne neodgodivosti. Pogledam je. - Nisi li ti isto što i ja? - Ona me pogleda. - Naučio si me sve što znam!

- Lestat te naučio ubijati. - Donesem joj rukavicu. - Izvoli.

- Pođimo. Želim izaći. - Zamuckivao sam i pokušavao joj navući rukavice. Podignem njezine teške uvojke i spustim ih nježno niz kaput. - Ali si me naučio gledati! - reče Claudia. - Naučio si me što znači "vampirske oči" - reče ona. - Naučio si me upijati svijet, žeđati za nečim više od...

- Nisam tako mislio - rekoh joj. - Kad ti kažeš "vampirske oči" to zvuči drukčije. - Potezala me za rukav da je pogledam. - Pođimo - rekoh joj - pokazat ću ti nešto. - Brzo je povedem kroz prolaz i niz zavojite stube u tamno dvorište, iako nisam znao što joj trebam pokazati niti kamo idem. Vodio me uzvišen i koban nagon. Jurili smo kroz grad. Nebo je bilo vedro i blijedoljubičasto, zvijezde male i blijede, zrak sparan i mirisan čak i podalje prostranih vrtova, u četvrti opasnih i uskih ulica u kojima se kroz pukotine u kamenu probijalo cvijeće, a iz golemih stabala oleandera nicala debele, voštane stabljike bijelih i ružičastih cvjetova, poput čudovišnog korova na napuštenim gradilištima. Čuo sam *staccato* Claudijinih koraka dok je žurila pokraj mene, iako me nije zamolila da usporim korake i bila nevjerojatno strpljiva. Zaustavimo se napokon u tamnoj ulici u kojoj se nekoliko francuskih kuća kosih krovova miješalo s pročeljima prastarih španjolskih kućica s kojih se gulila boja. Pronađem kuću ne tražeći je, jer sam oduvijek znao gdje je.

Izbjegavao sam je, skretao prije tog tamnog neosvijetljenog ugla, ne želeći proći ispod niskog prozora gdje sam prvi put začuo Claudijin plač. Iz kuće se ništa nije čulo. Smanjila se od one noći; prolaz je bio presijecan konopcima koji su se ugibali pod težinom rublja, korov prekrivio niske temelje, dva prozora bila su razbijena i pokrivena tkaninom. Dotaknem rebrenice. - Ovdje sam te prvi put vidio - rekoh joj. Želio sam joj to red tako da shvati, ali sam se ledio od njezina suzdržana pogleda. - Čuo sam tvoj plač. Bila si u sobi s mrtvom majkom danima, a nisi znala da ti je majka mrtva. Stisnula si se uz nju i cviljela, ružno plakala, blijeda, grozničava i gladna. Pokušavala si je probuditi iz mrtvih, grlila si je da se ugriješ, da pobijediš strah.

Bilo je skoro jutro i...

Uхватim se za glavu. - Otvorio sam rebrenice, ušao u sobu.

Sažalio sam se na tebe. Sažalio. Ali i nešto drugo.

Usne joj se otvore, oči rašire. - Ti si se napio moje krvi? - šapne ona. - Ja sam tvoja žrtva?

- Da! - rekoh joj. - Ja sam to učinio.

Taj bolan trenutak oduljio se do nepodnošljivosti. Stajala je nepomično u sjeni. U njezinim golemim očima skupljala se svjetlost, a topli zrak je šumio. Ona se okrene i potrči. Začujem lupkanje njezi-

nih cipelica. Nije prestajala trčati. Ja sam stajao sleđen. Zvuk njezinih cipelica postajao je slabiji. U meni se oslobodi zapreteni strah, preplavi me i potrčim za njom. Bilo mi je nezamislivo da je ne uhvatim, pretekнем i kažem kako je volim, da je moram imati i zadržati. Svaka sekunda u kojoj sam bezglavo jurio za njom niz tamnu ulicu bila je kao da mi ona malo-pomalo izmiče. Nenahranjeno srce mi je udaralo, tuklo, i bunilo se protiv napora. U jednom trenutku stajem kao ukopan. Stajala je ispod svjetiljke i nijemo gledala kao da me ne poznaje. Obujmim je objema rukama oko uskog struka i podignem. Promatrala me zgrčena lica. Okretala je glavu ustranu, kao da me ne želi pogledati u oči, kao da mora odagnati nesavladivu odbojnost. - Ubio si me - šapne ona. - Oduzeo si mi život!

- Da - rekoh joj. Osjećao sam kako joj lupa srce. - Pokušao sam ga oduzeti. Ispiti ga. Ali si imala srce kao nitko dotad, srce koje nije prestajalo kucati pa sam te morao pustiti, odbaciti, da mi ne bi ubijala bilo i ubila me. Lestat me uhvatio na djelu: Louisa, sentimentalnu ludu kako se gosti zlatokosim djetetom, Božjom ovdcom, djevojčicom. Doveo te iz bolnice u koju su te smjestili. Nisam znao kakve su mu namjere; mislio sam da mi želi pokazati kakva mi je narav. - Hajde, dovrši posao! - reče. I ponovno osjetih strast za tobom,

Znam da sam te zauvijek izgubio, vidim ti u očima! Gledaš me kako gledaš smrtnike, s visine, s hladnim zadovoljstvom koje ne razumijem. Da, ja sam to učinio. Osjetio sam zlu i neoprostivu glad za otkucajima tvog srca, obrazima, kožom. Bila si ružičasta i mirisna kakva su smrtna djeca, slatka i slana i prašnjava. Ponovno sam ti popio krv. Kad sam pomislio kako će me tvoje srce ubiti i kad mi je postalo svejedno makar me i ubilo, Lestat nas je razdvojio, prerezao svoje zapešće i dao ti piti. I pila si, zamalo mu popila svu krv, već mu se vrtjelo u glavi. Postala si vampir. Te si noći popila ljudsku krv;

I tako svake noći. ...

Izraz lica joj se ne promijeni. Put joj je bila poput bjelokosnih svijea. Jedino su oči pokazivale znakove života. Više joj ništa nisam imao reći. Spustim je na tlo. - Oduzeo sam ti život - rekoh. - On ti ga je vratio.

- Lijep mi je to život - reče ona tiho. - Mrzim vas obojicu!

Vampir zašuti.

- Zašto ste joj rekli? - uljudno pričeka mladić s pitanjem.

- Kako da joj ne kažem? - začuđeno ga pogleda vampir. - Morala je znati. Morala je odvagnuti. Nije joj jedino Lestat oduzeo život kao što je oduzeo meni. Ja sam je napao. Umrkla bi! Ne bi odživjela svoj smrtni vijek. No je li to zapravo važno? Za sve je nas umiranje pitanje godina! Te večeri Claudia je slikovito shvatila to što svi ljudi znaju: kako je smrt neumitna, osim ako se ne odabere... ovo! - On rastvori bijele ruke i pogleda u dlanove.

- Jeste li je izgubili? Je li otišla?

- Otišla! Kamo? Tako malo dijete. Tko bi joj pružio utočište? Bi li pronašla neku grobnicu poput vampira iz romana, danju lijegala na počinak s crvima i mravima, a noću ustajala i hodala po nekom malom groblju? Ali nije zato ostala. U nečemu je bila slična meni. A i Lestat nam je u tome bio sličan. Nismo mogli podnijeti živjeti sami! Bila nam je potrebna naša mala družba! Okruživala nas je smrtna pustoš po kojoj su se sljepački užurbano koprcali smrtnici, nevjeste i mladoženje smrti.

- Spojeni u mržnji - reče mi ona mirno. Zatekao sam je pokraj praznog ognjišta. Brala je cvjetice s duge stabljike lavande. Tako mi je laknulo kad sam je ondje ugledao i u tom trenutku bih učinio ili rekao sve na svijetu. Pa kad me upitala tihim glasom hoću li joj ispričati sve što znam, rado sam to učinio, jer je ostatak priče bio nevažan u usporedbi s onom prvom tajnom - da sam joj oduzeo život. Ispričao sam joj o sebi to što sam ispričao vama: kako me Lestat posjetio i što se dogodilo one noći kad ju je odveo iz bolnice. Nije postavljala pitanja i samo bi povremeno podigla oči s cvijeća. Završio sam priču i netremice se zagledao u onu žalosnu lubanju. Slušao sam kako laticice cvijeća tiho klize po njezinoj haljini i osjetio tupu tjeskobu u udovima i duši. Ona mi reče: - Ne prezirem te! - Prenem se iz misli. Spustila se s visokog, okruglog jastučića od damasta i prišla mi, pokrivena mirisom cvijeća, ruku punih latica. - Je li to miris mrtvog djeteta? - šapne. - Louis. Ljubavnice. - Zagrlio sam je zario glavu u njezine male grudi, gnječio njezina nježna ramen Ručicama mi je mrsila kosu, umirivala me, grlila. - Za tebe sam bila smrtnik - reče. Pogledam je. Smiješila se, ali je blagost njezinih usana bila prolazna i već je gledala pokraj mene kao da sluša jedva čujnu glazbu koja dopire iz daljine. - Darovao si mi svoj besmrtni po

ljubac - reče više sebi nego meni. - Volio si me vampirskom prirodom.

- Volim te i ljudskom, ako sam je ikad imao - rekoh joj.

- Ah, da - odgovori zamišljeno. - To ti je nedostatak. Zato si se snuždio kad sam ti rekla ono što smrtnici govore: "Mrzim te", i zato me ovako gledaš. Ljudska narav. Ja nemam ljudsku narav. I nikakva pričica o majčinu lešu, nijedna hotelska soba u kojoj sam kao dijete otkrila grozote ne može mi je dati. Nemam je. Oči ti se hladne od straha zbog mojih riječi. Ali imam tvoj jezik, strast za istinom, potrebu da iglom razuma probodem srce stvari, poput kljuna kolibrića koji tako brzo leprša krilima da smrtnici misle kako kolibrić nema nogu i ne može sletjeti, nego ide od cvijeta do cvijeta i gura ruke u njegovo srce. Ja sam tvoja vampirska narav. Završio je šezdesetpetogodišnji san.

Završio je šezdesetpetogodišnji san! Čuo sam je, ali nisam mogao povjerovati da zna i misli to što je rekla. Točno je toliko godina prošlo od noći kad sam pokušao ostaviti Lestata (ali nisam) i kad sam se zaljubio u nju, pa zaboravio na svoj uzavreli mozak i svoja strašna pitanja. A sad su ta strašna pitanja silazila s njezinih usana, jer je sad ona morala znati odgovore. Claudia polako ode na sredinu sobe i raspe smrvljenu lavandu oko sebe. Slomi krhku stabljiku i prinese je usnama. - Znači, on me učinio tvojom družicom. Nikakvi te lanci ne bi zadržali u tvojoj osamljenosti, a on ti ništa nije mogao pružiti. Ni meni ništa ne pruža. Nekad sam ga smatrala šarmantnim.

Sviđalo mi se kako hoda, kako lupka po kamenim pločama svojim štapom i kako me podiže na ruke. I kako lako ubija, jer sam i ja bila takva. Ali mi više nije simpatičan. A tebi nikad nije ni bio. Ti i ja smo bili njegovo oruđe: ti da brineš o njemu, a ja da tebe spasim. Louis, vrijeme je da to prekinemo. Vrijeme je da ga ostavimo.

- Da ga ostavimo.

Nisam o tome već dugo razmišljao ili sanjao. Priviknuo sam se na njega, kao da bez njega život nije moguć. U daljini začujem glasove, što je značilo da je Lestat ušao na kolni prilaz i da će uskoro ući na stražnji ulaz. Osjetio sam što bih uvijek osjetio kad bih ga čuo da dolazi, neku nejasnu tjeskobu, potrebu. A tad me pomisao kako ga se zauvijek mogao osloboditi preplavi poput zaboravljenih hladnih valova. Ustao sam i šapnuo joj da dolazi.

- Znam - osmijehne se ona. - Čula sam ga čim je skrenuo na kolni prilaz.
- Lestat nam neće dopustiti otići - šapnem, iako sam shvatio podtekst njezinih riječi: imala je izoštrana vampirska osjetila. Dostojanstveno je stajala *en garde*. - Ne poznaješ ga dobro ako smatraš da će nam dopustiti otići - rekoš joj, usplahiren zbog njezina samopouzdanja. - Neće nam dopustiti.
Smiješajući se, ona reče: - Siguran si?

Sastavili smo plan. Odmah. Sljedeće večeri dođe moj poslovođa kao i obično potuži se kako mora obavljati poslove uz svjetlost bijedne svijeće. Naredim mu da nam organizira put preko oceana. Claudia i ja ćemo u Europu, prvim brodom, bez obzira kamo brod plovi. Najvažnije je da se pobrine kako bi se na brod ukrcala škrinja koju će se morati pozorno odnijeti iz naše kuće danju, ne u prostor za teret, nego u našu kabinu. Pobrinuo sam se i za Lestata.

Ostavio sam mu najamnine od nekoliko trgovina i gradskih kuća i malu građevinsku tvrtku u Faubourg Marigny. Bez kolebanja potpišem te dokumente. Želio sam kupiti svoju slobodu, uvjeriti Lestata kako je riječ isključivo o turističkom putovanju a da će on nastaviti živjeti raskošno kao dotad. Imat će vlastiti novac i neće morati iskati od mene. Sve ove godine ovisio je o meni. Naravno, tražio je od mene novac kao da sam ja njegov bankar i zahvaljivao najškrtijim riječima, ali je mrzio svoju ovisnost. Nadao sam se da ću ga uspjeti zavarati i zaigrao sam na kartu njegove pohlepe. Silno sam strepio jer sam bio uvjeren kako mi može čitati s lica. Nisam vjerovao da bih mu mogao pobjeći. Shvaćate li što to znači? Pretvarao sam se kako vjerujem, a zapravo nisam.

U međuvremenu je Claudia očijukala s usudom. Zaprepastila me njezina staloženost dok je čitala knjige o vampirima i ispitivala Lestata. Ostajala bi mirna usprkos njegovim jetkim izljevima bijesa. Ponekad bi ponavljala pojedino pitanje, ali drugim riječima i dugo ramišljala o rijetkim podacima koji bi mu se nehotice omaknuli. Koji te vampir učinio ovakvim? - upitala bi ne podižući pogled s knjige. Otrpjela bi njegov gnjev spuštenih vjeđa. - Zašto nikad ne

govoriš o njemu? - nastavila bi, kao da su njegove žestoke primjedbe otišle u dim. Bila je neosjetljiva na njegovu razdražljivost.

- Gramzljivi ste, oboje! - reče Lestat jedne večeri dok se ushodaao u neosvijetljenoj sobi i osvetoljubivo promatrao Claudiju, koja je bila zalijepljena u svom uglu, u krugu plamena svijeće, usred gomile knjiga. - Besmrtnost vam nije dovoljna! Ne, vi biste poklonjenu knjigu gledali u zube! Mogao bih je ponuditi prvom prolazniku i on bi bio presretan.

- Jesi li i ti bio presretan? - procijedi ona kroz zube.

- Ali vi, vi biste htjeli znati i razlog. Želite li je prekinuti? Mogu vam omogućiti smrt lakše nego što sam vam omogućio život! - Okrene se k meni. Stajao sam u sjeni Claudijina krhkog lika. Oko njene plave kose sjena je stvarala aureolu; lice, osim sjajnih jagodica, bio joj je u sjeni. - Želite li smrt?

- Svijest nije smrt - šapne ona.

- Odgovorite mi! Želite li smrt?

- A ti nas svime obdaruješ. Iz tebe izvire i život i smrt - naruga mu se ona.

- Tako je bilo - reče on. - Tako jest.

- Ništa ti ne znaš - ozbiljno će ona tako tiho da bi joj glas zaglušila i najmanja buka s ulice i odnijela njezine riječi pa sam se morao napinjati kako bih je čuo. - A ako vampir koji te stvorio ništa nije znao, a vampir koji je stvorio njega ništa nije znao, a vampir prije njega ništa nije znao, i tako unatrag, ništa prije ničeg sve do ničeg! I moramo se pomiriti s činjenicom da nitko ništa ne zna.

- Da! - vrisne Lestat i raširi ruke. U glasu mu se osjećalo još nešto osim bijesa.

Zašuti. Šutjela je i ona. On se polako okrene kao da sam učinio neki pokret koji je izazvao njegovu pozornost, kao da sam mu ustao iza leđa. Tako se ljudi okreću kad osjete dah na koži i shvate kako nisu sami, u trenutku užasne sumnje prije nego što ugledaju moje lice i zaprepaste se. Gledao me. Usne su mu se jedva pomicala. Osjetim njegov strah. Lestat se bojao.

A Claudia je piljila u njega mirno, bezosjećajno, prazno.

- Ti si je zarazio tim... - šapne on.

Šibicom upali svijeće na kaminu, podigne zadimljene štitnike svjetiljaka, obiđe sobu paleći svjetla. Leđima se okrene mramornom

kaminu i pogleda svijeće kao da su mu one vratile mir. - Izlazim, reče.

Ona ustane čim je Lestat izašao na ulicu. Zastane na sredini sobe i protegne se. Izvine leđa, ispruži ruke stisnutih šaka, stisne pa ih širom otvori kao da se budi iz sna. U njezinu pokretu bilo je nešto neprikladno jer je soba još treperila od Lestatova straha, odjekivala od njegova posljednjeg odgovora. Njegov odgovor vapije za njezinom uljudnošću. Zacijelo sam se nehotice okrenuo od nje, jer je stala pokraj naslona mog stolca i pritisnula dlanom knjigu koju sam držao o u ruci, ali iz koje satima nisam pročitao ni slova. - Izađi sa mnom.

- Imala si pravo. On ništa ne zna. Ništa nam ne može reći - rekoh joj.

- Zar si stvarno mislio da nam može nešto reći? - upita me tankim glasom. - Pronaći ćemo druge pripadnike naše vrste - reče. - U središnjoj Europi. Ondje ih je toliko puno da se pričama o njima, i Izmišljenim i stvarnim, ispisalo brdo knjiga. Uvjerena sam da otuda potječu svi vampiri, ako uopće odnekud potječu. Predugo smo se zadržali s njim. Izađimo. Neka tijelo pouči um.

Prožme me drhtaj uzbuđenja kad sam čuo te riječi. Neka tijelo pouči um. - Odloži knjigu i ubijaj - šaptala mi je. Pođem za njom niza stube, preko dvorišta i niz usku uličicu. Okrene mi se, raširi ruke da bih je podignuo i nosio, iako nije bila umorna. Htjela je biti blizu mog uha, stegnuti me oko vrata. - Nisam mu ispričao naš plan o putovanju, novcu - govorio sam joj, svjestan kako u njoj ima nečeg za mene nespoznatljivog. Nosio sam je ravnomjernim koracima, beskrajno laganu.

- Ubio je drugog vampira - reče ona.

- Nije. Zašto tako misliš? - upitam je. Te me riječi nisu uznemirile ili dirnule u dušu kao da sam jezero koje želi ostati nepomućeno, nego sam osjetio kao da me polako vodi prema nečemu, kao da ona određuje smjer naše polagane šetnje kroz tamnu ulicu. - Sve mi je sad jasno - reče ona odlučno. - Vampir je od njega učinio roba, a on to nije želio biti, kao što ni ja to ne želim, pa ga je ubio. Ubio ga prije nego što je doznao što je mogao pa je u panici učinio od tebe roba. I ti si to ostao.

- Nikad pravi - šapnem joj. Osjetim kako je pritisnula obraz na moje čelo. Bila je gladna i bila joj je potrebna žrtva. - Nisam bio rob, nego pomagač bez pameti - priznam Claudiji, priznam sebi. Osjetim

kako u meni buja groznica ubijanja, stvara se gladni čvor u utrobi, bubnja u sljepoočnicama, vene se grče a tijelo mi postaje zemljovid bolnih krvnih žila.

- Ne, bio si rob - uporno je tvrdila ona jednoličnim glasom, kao da glasno razmišlja, kao da su njezine riječi otkrovenje, komadići mozaika. - A ja ću osloboditi oboje.

Stanem. Ona pojača stisak, goneći me naprijed. Prolazili smo niz dug i širok prolaz pokraj katedrale, prema svjetlima Jackson Squarea. Voda se sunovraćala u odvode na sredini prolaza poput srebra na mjesecini. Ona reče: - Ja ću ga ubiti.

Stanem na kraju prolaza. Pomaknula se u mojem naručju, skliznula kao da se može osloboditi bez nespretnosti pomoći mojih ruku. Spustim je na kameni pločnik i rekoh ne. Zavrtim glavom. Učini mi se kao da su okolne zgrade, Cabildo, katedrala, stanovi oko trga svileni privid i da će se rastrgati na snažnom vjetru, zemlja će se rastvoriti i ugledat ću ponor stvarnosti. - Claudia! - zaprepastim se i okrenem.

- A zašto ga ne bih ubila? - zakriješti ona srebrnim glasom. - Nije mi potreban! Ništa od njega ne mogu doznati! Nanosi mi bol, a to neću trpjeti!

- Pa što ako nemamo koristi od njega? - rekoh joj. Ali je moja žestina bila lažna, beznadna. Claudia se udalji od mene, uskih, uspravnih i odlučnih ramena, brza koraka, poput djevojčice koja je izašla u nedjeljnu šetnju s roditeljima pa želi ići ispred njih i pretvarati se kao da je sama. - Claudia! - zazovem je i zagrabim za njom.

Dohvatim je oko struka. Ona se ukoči kao da se skamenila. - Claudia, ne možeš ga ubiti! - šapnem. Ona poskakujući krene u suprotnom pravcu. Udarala je potpeticama po kamenu pa skrene u glavnu ulicu. Jednoprežna kola prođu pokraj nas i donesu smijeh, štropot konjskih kopita i drvenih kotača. Ulica utihne. Ispružim ruku za njom i prijeđem golem prostor. Zateknem je kod ulaza na Jackson Square. Rukama se držala za prečke na ogradi od kovana željeza.

Približim joj se. - Bez obzira na to što osjećaš ili govoriš, ne mogu vjerovati da ga želiš ubiti - rekoh joj.

- Zašto ne? Zar je toliko snažan? - reče ona pogleda uprta u spomenik na trgu. Oči su joj bile dva golema jezera svjetla.

- Snažniji je no što misliš! Ili pretpostavljaš! Kako ga misliš ubiti? Ne možeš izmjeriti njegovu vještinu. Ne znaš! - Preklinjao sam je, ali sam vidio kako je moje riječi ne diraju kao da je dijete koje očarano gleda u izlog trgovine igračaka. Jezikom sune između zubi i lizne donju usnu. Taj me brzi pokret uznemiri. Namirisao sam krv. Osjetim nešto živo i bespomoćno u rukama. Želio sam ubiti. Namirisao sam i čuo ljude na trgu, kako hodaju po tržnici, duž nasipa. Htio sam uhvatiti Claudiju, prisiliti je da me pogleda, prodrmati je bude li potrebno, ali ona okrene prema meni svoje velike vlažne oči. - Volim te, Louis - reče.

- Poslušaj me onda, Claudia, preklinjem te - šapnem i uhvatim je, iako mi je blizina šapata, sve jači zvuk ljudskog govora koji se izdizao iznad noćnih zvukova uznemirio osjetila. - Uništit će te pokušas li ga ubiti. Nema načina na koji to možeš obaviti a da se ne izložiš opasnosti. Ne znaš kako. Usprotiviš li mu se, Claudia, sve ćeš izgubiti. Ne bih to mogao podnijeti.

Na njezinim usnama pokaže se jedva primjetan osmijeh. - Ne, Louis - šapne ona. - Mogu ga ubiti. A i tebi bih htjela reći jednu tajnu.

Odmahnem glavom, ali se ona pripije uz mene, spusti vjeđe pa je gustim trepavicama skoro dodirnula okrugle obraze. - Louis, želim ga ubiti. Uživat ću u tomu!

Kleknem pokraj nje, zanimemio. Pomno me promatrala kao nekad. Tad reče: - Svake noći ubijam ljude. Zavodim ih, privučem, osjećam neutaživu glad, tragam ne znam za čime.- Za nečim. - Prinese prste otvorenim usnicama i pritisne ih. Zubi su joj se caklili. - Nije mi ih žao, ne znam ni otkuda su, ni kamo idu, slučajno nabasam na njih. Ali njega ne volim! Želim da umre i ubit ću ga. Uživat ću u tome.

- Ali Claudia, on nije smrtnik! Besmrtnan je. Ne može oboljeti. Godine mu ne škode. Prijetiš smrću nekome tko će živjeti do svršetka svijeta!

- Baš zato! - reče ona sa strahopoštovanjem. - Život koji bi mogao potrajati stoljećima. Kakva krv, kakva snaga! Misliš li da ću imati i svoju i njegovu snagu kad ga ubijem?

Razbjesnio sam se. Ustanem i okrenem se. U blizini se čuo ljudski šapat. Šaputali su: *Otac i kći, prizor dirljive odanosti*. Shvatim kako govore o nama.

- Nema potrebe - rekoh joj. - Nema smisla.
 - Što? Humanost? On je ubojica! - prosikta ona. - Osamljeni
 grabežljivac! - Ona s porugom ponovi njegove riječi. - Nemoj mi
 smetati, niti tražiti da ti kažem vrijeme. Nemoj se ispriječiti između
 nas. - Ušutka me pokretom ruke. Čvrsto me uhvati za ruku i prstiće
 zarije u moje napeto, izmučeno meso. - Učiniš li to, upropastit ćeš
 me, a odvratiti me ne možeš.

I ode. Za njom zalepršaju vrpce na šeširiću, cipelice zakucaju po
 pločniku. Okrenem se u drugom smjeru. Hodao sam a da nisam pa-
 zio kuda idem. Želio sam da me grad proguta, svjestan gladi koja je
 prijetila da mi oduzme razum. Žudio sam da okončam takvo stanje,
 da mi požuda i uzbuđenje zamagle razum. Hodajući tako,
 razmišljao sam o ubijanju, neumoljivo se približavajući žrtvi. Nešto
 mi je govorilo: "To je nit koja me vuče kroz labirint. Ne vučem ja nit,
 nego ona vuče mene." Zaustavim se u Rue Conti i osluhnem pozna-
 ti zvuk muklih udaraca. Bili su to mačevatelji, koji su napadali i
 uzimali preko drvenog poda. Naprijed, natrag, uzmak, napad, pa
 srebrni cik metala. Prilijepio sam se uza zid odakle sam ih mogao vi-
 djeti kroz visoke prozore bez zavjesa. Mladići vode dvoboje do ka-
 sno u noć, lijeva ruka kao ruka plesača, otmjenost navaljuje na smrt,
 otmjenost nasrće na srce, prikaze mladog Frenierea bodu srebrnom
 oštricom da bi ih zatim ona povukla prema paklu. Netko je sišao na
 ulicu niz uske drvene stube. Mladić, skoro dječak, glatkih,
 bucmastih

obrazu, lica rumena od mačevanja. Ispod njegova otmjenog sivog
 kaputa i košulje s čipkanim ovratnikom dopirao je sladak miris
 kolonjske vode i soli. Osjetih njegovu vrelinu kad je izronio iz
 polutame stuba. Smijao se i gotovo nečujno razgovarao sam sa
 sobom. Smeđa kosa pala mu je preko očiju. On zatrese glavom.
 Šaptanje postane glasnije, pa se utiša. A tad ugleda mene i zaustavi
 se. Iskolači oči.

Vjeđe mu zatitraju i on se brzo i nervozno nasmije. - Oprostite mi!
 - reče na francuskom. - Prestrašili ste me! - Htio se uljudno nakloniti
 i vjerojatno me zaobići, ali se ukipi a strah mu se ocrta na
 zajapurenom licu. Vidio sam kako mu srce tuče u rumenim
 obrazima, osjetio miris znoja njegova mladog, napetog tijela.
 - Vidjeli ste me na svjetlu - rekoh mu. - I moje lice vam se
 učinilo poput mrtvačke maske.

Njegove usne se rastvore a zubi zacvokoću. Nesvjesno zakima glavom. U očima mu se vidjelo zaprepaštenje.

- Prolazite! - rekoh mu. - Brzo!

Vampir zašuti, pa kao da će ponovno progovoriti, no ispruži duge noge ispod stola, nasloni se na stolac a ruke nasloni na sljepoočnice. Mladić, koji se sklupčao na stolcu i obujmio koljena rukama, polako se uspravi. Pogleda u vrpce pa u vampira. - Ali ste te noći nekog ubili - reče.

- Svake noći - reče vampir.

- Zašto ste ga pustili? - upita mladić.

- Ne znam - reče vampir, ali to ne zazvuči istinito, nego nevažno. - Izgledate umorno - reče vampir. - Kao da vam je hladno.

- Ništa zato - brzo će mladić. - U sobi je malo hladno, ali mi ne smeta. Vama nije hladno, zar ne?

- Ne. - Vampir se nasmiješi a tad mu se ramena zatresu od nečujnog smijeha.

Prođe nekoliko trenutaka u kojima se činilo da vampir razmišlja, a mladić da proučava vampirovo lice. Vampir pogleda u mladićev sat.

- Nije uspjela, zar ne? - tiho upita mladić.

- Što mislite? - upita vampir. Ugodno se namjestio u stolcu.

Zagleda se u mladića.

- Nastradala je - reče mladić. Kao da je osjetio težinu tih riječi, pa proguta slinu kad je izgovorio riječ "nastradala". - Je li? - upita.

- Zar mislite da nije mogla to učiniti? - upita vampir.

- Ne, ali on je bio moćan. Rekli ste da niste znali kakvu je moć imao, kakve tajne je znao. Kako bi ona znala kako ga ubiti? Kako je pokušala?

Vampir je dugo gledao u mladića. Ovaj nije mogao ništa zaključiti iz vampirova izraza lica, pa odvrti pogled, kao da su vampirove oči ugljevlje. - Zašto ne popijete gutljaj iz te bočice u džepu? -

upita vampir. - Ugrijat će vas.

- Ah, to! - reče mladić. - Namjeravao sam...

Vampir se nasmije. - Mislili ste da nije pristojno! - reče i pljesne se po bedru.

- Tako je - mladić slegne ramenima i nasmiješi se. Iz džepa kaputa izvadi malu pljosku, odvrti zlatni čep i gucne. Podigne bocu i pogleda vampira.

- Ne - vampir se nasmiješi i odbije pokretom ruke.

Lice mu se ponovno uozbilji i on nastavi.

- Lestat je u Rue Dumaine imao prijatelja glazbenika. Slušali smo njegove recitale u kući Madame LeClair, koja se u to doba nalazila u otmjenoj ulici. Madame LeClair, s kojom se Lestat povremeno zabavljao, unajmila je glazbeniku sobu u obližnjoj kući i ondje ga je Lestat često posjećivao. Rekoh vam da se poigravao svojim žrtvama, sprijateljio bi se s njima, zavodio bi ih, pa bi mu oni vjerovali, čak ga i voljeli, a tad bi ih ubio. Tako se poigravao i s tim mladićem, iako je njihovo prijateljstvo potrajalo puno dulje od drugih takvih prijateljstiva. Mladić je dobro skladao, pa bi Lestat često donosio njegove najnovije radove kući i svirao ih na koncertnom glasoviru u našem salonu. Mladić je bio silno darovit, ali se vidjelo da neće postati popularan glazbenik, jer je njegova glazba bila odviše uznemirujuća, Lestat mu je davao novac i provodio mnoge večeri s njim. Često bi ga odveo u restorane koji su tom mladiću bili nepristupačni zbog cijena, a kupovao mu je papir i olovke za skladanje.

To je potrajalo puno dulje od svih Lestatovih prijateljstava. Ne znam je li zavolio tog smrtnika ili je pripremao posebice veliko izdajstvo i okrutnost. Nekoliko puta je Claudiji i meni dao naslutiti kako se sprema ubiti mladića, ali nije to učinio. Nikad ga nisam pitao za njegove osjećaje, jer to nije bilo vrijedno vike koju bi takvo pitanje izazvalo. Lestat očaran smrtnikom! Vjerojatno bi od bijesa uništio pokućstvo u salonu.

Sljedeće noći, poslije one koju sam sam vam opisao, silno me razljutio kad me zamolio da pođem s njim u mladićev stan. Bio je dobre volje i želio se družiti sa mnom. Užitek bi ga kadšto oraspoločio pa bi tad htio pogledati dobru predstavu, operu, balet. U takvim trenucima uvijek je tražio da pođem s njim. Mislim da smo *Macbetha* pogledali petnaest puta. Išli bismo na svaku predstavu, čak i amaterske, a Lestat bi poslije predstave krupnim koracima grabio kući, ponavljao stihove a čak ih i dovikivao prolaznicima uperena kažiprsta. - Sutra i sutra i sutra! - a oni bi ga zaobilazili kao da je pijan. Ali takva prštavost bila je mahnita i brzo

bi splasnula. Pokoja moja riječ ili prijateljska gesta kojom bih mu dao na znanje kako mi je njegovo društvo ugodno - i našim izlascima došao bi kraj. To bi potrajalo mjesecima, pa i godinama. No te je večeri bio dobro raspoložen i zamolio me da pođemo mladiću. Nije se ustručavao stegnuti me za ruku dok me nagovarao. A ja, otupio, potišten, smislim neku bijednu ispriku, misleći jedino na Claudiju, glasnika neminovne propasti. Čudio sam se kako on ništa ne sluti. Lestat konačno podigne knjigu s poda i baci je u mene viknuvši: - Pa čitaj onda te proklete pjesme! Crkni! - I izjuri iz sobe.

Ne mogu vam opisati koliko me to uznemirilo. Poželim da je hladan, nepomičan, mrtav. Odlučim se zauzeti kod Claudije da se odrekne svoje namjere. Osjećao sam se bespomoćno i iscrpljeno. No njezina su vrata ostala zatvorena sve do odlaska pa sam je ugledao tek na trenutak dok je Lestat brbljao, ljupki lik u čipki koji oblači kaput nabranih rukava s ljubičastom vrpcom na prsima. Ispod ruba haljinice vidjele su se bijele čipkane čarape. Na nogama je imala besprijeckorno bijele cipele. Hladno me pogleda na izlasku.

Kad sam se vratio, sit i odviše trom da bih dopustio mislima da mi smetaju, osjetim kako je danas ta noć. Noćas će pokušati.

Ne mogu vam reći kako sam znao. U stanu me nešto uznemiravalo, nije mi dalo mira. Claudia je hodala po salonu iza zatvorenih vrata. Učinilo mi se da sam čuo još jedan glas, šapat. Claudia nikad nikoga nije dovodila u stan. To je činio jedino Lestat koji je dovodio svoje uličarke. Znao sam da je netko u njezinoj sobi, ali nisam osjećao miris ni čuo zvukove. A tad osjetim mirise hrane i pića. U srebrnoj vazi na glasoviru stajale su krizanteme, cvijeće koje je Claudiji značilo smrt.

Dođe Lestat pjevušeći si tiho u bradu i udarajući štapom po ogradi zavojitih stuba. Prođe dugim prolazom, lica rumena od krvi, ružičastih usana. Metne note na glasovir. - Jesam li ga ili nisam ubio? - Upre prst u mene. - Što misliš?

- Nisi - rekoh obamrlo. - Pozvao si me da pođem s tobom, a znam da tu žrtvu ne bi podijelio sa mnom.

- Da, ali jesam li ga ubio iz bijesa zato što nisi htio poći sa mnom? - reče i podigne poklopac s tipki. Znao sam da bi Lestat u tom tonu mogao nastaviti do zore. Bio je ushićen. Promatrao sam ga dok je listao note i razmišljao: - Može li umrijeti? Zaista umrijeti? Namjerava li ona to zaista učiniti? U jednom trenutku htio sam otići

k njoj i reći joj kako moramo odustati, čak i od puta, i živjeti kao do-
sad. Ali sam osjećao kako nema uzmaka. Otkad je počela ispitivati,
to (ma što bilo) bilo je neizbježno. Osjetim teret kao da me nešto pri-
tišće na stolac.

Lestat pritisne dva akorda. Imao je golem raspon prstiju i vje-
rojatno je kao živ bio dobar pijanist, ali je svirao bez osjećaja i uvijek
bio izvan glazbe. Izvlačio ju je iz glasovira poput mađioničara, vir-
tuožnošću vampirskih osjetila i kontrole. Glazba nije prolazila kroz
njega, nije je izvlačio iz sebe. - Pa, jesam li ga ubio? - upita me
ponovno.

- Nisi - ponovim, iako sam jednako tako mogao reći suprotno.

Pazio sam samo da mi lice bude bezizražajna maska.

- Imaš pravo, nisam - reče. - Uzbudjuje me biti s njim i
razmišljati da li da ga ubijem ili ne, kako bih ga mogao ubiti svakog
trenutka, ali ipak to ne činim. I tad odem od njega i nađem žrtvu
sličnu njemu. Da ima braće, ubio bih ih jednog po jednog. Obitelj bi
podlegla tajanstvenoj groznici od koje bi im se sasušila krv u žilama!
- reče oponašajući piljaricu. - Claudia osjeća posebnu sklonost za
obitelji. Kad već govorimo o obiteljima, vjerojatno si čuo: govori se
kako je plantaža Freniereovih ukleta. Ne mogu zadržati nadgledni-
ke, a robovi im bježe.

To mi nije bilo drago čuti. Babette je umrla mlada, luda, i tako su
napokon prestala njezina lutanja do ruševina Pointe du Laca. Pričalo
se kako je uporno tvrdila da je ondje vidjela đavla i da ga mora pro-
naći. Tad sam vidio osmrtnicu. Htio sam je posjetiti, pokušati
ispraviti što sam učinio, ali bih tad pomislio kako će rane same
zacijeljeti, a u svom novom životu svakonoćnog ubijanja nisam više
osjećao toliku privrženost prema njoj ili svojoj sestri ili bilo kojem
smrtniku.

Naposljedku sam promatrao tu životnu tragediju kao iz kazališne
lože, dirnut, ali nikad dovoljno da bih preskočio ogradu i pridružio
se glumcima na pozornici.

- Ne govori o njoj - rekoh.

- No dobro, govorio sam o plantaži. Ne o njoj. Njoj! Tvojoj ljubavi,
tvojoj simpatiji. - Nasmiješi mi se. - Ipak je došlo na moje, zar
ne? Ali, govorio sam ti o svom prijatelju, kako...

- Molim te, sviraj - reko tiho, nenapadno, ali uvjerljivo. To bi ponekad djelovalo na Lestata. Kad bih rekao nešto prikladno, poslušao bi me. I sad me poslušao, iako se malo nacerio, kao da kaže: "Budalo jedna." - Zastvira.. Otvore se vrata salona i Claudijini se koraci začuju u predvorju. Claudia, ne dolazi, pomislim. Odlazi prije nego svi stradamo! Ali ona se uporno približavala. Otvori ladicu toaletnog stola; zazveči njezina četka, zamiriše cvjetni miris. Polako se okrenem prema njoj kad se pojavila na vratima, još u bijelom, i nečujno prišla glasoviru. Stane pokraj glasovira, nasloni se na njega, bradu nasloni na ruke i zapilji se u Lestata.

Vidio sam njegov profil i njezino lišće i kako ga gleda. - Što je?

- upita on, okrene stranicu i spusti ruku na bedro. - Smetaš mi.

Tvoje me prisustvo uzrujava! - Očima je prelijetao po papiru.

- Zar? - upita ona slatko.

- Da. Još nešto. Upoznao sam nekog tko bi bio bolji vampir od tebe.

— "Zaprepastim se. Ali nisam ga morao nagovarati da nastavi. -

Shvaćaš li me? - upita je on.

- Moram li se bojati? - upita ona.

- Razmažena si jer si jedinica - reče on. - Potreban ti je brat.

Odnosno, meni je potreban brat. Oboje ste mi dosadili. Pohlepni mračnjaci, vampiri koji me progone. To ne volim.

- Nas troje bismo mogli napučiti svijet vampirima - reče ona.

- To ti misliš! - klikne on s osmijehom na usnama. - Misliš da bi mogla? Pretpostavljam da ti je Louis rekao kako se to radi ili kako misli da se to radi. Nemaš ti te moći. Nijedno od vas nema - reče.

To je uznemiri. Na to nije računala. Promatrala ga je. Vidjelo se da mu ne vjeruje potpuno.

- A otkuda ti ta snaga? - upita tiho, ali sa zrcnem zajedljivosti.

- To je, dušo, nešto što ti možda nikad nećeš znati. Jer čak i Ereb u kojem mi živimo mora imati svoje plemstvo.

- Lažeš - reče Claudia i nasmije se. Baš kad je spustio prste na tipke, ona reče: - Ali si mi poremetio planove.

- Ti imaš planove? - upita on.

- Došla sam se pomiriti s tobom, iako si vrelo laži. Ti si mi otac - reče ona. - Želim se pomiriti s tobom. Želim da sve bude kao prije.

Sad je bio red na njega da ne vjeruje. Pogleda mene, pa nju. -

Možda. Ali me prestani ispitivati. Prestani me pratiti. Prestani tražiti

vampire po tamnim uličicama. Nema drugih vampira! Ovdje živiš i ovdje ćeš ostati! - Na trenutak kao da ga je zbunio njegov povišen glas. - Brinem o tebi. Ništa ti ne treba.

- A ti ništa ne znaš i zato prezireš moja pitanja. To je jasno. Pomirimo se, jer nam to jedino preostaje. Imam dar za tebe.

- Nadam se prelijepu ženu obdarenu ženskim atributima koje ti nikad nećeš imati - odmjeri je on od glave do pete. Lice joj se promijenilo, kao da je izgubila kontrolu, što joj se inače nije događalo. Ali ona odmahne glavom, ispruži okruglu ručicu i povuče ga za rukav.

- Ozbiljno sam mislila. Dosadilo mi se prepirati s tobom. Mržnja je pakao, i pakao je živjeti s ljudima koji mrze. Mi nismo u paklu. Možeš, ali i ne moraš, prihvatiti dar, svejedno mi je. Nije važno. Samo završimo s tim. Prije no što nas zgađeni Louis ostavi. - Tjerala ga je da ustane i spusti poklopac glasovira. Okrene ga na stolcu i tako prisili da je pogledom isprati do vrata.

- Ne šališ se. Dar. Kakav dar?

- Nisi sit, vidim ti po boji i očima. Nikad u ovo doba nisi sit. Recimo da ti mogu pružiti predivne trenutke. *Pošaljite mi dječicu* - šapne ona i ode. On me pogleda. Šutio sam kao drogiran. Na licu mu opazim znatiželju i sumnju. Pođe za njom kroz prolaz. A tad ispusti dug, himbeni jauk, mješavinu gladi i požude.

Kad sam stigao do vrata, a to je potrajalo, stajao je nagnut nad sofom. Na njoj su ležala dva dječaka, naslonjena na meke baršunaste jastuke, prepuštena snu kako jedino djeca mogu biti, otvorenih ružičastih ustašca, glatkih okruglih lišća. Koža im je bila vlažna, sjajna, a uvojci tamnokosijeg dječaka prilijepili su mu se za čelo. Po njihovoj bijednoj i jednakojoj odjeci odmah sam vidio da su siročad. Poharali su ponuđeno im jelo iz našeg najboljeg porculanskog servisa. Stolnjak je bio umrljan vinom, a između umašćenih tanjura i vilica stajala je napola prazna boca vina. U sobi se osjećao neugodan miris. Primaknem se da bih bolje vidio usnule dječake. Vratovi su im bili goli, ali neditnuti. Lestat sjedne pokraj tamnokosog, ljepšeg dječaka. Mogao je poslužiti kao model za anđela na svodu katedrale. Nije bio stariji od sedam godina, a imao je savršenu bespolnu, anđeosku ljepotu. Lestat nježno položi ruku na blijedo grlo, pa dodirne svilene usne. Ispusti uzdah pun čežnje i slatkog, bolnog iščekivanja - Oh, Claudia - uzdahne. - Nadmašila si samu sebe. Gdje si ih našla?

Ona ne odgovori. Povukla se u zasjenjen naslonjač i leđa podbočila velikim jastucima, noge položila na ukrasne jastučice. Gležnjevi su joj visjeli pa se nisu vidjeli potplati njezinih bijelih cipelica nego zaobljeni ristovi i zategnute, fine vezice. Netremice je gledala u Lestata. - Pijani od vina - reče ona. - Od čašice! - i pokaže na stol. - Sjetila sam se tebe čim sam ih ugledala. Podijelim li ih s Lestatom, pomislila sam, morat će mi oprostiti.

Zagrijala ga je njezina laska. Pogleda je, ispruži ruku i uhvati za čipkani gležanj. - Srce! - šapne joj i nasmije se. Tad umukne kao da ne želi probuditi na smrt osuđenu djecu. Prismo i zavodnički joj reče: - Ti ubij njega, a ja ću ovog. Dođi. - Dok je prolazila pokraj njega, on je zagrlji. Claudia se udobno namjesti pokraj drugog dječaka. Lestat pogladi dječakovu vlažnu kosu, prstima prijeđe po okruglim usnicama i rubu trepavica. Smekšalu ruku položi na dječakovo lice i opipa mu besprijekornu put na sljepoočnicama, obrazima i bradi. Zaboravio je da smo mi ondje. Povuču ruku i zamisli se na trenutak, kao da ga je omamila vlastita želja. Pogleda u strop pa u svoju predivnu gozbu. Polako okrene dječakovu glavu. Dječak namršti čelo a s usana mu se otkine uzdah.

Claudia je netremice promatrala Lestata, iako je podigla lijevu ruku i polako otkopčavala košulju dječaka koji je ležao pokraj nje. Zavuču ruku ispod bijedne košulje i opipa golo tijelo. Lestat učini isto, ali kao da je njegova ruka zaživjela vlastitim životom i povukla ga u čvrst zagrljaj. Lestat sklizne s jastuka na koljena. Rukom je čvrsto obavio dječakovo tijelo. Privuču ga bliže k sebi pa zarije lice u dječakov vrat. Usne mu se pomaknu preko vrata, prsa, male bradavice, a tad zavuču i drugu ruku u otvorenu košulju, pa je sad dječak bespomoćno ležao na njegovim rukama. Čvrsto ga privuču i zarije zube u njegov vrat. Dječakova glava padne nauznak, uvojci se odlijepe od čela; dječak jaukne a vjeđe mu zatrepere, ali se ne otvore. Lestat klekne ne puštajući dječaka. Snažno je sisao krv, svijenih i ukočenih leđa, ljuljao se naprijed-natrag noseći dječaka, a njegovi dugi uzdasi pojačavali su se i stišavali u ritmu ljuljanja dok mu se tijelo ne napne a rukama zamlatara kao da želi odgurnuti dječaka, kao da dječak u svom bespomoćnom snu prijanja uz Lestata. Najzad se polako vrati do ležaja i spusti dječaka na jastuke. Sisao je krv tiše, skoro nečujno.

Odvoji se od dječaka. Rukama ga pritisne na ležaj. Klekne i zabaci glavu; valovita plava kosa mu se raspusti i zamrsi. Polako se spusti na pod, okrene i leđima nasloni ha kauč. - Bože - šapne, zabačene glave, napola spuštenih vjeđa. Rumenilo mu oblije obraze i ruke. Jedna je počivala na svinu tom koljenu; zadrhti, pa se smiri. Claudia se nije pomaknula. Ležala je poput Botticelijeva anđela | pokraj netaknutog dječaka. Tijelo onog drugog već je svenulo, vrat je bio poput slomljene stabljike, teška glava ležala je pod čudnim kutom, kutom smrti, na jastuku.

Ali nešto nije bilo u redu. Lestat je buljio u strop. Jezik mu je visio između zuba. Sjedio je previše mirno, a činilo se da će mu jezik ispasti iz usta, probiti zube. Drhtao je, ramena su mu se grčila i opuštalala, ali se nije micao. Preko njegovih jasnih sivih očiju navukla se mrena. Piljio je u strop. Tad iz njega dopre zvuk. Iskoraknem iz sjene, ali Claudia oštro sikne: - Natrag!

- Louis - govorio je. Sad sam ga čuo. - Louis... Louis.

- Lestat, zar ti ne prija? - upita ga ona.

- Nešto nije u redu - on zavapi, a oči mu se rašire kao da mu je silno teško govoriti. Nije se uopće mogao micati. - Claudia? - zavapi ponovno i zakoluta očima.

- Zar ti se ne sviđa okus dječje krvi? - tiho upita ona.

- Louis - šapne Lestat i konačno uspije podignuti glavu, ali samo na trenutak, jer mu ona klone na kauč. - Louis, to je... od absinta! Previše absinta! - zaječi. - Otrovala ih je absintom. Otrovala me. Louis... - Pokuša podignuti ruku. Priđem bliže. Dijelio nas je stol.

- Ne prilazi! - ponovi ona. Spusti se s kauča i priđe mu. Zaškilji u njega kao što se on zaškiljio u dječaka. - Absint, oče - reče ona - i laudanum!

- Vraže - reče joj on. - Louis, metni me u mrtvački sanduk. - Pokuša ustati. - Metni me u mrtvački sanduk! - Glas mu je bio grub, jedva čujan. Ruka zadrhti, podigne se, pa padne.

- Oče, ja ću te položiti u mrtvački sanduk - reče ona, kao da mu želi ublažiti bol. - I to zauvijek. - A tad ispod jastuka izvadi kuhinjski nož.

- Claudia! Nemoj! - rekoh joj. Ali me ona ošine otrovnim pogledom kakav dotad nisam vidio na njezinu licu. Dok sam ja stajao oduzet, ona mu raspори vrat i on ispusti oštar, krkljavi krik. - Bože! - vikne on. - Bože!

Krv počne teći iz njega, preko košulje, kaputa. Tekla je kao što ne teče iz živih ljudi, krv kojom se napunio prije dječaka i od dječaka. Okretao je glavu, svijao je, pa mu je rana iz koje je kuljala krv zjapila. Ona zarine nož u njegova prsa i on se nagne naprijed, razjapljenih usta, iskešenih očnjaka, objema rukama grčevito posegne za kuhinjskim nožem, one zadrhte oko drške noža i skliznu s nje. Pogleda me. Kosa mu je padala u oči. - Louis! Louis! - Još jednom zastenje i sruši se na bok. Claudia je stajala i gledala u njega. Krv je tekla poput vode. Stenjao je, pokušavao ustati, jednom rukom uhvatio se za donji dio prsnog koša, a drugom se podbočio o pod. Ona se baci na njega, čvrsto ga objuči oko vrata i zagriže u njega dok su se borili. - Louis, Louis! - stenjaio je on, borio se, pokušavao je otresti, ali je ona zajahala na njega, popela mu se na rame. On se podizao pa padao, podizao pa padao, sve dok se ona nije povukla. Spretno se spusti na pod, odmakne od njega, ruku prinese ustima, oči joj se zamagle. Okrenem joj leđa. Želudac mi se dizao od tog prizora i više nisam mogao gledati. - Louis! - reče ona, ali ja zatrgsem glavom. Činilo se da se čitava kuća zanjihala. Ali ona reče: - Pogledaj što se događa s njim!

Prestao se micati. Ležao je na leđima. Tijelo mu se smežuralo, sasušilo, koža odebljala i navorala i tako pobijeljela da su mu se vidjele i najsićušnije žilice. Zastenjem, ali nisam mogao odvojiti pogled od tog prizora, čak i kad su se počele nazirati kosti, usne se povukle sa zubiju, a nos osušio i pretvorio u dvije razjapljene rupe. Ali su mu oči ostale iste i buljile u strop. Šarenice su kolutale, mišići se lijepili za kosti i pretvarali u opnu, a odjeća se izvjesila na Lestatovu kosturu. Naposljetku se šarenice izvrnu na vrhu glave, a bjeloočnice zamagle. "To" se najzad umiri: gusta valovita plava kosa, kaput, par ulaštenih čizama, užas koji se nekoć nazivao Lestat. Bespomoćno sam buljio.

Claudia je dugo stajala na mjestu. Krv je natopila sag i utkani cvjetni vjenčići potamnili su. Ljepljiva i crna krv ljeskala se na parketu. Umrlijala je njezinu haljinu, bijele cipele, obraze. Obriše se zgužvanim ubrusom, pokuša to učiniti i s mrljama na haljini pa reče: - Louis, moraš mi ga pomoći odnijeti!
- Ne! - Okrenuo sam njoj i lešu pokraj njezinih nogu leđa.

- Louis, jesi li poludio? Ne može ostati ovdje! - reče mi ona. - Ni dječaci. Moraš mi pomoći! Onaj drugi umro je od absinta! Louis! Znao sam da govori istinu, da moram, ali mi se ipak činilo nemoguće.

Morala me prodrmati, odvesti me. U kuhinjskoj peći bile su još kosti majke i kćeri koje je ubila. Opasna pogreška, glupost. Ona ih izvadi i metne u vreću, a vreću odvuče preko kamenog dvorišta u kočiju. Ja upregnem konja, utišam polupijanog kočijaša, i brzo odvezem mrtvačka kola izvan grada, u smjeru Bayou St. Jeana, prema tamnoj močvari koja se protezala do jezera Pontchartrain. Claudia je šuteći sjedila pokraj mene dok nismo prošli plinom osvijetljena vrata nekoliko ladanjskih kuća. Kamenim kockama popločana cesta suzila se i postala kvrgava, s obje strane pružala se močvara, visok zid naizgled neprobojnih čempresa i vinove loze. Osjećao sam zadah gnoja, šuškanje životinja.

Claudia je zamotala Lestatovo tijelo u plahtu, jer ga u protivnom nisam htio dotaknuti, a tad ga je, na moj užas, posula krizantemama, Kud sam ga podigao iz kočije imao je sladak, pogrebni miris. Bio

je lagan poput perca, savitljiv poput užeta s čvorovima. Prebacio sam ga preko ramena i zagacao u tamnu vodu koja je postajala sve dublju i prodrila mi u čizme dok sam tražio put u mulju kako bih se udaljio od mjesta na kojem sam ostavio dječake. Zalazio sam sve dublje u močvaru noseći Lestatove ostatke, ali nisam znao zašto. Na poslijetku, kad se jedva nazirao blijedi komad ceste i neba koje se opasno rudjelo, spustio sam njegovo tijelo u vodu. Potreseno sam gledao bezličan oblik bijele plahte ispod muljevite površine. Obamrlost koja me štitila od trenutka kad je kočija krenula iz Rue Royale prijetila je da će nestati i ostaviti me izloženog, zderane kože. Gledao sam u vodu i razmišljao: To je Lestat. To je ta preobrazba i tajna. A sad je mrtav, izgubljen u vječnoj tami. Kao da me neka sila vukla da pođem za njim, da se spustim u tamnu vodu i nikad ne vratim, sila tako snažna i jasna da mi je govor u usporedbi s time bio mrmljanje. Sila je bez riječi govorila: "Znaš što moraš učiniti. Siđi u tamu. Ostavi sve."

Začujem Claudijin glas. Zvala me. Okrenem se i kroz isprepletenu vinovu lozu ugledam je u daljini, poput sićušnog plamička na blijedim kamenim kockama.

Tog jutra u mrtvačkom sanduku, ona me obujmi i privine se, šapne da me voli, da smo se zauvijek oslobodili Lestata. - Volim te, Louis - ponavljala je dok se s poklopcem ne spusti tama i milosrdno nam izbriše svijest.

Kad sam se probudio, prekapala je po njegovim stvarima, u tišini, suzdržano, ali puna divljeg gnjeva. Praznila je ormariće, praznila ladice na sagove, izvlačila njegove kapute iz ormara, izvrtala džepove, bacala kovanice, kazališne ulaznice i komadiće papira. Stajao sam na vratima njegove sobe i zaprepašteno je promatrao. U sobi je ležao njegov mrtvački sanduk, ispunjen rupcima i tapiserijama. Nešto me tjeralo da ga otvorim i da ga možda ugledam u njemu. - Ništa! - napokon reče ona s gađenjem. Ubacivala je njegovu odjeću u kamin. - Ništa o njegovu podrijetlu, o tome tko ga je učinio vampirom! - reče. - Ništa. - Pogleda me očekujući razumijevanje. Okrenem se. Nisam je mogao gledati. Vratim se u spavaću sobu koju sam zadržao za sebe, ispunjenu knjigama i ono malo stvari koje sam sačuvao od majke i sestre, pa sjednem na krevet. Čuo sam kad je ušla, ali je nisam mogao pogledati. - Zaslužio je smrt! - reče mi ona.

- Znači da i mi zaslužujemo smrt. Jednaku. Svake noći našeg života - odvratih. - Odlazi od mene! - Kao da su mi riječi bile misli, a um bezlična zbrka. - Brinut ću o tebi jer ne možeš sama brinuti za sebe. Ali mi ne prilazi. Spavaj u onoj kutiji koju si kupila. Da mi nisi prišla!

- Rekla sam ti da ću to učiniti. Rekla sam ti - reče ona. Glas joj nikad nije zazvučao tako krhko, poput srebrnog zvonca. Pogledam je i trgnem se, ali ne ganem. Lice kao da nije bilo njezino. Nikad nijedno lice lutke nije bilo tako prošarano unutrašnjim nemiom. - Louis, rekla sam ti! - reče ona drhtavih usnica. - Učinila sam to za nas. Da budemo slobodni. - Nisam mogao gledati njezinu ljepotu, naizglednu nevinost, i tu užasnu potresenost. Prođem pokraj nje; možda sam je srušio, ne znam. Došao sam do ograde stuba kad začujem čudan zvuk.

Nikad u našem zajedničkom životu nisam čuo takav zvuk. Nikad poslije one davne noći kad sam je našao kako se privija uz majku. Plakala je!

I protiv volje se vratim. Plač se činio prirodan, beznadan, kao da nije htjela da ga netko čuje ili kao da nije marila ako je čuje čitav

svijet. Nađem je kako podvinutih nogu leži na mom krevetu na mjestu na kojem sam često sjedio i čitao. Cijelo su joj tijelo potresali jecaji. Zvuk je bio jeziv, proživljeniji, užasniji od njezina smrtnog plača. Sjednem pokraj nje polako, nježno i položim joj ruku na rame. Ona podigne glavu i pogleda me prestrašenim širokim očima, drhtavih usana. Lice joj je bilo umrljano suzama i krvlju. Oči pune suza, ruka crvena. Nije primjećivala niti bila toga svjesna. Odmakne kosu s čela. Tijelo joj zadrhti od dugog, tihog, preklinjućeg jecaja. - Louis, ako te izgubim, ništa nemam - šapne. - Vratila bih sat unatrag, ali ne mogu vratiti vrijeme. - Zagrlj me, podigne se u moje naručje, zajeca mi na grudima. Oklijevao sam dodirnuti je, ali mi se ruke ipak nezaustavljivo pomaknu, objuče je, čvrsto zagrlje i pomiču kosu. - Ne mogu živjeti bez tebe - šapne ona. - Radije bih umrla nego živjela bez tebe. Umrla bih na isti način kao i on. Ne mogu podnijeti način na koji me gledaš. Ne mogu podnijeti da me ne voliš! - Jecaji su se pojačali, postali bolniji. Naposljetku se sagnem i poljubim je u mekan vrat i obraze koji su bili poput zimskih šljiva. Šljiva iz začarane šume u kojoj voće nikad ne pada s grana. U kojoj cvijeće nikad ne uvene. - Dobro, mila - reko joj. - U redu, dušo. -

Polako sam je i nježno ljuljao u naručju, sve dok nije zaspala, mrm-ljajući o našoj vječnoj sreći, kako smo se zauvijek riješili Lestata i kako počinje naša velika životna pustolovina.

- Naša velika životna pustolovina. Sto znači umrijeti kad možeš živjeti do smaka svijeta? A što je "smak svijeta" nego prazne riječi, jer tko zna što je uopće svijet? Proživio sam dva stoljeća, vidio kako jedno stoljeće potire zablude onog drugog, vječno sam mlad i vječno star, nemam iluzija, živim od trenutka do trenutka pa zamišljam srebrni sat koji otkucava u zrakopraznom prostoru: obojeni brojčanik, fino oblikovane kazaljke koje nitko ne vidi, koje nitko ne gleda, obasjan svjetlom koje nije svjetlo, poput svjetla kojim je Bog stvorio svijet prije nego što je stvorio svjetlo. Otkucava trenutke točnošću sata u sobi golemoj poput svemira.

Ponovno sam bio na ulici. Claudia je otišla tražiti žrtvu. Miris njezine kose i haljine još mi se zadržao na prstima i kaputu. Pogled mi je prodirao u daljinu poput blijede zrake fenjera. Obreh se kod katedrale. Što znači umrijeti kad možeš živjeti do smaka svijeta? Razmišljao sam o bratovoj smrti, o tamjanu i krunici. Dobio sam

želju da budem u toj mrtvačnici, da slušam glasove žena dok mole *Ave Mariju*, lupkanje krunica, miris voska. Sjećao sam se plača. Prizor je bio živ, kao da je bilo jučer, iza ovih vrata. Brzo sam prošao kroz hodnik i nježno gurnuo vrata.

Veliko pročelje katedrale uzdizalo se poput tamne mase s druge strane trga, ali su vrata bila otvorena i u unutrašnjosti se vidjelo meko, treperavo svjetlo. Bila je rana subotnja večer i ljudi su dolazili ispovjediti se za nedjeljnu misu i pričest. Svijeće su prigušeno gorjele u svijećnjacima. Na kraju lađe iz sjene je izranjao oltar, otežao od bijelog cvijeća. Mog su brata za posljednji ispraćaj prije groblja donijeli u staru crkvu koja se nalazila na mjestu današnje katedrale. Nisam bio u katedrali od bratove smrti, nisam se nijednom uspeo kamenim stubama, prošao preko trijema i ušao kroz otvorena vrata. Nisam se bojao. Žudio sam da se nešto dogodi, da kamenje zadrhti kad uđem u zasjenjeno predvorje i u daljini na oltaru ugledam svetohranilište. Jednom sam prošao pokraj crkve kad su prozori bili osvijetljeni a zvuk pjesme se izlijevao na Jackson Square. Tad sam se kolebao i pitao ne postoji li neka tajna koju mi Lestat nije otkrio, nešto što bi me moglo uništiti uđem li u crkvu. Privlačila me, ali sam odagnao tu želju, oteo se čaroliji otvorenih vrata, mnoštva koje pjeva jednim glasom. Tada sam nosio nešto za Claudiju, lutku u vjenčanici koju sam uzeo iz neosvijetljenog izloga i stavio u veliku kutiju omotanu papirom i svezanu vrpčama. Lutka za Claudiju. Nastavio sam hodati noseći tu lutku, a iza leđa sam začuo teške vibracije orgulja, dok mi je oči zaslijepio plamen svijeća.

Sad sam se sjetio tog trenutka, straha koji sam osjetio kad sam vidio oltar, čuo zvuke *Pange Lingua*. Progonila me pomisao na brata. Ugledao sam mrtvački sanduk kako se miče niz središnji prolaz, povorku ožalošćenih. Više se nisam bojao. Dok sam hodao polako pokraj tamnih kamenih zidova, osjećao sam tek čežnju za strahom, želju da nađem razlog da se bojim. Iako je bilo ljeto, zrak je bio hladan i vlažan. Ponovno se sjetim Claudijine lutke. Gdje je? Claudija se godinama njome igrala. I počnem tražiti lutku, uporno i besmisleno, kako se traži u noćnoj mori. Nailazio sam na vrata koja se nisu mogla otvoriti i ladice koje se nisu mogle zatvoriti, borio se protiv nečeg besmislenog, ne znajući zašto se tako očajnički trudim, zašto mi um obuzima užas kad ugledam stolac s rupcem prebačenim preko njega.

Uđem u katedralu. Žena izađe iz ispovjedaonice i prođe pokraj dugog reda ljudi koji su čekali. Čovjek koji je trebao ući poslije nje ne pomakne se. Osjetljiva vida čak i u ovako ranjivom stanju opazim to pa se okrenem i pogledam ga. Buljio je u mene. Ja mu brzo okrenem leđa. Čuo sam kako je ušao u ispovjedaonicu i zatvorio vrata. Prođem kroz crkvu i sjednem u praznu klupicu, više od iscrpljenosti nego iz uvjerenja. Zamalo sam iz navike i kleknuo. Misli su mi bile zbrkane i mučne kao da sam smrtnik. Zatvorim oči i pokušam ni na što ne misliti. Slušaj i gledaj, rekoh si. I tim voljnim činom osjetila mi izrone iz patnje. U polutami je do mene dopirao molitveni šapat, jedva čujno lupkanje krunica, uzdah žene koja je klečala kod Dvanaeste postaje križnog puta. Iz mora drvenih klupa dizao se miris štakora. Štakor je hodao negdje blizu oltara, a drugi u velikom pokrajnjem oltaru od izrezbarena drveta s likom Djevice Marije. Zlatni svjećnjaci svjetlucali su na oltaru. Prelomi se stabljika raskošne bijele krizanteme. Na njezinim gustim laticama blistale su kapljice vode. Kiselkast miris dizao se iz mnogobrojnih vaza na glavnim i sporednim oltarima s kipovima Djevica, Kristova i svetaca.

Gledao sam u kipove. Očarali su me svojim beživotnim profilima, zagledanim očima, praznim rukama, smrznutim naborima halja. Tijelo mi se zgrči i odbaci me naprijed pa se rukom uhvatim za klupu. Crkva je bila groblje mrtvih obličja, nadgrobni spomenika i kamenih anđela. Podignem pogled i prikaže mi se vlastiti lik kako se penje oltarskim stubama, otvara malo svetohranilište, poseže čudovišnim rukama za posvećenim kaležom, uzima Tijelo Isusovo i prosipa Njegove bijele hostije po sagu, a zatim ih gazi i pretvara Svetu pričest u prah. Znao sam što znači ta vizija.

Bog ne živi u toj crkvi. Ti su kipovi slika ništavila. Ja sam bio jedino nadnaravno biće u toj katedrali. Ja sam jedini nadsmrtni stvor koji je stajao pod njezinim krovom! Osamljenost. Osamljenost na granici mahnitosti. Katedrala se u mojoj viziji sruši, a sveci se nagnu. Štakori pojedu Svetu pričest i ugnijezde se na prozorima. Jedan štakor golema repa navlačio je i grickao poderani oltarski pokrov sve dok svijećnjaci nisu pali i otkotrljali se na blatom pokriveno kamene ploče. Ja sam i dalje stajao. Nedirnut. Nemrtav. Ispružim ruku prema gipsanoj ruci Djevice; ona se slomi i smrvi na mom dlanu. Pritiskom palca pretvarao sam je u prah.

A tad, kroz otvorena vrata kroz koja se posvuda vidjela pustoš (čak je i velika rijeka bila zamrznuta i zakrčena nasukanim lađama okovanim ledom), kroz ruševine se probijala pogrebna povorka, skupina blijedih muškaraca i žena, čudovišta užarenih očiju odjevenih u lepršavu crnu odjeću. Mrtvački sanduk štropoće na drvenim kotačima, štakori trčkaraju preko slomljenog i ulubljenog mramora, povorka se približava. U njoj vidim Claudiju, oči joj se vide iza tanke crne koprene. Jednom rukom u crnoj rukavici čvrsto drži crni molitvenik, a drugu je položila na mrtvački sanduk. A u mrtvačkom sanduku, ispod staklenog poklopca, s užasom ugledam Lestatov kostur, smežuranu kožu utisnutu u kosti, oči pretvorene u duplje, a plava kosa leluja na bijelom satenu.

Povorka se zaustavi. Ljudi se razidu i u tišini popune prašnjave klupe. Claudia se okrene, otvori knjigu i podigne koprenu s lica. Zapilji se u mene i prstom dodirne stranicu. - Proklinjem te i izopćujem iz zemlje - šapne, a šapat joj odjekne u ruševinama. - Izopćujem te iz zemlje koja je otvorila svoja usta kako bi primila krv tvog brata iz tvoje ruke. Kad budeš obrađivao zemlju, više ti neće pružati snagu. U zemlji ćeš biti bjegunac i skitnica. Tko te ubije, osvetit će mu se sedmerostruko.

Viknem na nju, vrisnem. Krik je izašao iz dubina mog bića poput neke velike crne sile koja se skotrljala s mojih usana i od koje se moje tijelo protiv volje zavrtjelo. Žalobnici užasno uzdahnu. Njihov zbor postajao je glasniji. Okrenem se i ugledam ih kako su me okružili, guraju me na mrtvački sanduk. Da bih održao ravnotežu okrenem se i objema se rukama naslonim na nj. Ali u mrtvačkom sanduku ne ugledam Lestatove ostatke, nego tijelo svog brata. Zavlada muk, kao da se na svijet spustila koprena, kao da se rasplinuo pod njezinim nijemim naborima. Moj je brat bio plavokos, mlad i drag kao za života, stvaran i topao kao prije mnogo godina. Ne bih ga tako mogao zapamtiti, tako savršeno obnoviti njegov lik, svaku pojedinost u sjećanju. Njegova je plava kosa bila začesljana od čela, oči sklopljene kao da spava, glatki prsti sklopljeni oko raspela na prsima, usne tako rumene i svilene da sam se jedva suzdržavao ne do-dirnuti ih. Kad sam ispružio ruku kako bih dodirnuo njegovu meku kožu, vizija se raspline.

Sjedio sam u katedrali u subotnju večer; u nepomičnom zraku osjećao se jak miris svijeća, žena koja je prošla križni put otišla je,

spuštala se tama - iza mene, ispred mene, iznad mene. Pojavi se dječak u crnoj halji redovnika, noseći dugu zlatnu motku za gašenje svijeća. Tuljcem je gasio svijeću za svijećom. Bio sam omamljen. Pogleda me pa skrene pogled kao da ne želi uznemiriti čovjeka zadubljenog u molitvu. Kad je krenuo prema drugom svijećnjaku, osjetim nečiju ruku na ramenu.

Da su dvije osobe prošle tako blizu mene a da ih ja nisam čuo, da mi čak nije bilo važno, bilo je razlogom da mi negdje u duši zazvoni na uzbunu. Podignem pogled i ugledam sjedokosog svećenika. - Želite li se ispovjediti? - upita on. - Htio sam zaključati crkvu. - Zaškilji iza debelih naočala. Jedino je svjetlo dopiralo od niza malih svijeća u crvenom staklu koje su gorjele ispred svetaca a sjene im skakale po visokim zidovima. - Nešto vas muči, zar ne? Mogu li vam pomoći?

- Prekasno je, prekasno - šapnem mu i ustanem. On se odmakne. Nije još ništa opazio u mojoj pojavi što bi ga uznemirilo i on mi reče ljubazno i utješno: - Ne, još je rano. Da dođete u ispovjedaonicu?

Na trenutak se zagledam u njega. Došao sam u napast da se nasmiješim. A tad se odlučim ispovjediti. Idući za njim niz prolaz, u sjenu predvorja, znao sam kako od toga neće biti ništa, da je to ludilo. Ipak kleknem u malu drvenu kabinu, sklopim ruke na klecalu, a on sjedne u ispovjedaonicu, pomakne pregradu i ugledam nejasne crte njegova profila. Na trenutak se zagledam u njega, pa podignem ruku i učinim znak križa: - Blagoslovi me oče jer sam grijeshio, grijeshio tako često da ne znam kako bih se promijenio, niti kako da pred Bogom ispovjedim što sam učinio.

- Sine, Bog prašta - šapne mi on. - Ispričaj mu najbolje kako znaš i iz srca.

- Ubojstva, oče, puno smrti. Žena koja je prije dvije noći umrla na Jackson Squareu, ja sam je ubio, kao i tisuće prije nje, jednu ili dvije na noć, oče, i tako sedamdeset godina. Hodam ulicama New Orleansa poput Smrti i hranim se ljudima. Oče, nisam smrtnik, nego besmrtni i proklet, poput anđela koje je Bog sunovratio u pakao. Ja sam vampir.

Svećenik se okrene. - Što je to, neki vaš sport? Šala? Rugate se starcu? - upita on. Zalupi drvenu pregradu. Ja brzo otvorim vrata i izađem iz ispovjedaonice. Čekao me. - Mladiću, jeste li vi uopće bo-

gobojazni? Znaete li značenje bogohuljenja? - Zapilji se u mene. Ja mu se polako, jako polako približim. Najprije me bijesno pogleda, zatim zbunjeno uzmakne korak. Crkva je bila prazna, šuplja, crna, crkvenjak je otišao i svijeće su bacale sablasno svjetlo na udaljene oltare i oko svećenikove sijede glave i lica činile su vijenac nježnih, zlatnih zraka. - Znači, nema milosti! - rekoh mu i uhvatim ga za ramena. Stisnem ga nadnaravnim stiskom iz kojeg se nije mogao izvući i unesem mu se u lice. On razjapi usta od užasa. - Vidite li što sam? Ako Bog postoji, zašto trpi moje postojanje? - upitam ga. - I vi meni govorite o bogohuljenju! - On mi zarine nokte u ruke pokušavajući se osloboditi. Misna knjiga mu padne na pod, a krunica zazveči u naborima halje. Kao da se borio s oživljenim kipovima svetaca. Iskesim se i pokažem mu svoje strašne zube. - Zašto dopušta da živim? - Njegovo lice me razbjesnilo, njegov strah, prezir, gnjev. U njemu ugledam mržnju koju sam vidio kod Babette. I on zasikće: - Pusti me! Vraže! - u smrtnom strahu.

Pustim ga. Sa zlokobnim zadovoljstvom gledao sam kako posrće po prolazu kao da se probija kroz snijeg. A tad jurnem za njim, tako brzo da sam ga istog trena dohvatio ispruženim rukama, zavio u tamu mojeg plašta. On se batrgao, proklinjao me, zazivao Boga s oltara. Dohvatim ga na stubama kod pregrade za pričest, povučem na pod pa zarinem zube u njegov vrat.

* * *

Vampir zašuti.

Mladić je neko vrijeme htio zapaliti cigaretu. Sjedio je držeći šibicu u jednoj ruci, cigaretu u drugoj, nepomičan poput lutke u izlogu, zagledan u vampira. Vampir je gledao u pod, ali se okrene, uzme kutiju šibica iz mladićeve ruke, zapali jednu i prinese je cigareti. Mladić se sagne. Udahne i brzo ispusti dim. Odvrne čep s pljoskice i povuče dug gutljaj, ne skidajući pogleda s vampira. Strpljivo je čekao da vampir nastavi.

- Nisam se sjećao Europe iz djetinjstva. Čak ni putovanja u Ameriku. Činjenica da sam se ondje rodio bila mi je apstraktna, ali me privlačila snagom kakvu Francuska ima za koloniste. Govorio sam francuski, čitao francuski, čekao izvješća o francuskoj revoluciji

i prikaze Napoleonovih pobjeda u pariškim listovima. Sjećam se kako sam bio ljut kad je koloniju Louisianu prodao Sjedinjenim Američkim Državama. Ne znam koliko je u meni ostalo od smrtnika Francuza. U to doba ga bez sumnje više nije bilo, ali sam silno želio vidjeti i upoznati Europu, čemu jedini razlog nisu bila pročitana djela lijepe književnosti i filozofije, nego i osjećaj da me Europa oblikovala dublje i snažnije nego druge Amerikance. Bio sam Kreol koji je htio vidjeti gdje je sve počelo.

I tako sam se usredotočio na to. Izbacio sam iz svojih ormara i škrinja sve što mi nije bilo nužno potrebno (a toga nije bilo puno). Većina je mogla ostati u mojoj kući u gradu, jer sam znao da ću se jednog dana u nju vratiti, makar da preselim imovinu u sličnu kuću i započnem nov život u New Orleansu. Nisam mogao zamisliti, niti sam želio, zauvijek je napustiti. Ali sam srcem i dušom žudio za Europom.

Prvi put sam povjerovao kako bih mogao vidjeti svijet, odlučim li se otputovati. Da sam, kako je Claudia rekla, slobodan.

U međuvremenu je ona smislila plan: najprije moramo obići središnju Europu, u kojoj je čini se najviše vampira. Bila je sigurna da ćemo ondje pronaći nešto što bi nas moglo poučiti, objasniti naše podrijetlo. Ali ona je željela i nešto više od odgovora, željela je komunicirati s pripadnicima svoje vrste. "Svoje vrste", ponavljala je to često, i to drukčijim tonom od mene pa bih osjetio jaz koji nas dijeli. Prvih godina našeg zajedničkog života, smatrao sam da je slična Lestatu, da upija njegov nagon za ubijanjem, iako je u ostalom bila slična meni. Sad sam shvatio kako u Claudiji ima manje ljudskoga nego u Lestatu i meni, manje nego što smo to on i ja zamišljali. Ni traga ljudskog milosrđa. Time se vjerojatno moglo objasniti (usprkos svemu što sam učinio ili propustio učiniti) zašto je ostajala sa mnom. Nisam bio od njezine vrste, ali sam joj bio najsličniji.

- Zar se Claudiju nije moglo - upita mladić - poučiti milosrđu kako ste je poučili ostalom?

- Zašto? - iskreno upita vampir. - Da pati poput mene?

Priznajem, trebao sam je poučiti kako nadvladati želju da ubije Lestata. Morao sam to učiniti sebe radi. Ali, nisam bio ni u što siguran. Jednom sam bio proklet, pa više ni u što nisam vjerovao.

Mladić kimne glavom. - Oprostite, prekinuo sam vas. Nešto ste htjeli reći - reče.

- Htio sam reći da sam zaključio kako mogu zaboraviti što se dogodilo Lestatu tako da se okrenem Europi. Nadahnjivala me pomisao na druge vampire, iako nisam postao ciničan prema ideji o postojanju Boga. Jednostavno sam je putem izgubio u nadnaravnim lutanjima kroz svijet.

Još se nešto dogodilo prije našeg odlaska u Europu. Zapravo, dogodilo se puno toga. Počelo je s glazbenikom. Navratio je dok sam

bio u katedrali, a došao je i sljedeće noći. Otpustio sam sluge i osobno ga primio. Njegov izgled me prestravi.

Bio je puno mršaviji nego kad sam ga posljednji put vidio, vrlo blijed i vlažna lica, grozničav i jadan. Kad sam mu rekao da je Lestat otkupovao, najprije je odbio povjerovati a tad je uporno tvrdio kako bi mu u tom slučaju Lestat ostavio poruku. Ode niz Rue Royale, razgovarajući sam sa sobom, kao da nije svjestan ljudi oko sebe. Dostignem ga ispod plinske svjetiljke. - Ostavio vam je nešto - rekoh i brzo potražim lisnicu. Nisam znao koliko je novca u njoj, ali sam mu je htio dati. U njoj je bilo nekoliko stotina dolara. Metnem mu ih u ruku, tako mršavu da su se nazirale plave vene koje su kucale ispod vodnjikave kože. Glazbenik živne. Shvatio sam kako je riječ o nečemu osim novca. - Znači, govorio vam je o meni kad vam je dao novac! - reče, uhvativši se za to kao da je riječ o relikviji. - Sigurno vam je rekao još nešto! - Zagleda se u mene buljavim, izmučenim očima. Ne odgovorim mu odmah, jer sam ugledao okrugle rupice u vratu. Dvije ogrebotine na desnoj strani, malo iznad umašćenog ovratnika. Novac je lepršao u njegovoj ruci. Nije primjećivao promet, ljude koji su se gurali oko nas. - Spremite ga - šapnem mu. - Zaista vas je spominjao, da morate nastaviti skladati.

Zapiljio se u mene kao da je očekivao još nešto. - Da? Je li još nešto rekao? - upita me. Nisam znao što da mu kažem. Sve bih učinio da mu nadomjestim izgubljeni, da sam znao kako će ga to utješiti i držati na odstojanju. Bilo mi je bolno govoriti o Lestatu.

Riječi su mi se na usnama pretvarale u paru. A čudile su me i rupice na vratu. Nisam znao što misliti o njima. Naposljetku sam mladiću napričao gluposti, kako mu je Lestat poželio sve najbolje u životu, kako je morao parnim brodom u St. Louis, da će se vratiti, da rat sa-

mo što nije izbio i da ondje ima posla. Mladić je žedno upijao svaku riječ, kao da ih se ne može dovoljno naslušati i kao da želi još nešto čuti. Drhtao je, svježe kapljice znoja izbile su mu po čelu. Čvrsto me stezao. Ugrize se za usnicu i reče: - Ali zašto je otišao? - kao da mu moja objašnjenja nisu bila dovoljna.

- Što je? - upitah ga. - Zašto vam on treba? Siguran sam da bi on htio...

- Bio mi je prijatelj! - okrene se naglo prema meni, a glas mu priguši suzdržan gnjev.

- Nije vam dobro - rekoh mu. - Potreban vam je odmor. Imate nešto - pokažem prstom, pazeći na svaki njegov pokret - na vratu.

- Nije čak ni znao o čemu govorim. Prstima opipa vrat, nađe ranice i protrlja ih.

- Kakve to ima veze? Ne znam. Kukci, posvuda su - reče i okrene se od mene. - Je li još nešto rekao?

Dugo sam gledao za njim dok je išao niz Rue Royale, mahnit, mršav lik u crnini, kome su se uklanjala vozila.

Odmah obavijestim Claudiju o ranicama na njegovu vratu.

Bila je to naša posljednja noć u New Orleansu. Sutra prije ponoći ukrcat ćemo se na brod koji kreće rano ujutro. Dogovorili smo se da prošetamo. Bila je zabrinuta, a lice joj je bilo silno tužno. Ta joj tuga nije silazila s lica od one večeri kad se rasplakala. - Što bi mogle značiti te rupice? - upita me ona. - Da se nahranio mladićevom krvlju dok je ovaj spavao, da mu je to mladić dopustio? Ne mogu zamisliti... - reče ona.

- Da, sigurno je tako bilo. - Ali nisam bio siguran. Sjetio sam se kad je Lestat rekao Claudiji da poznaje mladića koji bi bio puno bolji vampir od nje. Je li to bila njegova namjera? Da stvori još jednog vampira?

- Louis, to više nije važno - podsjeti me ona.

Morali smo se oprostiti od New Orleansa. Udaljavali smo se od mnoštva u Rue Royale. Čulima sam upijao okolinu, grijao slike grada na srcu, i nevoljko si priznavao da je to posljednja noć u gradu. Stari francuski grad je uglavnom odavno izgorio. Arhitektura je tad bila poput današnje, španjolska. Hodajući polako kroz tu jako usku ulicu u kojoj bi se kočija morala zaustaviti da propusti drugu, prolazili smo pokraj vapnom oličenih zidova i velikih dvorišnih ulaznih vrata kroz koja su se vidjela osvjetljena rajska dvorišta po-

put našeg. Svako je obećavalo raj, čulne tajne. Velika stabla banana milovala su balkone trijemova a gusti grmovi paprati i cvijeća zakrčili su otvore prolaza. Na balkonima su u tami sjedili ljudi, leđima okrenuti prema otvorenim vratima. Njihovi prigušeni glasovi i lepet lepeza jedva se čuo od šuma povjetarca s rijeke. Zidovi su bili pokriveni tako gustim visterijama i kristovim cvijetom da bismo se očešali o njih u prolazu a ponekad bismo ubrali blistavu ružu ili vriježe kozje krvi. Kroz visoke prozore vidjeli smo igru svjetlosti svijeća na bogato izrezbarenim gipsanim stropovima a često i svijetao dugin vjenčić kristalnih lusteru. Kadšto bi neki lik u večernjoj odjeći prišao ogradi. Na ženinu vratu zablistao bi nakit, a njezin parfem bi dodao težak začim mirisu cvijeća u zraku. Imali smo omiljene ulice, vrtove, kutke, ali bismo neizbježno zašli u predgrađe starog grada i ugledali močvaru. Kočija za kočijom dolazila bi iz pravca Bayou Road na putu za kazalište ili operu.

Svjetla grada ležala su nam iza leđa a mirisi grada utapljali se u teškom zadahu močvarne truleži. Bilo mi je mučno gledati visoka, zanjihana stabla, jer su me podsjećala na Lestata. Mislio sam na njega kao što sam mislio na bratovo tijelo. Vidio sam kako tone u dubinu među korijenje čempresa i hrasta, ta odvratna sasušena masa umotana u bijelu plahtu. Pitao sam se zaziru li od njega stvorovi tame jer nagoni osjećaju kako je ta sasušena kreatura pogubna, ili se okupljaju oko njega u smrdljivoj vodi i trgaju s kostiju njegovo prastaro sasušeno meso.

Okrenem se od močvara prema srcu starog grada i osjetim kako me tješi nježan stisak Claudijine ruke. Nabrala je kiticu cvijeća s ograda vrtova, prislonila je na svoju žutu haljinu, a lice zarila u mirisno cvijeće. Šapne mi nešto tako tiho da sam se morao sagnuti kako bih je čuo: - Louis, muči te Lestat. Znaš koji je lijek. Neka tijelo pouči um. - Pusti mi ruku, odmakne se od mene i ponovi: - Zaboravi ga. Neka tijelo pouči um. - Sjetim se knjige pjesama koju sam držao u rukama kad je Claudia to prvi put rekla i ugledam stihove na bijelom papiru:

*Rumene usne, pogled otvoren,
Uvojci žuti poput zlata,
Koža bijela poput gube,*

*Noćna mora, živa smrt bijaje ona,
Koja mrzne ljudima krv.*

Claudia mi se nasmiješi iz daljine, komadić žute svile zasvijetli u tami pa nestane. Moja družica, zauvijek.

Skrenem u Rue Dumaine i prođem pokraj neosvijetljenih prozora. Svjetiljka polako zgasne iza široke teške čipke na jednom prozoru, sjena uzorka na zidu naraste, pa se stanji, pa izbljedi u tami. Krenem dalje, bliže kući Madame LeClair. Začujem slab ali britak zvuk violina iz salona na prvom katu, pa tanak metalni zvuk smijeha gostiju. Stanem u sjenu preko puta kuće. Ugledam nekoliko gostiju kako se kreću u osvijetljenim sobama. Jedan je hodao od prozora do prozora, noseći u ruci čašu bijelog vina. Lice je okrenuo prema mjesecu kao da traži bolji pogled; nađe ga kod posljednjeg prozora. Ruku položi na tamni zastor.

Meni preko puta, u ciglenom zidu bila su otvorena vrata; kroz njih je padalo svjetlo u prolaz. Tiho krenem preko uske ulice. Ušavši kroz glavna vrata osjetim teške mirise koji su se dizali iz kuhinje, pomalo mučan miris kuhanog mesa. Uđem u prolaz. Netko je brzo prešao preko dvorišta i zatvorio stražnja vrata. Tad ugledam još jedan lik. Stajala je uz kuhinjsko ognjište, vitka crnkinja s blistavom kopicom na glavi, finih crta lica. Sjala je na svjetlu poput kipa od diorita i miješala smjesu u kotlu. Osjetim sladak miris začina i svježinu mažurana i lovora, a tad me zapuhne užasan miris kuhanog mesa, krvi i mesa koje trune u kipućim tekućinama. Pridoh bliže. Ona odloži dugu kutljaču i podboči rukama raskošne, stožaste bokove. Bjelina vrpce bijele pregače ocrtavala je njezin uski struk. Sokovi iz hrane pjenili su se na rubu kotla i pljuvali po užarenom ugljenu. Do mene dopre, jači od čudne smjese u kotlu, njezin taman miris, zagasit snažan parfem, koji me privlačio dok sam se približavao i konačno zaustavio priljubljen leđima uz isprepletenu vinovu lozu. Na katu violine zasviraju valcer i parket zastenje ispod nogu plešućih parova. Miris jasmína me preplavi pa se povuče poput vode koja se povukla s plaže; ponovno osjetim slani miris one crnkinje. Krenula je prema kuhinjskim vratima. Otmjeno savine dugi crni vrat dok je zavirivala u sjene ispod osvijetljenog prozora. - Gospodine! - reče ona i iskorakne u žuto svjetlo koje padne na njezine velike oble grudi i duge vitke svilenkaste ruke, pa na hladnu

ljepotu njezina lica. - Gospodine, došli ste na zabavu? - upita ona. - Zabava je na katu.

- Ne, mila, nisam došao na zabavu - rekoh joj i istupim iz sjene.

- Došao sam po tebe.

Sve je bilo spremno kad sam se sljedeće večeri probudio. Kovčeg s odjećom i škrinja s mrtvačkim sandukom poslani na brod, sluge otpuštene, pokućstvo umotano u bijele plahte. Ugledavši karte, kreditna pisma i još neke dokumente složene u crnoj lisnici, putovanje mi se učini veselijim. Propustio bih ubijanje da je to bilo moguće, pa sam, kao i Claudia, to rano i površno obavio. Kad se približilo vrijeme odlaska, sjedio sam sam u stanu i čekao je. Odviše je dugo izbivala za moje slabe živce. Strepio sam za nju, iako je svakog mogla očarati da joj pomogne zatekne li se predaleko od kuće. Puno puta bi nagovorila nepoznate osobe da je dovedu do kućnih vrata, njezinu ocu, koji bi im od sveg srca zahvaljivao što su mu vratili izgublenu kći.

Claudia se vrati trkom. Odložim knjigu. Mislio sam da trči jer je zaboravila na vrijeme i boji se kako kasni. Po mom satu imali smo još sat vremena. Ali, čim je stigla pred vrata, znao sam da sam se prevario. - Louis, vrata! - zapišti. Grudi su joj se nadimale, ruku je položila na srce. Pojuri niz prolaz, a ja za njom. Zdvojno mi je davala znakove i ja čvrsto zatvorim vrata koja su vodila na balkon. - Sto je? - upitam je. - Što te spopalo? - Ali ona ode do dugih francuskih prozora koji su se otvarali na uske balkone iznad ulice. Podigne zaslon svjetiljke i brzo ugasi plamen. Soba utone u tamu, pa se polako osvijetli svjetlošću koja je dopirala s ulice. Teško je disala; ruke je položila na grudi. Ispruži ruku i povuče me k prozoru.

- Netko me slijedio - šapne. - Čula sam ga iza sebe kroz čitav grad. Najprije sam mislila da nije ništa! - Udahne zrak. Lice joj je pobijeljelo na plavkastom svjetlu koje je dopirala kroz prozore. - Louis, bio je to onaj glazbenik - šapne ona.

- Zašto te to čudi? Sigurno te vidio s Lestatom.

- Louis, stoji ispred kuće. Pogledaj kroz prozor. Pokušaj ga vidjeti. - Bila je potresena, skoro preplašena, nije se željela pokazati na pragu. Stupim na balkon, ali sam je držao za ruku dok je ona stajala kod zastora. Tako me čvrsto držala kao da se bojala za mene. Bilo je jedanaest sati i u Rue Royale je bilo tiho: trgovine zatvorene, ljudi i

kočije iz kazališta otišli. Negdje s desne strane zalupe[^] se vrata i ugledam muškarca i ženu kako žurno idu prema uglu. Ženino lice skrivao je golem bijeli šešir. Njihovi koraci utihnu. Nikog nisam vidio, ničiji miris osjećao. Čuo sam Claudijino teško disanje. Nešto se pomakne u kući. Trgnem se, ali shvatim da to šuščaju ptice. Zaboravili smo ptice. Ali Claudia se prestraši više od mene i ja je privučem k sebi. - Nema nikog, Claudia - šapnem joj na uho.

Tad ugledam glazbenika.

Stajao je tako mirno na ulazu u trgovinu pokućstva da ga uopće nisam opazio. To je sigurno i htio. Podigne lice i ono zasja u tami poput bijelog svjetla. Nezadovoljstvo i zabrinutost bili su potpuno zbrisani iz njegovih ukočenih crta lica, a velike tamne oči buljile su u mene. Postao je vampir.

- Vidim ga - promrmljam, ne mičući usnama, pogleda prikovana uz njegov. Osjetim kako mi se Claudia primaknula. Ruka joj je drhtala, srce tuklo na dlanu. Zaječi kad ga ugleda. Istodobno mi nešto sledi krv u žilama dok sam gledao u njega onako nepomičnog: zvuk koraka u donjem hodniku, cvilež šarki na ulaznim vratima. Pa još jedan korak, namjieran, glasan, koji odjekne ispod nadsvođenog stropa kolnog prilaza, namjieran, poznat. Koraci krenu po zavojitim stubama. Claudiji se otme tihi krik, a tad poklopi usta rukom. Vampir na ulazu u trgovinu pokućstva nije se pomaknuo. Znao sam čiji su koraci na stubama i na trijemu: Lestatovi. Lestat povuče kvaku na vratima, počne udarati po njima, trgati ih. Claudia se povuče u kut sobe i presavine se kao da ju je netko snažno udario. Mahnito je pogledavala u lik na ulici pa u mene. Udarci na vratima se pojačavaju. A tad začujem njegov glas: - Louis! - zazove me. - Louis! - urlikne kroz vrata. Začuje se lom stražnjeg salonskog prozora, otvaranje kvake na prozoru. Brzo pograbim svjetiljku, povučem snažno šibicu i u žurbi je slomim, ali je ipak zapalim. Pridržim malu posudu s kerozinom u ruci. - Makni se od prozora. Zatvori ga - rekoh Claudiji. I ona poslušna kao da ju je jasno izgovorena naredba oslobodila grča straha. - I upali druge svjetiljke. Odmah! - Vrisne dok je palila šibicu. Lestat je dolazio kroz predsoblje.

A tad se pojavi na vratima. Naglo udahnem zrak i nesvjesno ustuknem nekoliko koraka. Claudia vrisne. Bio je to Lestat, u to nije bilo sumnje, obnovljen je stajao na vratima; glave ispružene naprijed, izbuljenih očiju, kao da je pijan i kao da se mora osloniti

na kvaku od vrata kako ne bi naglavačke uletio u sobu. Koža mu je bila gomila ožiljaka, grozan pokrivač ranjenog mesa, kao da je svaka bora njegove "smrti" ostavila na njemu traga. Bio je uvenuo i pun ožiljaka kao da ga je netko obilježio nasumičnim udarcima žarača; njegove nekoć bistre sive oči bile su podlivene naprslim krvnim žilicama.

- Ne prilazi, za ime Božje - šapnem. - Bacit ću je u tebe. Spalit ću te živa - rekoh mu. Istog trena s lijeve strane začujem kako nešto grebe po pročelju kuće. Bio je to drugi vampir. Ugledam njegove ruke na željeznoj ogradi balkona. Claudia prodorno vrisne kad se on čitavom težinom baci na staklena vrata.

Ne mogu vam točno reći što se poslije dogodilo. Znam da sam zamahnuo svjetiljkom na Lestata. Razbila mu se pred nogama i sag je odmah planuo. U rukama mi se našla baklja od velike plahte koju sam povukao s ležaja i zapalio. Ali sam se i tukao s njim, udarao ga nogama i suprotstavljao se njegovoj velikoj snazi. A negdje iza mojih leđa dopirali su Claudijini panični krici. Razbije se i druga svjetiljka i planu zastori na prozorima. Sjećam se da mu je odjeća zaudarala na kerozin i da je u jednom trenutku divlje udarao po vatri. Bio je nespretnan, bolestan, nije mogao održavati ravnotežu, ali kad me dohvatio morao sam mu zagristi zubima u prste da bih ga se oslobodio. S ulice se začula galama, povici, zvono. Soba se pretvorila u pakao. U svjetlu plamena ugledam Claudiju kako se bori s novonastalim vampirom. Nije je mogao uhvatiti, kao da neki nespretnjaković lovi pticu. Sjećam se da sam se s Lestatom prevrtao po plamenovima, osjećao zagušljivu vrućinu na licu, gledao plamen iznad njegovih leđa kad bih se našao ispod njega. A tad se Claudia u tom metežu osovi na noge i počne ga udarati žaračem. Udarala ga je tako dugo dok nije popustio stisak i ja se nekako otrgnem od njega. Žarač se spuštao i podizao. Čuo sam kako Claudia reži u ritmu udaraca žarača, poput životinje. Lestat se držao za ruku, lica zgrčenog od boli. Ispružen na sagu koji je tinjao, ležao je drugi vampir; iz glave mu je curila krv.

Što se tad dogodilo, ne znam. Mislim da sam pograbio žarač iz njezine ruke i zadao Lestatu udarac postrance u glavu. Sjećam se kako mi se činilo da je nezaustavljiv, neranjiv. Vrućina mi je već oprljila odjeću, zahvatila Claudijinu tanku haljinu. Podignem je i potrčim niz prolaz pokušavajući tijelom ugasiti vatru. Kad smo izašli na

otvoren prostor, skinem kaput i počnem udarati po plamenovima. Pokraj mene su po stubama jurili ljudi. Promatrači su se prelili iz prolaza u dvorište, a netko je stao na kosi krov dvorišne kuhinje. Držao sam Claudiju u naručju i protrčao pokraj njih, ne obazirući se na pitanja, ramenima krčeći put i razmičući ih. Oslobodili smo ih se. Čuo sam je kako sopće. Trčao sam slijepo niz Rue Royale, trčao dok jedini zvuk nije bio zvuk mog trčanja i njezinog disanja. Stajali smo tako, muškarac i dijete, oprljeni, izmučeni i duboko disali u noćnoj tišini.

DRUGI DIO

Cijelu sam noć stajao na palubi francuskog broda *Mariana* i promatrao mostiće za ukrcaj. Dug je nasip bio pun ljudi. U raskošnim kabinama zabave su trajale do kasno u noć, palube su turnjale od koraka putnika i gostiju. Ali se napokon pred zoru zabave završe i kočije odu kroz uske ulice. Ukrca se nekoliko zakašnjelih putnika, neki zaljubljeni par satima je stajao kod ograde blizu mene. Ali Lestat i njegov šegrt, ako i jesu preživjeli požar (a bio sam uvjeren da jesu) nisu došli na brod. Naša je prtljaga otišla iz stana tog dana. Ako je ostalo nešto po čemu su mogli doznati naše odredište, bio sam siguran da je uništeno. Ipak sam stražario. Claudia je bila zaključana u našoj kabini, očiju uprtih u okno. Ali Lestat nije došao. Najzad, kao što sam se nadao, strka oko isplovljavanja počne prije zore. Nekoliko ljudi mahalo je s pristaništa i travnatog nasipa; veliki brod najprije zadrhti, zatim se trgne u jednu stranu pa veličanstveno isplovi u struju Mississippija.

Svjetla New Orleansa smanjivala su se i blijedjela i napokon se pretvorila u blijedu svjetlost na oblacima. Ne sjećam se kad sam bio tako iscrpljen, ali sam stajao na palubi sve dok sam vidio svjetla, Jer sam znao da ih možda nikad neću više vidjeti. Uskoro nas struja ponese nizvodno pokraj pristaništa na plantažama Freniere i Pointe du Lac. Po tome što sam razabrao visok zeleni zid stabala pamuka i čempresa koja su rasla iz tamne obale, znao sam da će uskoro jutro. Pogibeljno blizu.

Kad sam u ključanicu kabine metnuo ključ osjetio sam dotad ne-doživljen umor. Kao član naše male odabrane vampirske obitelji nikad nisam upoznao takav strah, nesigurnost i užas. A nisam mogao očekivati skoro izbavljenje ili da će mi se vratiti osjećaj sigurnosti. Jedino izbavljenje došlo je kroz iscrpljenost, kad ni tijelo ni duša ne mogu dulje izdržati užas. Iako je Lestat bio kilometre daleko, zbog njegova uskrsnuća u meni je niknula šuma složenih strahova od kojih nisam mogao pobjeći. Čak i kad mi je Claudia rekla: - Spašeni smo, Louis, spašeni - a ja šapnuo da, vidio sam Lestata kako se klata na vratima, izbuljenih očiju, unakažena tijela. Kako se vratio, kako je pobijedio smrt? Kako bilo koji stvor može oživjeti iz onih navoranih ostataka u koje se pretvorio? Što to znači, ne samo za njega, nego i za Claudiju i mene? Umaknuli smo njemu, ali jesmo li umaknuli sebi.

Na brodu je zavladała čudna "groznica". Bilo je začuđujuće malo štetočina, iako bi se ponekad pronašla njihova tijela, lagana i suha, kao da su mrtvi danima. Ali se pojavila ta groznica. Najprije bi pogodila putnika u obliku slabosti i upale grla. Ponekad bi se na vratu pojavile i rane, a ponekad bi se rane pojavile na drugom mjestu, a kadšto ne bi bilo vidljivih rana, ali bi se neka stara rana otvorila i počela boljeti. Ili bi neki putnik svakim danom sve dulje spavao pa bi groznica uznapredovala i on bi umro u snu. I tako je tijekom putovanja u Europu bilo nekoliko ukopa na pučini. Prirodno, bojao sam se groznice, pa sam se klonio putnika, nisam im se želio pridružiti u pušionici, pričati s njima, slušati njihove snove i očekivanja. Sam sam "jeo". Ali Claudia je voljela gledati putnike, stajati na palubi, promatrati ih kako dolaze i odlaze rano navečer, a poslije bi mi na uho šapnula dok bih sjedio pokraj prozora kabine: - Mislim da će podleći...

Odložio bih knjigu i pogledao kroz okno, osjetio blago ljuljanje mora, gledao zvijezde, jasnije i svjetlije nego na kopnu, rukom dodirivao valove. Ponekad bi mi se učinilo, kad bih sam sjedio u kabini, da se nebo spustilo dodirnuti more i da će se u tom susretu otkriti važna tajna, da će se neka velika provalija zauvijek sklopiti. Ali tko će opaziti to otkrovenje kad se nebo i more stope i ne bude kaosa? Bog? Ili vrag? Kako bi bilo lijepo upoznati Sotonu, pomislim, vidjeti mu lice, bez obzira na to kako užasan bio, znati da mu potpuno pri-

padam i tako zauvijek počinuti od muka neznanja. Proći kroz koprenu koja bi me zauvijek odvojila od svega što sam nazivao ljudskom prirodom.

Osjećao sam kao da se brod približava toj tajni. Nije se nazirao svršetak nebeskog svoda; sklopio se oko nas ljepotom i tišinom koja je oduzimala dah. Ali tad se užasnom riječju "počinuti". Nema poćinka u prokletstvu, ne može ga biti. A što su te muke u usporedbi s vječitim ognjem pakla? More koje se ljulja ispod vječitih zvijezda, i te zvijezde, kakve veze imaju sa Sotonom? Slike, koje nam se u djetinjstvu, kad smo obuzeti mahnitošću smrtnika zbog koje ih rijetko doživljavamo poželjnima, čine nepromjenljivima: anđeo koji vječno gleda u Božje lice, pa Božje lice - to je vjećni poćinak, kojeg je ovo nježno, zipkasto more tek nagovještaj.

No čak i u takvim trenucima, kad je ćitav svijet spavao, i nebo i pakao ćinili su mi se tek neugodnim proizvodom mašte. Spoznati, vjerovati u jedno ili drugo, vjerojatno je jedino spasenje o kojem mogu sanjati.

Claudia, koja je poput Lestata voljela svjetlo, upalila bi svjetiljke kad bi ustala. Imala je predivne igraće karte koje je dobila od jedne starije putnice. Slike na kartama bile su u stilu Marie Antoinette, a na poleđini karata bio je motiv zlatnog ljiljana na žarko ljubićastoj podlozi. Sлагala je pasijans u kojem bi se karte slagale u obliku brojćanika na satu. Ispitivala me dok konaćno nisam poćeo odgovarati kako je Lestatu to uspjelo. Više se nije bojala. Ako se i sjećala svojih krikova za vrijeme poćžara, nije htjela razmišljati o njima. Ako se sjećala kako je prije poćžara plakala ljudskim suzama u mom narućju, nije se zbog toga promijenila. Ostala je odlučna, a njezina šutljivost nije bila znak tjeskobe ili žaljenja.

- Trebali smo ga spaliti - reće. - Kako smo bili glupi i po izgledu zaključili da je mrtav.

- Kako je preživio? - upitam je. - Vidjela si ga, znaš što je postalo od njega. - Nije mi se o tome dalo govoriti, zaista. Rado bih to zaboravio, ali mi um nije dopuštao. I ona mi odgovori na ta pitanja, iako je zapravo razgovarala sa sobom. - Moćžda se prestao boriti - objasni ona - ali je bio živ, zatvoren u tom bespomoćnom sasušenom lešu, svjestan i proraćunat.

- Svjestan u takvom stanju! - šapnem.

- Kad se našao u močvari i čuo kako odlazi naša kočija, možda je imao snage pokrenuti udove. Posvuda oko njega vrvjelo je od raznih stvorova. Jednom sam vidjela kako je progrizao glavu malog guštera i gledao kako krv curi u čašu. Možeš li zamisliti njegovu snagu volje za životom, njegove ruke koje u onoj vodi pokušavaju naći nešto što se miče?

- Volja za životom? Snaga? - promrmljam. - A ako je posrijedi bilo nešto drugo?

- Osjetio je da mu se vraća snaga, dovoljno da se dokopa ceste, na kojoj će naići na nekog. Možda je čučao i čekao da prođe kočija. Možda se šuljao, usput pijuci krvi koliko je mogao dok nije stigao do straćara doseljenika ili raštrkanih ladanjskih kuća. Možeš li zamisliti kako je izgledao! - Ona zaškilji i pogleda u svjetiljku. U prigušenom glasu nije bilo osjećaja. - Što je tad učinio? Znam. Ako nije mogao na vrijeme stići u New Orleans, sigurno je stigao do groblja Old Bayou. Ondje besplatna bolnica svakodnevno sahranjuje svoje umrle pacijente. Mogu ga zamisliti kako rukama kopa vlažnu zemlju i otkapa mrtvački sanduk, baca svježeg mrtvaca u močvaru i skriva se do sljedeće večeri u tom plitkom grobu u kojem ga nitko neće uznemiriti. Da, sigurna sam da je to učinio.

Dugo sam o tome razmišljao, zamišljao taj prizor, i zaključio kako se tako moralo dogoditi. Dok je zamišljeno spuštala kartu i gledala u okruglo lice kralja s bijelom perikom, reče: - Ja bih to učinila.

- Zašto me tako gledaš? - upita me, pokupi karte, trudeći se da ih uredno složi i promiješa.

- Vjeruješ li da bi umro da smo ga spalili? - upitam je.

- Naravno da vjerujem. Kad nema nečeg da ustane iz groba, ništa neće ustati. Na što ciljaš? - Dijelila je karte i meni, na malom hrastovom stoliću. Pogledam u karte, ali ih ne dotaknem.

- Ne znam - šapnem. - Mislim da kod njega nije bila riječ o volji za životom i izdržljivosti, jer nije bilo potrebe za njima.

Zagleda se u mene, ne odajući ničime o čemu razmišlja ni je li shvatila što sam htio reći.

- Jer možda ne može umrijeti. Možda smo on, a i mi, zaista besmrtni?

Dugo je sjedila i gledala me.

- U takvom stanju svijest... - napokon nastavim i odvratim pogled s nje. - Ako je tako, možda postoji druga vrsta svijesti? Vatra, sunce, je li to uopće važno?

- Louis - reče ona blagim glasom. - Bojiš se. Nisi zauzeo stav *en garde* protiv straha. Ne shvaćaš opasnost koja prijeti od straha. Doznat ćemo te odgovore kad pronađemo one koji ih znaju, one koji stoljećima to znaju, još od vremena vampirskog Adama. To zna- nje je naše pravo, a on nam ga je oduzeo. Zaslužio je smrt.

- Ali nije umro - rekoh.

- Mrtav je - reče ona. - Nitko nije mogao pobjeći iz te kuće osim ako nije pobjegao s nama. Ne. Mrtav je kao i onaj drhturavi esteta, njegov prijatelj. Svijest, kakve to veze ima?

Pokupi karte i odloži ih, pa mi rukom da znak da joj dodam knjige sa stola koje je raspakirala odmah po ukrcaju, nekoliko probranih zapisa o vampirima da joj posluže kao vodič. Nije među njima bilo strastvenih romansi iz Engleske, priča Edgara Allana Poea, nikakvih maštarija. Isključivo prikazi o vampirima istočne Europe, koji su za nju postali neka vrst Biblije. U tim zemljama spalili bi ostatke vampira kad bi ga našli, srce mu proboli kolcem a glavu odrubili. Čitala bi te prastare knjige satima, iako ih je pročitala nekoliko puta prije putovanja. Bili su to putopisi svećenika i učenih ljudi.

Planirala je naš put ne uz pomoć papira i olovke, nego napamet. Put će nas odmah odvesti od sjajnih europskih prijestolnica prema Crnom moru gdje ćemo se zaustaviti u Varni i početi potragu u Karpatima.

Meni se to učinilo žalosnom, premda neizbježnom, budućnošću, jer sam čeznuo za drugim mjestima i znanjima koja Claudija nije ni počela razumijevati. Sjeme te žudnje pustilo je korijena prije puno godina, sjeme iz kojeg su niknuli gorki plodovi dok je brod prolazio kroz Gibraltarski tjesnac i zašao u vode Mediterana.

Htio sam da more bude plavo. Ali nije bilo: ugledam noćno more. Kako sam patio, pokušavao se sjetiti mora koja su, kad sam bio smrtni mladić, moja prirodna osjetila doživljavala kao po sebi razumljiva, a koje je nedisciplinirano pamćenje dopustilo da zauvijek izbljedi. Sredozemno more bilo je crno, i uz obalu Italije, i uz obalu Grčke, crno uvijek, crno čak i kad bih, u gluho hladno doba noći prije zore, kad bi i Claudia zaspala umorna od čitanja i bijednog

jela koje je oprez omogućavao njezinoj vampirskoj gladi, spustio fenjer sve do morske pjene pa bi žar osvijetlio more koje je zapljuskivalo brod. No ništa se ne bi rasvijetlilo na toj uzbibanoj površini osim odraza te zrake koji me slijedio, nepomično oko koje kao da me netremice promatralo iz dubina i govorilo: - Louis, ti tražiš tamu.

Ovo more nije tvoje more. Mitovi smrtnika nisu tvoji mitovi.

Ljudska blaga nisu tvoja blaga.

Kako bi me potraga za vampirima starog svijeta ispunila u takvim trenucima gorčinom, gotovo opipljivom, kao da je zrak izgubio svježinu. Kakve nam tajne i istine mogu ta čudovišna stvorenja noći otkriti? Koje su im granice, ako ih imaju i ako ih nađemo? Što bi prokleti mogli reći prokletima?

U Pireju nisam izlazio na kopno, ali sam u mislima lutao atenskom Akropolom, promatrao kako se mjesec uzdiže kroz otvoren krov Partenona, mjerio svoju veličinu uzvišenošću tih stupova, hodao ulicama nazvanim po Grcima poginulima na Maratonskom polju, slušao zvuk vjetra u prastarim maslinama. To su bili spomenici besmrtnika, a ne nadgrobni spomenici živih mrtvaca, to su bile tajne koje su izdržale provjeru vremena, koje sam tek počeo shvaćati. Ipak me ništa nije odvratilo od naše potrage i ništa me nije moglo odvratiti, ali sam neprestano, odan toj namjeri, razmišljao o opasnosti naših pitanja, opasnosti koja prijete od svakog pitanja na koje se iskreno želi doznati odgovor, jer je odgovor na takvo pitanje od neprocjenjive vrijednosti, ali istodobno i tragično opasan. To sam najbolje znao ja, koji sam prisustvovao smrti vlastitog tijela, promatrao kako usahnjuje i umire sve ljudsko u meni i pretvara se u neslomljive lance koji me tako čvrsto vezuju za svijet, ali me čine i vječnim prognanikom, prikazom sa živim srcem.

More me uljulja u loše snove, jasna sjećanja. Zimska noć u New Orleansu kad sam lutao kroz groblje St. Louis i ugledao sestru, staru i pognutu, s kiticom bijelih ruža u rukama, trnja pažljivo umotana u bijeli papir, pognute sijede glave, kako oprezno korača kroz pogibeljnu tamu do groba na kojem je postavljen nadgrobni kamen za njezina brata Louisa, ukopana pokraj mlađeg brata. Louisa, koji je izgorio u požaru na Pointe du Lacu i ostavio izdašno nasljedstvo kumčetu i imenjaku kojeg nikad nije upoznao. Cvijeće je bilo za Louisa, kao da nije prošlo pola stoljeća od njegove smrti, kao da joj

pamćenje ne da mira, kao ni Louisovo Louisu. Tuga je izoštrila njezinu pepeljastu ljepotu, tuga joj je savila leđa. Sto bih dao da sam mogao dodirnuti njezinu srebrnu kosu, šapnuti joj riječi ljubavi u uho!

Ali ta bi ljubav ispunila njezine preostale godine užasom gorim od tuge pa je prepustih tuzi. I tako uvijek.

Odviše sam često sanjao. Snovi su mi bili predugi, na tom brodu-zatvoru, u tijelu-zatvoru, vezan za izlazak sunca kao nijedan smrtnik. Srce bi mi brže zakucalo kad bih pomislio na planine istočne Europe, zbog nade da bismo negdje u toj divljini mogli saznati odgovor na pitanje zašto Bog dopušta da toliko patimo, zašto dopušta da uopće počne naša patnja i kako je okončati. Znao sam da nemam snage okončati je bez tog odgovora. Poslije nekog vremena vode Sredozemnog pretvore se u vode Crnog mora.

Vampir uzdahne. Mladić se naslonio na lakat, a lice podbočio dlanom desne ruke. Njegov zainteresiran izraz lica nije bio u skladu s crvenilom očiju.

- Mislite li da se poigravam vama? - upita vampir i nabere lije-po oblikovane tamne obrve.

- Ne - zabrza mladić. - Shvatio sam da vam ne moram postavljati pitanja. Sve ćete mi reći kad dođe vrijeme. - Zatvori usta pa pogleda u vampira kao da je spreman za nastavak vampirove priče. Izdaleka se, u staroj viktorijanskoj zgradi u kojoj su sjedili, začuje prvi zvuk koji su čuli. Mladić pogleda u vrata. Kao da je zaboravio da zgrada postoji. Netko je teškim koracima hodao po starom parketu. Ali vampira to ne uznemiri. Svrne pogled kao da se ponovno odvaja od sadašnjosti.

- Selo. Ne mogu se sjetiti njegova naziva, zaboravio sam ga. Ali se sjećam da je bilo daleko od mora i da smo bili jedini putnici u kočiji. I to kakvoj! Claudia je našla kočiju kakvu sam samo od nje mogao očekivati, ali me svejedno zatekla. Čim smo stigli u Varnu, opazim kod nje promjene koje me odmah podsjetite kako je ona Lestatova kći koliko i moja. Od mene je naučila o vrijednosti novca, ali je od Lestata naslijedila strast za trošenjem. Htjela je putovati u naj-raskošnijoj crnoj kočiji koju smo mogli nabaviti, opremljenoj kožnim sjedalima na kojima bi se moglo smjestiti desetak putnika, a ne

muškarac i dijete kojima je veličanstven odjeljak služio za prijevoz bogato ukrašene hrastove škrinje. Za stražnji dio kočije bila su pričvršćena dva kovčega s najfinijom odjećom koju se moglo naći u trgovinama. Kočija pojuri i na laganim golemim kotačima i dobrim amortizerima sa zastrašujućom lakoćom ponose teško tijelo kočije preko planinskih puteva. Taj konjski galop i nježno zibanje kočije bili su najuzbudljivije što se u toj zemlji moglo doživjeti.

Bio je to zaista čudan kraj. Pust, taman, kao što je uvijek tamno na selu, dvorci i ruševine često skriveni kad bi mjesec zašao za oblake, pa bih osjetio tjeskobu kao nikad u New Orleansu. A i ljudi nisu bili nimalo ljubazniji. Bili smo sami i izgubljeni u njihovim selima i uvijek svjesni da smo u opasnosti.

U New Orleansu nikad nismo morali skrivati svoje zločine. Danak groznice, kuge i zločina natjecao se s našim i uvijek nas nadmašio. Ali ovdje smo se morali dovijati kako da prikrijemo ubojstvo, jer su ovi priprosti seoski ljudi (koji bi se na prepunim ulicama New Orleansa prestravili) vjerovali da mrtvi hodaju i piju krv živima. Nazivali su nas vampirima, đavolima. Claudia i ja čuvali smo se i najmanjih glasina i ni po koju cijenu nismo ih htjeli izazvati.

Putovali smo sami, brzo i raskošno, pokušavajući se osigurati usprkos našoj razmetljivosti. Pokraj ognjišta u krčmama često se razgovaralo o vampirima, pa bih, dok bi moja kći mirno spavala naslonjena na mom ramenu, uvijek našao nekog seljaka ili gosta koji bi znao dovoljno njemačkog ili francuskog i tko bi sa mnom razgovarao o poznatim legendama.

Naposljetku stignemo u selo koje je postalo prekretnica našeg putovanja. S tog putovanja nemam ugodnih uspomena, ni svježinu zraka, ni ugodno hladne noći. Čak ni sad ne mogu o njemu govoriti a da ne zadrhtim.

Prethodnu smo noć proveli na seoskom imanju pa nismo bili pripremljeni za ono što nas je dočekalo, osim možda pustoši koja je vladala u tom selu. Nismo stigli kasno navečer, ali su sve rebrenice u jedinjoj uličici bile zatvorene, a mutan fenjer lijeno se njihao iznad širokog ulaza u krčmu.

Smeće je stajalo ispred vrata. A bilo je i drugih znakova da nešto nije u redu. Mala kutija uvelog cvijeća stajala je ispod zatvorenog

izloga. U sredini dvorišta koturala se bačva. Selo je izgledalo kao grad u kojem vlada kuga.

Spuštajući Claudiju na zemljani humak pokraj kočije, ugledam svjetlo ispod vrata krčme. - Navuci kapuljaču - reče ona brzo. - Dolaze. - Netko je vadio zasun.

Najprije ugledam svjetlo iza osobe koja je odškrinula vrata. Tad joj u očima zasvijetli svjetlo s fenjera kočije.

- Sobu za prenoćiti! - rekoh na njemačkom. - A i konje je potrebno istimariti!

- Noć nije vrijeme za putovanja - reče mi ona čudnim, monotonim glasom. - I to s djetetom. - Opazim da u prostoriji ima još ljudi.

Čuo sam njihov mrmor i vidio odsjaj vatre. Uglavnom su oko ognjišta bili okupljeni seljaci, osim jednog čovjeka koji je bio odjeven poput mene u kaput, s pelerinom prebačenom preko ramena, ali mu je odjeća bila zapuštena i otrcana. Crvena kosa sjajila se na svjetlu vatre. Bio je stranac kao i mi i jedini nas nije gledao. Glava mu se lagano klatila kao da je pijan.

- Kći mi je umorna - rekoh ženi. - Nemamo prenoćište osim ovog. - Podignem Claudiju. Ona me pogleda i šapne: - Louis, bijeli luk i raspelo iznad vrata!

Nisam ih dotad opazio. Bilo je to malo raspelo; brončano tijelo Isusovo pričvršćeno za drveni okvir, a oko njega omotan bijeli luk, uveo i suh. Žena isprati moj pogled pa me oštro pogleda. Opazim kako je iscrpljena, kako su joj crvene oči, i kako joj drhti ruka kojom je na prsima stiskala šal. Crna kosa joj je bila raščupana. Priđem bliže i nađem se skoro na pragu. Ona odjednom širom otvori vrata kao da je u tom trenutku odlučila pustiti nas unutra. Bio sam siguran da je promrmljala molitvu kad sam prošao pokraj nje, iako nisam razumio slavenske riječi.

Mala, niska prostorija bila je krcata. Muškarci i žene stajali su uz neravne, drvetom obložene zidove, sjedili na klupama pa i na podu. Kao da se čitavo selo skupilo u krčmi. Dijete je spavalo u ženinom krilu, još jedno na stubama, umotano u pokrivače, koljena savijenih na jednoj stubi, a glave naslonjene na ruke na drugoj. S čavala i kuka između posuda i vrčeva posvuda je visio bijeli luk. Jedino svjetlo bilo je ono s ognjišta i bacalo je čudne sjene po nepomičnim licima koja su nas promatrala.

Nitko nam ne ponudi sjesti ili nešto pojesti i popiti. Naposljetku mi ona žena na njemačkom reče da mogu konje odvesti u staju ako želim. Gledala me pomalo divljim, krvlju podlivenim očima, a tad joj se lice smekša. Reče da će stajati na ulazu i držati fenjer, ali da moram požuriti i ostaviti dijete u krčmi.

Još mi je nešto privuklo pozornost, miris koji sam osjetio ispod teškog mirisa gorućeg drveta i vina. Miris smrti. Osjetim kako me Claudia pritišće rukom i prstićem pokazuje vrata u dnu stuba. Zadah je dolazio odonuda.

Žena me dočeka šalicom vina kad sam se vratio i zdjelicom guste juhe. Sjednem a Claudia na moja koljena. Nije gledala prema vatri, nego prema onim tajanstvenim vratima. Sve oči, osim strančevih, bile su uprte u nas. Jasno sam vidio njegov profil. Bio je puno mlađi no što sam mislio, a njegov oronuo izgled posljedica osjećaja. Lice mu je bilo mršavo, ali ugodno, a zbog svijetle, pjegave puti doimao se poput dječaka. Velikim, plavim očima zagledao se u vatru kao da razgovara s njom. Njegove trepavice i obrve zlatile su se na svjetlu i to mu je davalo prostodušan, otvoren izgled. Ali bio je jadan, uznemiren, pijan. Okrene se prema meni. Vidjelo se da je plakao. - Govorite li engleski? - reče on, a glas mu zagrmi u tišini.

- Da - rekoh mu. On pobjedonosno pogleda ostale, no oni mu uzvrate hladnim pogledom.

- Govorite engleski! - poviče on i rastegne usta u gorak osmijeh, očima preleti po stropu pa me pogleda. - Odlazite iz ove zemlje - reče on. - Odmah. Uzmite kočiju, konje, gonite ih dok ne smalaksaju, ali odlazite! - Tad mu se ramena zgrče kao da mu je mučno.

Pokrije rukom usta. Ona žena koja je sada stajala naslonjena na zid, ruku prekriženih na umašćenoj pregači, mirno reče na njemačkom:

- U zoru možete otići. U zoru.

- O čemu je riječ? - šapnem joj pa pogledam u njega. On me promatrao staklenim i crvenim očima. Nitko ne reče ni riječi. U ognjištu se sruši teška cjepanica.

- Nećete mi reći? - upitam blago Engleza. On ustane. Na trenutak sam pomislio da će pasti. Bio je puno viši od mene, pa se nadnese nad mene, isturi glavu. Zaklati se, pa se ispravi i podboči rukama na rub stola. Njegov crni kaput i rukav košulje bili su umrljani vinom. - Želite vidjeti? - on zastenje i zapilji se u me. - Želite li vidjeti vlastitim očima? - reče tiho, ganutljivo.

- Ostavite dijete! - reče žena naglo i učini strog pokret rukom.

- Spava - rekoh. Ustanem i pođem za Englezom do vrata u podnožju stuba.

Oni koji su stajali blizu vrata pomaknu se i nastane lagano komešanja. Uđemo u malu prostoriju.

Na komodi je gorjela samo jedna svijeća. Najprije ugledam niz pomnjivo složenih tanjura na policama. Na malim prozorima bile su zavjese a na zidu sjajna slika Djevice Marije i Krista. Zidovi i stolci okružili su velik hrastov stol, a na stolu je ležalo tijelo mlade žene, bijelih ruku sklopljenih na prsima, crvenkaste kose neuredno ugrane pod njezin bijeli vrat i ispod ramena. Lijepo lice već je bilo mrtvački ukočeno. Oko zapešća i na tamnoj vunenoj suknji sjajila se jantarna krunica. Pokraj nje je ležao prekrasan crveni pusteni šešir širokog, mekanog oboda s velom, te par tamnih rukavica. Sve je bilo složeno kao da će ona uskoro ustati i to odjenuti. Englez pogladi šešir. Bio je na rubu živaca. Izvuče velik rupčić iz kaputa i prinese ga licu. - Zna li što žele učiniti s njom? - šapne on i pogleda me. Žena uđe za nama i dotakne ga rukom, ali je on otrese. - Zna li? - unosio mi se u lice užeglih očiju. - Divljaci!

- Prestanite! - reče mu ona tiho.

Englez stisne zube i odmahne glavom, pa mu se gusti pramenovi crvene kose spuste na oči. - Maknite se od nje - reče joj on joj njemačkom. - Odlazite! - Netko je šaputao u drugoj sobi. Englez ponovno pogleda u mladu ženu i oči mu se napune suzama. - Tako nevina - reče tiho. Pogleda u strop, stisne desnu šaku pa jaukne: - Proklet bio, Bože! Proklet bio!

- Bože moj! - žena šapne i brzo se prekriži.

- Vidite li ovo? - upita me. I on pozorno odmakne čipku s pokojničnog vrata kao da nije mogao ni htio taknuti ukočeno tijelo. Na njezinu su se vratu jasno vidjele dvije rupice kakve sam tisuću puta vidio, utisnute u požutjelu kožu. Muškarac pokrije rukama lice. Njegovo visoko, vitko tijelo njihalo se. - Mislím da ću poludjeti! - reče.

- Pođite sad - reče žena i čvrsto ga uhvati, jer se on otimao. Lice joj se zažari.

- Pustite ga - rekoh joj. - Pustite ga, ja ću se pobrinuti za njega.

Ona iskrivi usta. - Sve ću vas izbaci ne prestane li. - Bila je

odviše umorna, na rubu živaca. Ali nam tada okrene leđa, čvrsto se zaogrne šalom i tiho izađe iz sobe. Muškarci koji su se skupili na vratima razmaknu se.

Englez je plakao.

Znao sam što moram učiniti. Srce mi je udaralo od tihog uzbuđenja jer sam želio od njega puno doznati, a i zbog sažaljenja. Sudbina me dovela tako okrutno blizu njega.

- Ostat ću s vama - ponudim se. Privučem dva stolca. On se svali na stolac i zagleda u svijeću koja je treperila pokraj njega. Zatvorim vrata. Zidovi kao da su se razmaknuli, a krug svjetla oko njegove pognute glave kao da je postao svjetliji. Nasloni se na komodu i obriše lice rupčićem. Izvadi kožnu pljosku iz džepa i ponudi me, ali ja odbijem.

- Želite li mi ispričati što se dogodilo?

On kimne glavom. - Možda ćete vi unijeti malo reda u sve ovo

- reče on. - Vi ste Francuz, zar ne? Ja sam Englez.

- Da - kimnem glavom.

Tad mi stisne snažno ruku, osjetila tako otupjelih od pića da nije osjetio njezinu hladnoću i reče mi da se zove Morgan i da me očajnički treba, više nego ikad ikog. Rukujući se s njim i osjetivši kako mu ruke gore od vrućice, učinim nešto čudno. Rekoh mu kako se zovem, što nisam skoro nikom rekao. Ali je on gledao u mrtvu ženu kao da me nije čuo i usne razvukao u blijed osmijeh. U očima su mu se caklile suze. Njegov bi izgled ganuo svakog čovjeka.

Mnogi to ne bi mogli podnijeti.

- Ja sam to učinio - reče on kimajući glavom. - Ja sam je doveo.

- I on podigne obrve kao da se čudi.

- Ne - rekoh brzo. - Niste to vi učinili. Recite mi tko je to učinio.

Ali se on zbuni i zamisli. - Nikad nisam bio u inozemstvu - počne. - Slikao sam. Kao da je to sad važno, slike, knjige! Mislio sam kako je sve pastoralno, slikovito! - Očima preleti po prostoriji, glas mu utihne. Dugo je gledao u nju, a tad joj nježno reče: - Emily - i ja opazim kako nešto dragocjeno pritišće na srce.

Postupno on ispriča priču. Bračno putovanje kroz Njemačku do ove zemlje; putovali su dokle su mogli stići poštanskim kočijama i gdje bi Morgan naišao na prizore vrijedne da ih se naslika. Došli su

u ovo udaljeno mjesto jer su u blizini dobro očuvane ruševine samostana.

Ali Morgan i Emily nisu stigli do samostana. Tragedija ih je snašla ovdje.

Pokazalo se da kočije ne prolaze ovuda, pa je Morgan platio jednom seljaku da ih doveze kolima. No na groblju izvan sela vladala je gužva. Kočijaš baci pogled, ali odbije zaustaviti kola i pogledati što se događa.

- Činilo se kao da prolazi pogrebna povorka - reče Morgan. -

Ljudi su bili odjeveni svečano, a neki su nosili cvijeće. Prizor mi se učini čarobnim i želio sam ga vidjeti izbliza. Naredio sam seljaku da nas ostavi ondje zajedno s prtljagom. Ispred nas se vidjelo selo. Emily to nije željela, ali je bila susretljiva. Ostavim je da sjedi na našim kovčezima i popnem se na brežuljak bez nje. Jeste li u dolasku vidjeli groblje? Naravno da niste. Hvala Bogu da vas je ta kočija dovezla ovamo žive i zdrave. Iako, da ste otišli dalje, bez obzira na iscrpljenost vaših konja... - Zašuti.

- O kakvoj je opasnosti riječ? - blago sam ga požurivao.

- Ah, opasnost! Barbari! - mrmljao je. Pogleda u vrata. Povuče još jedan gutljaj iz pljoske i zatvori je.

Odmah sam shvatio kako to nije pogrebna povorka. - reče on. -

Ljudi nisu željeli prozboriti riječi sa mnom, znate kakvi su, ali nisu imali ništa protiv da gledam. Zapravo, kao da me uopće ondje nije ni bilo. Nećete mi vjerovati kad vam kažem što sam vidio, ali morate mi vjerovati, jer ako mi ne povjerujete, znat ću da sam poludio.

- Vjerovat ću vam, nastavite - rekoh.

- Dakle, groblje je bilo puno svježih grobova. Na nekima su bili novi drveni križevi, a neki su bili neobilježene humke sa svježim cvijećem. Pojedini su seljaci u rukama držali cvijeće kao da će uređivati grobove. Svi su nepomično stajali, očiju uprtih u dva mladića koji su držali bijelog konja za uzde. Kakva je to životinja bila!

Udarao je kopitima, toptao i trzao se, kao da ne želi biti ondje.

Preljepa životinja, potpuno bijeli pastuh. U jednom trenutku, a ne bih vam znao red kako su se dogovorili, jer nitko nije ni rijed rekao, jedan od tih muškaraca, vjerojatno vođa, snažno udari konja drškom lopate i konj divlje pojuri uzbrdo. Pomislio sam kako tog konja izvjesno vrijeme nećemo vidjeti. Ali prevario sam se. Uskoro uspori

galop, okrene se između starih grobova i vrati među nove. Ljudi su stajali i promatrali ga bez riječi. Kaskao je preko humaka i cvijeća i nitko se nije pomaknuo kako bi dohvatio uzde. Konj se zaustavi na jednom grobu.

Morgan obriše oči, ali suza nije bilo. Očarala ga je priča baš kao i mene.

On nastavi: - Životinja je nepomično stajala na tom grobu.

Odjednom se iz mnoštva začuje krik. Ne baš krik, nego stenjanje i jauk a tad sve utihne. Konj je i dalje stajao ondje i mahao glavom. Naposljetku se vođa pomakne, dovikne nešto ostalima i jednoj ženi. Ona vrisne i baci se na grob konju pod kopita. Približim se koliko sam mogao. Ugledam nadgrobni kamen s imenom pokojnice, mlade žene, umrle prije šest mjeseci, i datumom rođenja i smrti. Ona jedna žena klečala je u prašini i obgrlila kamen, kao da će ga iščupati iz zemlje. Muškarci su je pokušavali podići i odnijeti.

Želio sam otići, ali nisam mogao dok ne vidim što će učiniti. Naravno, Emily je bila na sigurnom, nitko od tih ljudi nije se uopće obazirao na nas. Dvojica muškaraca konačno podignu onu ženu, drugi dođu s lopatama i počnu kopati grob. Vladao je muk, jedino se čuo zvuk lopate i zemlje koju su bacali na hrpu. Ne mogu vam opisati taj prizor. Sunce je bilo visoko na nebu, nebo bez oblačka, a oni su stajali u krugu i držali se za ruke, čak i ona sirota žena. - Zašuti jer mu je pogled pao na Emily. Sjedio sam i čekao da nastavi. Zaklokoće viski kad je ponovno podignuo pljosku; bilo mi je drago da je puna, da može piti i otupiti bol. - Mogla je biti i ponoć - reče on tiho i pogleda me. - Takav sam imao osjećaj. Začujem čovjeka iz groba. Lopatom je otvarao poklopac mrtvačkog sanduka! Izbaci slomljene daske posvuda oko groba i ispusti grozan krik! Drugi muškarci se približe i pohrle prema grobu, pa uzmaknu poput vala. Svi su nešto vikali, a neki su se pokušavali okrenuti i progurati. Ona sirota žena bila je bezumna, pokleknula je, pokušavala se osloboditi muškaraca koji su je držali. Nisam mogao odoljeti i približim se. Mislim da me ništa ne bi moglo zadržati. Prvi put sam nešto takvo učinio, a kunem vam se i posljednji. Morate mi vjerovati, morate! Ali u tom mrtvačkom sanduku, u podnožju kojeg je na slomljenim daska stajao onaj čovjek, bila je mrtva žena, ali... svjež, rumena kao... - glas mu prepukne. Sjedio je razrogačenih očiju, ruke podignute kao da u njoj drži nešto nevidljivo i preklinjao me da mu

vjerujem - ... kao da je živa! Pod zemljom šest mjeseci! Veo zabačen s lica, ruke sklopljene na prsima kao da spava.

Uzdahne. Ruka mu padne na koljeno, zatrese glavom i na trenutak se zagleda preda se. - Kunem vam se! - reče. - Onaj čovjek koji je bio u grobu sagne se i podigne pokojničinu glavu. Njezina se ruka pomakne mekano poput moje! On joj pridrži ruku kao da gleda u nokte. Tad nešto dovikne a ona žena pokraj groba počne se ritati i gurati zemlju nogama pa je zemlja padala na pokojnično lice i kosu. A bila je tako lijepa ta pokojnica, da ste je samo vidjeli, a što su joj učinili!

- Recite mi - rekoh mu blago iako sam znao odgovor.

- Kažem vam - reče on. - To se mora vidjeti vlastitim očima! -

On me pogleda. Podigne obrvu kao da mi povjerava užasnu tajnu. - Vlastitim očima.

- Tako je - rekoh.

- Reći ću vam. Uzeli su drveni kolac. Onaj u grobu uzeo je kolac i čekić i prislonio ga na njezine grudi. Nisam mogao vjerovati! Jednim snažnim udarcem zabije kolac u nju. Ne bih se mogao pomaknuti da sam i htio, bio sam prikovan za zemlju. Zatim ta zvijer od čovjeka posegne za lopatom i objema rukama zasiječe u ženin vrat. Glava odleti ovako. - Sklopi oči, lice mu se iskrivi, nagne glavu. Pogledam ga, ali nisam vidio njega nego tu ženu u grobu odrezane glave. U utrobi osjetim gađenje, kao da mi netko rukom pritišće vrat, utroba mi se nadima i ne mogu disati. Tad na zapešću osjetim Claudijine usne. Gledala je u Morgana.

Morgan polako podigne luđački pogled. - To žele učiniti i s njom - reče. - S Emily! Neću im dopustiti. - Odlučno kimne glavom. - Neću im dopustiti. Morate mi pomoći, Louis. - Usne su mu drhtale, a lice se tako iskrivilo od očaja da sam zamalo nehotice ustuknuo. - Ista krv teče našim žilama, vašim i mojim. Francuska, engleska, civilizirani smo ljudi, Louis, a oni su divljaci!

- Morgane, umirite se - rekoh. - Ispričajte mi, molim vas, što se zatim dogodilo. Vama i Emily.

Tražio je bocu. Izvadim je iz njegova džepa i odvrtim čep. - To se zove prijatelj - reče on. - Odveo sam je brzo s tog mjesta. Spremali su se spaliti leš na groblju, i Emily to nije smjela vidjeti, ne dok ja... - Zatrese glavom. - Nije bilo kočije koja bi nas odvela odande,

nitko od njih nije htio provesti dva dana na putu do najbližeg pristojnog naselja!

- Kako su vam oni objasnili svoje postupke, Morgane? -

ustrajao sam. Vidio sam da mu nije preostalo puno vremena.

- Vampiri! - provali iz njega, a viski mu se prolje po rukama. -

Vampiri, Louis. Za Boga miloga! - I bocom pokaže u vrata. -

Vampiriska pošast! I to su mi ispričali šapatom, kao da sotona glavom i bradom prisluškuje na vratima! Naravno, hvala Bogu, prekinuli su ubojstva. Spriječili su tu nesretnicu s groblja da se i dalje noću iskopava iz groba i hrani ljudima! - Prinese bocu ustima. - Oh, Bože! - zastenje.

Gledao sam ga kako pije i strpljivo čekao.

- Emily se to učinilo silno zanimljivo uz vatru, obilnu večeru i čašu dobrog vina. Ali ona nije vidjela tu ženu! Nije vidjela što su učinili - reče on zdvojno. - Htio sam otići odavde, ponudio im novac.

- Ako je ubijanju kraj - uvjeravao sam ih - nekome je potreban novac, malo bogatstvo samo da nas odvezete odavde.

- Ali ubijanja nisu prestala - šapnem.

Oči mu se napune suzama a usta iskrive od bola.

- Kako joj se to dogodilo? - upitam ga.

- Ne znam - jaukne on i zatrese glavom. Pljosku pritisne o čelo kao da je hladna, osvježavajuća.

- Vampir je došao u krčmu?

- Oni su rekli kako je ona otišla k vampiru - prizna on, a suze mu se sliju niz lice. - Sve je bilo zaključano! Oni su se pobrinuli za to. Vrata, prozori! Došlo je jutro, svi su vikali, a nje nije bilo. Prozor je bio širom otvoren, a nje nije bilo. Nisam čak ni navukao kućni ogrtač. Izjurio sam van, našao je iza krčme. Zamalo sam nagazio na nju. Ležala je ispod breskve. U ruci je držala praznu šalicu. Držala je čvrsto praznu šalicu! Rekli su da ju je vampir namamio, da mu je htjela dati vode.

Pljoska mu isklizne iz ruku. Poklopi rukama uši, presavine se i sagne glavu.

Dugo sam ga gledao ne znajući što mu reći. A kad je tiho jauknuo da je žele oskvrnuti, da kažu kako je ona, Emily, sad vampir, tiho sam ga uvjeravao da nije, iako mislim da me nije čuo.

Nagne se naprijed kao da će pasti. Činilo se da želi dohvatiti svijeću. Dohvati je prstima pa vrući vosak zgasne preostali komadić stijenja. Ostanemo u tami a on glavu spusti na ruke.

Sva svjetlost u sobi kao da se skupila u Claudijinim očima. Tišina potraje. Sjedio sam i nadao se da Morgan neće podignuti glavu.

Ona žena uđe. Svijećom ga osvjetli onako usnula i pijana.

- Odlazite - reče mi. Tamni likovi skupili su se oko nje. Stara drvena krčma oživjela je od užurbanih koraka. - K ognjištu!

- Što namjeravate učiniti? - strogo je upitam. Ustanem i uhvatim Claudiju za ruku. - Želim znati što namjeravate učiniti!

- Odlazite k ognjištu! - naredi ona.

- Ne, nemojte to činiti - rekoh. Ali ona zaškilji i iskezi se. -

Odlazite! - zareži.

- Morgane - rekoh mu, ali me nije čuo.

- Ostavite ga - bijesno će žena.

- Ali to je glupost, zar ne shvaćate? Žena je mrtva! - preklinjao sam je.

- Louis - Claudia šapne tako da je oni nisu čuli i rukom me čvrsto stisne oko vrata ispod krzna od kapuljače. - Ostavi ove ljude na miru.

I ostali su ušli u sobu, okružili stol i mrko nas gledali.

- Ali otkud vampiri? - šapnem. - Pretražili ste groblje. Ako je riječ o vampirima, gdje se skrivaju od vas? Ova vam žena ne može naškoditi. Lovite vampire ako morate.

- Danju - reče žena ozbiljno, namigne i polako zakima glavom.

- Danju ih lovimo.

- Gdje? Na groblju, prekapate grobove suseljana?

Ona odmahne glavom. - Ruševine - reče. - I jedino ruševine.

Prevarili smo se. Za života mog djeda vampiri su bili u ruševinama, a i danas su ondje. Srušit ćemo ih kamen po kamen bude li potrebno. Ali vi izlazite. Ne izađete li, istjerat ćemo vas van!

Ispod pregače izvuče stisnutu šaku u kojoj je držala kolac i podigne ga u treperavom svjetlu svijeće. - Čujete li me, odlazite! - reče.

Muškarci se zbiju uz nju, stisnutih usana, užarenih očiju.

- Da - rekoh joj. - Van. To bih rado. Van. - I projurim pokraj nje, zamalo je oborivši. Ljudi se rasprše da mi naprave mjesto.

Dohvatim zasun vrata i povučem ga brzom kretnjom.

- Ne! - poviče žena grlenim njemačkim. - Poludjeli ste! - I ona pojuri prema meni pa se zbunjeno zagleda u zasun. Rukama podboči grube daske. - Znete li što činite?
 - Gdje su ruševine? - upitam je mirno. - Kako su daleko? Jesu li s lijeve ili desne strane ceste?
 - Ne, ne. - Divlje zamaše glavom. Povučem vrata i hladan zrak me ošine po licu. Jedna od žena reče nešto oštro i bijesno, a jedno dijete zaječi u snu. - Odlazim. Želim jedino da mi kažete gdje su ruševine, tako da im ne prilazim. Recite mi.
 - Ne znate, ne znate - reče ona. Položim ruku na njezino toplo zapešće i polako je povučem kroz vrata. Noge su joj škripale po das-kama, oči se razrogačile. Muškarci se približe, ali kad ona protiv vo-lje iskorači u noć, zaustave se. Zamahne glavom, a kosa joj padne u oči. Piljila je u moju ruku i lice. - Recite mi - rekoh.
 Nije gledala u mene, nego u Claudiju koja se okrenula prema njoj, a svjetlo ognja joj palo na lice. Znao sam da žena nije vidjela okrugle obraze ili napućena usta, nego Claudijine oči koje su je gle-dale tamnim, demonskim oštroumljem. Žena se ugrize za usnu.
 - Prema sjeveru ili jugu?
 - Sjeveru - šapne ona.
 - Lijevo ili desno?
 - Lijevo.
 - A kako daleko?
 Očajno zalomi rukom. - Pet kilometara - propenta. Pustim je i ona odleti u vrata, očiju razrogačenih od straha i zbunjenosti. Okre-nem se, ali ona odjednom zavapi da stanem. Dohvatila je raspelo s grede iznad glave i ispružila ga prema meni. Iz noćne more mojeg sjećanja gledala me Babette i govorila: - Odlazi, sotonu! - Ali ženino lice bilo je očajno. - Uzmite ga, molim vas, u ime Boga - reče. - I brzo vozite. - Vrata se zatvore i ja i Claudia ostanemo u mrkloj tami.

Uskoro se tunel noći sklopi oko slabih fenjera na našoj kočiji, kao da selo ne postoji. Jurnemo u zavoj, opruge zacvile, mutan mjesec na tren otkrije blijede obrise planina iza borova. Nisam prestajao misliti na Morgana, čuo sam njegov glas, a sve se to miješalo s mojim užasnutim očekivanjem sastanka sa stvorom koji je ubio Emily, nedvojbeno pripadnikom naše vrste. Claudia je pomahnitala. Da je mogla upravljati konjima, preuzela bi uzde.

Neprestano me nagovarala da se poslužim bičem. Divlje bi udarala po niskim granama koje bi nam se ponekad spustile ispred lica. Ruka kojom se držala za moj struk na klupici koja se ljuljala bila je čvrsta poput stijene.

Sjećam se da je cesta bila zavojita i da su fenjeri zveketali. Claudijin uzvik začuje se iznad vjetra: - Louis, eno, vidiš li? - I ja povučem uzde.

Klečala je priljubljena uz mene a kočija se ljuljala poput broda na moru.

Velik pahuljast oblak propusti mjesec i visoko iznad nas ugledamo prijeteće obrise kule. Kroz jedan duguljast prozor providjelo se blijedo nebo. Sjednem i čvrsto se uhvatim za klupicu pokušavajući zaustaviti gibanje koje se nastavilo u mojoj glavi kad se kočija umirila. Jedan konj zanjišti. A tad se sve smiri.

Claudia reče: - Louis, dođi.

Šapnem nešto, prenaglano nepromišljeno odbijem. Imao sam strašan osjećaj da je Morgan blizu mene, da mi se obraća svojim tihim, neutralnim glasom kojim me preklinjao u krčmi. Oko nas nije bilo žive duše. Čuo se jedino vjetar i tiho šuštanje lišća.

- Misliš li da zna da dolazimo? - upitam. Vlastit glas mi se učini nepoznatim na tom vjetru. U mislima sam bio u onoj maloj prostori u krčmi, kao da iz nje nema izlaza, kao da ova gusta šuma nije stvarna. Zadrhtim od studeni. Claudia blago dodirne ruku kojom sam pokrio oči. Vitki borovi nadimali su se iza nje. Šum lišća se pojača, kao da su neka velika usta usisala povjetarac i izbacila vihor.

- Sahranit će je na raskršću? To će učiniti? Engleskinju! - šapnem.

- Kad bih bila velika kao ti - reče Claudia - a da ti imaš moje srce.

Oh, Louis! - I nagne glavu prema meni kao kad se vampir sprema dati poljubac. Ustuknem, ali njezine usne samo lagano pritisnu moje, isisaju mi dah i vrate mi ga. Obujmim je rukama. - Dopusti da te vodim - preklinjala me. - Više nema povratka. Podigni me - reče - i spusti na cestu.

Čitavu vječnost osjećao sam njezine usne na licu i vjeđama. Tad mi ona jednim pokretom oduzme mekoću svoga malog tijela, pokretom tako gracilnim i brzim da mi se učini kao da lebdi u zraku pokraj kočije i drži me za ruku. Tad je pusti. Spustim pogled i uhvatim njezin. Stajala je na cesti u treperavom krugu svjetla ispod fenjera.

Koračala je natraške, premetala nogu za nogom i prstom mi pokazivala da pođem za njom. - Louis, siđi. - Naposljetku mi zaprijeti da će nestati u tami. Odmah skinem fenjer s kuke i nađem se pokraj nje u visokoj travi.

- Zar ne osjećaš opasnost? - šapnem joj. - Zar je ne udišeš sa zrakom? - Na usnama joj zaigra jedan od njezinih brzih, prolaznih osmijeha. Okrene se prema obronku. Fenjer je krčio put kroz šumu. Malom, bijelom rukom čvrsto se zaogrne i krene.

- Pričekaj trenutak.

- Strah ti je neprijatelj - odgovori ona, ali se ne zaustavi.

Nastavi hodati ispred svjetla. Nije se spoticala čak ni kad su visoku travu zamijenile male hrpice kamenja, šuma postala gušća, udaljena kula nestala kad je mjesec zašao za oblake a grane se ispreplele iznad naših glava. Uskoro se zvuk i miris konja izgube na slabom vjetru. - Pazi se - šapne Claudia neumorno hodajući. Zastala bi jedino kad bi isprepletene penjačice i stijene stvorile privid skloništa. Ruševine su bile prastare. Nismo mogli zaključiti što je poharalo grad: kuga, požar ili osvajači. Najbolje su bile sačuvane ruševine samostana.

Začuje se neki šapat u tami, nešto između šuma vjetra i lišća.

Claudijina leđa se usprave, zabljesne njezin bijeli dlan kad je usporila korak. Tad shvatim da to šumi voda koja polako zavija niz planinu. Ugledam je u daljini kroz crna debla: ravan, mjesečinom obasjan slap koji se spušta u uskiptjelo jezerce. Claudijina silueta, ocrtavala se na pozadini slapa. Rukom se uhvatila za ogoljeli korijen u vlažnoj zemlji. Ugledam je kako se penje po obrasloj stijeni. Ruka bi joj jedva primjetno zadrhtala, čizmice se zaklatile, ukopale u zemlju, pa se ponovno zanjihale. Voda je bila hladna, zrak oko nje mirisan i lagan. Na trenutak počinem. U šumi se ništa nije micalo. Osluhnem. Čula su mi odvajala napjev vode od napjeva lišća, ali se inače ništa nije micalo. A tad shvatim (pa mi ruke, vrat i lice preplavi hladnoća) da je noć odviše pusta i beživotna. Kao da i ptice zaziru od tog mjesta i tisuće stvorenja koja bi morala živjeti na obalama ovog potoka. Claudia je stajala iznad mene na stijeni. Posegne za fenjerom i pelerinom mi okrzne lice. Podignem fenjer i osvijetlim je; izgledala je poput sablasnog kerubina. Pruži mi ruku kao da mi onako mala može pomoći popeti se. Ponovno krenemo preko potoka, uz planinu. - Osjećaš li? - šapnem. - Odviše je mirno.

Ali mi ona stisne ruku kao da kaže: - Tiho! - Brežuljak je postajao strmiji, a tišina obeshrabrujuća. Pokušam pogledom doprijeti do ruba svjetla, ali bi mi se uvijek ispriječilo neko stablo koje bi se nadvilo nad nas. Nešto se pomakne i ja privučem Claudiju k sebi. Bio je to gmaz koji je projurio kroz lišće svojim bičastim repom. Lišće se smiri, no Claudia ustukne, sakrije se ispod nabora moje pelerine i čvrsto se uhvati za nju. Vukla me naprijed. Moja je pelerina prekrila njezinu.

Uskoro nestane mirisa vode i kad mjesec na trenutak zasjaji, ispred nas ugledam čistinu. Claudia čvrsto uhvati fenjer i zatvori metalna vratašca. Htio sam je spriječiti i naše se ruke uhvate ukoštac, ali mi ona tad tiho reče: - Zatvori oči pa ih polako otvori. Kad ih otvoriš, ugledat ćeš ih.

Prođu me žmarci. Učinim to, ali sam se čvrsto držao za njezino rame. Otvorim oči i ugledam iza stabala duge, niske zidove samostana i visok četvrtasti završetak goleme kule. Daleko iza njih, iznad beskrajne crne doline sjajili su snijegom pokriveni vrhunci planina.

- Dođi - reče mi ona - ali tiho, kao da ti tijelo nema težine. - I ona i bez oklijevanja krene prema zidinama i prema onom što nas možda i očekuje u njima.

Uskoro pronađemo otvor kroz koji smo se mogli provući, velik otvor, crnji od zidova koji su ga okruživali. Rubovi su bili oivičeni penjačicama da se ne bi srušili. U nosnicama sam osjećao vlažan miris kamenja. Kroz otvoren krov, iznad zrakastih oblaka, ugledam blijedo svjetlucanje zvijezda. Dugačke stube vodile su na gornji kat, iz ugla u ugao, sve do uskih prozora koji su gledali na dolinu. Ispod stuba iz tame izroni golem, crn otvor koji je vodio u preostale samostanske prostorije.

Claudia je utihnula kao da se pretvorila u kamen. U vlažnom prostoru nisu se micale čak ni nježne vitice njezine kose. Slušala je. A i ja sam slušao zajedno s njom. Jedina zvučna kulisa bio je tih šum vjetra. Claudia se pomakne, polako, pozorno, i vrhom stopala očisti prostor u vlažnoj zemlji ispred sebe. Ondje ugledam plosnat kamen. Zazvuči šuplje kad ga ona nježno lupne petom. Tad opazim kako je širok i izdignut na jednom kraju. Zastrašujuće jasno mi se ukaže prizor one skupine muškaraca i žena iz sela kako okružuju kamen i podižu ga golemom polugom. Claudijine oči prijeđu preko stuba i zau-

stave se na napola srušenim vratima ispod njih. Mjesec nakratko zasja kroz visok prozor. Claudia se bešumno pomakne i odjednom nade pokraj mene. - Čuješ li? - šapne. - Slušaj.

Zvuk je bio tako tih da ga smrtnik ne bi čuo. A i nije dolazio iz ruševina, nego iz daljine; ne iz pravca iz kojeg smo mi došli preko obronka, nego iz suprotnog smjera, uzbrdo, iz pravca sela. Najprije šuštanje, pa grebanje, a tad se polako počne raspoznavati zvuk kora-ka. Stisak Claudijine ruke se pojača i ona me blagim pritiskom bez riječi gurne ispod stuba. Nabori njezine haljine gibali su se ispod ru-ba pelerine. Koraci se pojačaju. Jedan je bio oštar, drugi se polako vukao po zemlji: hromi korak koji se približavao i nadjačavao tih zvižduk vjetra. Srce mi brže zalupa u grudima. Osjetim kako mi se vene u sljepoočnicama napinju, udovi mi drhte; tkanina košulje za-svrbi po koži, ukočen ovratnik nažulja mi vrat, a puceta zagrebu o moju pelerinu.

A tad vjetar donese jedva osjetan miris: miris krvi koji me i protiv volje uzbudi, topao, sladak miris ljudske krvi koja se proljeva i teče. Osjetim miris živog mesa a zajedno s koracima oštro disanje konja. Uz to se čuo još jedan zvuk, slab i pomiješan s prvim, ispreki-dan zvuk teškog disanja još jednog stvorenja. Čuo sam i srce tog stvorenja kako nepravilno i prestrašeno lupa. Ispod toga su se čuli mirni otkucaji još jednog srca koje je kucalo sve jače, srca snažnog poput mojeg! A tad, u otvoru kroz koji smo došli, ugledam njega. Najprije se pojavi njegovo široko, golemo rame i jedna duga ru-ka svinutih prstiju, a tad ugledam njegovu glavu. Preko ramena je prebacio tijelo. Na ulazu se uspravi i prebaci teret pa se zagleda pre-ma nama kroz tamu. Svaki mišić mi se napeo dok sam gledao obris-e njegove glave koji su se ocrtavali na nebu. Nisam mu vidio lice osim jedva uočljivog odsjaja mjeseca u njegovu oku kao da je komadić stakla. Ugledam odsjaj i začujem zveket njegovih puceta kad oslobo-di jednu ruku i savije dugu nogu pa krene ravno prema nama. Čvrsto sam se držao za Claudiju, spreman da je svakog trenutka gurnem iza sebe i suočim se s njim. Ali se zaprepastim kad sam shvatio da njegove oči ne vide mene kao što ja vidim njega i on se odvuče pod težinom tijela koje je nosio prema samostanskim vrati-ma. Mjesec obasja njegovu pognutu glavu, gustu valovitu kosu koja je padala do njegovih pognutih ramena i crni rukav kaputa. Opazih

nešto na tom kaputu: rever je bio potrgan kao i rukav na šavu. Učinilo mi se da mu se vidi golo rame. Čovjek kojeg je nosio pomakne se i žalosno zastenje. Vampir se na trenutak zaustavi i pogladi čovjeka rukom. Tad se odmaknem od zida i krenem prema njemu.

Ne izustim ni riječi: nisam znao što reći. Banuo sam pred njega na mjesecinu i njegova glava s crnom, valovitom kosom naglo se podigne i tad mu ugledam oči.

Zagledao se u mene. Oči mu bijesnu, a zatim i dva oštra očnjaka. A tad se iz dubine njegova grla začuje prigušen krik za koji na trenutak pomislim da je moj. Onaj čovjek tresne na kamenje i s usta mu se otkine drhtavi jecaj. Vampir se baci na mene i ponovno ispusti onaj prigušen krik, vonj iz usta zaškaklja me u nosnicama a kandžasti prsti zarežu krzno moje pelerine. Padnem na leđa, glavom udarim u zid, zgrabim ga za glavu i dohvatim čupavu, odvratno prljavu kosu. Njegov moker, natruo kaput trgao se pod mojim rukama, ali ruka koja me držala bila je čvrsta poput čelika. Dok sam se borio da mu odmaknem glavu, njegovi mi očnjaci dotaknu vrat. Claudia vrisne iza njegovih leđa. Nešto ga udari po glavi i on se prestane boriti, a tad primi još jedan udarac. Okrene se kao da će udariti Claudiju i ja ga šakom udarim snažno u lice. Claudia potrči i ponovno ga dohvati kamenom. Ja se svom težinom bacim na njega i osjetim kako ga izdaje njegova hroma noga. Udarao sam ga po glavi, prstima samo što mu nisam iščupao prljavu kosu iz korijena. Kesio je očnjake, grebao. Prevrtali smo se dok ga naposljetku nisam pritisnuo na tlo i mjesec mu obasja lice. Kroz svoje grozničave isprekidane udisaje shvatim što držim u rukama: dva golema oka iskočila su iz duplji, nos su bile dvije male, ogavne rupe, lubanja obložena trulim mesom, a smrdljiva, trula odjeća koja je pokrivala njegov kostur puna zemlje, mulja i krvi. Borio sam se s bezumnim živim lešom. Ali i tome dođe kraj.

Na čelo mu padne oštar kamen i između očiju mu u mlazu poteče krv. Borio se, ali još jedan kamen ga udari takvom silinom da mu smrška kosti. Krv procuri ispod raščupane kose i natopi kamenje i travu. Srce mu je kucalo, ali ruke zadrhte i umire se. Podignem se.

U grlu me steglo, srce mi je gorjelo, svaki djelić tijela me bolio. Velika kula kao da se nagnula, ali se ispravi. Naslonio sam se na zid i

buljio u tog stvora, a u ušima mi je šumjelo. Postupno shvatim da Claudia kleči na njegovim prsima i čeprka po kosi i kostima koji su nekad bili njegova glava. Razbacivala je dijelove njegove lubanje. Sreli smo europskog vampira, stvorenje Starog svijeta. Bio je mrtav.

Dugo sam ležao na širokim stubama. Nije mi smetala zemlja koja ih je pokrivala, hladila mi je glavu. Gledao sam vampira. Claudia je stajala kod njegovih nogu, a ruke su joj mlitavo visjele niz bokove. Na trenutak je sklopila oči, dvije male vjeđe zbog kojih se njezino lice činilo kao mali, mjesečinom obasjani bijeli kip. Počne se polako njihati. - Claudia - pozovem je. Ona se prene. Malokad sam je vidio tako ispijenu. Pokaže na čovjeka koji je ležao pokraj zida na podu kule. Nije se micao, ali sam znao da nije mrtav. Potpuno sam zaboravio na njega. Tijelo me još boljelo, osjetila mi bila omamljena od smrada krvavog leša. U kutku mozga sam znao što ga čeka i nije me bilo briga. Znao sam da je do zore još najviše sat vremena.

- Miče se - reče mi Claudia. Pokušam se podići sa stuba. Bolje da se ne probudi, nikad, htio sam reći. Krenula je prema njemu, ravnodušno prošla pokraj mrtvog stvora koji nas je zamalo oboje ubio. Vidio sam njezina leđa i čovjeka kako se miče, nogu u travi. Ne znam što sam očekivao da ću vidjeti, prestrašenog seljaka, jadnika koji je vidio lice stvora koji ga je donio. Na trenutak nisam shvatio tko ondje leži, da je to Morgan, čije su blijedo lice i vampirske ranice na vratu zasjale na mjesečini. Njegove plave oči nijemo su i bezizražajno gledale preda se.

Kad sam mu prišao one se rašire. - Louis! - šapne zaprepašteno. Usnama je pokušavao oblikovati riječi, ali nije mogao. - Louis - ponovi. Tad opazim da se smiješi. Ispusti oštar, promukao zvuk dok se pokušavao podići na koljena i dohvatiti me. Njegovo bijelo, zgrčeno lice napinjalo se dok je taj zvuk umirao u njegovu grlu. On zdvojno kimne glavom, crvena raščupana kosa padne mu na oči. Okrenem se i pobjegnem od njega. Claudia me pretekne i zgrabi za ruku. - Vidiš li boju neba? - prosikće. Morgan padne na ruke. - Louis - zove ponovno sjajnih očiju. Kao da ništa nije primjećivao, ni ruševine, ni noć, nego jedino moje poznato lice, pa ponovi moje ime. Poklopim uši rukama i odmaknem se od njega. Morgan podigne krvavu ruku. Ugledam i namirišem krv. A i Claudia.

Ona se obori na njega, gurne ga na kamenje, bijelim prstima prođe mu kroz kosu. On pokušava podići glavu. Ispruženim rukama načini okvir oko njezine glave i počne milovati njezine žute uvojke. Ona zarine zube u njega i ruke beživotno padnu.

Bio sam na rubu šume kad me sustigla. - Moraš mu posisati krv naredi ona. Osjećao sam miris krvi na njezinim usnama, vidio toplinu u njezinim obrazima. Njezino zapešće me žarilo, ali se nisam pomaknuo. - Poslušaj me, Louis - reče ona i očajno i ljutito. - Ostavilo sam ga tebi, ali umire, nema vremena.

Podignem je u naručje i počnem se spuštati. Nije bilo potrebe biti oprezan, šuljati se, nikakav nadnaravan domaćin nije nas čekao. Vrata tajni istočne Europe zatvorila su nam se ispred nosa. Probijao sam se po tamnoj cesti. - Poslušaj me - zaviče ona. Ali ja se nisam obazirao na nju, njezine ruke koje su me grabile za kaput, kosu. - Vidiš li nebo, vidiš li ga? - gnjavila je.

Bila je na rubu plača dok sam gacao kroz vodu ledeno hladnog potoka i bezglavo jurio tražeći fenjer kočije.

Nebo je bilo tamnoplavo kad sam našao kočiju. - Daj mi raspelo - doviknem Claudiji i zapucketam bičem. - Možemo otići samo na jedno mjesto. - Zanimelo ju je na mene kad se kočija potresla i krenula prema selu.

Čudno sam se osjećao kad sam ugledao izmaglicu kako se diže u vrhovima smeđih stabala. Zrak je bio hladan i svjež, ptice su počele pjevati. Kao da izlazi sunce. Bilo mi je svejedno. Znao sam da sunce ne izlazi, da još ima vremena. Bio je to divan, smirujući osjećaj. Žarile su me ogrebotine i posjekotine, srce me boljelo od gladi, ali mi je glava bila lagana - dok nisam ugledao sive obrise krčme i crkvenog tornja: bili su odviše jasni. A i zvijezde su brzo blijedjele. Uskoro zalupam na vrata krčme. Kad su se otvorila, čvrsto navučem kukuljicu na lice, a Claudiju sakrijem ispod pelerine. - Selo se oslobodilo vampira! - rekoh ženi koja me zaprepašteno gledala. Stiskao sam raspelo koje mi je dala. - Hvala Bogu da je mrtav. Naćete njegove ostatke u kuli. Recite to odmah ljudima. - Proguram se pokraj nje u krčmu.

Ljudi su se odmah uskomešali, ali ja sam uporno tvrdio kako sam nepodnošljivo umoran. Moram se pomoliti i odmoriti. Neka donesu moju škrinju iz kočije i odnesu je u pristojnu sobu da se naspavam. Doći će poruka za mene od biskupa iz Varne i jedino me

tad smiju probuditi. - Recite dobrom ocu kad stigne da je vampir mrtav, nahranite ga i napojite i neka me pričeka - reko. Žena se križala. - Shvaćate - reko joj i požurim prema stubama - nisam vam mogao otkriti svoje poslanstvo dok nisam vampira... - Da, da - reče ona. - Ali vi niste svećenik... dijete! -

- Ne, ali imam iskustva. Nečastivi mi nije dorastao - reko joj. Zastanem. Vrata one prostorije bila su otvorena, ali na hrastovu stolu nije bilo ničeg osim bijelog stolnjaka.

- Vaš prijatelj - reče mi žena i pogleda u pod. - Odjurio je u noć. Poludio je. - Kimnem glavom.

Čuo sam ih kako viču kad sam zatvorio vrata. Trčali su amo-tamo, a tad se začuje oštar zvuk crkvenog zvona koje oglasi uzbunu.

Claudia me ozbiljno gledala dok sam zatvarao vrata i navlačio zasun. Polako otvorim rebrenicu na prozoru. Ledeno svjetlo prodre u sobu. Ona me i dalje promatrala. Tad stane pokraj mene. Pruži mi ruku. - Izvoli - reče. Sigurno je opazila da sam smeten. Bio sam tako slab da mi je njezino lice treperilo pred očima, a njezine plave oči plesale po bijelim obrazima.

- Popij - šapne i priđe mi. - Popij. - I ona mi pruži nježno zapješće. Reko joj: - Ne, znam što radim. Nisam li već to radio? - Ona čvrsto zatvori prozor, navuče zasun na teška vrata. Kleknem kod malog ognjišta i opipam staru drvenu oblogu. Ispod lakirane površine bila je trula pa popusti pod stiskom mojih prstiju. Probijem je šakom i iverci mi se zabodu u ruku. Opipam u tami i dohvatim nešto toplo i živo. Hladan, vlažan zrak zapuhne mi lice; oko mene se podigne mrkli mrak, prohladan i vlažan kao da je zrak tiha voda koja se probija kroz napukli zid i ispunjava sobu. Soba nestane. Pio sam iz nepresušnog vrela tople krvi koja mi se slijevala niz grlo, kroz živo srce i žile i koža mi se ugrije naspram te hladne, crne vode. Krv koju sam pio počne sporije teći. Tijelo mi zavapi da ne usporava, srce mi je snažno tuklo i pokušavalo natjerati ono drugo srce da tuče s njim. Osjetim kako se podižem, kao da lebdim u tami, a tad tama i otkucaji srca počnu blijedjeti. Nešto zasvijetli u mojoj nesvjestici. Podrhtavalo je u ritmu koraka na stubama, drvenom podu, koturanju kotača i udarcima konjskih kopita po zemlji. Svjetlucalo je i zveckalo. Bilo je u malom drvenom okviru, a u tom se okviru pojavi lik čovjeka. Bio mi je poznat. Znao sam njegovu

izduljenu, vitku građu, crnu, valovitu kosu. Gledao me zelenim očima. U zubima je držao nešto golemo, mekano i smeđe i čvrsto pritiskao objema rukama - štakora. Velikog odvratnog smeđeg štakora, raširenih nogu, razjapljenih Usta, dugog svinutog ukočenog repa. Vrisne i baci ga na pod pa se zaprepašteno zagleda u njega. Iz otvorenih usta mu je curila krv.

Oči mi zabljesne snažno svjetlo. Pokušavao sam ih otvoriti. Čitava je soba blještalala. Claudia je stajala ispred mene. Nije bila majušno dijete, nego netko puno veći tko me objema rukama privlačio k sebi. Klečala je i rukama je obujmim oko pasa. Sve se smrači i ona se privine uza me. Brava škljocne. Udovi mi obamru i potonem u zaborav. Tako je bilo posvuda u Transilvaniji, Mađarskoj i Bugarskoj i svim zemljama u kojima su seljaci znali da živi mrtvaci hodaju i u kojima su legende o vampirima bile mnogobrojne. U svakom selu u kojem bismo naišli na vampira bilo je isto.

- Živi leševi? - upita mladić.

- Uvijek - reče vampir. - Svi na koje smo naišli, a moglo bi ih se nabrojati na prste jedne ruke. Kadšto bismo ih promatrali iz daljine; predobro smo poznavali njihovo geganje, bikovske glave, oronula ramena, trulu, odrpanu odjeću. U jednom zaselku vampir je bila žena, mrtva nekoliko mjeseci. Seljani su je vidjeli i znali je po imenu. Ona nam je pružila jedinu nadu poslije onog čudovišta u Transilvaniji, ali ta se nada izjalovila. Pobjegla je od nas u šumu i mi smo potrčali za njom, pokušali je povući za dugu crnu kosu. Njezina bijela haljina bila je umrljana sasušenom krvlju, prsti pokriveni blatom iz groba. A u njezinim očima, tupim, praznima, poput dva jezerca u kojima se ogleda mjesec nije bilo nikakvih tajni ni istina, jedino očaj.

- Kakva su to bila bića? Zašto su bila takva? - upita mladić i iskrivi usne s gađenjem. - Ne shvaćam. Kako su mogli biti toliko različiti od vas i Claudije, a ipak živjeti?

- I ja i Claudia imali smo nekoliko teorija. Ali važnije od toga je bilo to što sam pao u očaj. A kroz očaj se provlačio strah da smo ubili jedinog vampira poput nas, Lestata, iako se to činilo nezamislivim. Još da je imao mudrost čarobnjaka ili vještichju moć, nekako bih shvatio da je uspio prigrabiti svijest od sila koje su upravljale tim čudovištima. Ali on je bio bijedni Lestat kakvog sam vam ga opisao, bez tajni. U istočnoj sam Europi spoznao njegove granice i njegov

šarm. Želio sam ga zaboraviti, a ipak se činilo kao da neprestano o njemu razmišljam, kao da su prazne noći bile stvorene za to. Ponekad bi mi se tako jasno prikazao da bi mi se učinilo kako je upravo izašao iz sobe i njegov glas još odzvanja. Na određen način to mi je bila utjeha pa bih i protiv volje zamišljao njegovo lice, ne kakvo je bilo posljednje noći u požaru, nego posljednje večeri koju je proveo s nama kod kuće, kad je, glave nagnute u stranu, lijeno prebirao po tipkama klavira. Shvativši poruku svojih snova, podiđe me mučnina gora od tjeskobe. Želio sam da je živ! Jedini vampir kojeg sam našao u crnim noćima istočne Europe, bio je Lestat.

Ali Claudijine misli bile su puno praktičnije. Često sam joj morao prepričavati onu noć u hotelu u New Orleansu kad je postala vampir. Neprestano je pokušavala u mojoj priči otkriti razlog zašto su ta stvorenja, koja smo sretali na seoskim grobljima bez razuma. Što bi se dogodilo da su je poslije Lestatove infuzije položili u grob i zatvorili sve dok je silna žeđ za krvlju ne bi natjerala razbiti kamena vrata grobnice, kakvu bi pamet tad imala, izgladnjela do ludila? Tijelo bi možda preživjelo gubitak razuma pa bi lutala svijetom, ubijala gdje bi stigla, kao što su ubijala ona stvorenja. To je bilo njezino objašnjenje. Ali što ih je stvorilo, kako su nastali? To nije mogla objasniti, ali se nadala da će otkriti, dok je meni od iscrpljenosti takve nade ponestalo. - Sami se razmnožavaju, to je jasno, ali gdje je početak? - pitala se. A tad, negdje u predgrađu Beča, postavi mi pitanje koje joj dotad nije prešlo preko usana. Zašto ja ne mogu učiniti što je nama učinio Lestat? Zašto ja ne bih stvorio drugog vampira?

Ne znam zašto isprva nisam čak ni shvatio o čemu govori, osim da sam se zbog gađenja koje sam osjećao svakim dijelom svog bića prema tome što sam bio posebice bojava tog pitanja, najužasnijeg od svih. Imao sam neku snagu u sebi. Prije mnogo godina osamljenost me prisilila razmišljati o toj mogućnosti, kad me očarala Babette Freniere. Ali sam tu želju držao zatvorenu u sebi poput nečiste strasti. Nakon toga sam se klonio ljudskih osjećaja. Ubijao sam nepoznate ljude. Morgan je bio siguran od mog smrtonosnog zagrljaja kao i Babette, upravo stoga jer sam ga poznavao. Oboje su mi nanijeli previše bola. Nisam mogao zamisliti da bih im donio smrt. Život u smrti - čudovišno! Okrenem se od Claudije ne odgovorivši joj. Bila je

ljuta, bijedno nestrpljiva, nije mogla podnijeti da joj okrenem leđa; približi mi se i utješi me rukama i očima kao da je moja ljubljena kći.

- Ne misli na to, Louis - reče kad smo se udobno smjestili u malom hotelu u predgrađu. Stajao sam kod prozora i gledao u udaljena svjetla Beča, željan tog grada, njegove civiliziranosti, veličine. Noć je bila jasna i na nebu se vidjela izmaglica od gradskih svjetala. - Dopusti da ti umirim savjest, iako nikad neću točno znati što je savjest - reče mi u uho i rukom me pogladi po kosi.

- Učini to, Claudia - odgovorim. - Umiri me. Reci mi da nikad više nećeš tražiti da stvaram vampire.

- Ne želim siročad poput nas! - reče ona prebrzo. Moje riječi su joj smetale. Moji osjećaji su joj smetali. - Želim odgovore, znanje - reče. - Louis, reci mi, zašto si siguran da to nisi nikad učinio ne znajući?

Ponovno sam se namjerno pravio da ne razumijem. Pogledao sam je kao da ne znam o čemu govori. Želio sam da šuti i da bude uz mene i da smo u Beču. Zagladim joj kosu i prstima dotaknem duge trepavice.

- Što je potrebno da bi se napravila takva stvorenja? - nastavi ona. - Ona čudovišta lualice? Koliko kapi tvoje krvi pomiješane s ljudskom, i kakvo srce da bi se preživio prvi napad?

Osjećao sam njezin pogled. Stajao sam prekriženih ruku, okrenut od nje i gledao van.

- Ta bljedolika Emily, onaj bijedni Englez - reče ona, ne opazivši kako mi se lice trgnulo od bola. - Njihova srca nisu bila bogzna što, a ubio ih je strah od smrti jednako kao i gubitak krvi. Pomisao ih je ubila. Ali što je sa srcima koja prežive? Siguran si da nisi začeo nakot

čudovišta, koja su uzaludno i nagoniski pokušala poći tvojim stopama? Koliko su živjeli ti siročići koje si posijao - dan, tjedan dana, prije nego što ih je dan spržio u prah ili ih neki smrtnik dotukao?

- Prestani - zamolim je. - Kad bi znala kako mi se živo prikazuje to što si opisala, ne bi tako govorila. Kažem ti da se to nikad nije dogodilo! Lestat mi je isisao krv da bi me pretvorio u vampira. I vratio mi moju krv pomiješanu sa svojom. Tako je to učinio!

Ona odvrati pogled s mene, pa se zagleda u svoje ruke. Učinilo mi se da je uzdahnula, ali nisam bio siguran. Tad me polako pogleda

u oči i nasmiješi se. - Ne boj se moje mašte - reče blago. - Ipak o svemu odlučuješ ti. Nije li tako?

- Ne shvaćam - rekoh. Iz nje provali hladan smijeh. Okrene se.

- Možeš li zamisliti? - upita jedva čujno. - Dječje vampirsko sijelo? Jedino bih njega mogla stvoriti.

- Claudia - promrmljam.

- Ne uzrujavaj se - reče ona tiho. - Iako sam mrzila Lestata... - Reče i zašuti.

- Da - šapnem. - Da?

- Iako sam ga mrzila, s njim smo bili... potpuni. - Pogleda me. Vjeđe joj zadrhte kao da ju je to što je podigla glas uznemirilo koliko i mene.

- Ne, jedino si ti bila potpuna - rekoh joj. - Jer smo bili dvojica, svaki s jedne strane, od početka.

Mislim da se tad nasmiješila, ali nisam siguran. Sagnula je glavu, ali su joj se oči pomicale ispod trepavica. - Zatim reče: - Vas dvojica uza me. I to zamišljaš kao i ono drugo?

Nisam joj rekao kako je jedna davna noć živa u mom sjećanju kao da je današnja. Bila je očajna te noći, bježala je od Lestata, koji ju je nagovarao da ubije ženu na ulici od koje je ustuknula, očigledno prestrašena. Bio sam siguran kako ta žena sličići njezinoj majci. Pobjegla nam je. Našao sam je u ormaru, ispod odjeće. U ruci je čvrsto stiskala lutku. Odnio sam je u krevetić, sjeo pokraj nje i pjevao joj, a ona me netremice gledala i stiskala lutku kao da pokušava ublažiti bol koju još nije naučila razumjeti. Možete li zamisliti

taj sjajni obiteljski prizor, prigušena svjetla, i oca vampira kako pjeva kćeri vampirici?

- Moramo otići odavde! - reče sadašnja Claudia, kao da joj je to odjednom palo na pamet. Ruku je držala na uhu, kao da se brani od nekog strašnog zvuka. - Od cesta koje smo ostavili za sobom, od onog što ti vidim u očima, jer su to misli meni nevažne.

- Oprosti mi - rekoh joj nježno i izađem polako iz one nekadašnje sobe, udaljim se od čipkom ukrašene zipke, tog prestrašenog čudovišnog djeteta i čudovišnog glasa. A Lestat, gdje je Lestat? U dugoj sobi se upali šibica i sjena odjednom oživi, kao što igra svjetla i sjene započne kad se rasvijetli tama.

- Ne, ti oprostí meni - reče mi ona u našoj maloj hotelskoj sobi blizu prijestolnice zapadne Europe. - Ne, oprostimo jedno drugom. Ali ne i njemu; a bez njega, vidiš u kakvim smo odnosima.
- Jer smo umorni a svijet je turoban - rekoh i njoj i sebi, jer ko-me bih još to mogao reći?
- Da, a to mora prestati. Mislim da smo od početka krivo krenuli. Moramo zaobići Beč. Potreban nam je naš jezik, naši ljudi. Želim ravno u Pariz.

TREĆI DIO

Spomen Pariza ispuni me radošću i olakšanjem, iznenađujuće sličnima dobrom raspoloženju. Iznenadilo me da uopće mogu takvo što osjećati jer sam već te osjećaje skoro zaboravio.

Ne znam možete li shvatiti što je to značilo. Moje riječi vam to sad ne mogu dočarati, jer to što mi Pariz danas znači potpuno je različito od onog što mi je Pariz tad značilo. No čak i danas kad se tog sjetim osjetim nešto slično sreći, a danas imam više razloga reći kako je sreća nešto što nikad neću, niti zaslužujem, upoznati. Nisam zaljubljenik u pojam sreće, ali je osjetim kad se spomene Pariz.

Ljepota smrtnog svijeta mi često zadaje bol, a njegov sjaj i veličina mogu me ispuniti čežnjom koju sam beznadno osjetio na Sredozemnom moru. Ali Pariz, Pariz me privlačio svom srcu pa sam zaboravio na sebe. Zaboravio prokletu nadnaravnu zvijer koja voli ljudsku kožu i odjeću. Pariz je nadjačao sve, tješio me i nadmašio sva obećanja.

Znajte da je Pariz bio majka New Orleansa. On je New Orleansu dao njegov život, njegove prve stanovnike. New Orleans je dugo pokušavao postati Pariz. Ali je New Orleans, iako prelijep i silno živ, bio i silno krhak. U njemu je bilo nešto vječno divlje i surovo, njegovu egzotičnom i profinjenom životu uvijek je nešto prijeto izvana i iznutra. Svaki centimetar drvenih ulica, svaka cigla iz zbijenih španjolskih kuća plaćena je divljini koja je okruživala grad, spremna da ga proguta. Oluje, poplave, groznice, kuga i vlažna klima Louisiane neumorno su tesale svaku gredu ili kameno

pročelje pa je New Orleans u mašti svojeg pučanstva uvijek izgledao poput sna, sna koji se održavao na životu upornom, iako nespješnom, skupnom voljom.

Ali Pariz je bio svijet u malom, oblikovan i slavljen poviješću. Takav je dojam pružao u doba Napoleona III. sa svojim visokim zgradama, golemim katedralama, veličanstvenim bulevarima i prastarim srednjovjekovnim ulicama, beskrajan i neuništiv poput prirode.

Njegovo nestalno i ushićeno pučanstvo punilo je galerije, kazališta, kavane, rađalo genije i svece, filozofiju i rat, ispraznost i najuzvišeniju umjetnost. Činilo se kako bi sve lijepo, dobro, važno, ondje procvalo, makar čitav svijet potonuo u tamu. Čak su i veličanstvena stabla koja su ukrašavala i štitila njegove ulice bila ugođena prema njemu i vodi rijeke Seine, obuzdane i prelijepo, koja je vijugala kroz srce Pariza. Zemlja, koju posvuda oblikuje krv i svijest, na tom je mjestu prestala biti zemlja i postala Pariz.

Živnuli smo. Bili smo zaljubljeni a ja sam se oraspoločio poslije beznadnih noći lutanja istočnom Europom i bez pogovora sam pristao kad je Claudia odabrala *Hotel Saint-Gabriel* na Boulevard des Capucines, jedan od najvećih hotela u Europi. Njegove goleme sobe zasjenile su spomen na našu staru gradsku kuću, ali su nas svojom raskoši podsjetile na nju. Dobili smo jedan od najljepših apartmana. Prozori su gledali na osvijetljeni bulevar čiji su pločnici rano navečer vrvjeli od šetača i beskrajnog niza kočija koje su prevozile bogato odjevene dame i njihovu gospodu u Operu ili Operu Comique, balet, kazališta, balove i primanja kojima u Tuileriesu nije bilo kraja.

- Claudia mi strpljivo i razložno objasni razloge rastrošnosti, ali sam opazio kako joj smeta i zamara to što sve mora naručivati preko mene. Hotel nam, reče ona, dopušta potpunu slobodu; naše noćne navike proći će nezapaženo u neprekidnoj najezdi europskih turista, sobe će nam besprijekorno održavati nevidljiva posluga, a visoka cijena jamči nam mir i sigurnost. Ali bilo je u tome još nečeg. U njezinoj kupovini bilo je grozničave namjere.

- Ovo je moj svijet - objasni mi ona dok je sjedila na malom baršunastom stolcu ispred otvorenog balkona i promatrala dugu kolonu kočija koje su se zaustavljale jedna za drugom ispred hotelskih vrata. - Moram imati što poželim - reče ona kao da razgovara sa sobom. I bilo je po njezinu: predivne tapete ružičaste i zlatne, pokućstvo presvučeno damastom i baršunom, izvezeni

jastuci i svilena posteljina za kraljevski krevet. Svakog dana pojavili bi se deseci ruža na kaminu i stolićima s intarzijama, prekrile bi zastorom odijeljeni alkoven u njezinoj garderobi, umnožavale se u kosim zrcalima. Napokon prekrije francuske prozore pravim vrtom kamelija i kozje krvi. - Najviše mi od svega nedostaje cvijeće - zamišljeno reče. Tražila je cvijeće čak i na slikama koje smo donosili iz trgovina i galerija, veličanstvena platna kakva nikad nisam vidio u New Orleansu. Od klasično naslikanih kitica cvijeća, koje su mamile da posegnete za laticama koje su pale na trodimenzionalno naslikan stolnjak, do novog i uznemirujućeg stila u kojem su blještave boje uništavale staro slikanje, staru trezvenost. Te su slike sličile vrhuncima zanosa u pijenju krvi, kad bi mi se pred očima prikazalo cvijeće i pucketalo poput plamena svjetiljaka. Pariz se prelio u naše sobe.

Osjećao sam se kao kod kuće. Nježno nagovoren, zaboravio sam na snove o uzvišenoj jednostavnosti, jer je zrak slatko mirisao kao i zrak u našem dvorištu u Rue Royale i sve je oživjelo pod snažnim svjetlom plinskih svjetiljaka koje su izbrisale sjene čak i na izrezbarenim visokim stropovima. Svjetlo je jurilo preko pozlaćenih vitica, treperilo na kuglicama lusteru. Nije bilo tame. Nije bilo vampira.

Iako sam odlučio nastaviti potragu, s milinom bih pomislio kako će se za sat vremena otac i kći iz te civilizirane raskoši popeti u otvorenu kočiju i provozati duž obala Seine, prijeći preko mosta u Latinsku četvrt i lutati tamnim, uskim ulicama u potrazi za povijesti, a ne žrtvama. A tad se vratiti satu koji otkucava, mjedenim zaglancima i igraćim kartama složenima na stolu, zbirkama pjesama, kazališnim programima, tihom žamoru golemog hotela, udaljenom zvuku violina, gošćama hotela koje govore brzim, uzbuđenim glasom iznad zvuka četke za kosu, i gostu na posljednjem katu hotela koji neprestano ponavlja u noć: - Shvaćam, počinjem shvaćati.

- Uživaš? - upitala bi Claudia, da bi mi pokazala kako me nije zaboravila, jer je šutjela satima i nije govorila o vampirima. Ali nešto nije bilo u redu. Njezina šutnja nije bila posljedica spokoja; nije to bila zamišljenost kojoj su razlog sjećanja. Bilo je u njoj mračnih misli, pritajenog nezadovoljstva. Gnjev je bio blizu površine, iako bi

ga nestalo iz njezinih očiju kad bih je pozvao ili odgovorio na njezino pitanje.

- Znaš kad bih ja uživao? - odgovorim joj, ustrajući na mitu o svojem izboru. - U potkrovlju blizu Sorbonne, dovoljno blizu buke iz Rue St. Michel, ali i dovoljno daleko. No uglavnom mi je dobro kad je i tebi dobro. - Ona bi se oraspoložila, ali bi pogledala pokraj mene kao da kaže: - Nemaš lijeka. Ne prilazi mi, ne pitaj me ono što ja pitam tebe, jesi li zadovoljan?

Uspomene su mi previše žive, previše jasne. Sjećanja bi se morala iskrzati na rubovima, a u sredini razvodniti. No ti su mi prizori blizu srca poput fotografija u medaljonima, ali čudovišnih, kakve nijedan umjetnik ili foto-aparat nikad ne bi zabilježio. U mislima bih vidio Claudiju kako stoji pokraj klavira a Lestat svira, spreman umrijeti, izraz njezina lica kad joj se Lestat narugao, grč koji se odmah pretvorio u masku. Da je obratio više pozornosti spasio bi si život, ako je uopće mrtav.

Nešto se skupljalo u Claudiji, polako se otkrivalo najnevoljnijem svjedoku na svijetu. Razvila je strast za prstenjem i narukvicama kakve djeca ne nose. Njezin otmjen, uspravan hod nije bio dječji. Često bi ušla u male butike prije mene i strogo prstom pokazala neki parfem ili rukavice koje bi sama platila. Nikad nisam bio daleko, i uvijek mi je bilo neugodno, ne zato što bih se bojao nečeg u tom golemom gradu, nego zato što sam se bojao nje. Uvijek je bila "izgubljeno dijete" za svoje žrtve, "siročće", a sad se činilo da želi biti nešto drugo, zlo i sablažnjivo za prolaznike koji bi joj podlegli. Ali je često išla sama u lov, a ja bih sat vremena pregledavao izrezbareno zdanje Notre Dame ili bih sjedio u kočiji na rubu parka.

Jedne noći, kad sam se probudio na raskošnom krevetu apartmana jer me našuljala knjiga na kojoj sam zaspao, Claudije nije bilo. Nisam se usudio pitati hotelsko osoblje jesu li je vidjeli, jer bismo se, bezimena, obično prošuljali pokraj njih. Pretražim prolaze, pokrajnje ulice, čak i plesne dvorane, gdje me obuzme neobjašnjiv užas kad sam zamislio nju samu ondje. Naposljetku je ugledam kako prolazi kroz vrata predvorja. Ispod ruba šeširića kosa joj se sjala od lagane kiše - dijete koje je učinilo neku nepodopštinu. Ljudi su je zaljubljeno gledali razdraganih lica dok se uspinjala velikim stubama i prošla pokraj mene, kao da me uopće nije opazila. Nemoguće da me nije vidjela - bila je to čudna, nježna uvreda.

Zatvorim vrata za sobom baš kad je skidala kaput. Zatrese kosom iz koje se prosipa tisuću zlatnih kišnih kapi. Vrpce šeširića olabave i lakne mi kad ugledam dječju haljinicu i nešto divno utješno u njezinim rukama - malu porculansku lutku. Ne progovori ni riječi, petljala je nešto oko lutke koja je bila pričvršćena kukicama ili žicom ispod njezine široke haljine i poput zvonca lupkala sićušnim nožicama. - To je ženska lutka - reče ona i pogleda me. - Vidiš? Ženska lutka. - Metne je na toaletni stolić.

- Da - rekoh.

- Izradila ju je žena - reče. - Izrađuje lutke bebe, jednake, male lutke, trgovina puna lutkica beba, dok joj ja nisam rekla da izradi lutku ženu.

Sve je to bilo čudno, tajanstveno. Mokri pramenovi slijepili su se za njezino visoko čelo. Uporno je gledala u lutku. - Znaš li zašto mi ju je izradila? - upita me. Poželim tad da u sobi ima zasjenjen kutak, da se mogu povući iz toplog kruga suviše vatre u tamu, da ne sjedim na krevetu kao na osvjetljenoj pozornici, i da je ne gledam pred sobom i u zrcalima, stotine nabranih rukava.

- Jer si lijepo dijete i željela te usrećiti - rekoh utanjenim i čudnim glasom.

Nasmije se bezglasno. - Lijepo dijete - reče i okrzne me pogledom. - Još tako misliš o meni? - I lice joj se smrači dok se igrala lutkom i prstima gurala sićušan rukom izvezen izrez oko vrata prema porculanskim prsima. - Da, sličim njezinim lutkicama bebama, ja sam njezina lutkica dijete. Morao bi je vidjeti kako radi u svojoj trgovini, sagnuta nad lutkicama, a sve jednake: jednako lice, usne. - Prstom dotakne svoje. Nešto kao da se odjednom pomaknulo u četiri zida sobe, zrcala zadrhte od njezina odraza kao da je zemlja pod temeljima uzdahnula. Kočije su klopotale na ulici, ali bile su predaleko. A tad ugledam što radi njezin dječji lik: u jednoj je ruci držala lutku, a drugu na ustima. Rukom je mrvila lutku i ona pukne i pretvori se u gomilu staklenih komadića koji poispadaju iz njezina otvorenog, krvavog dlana na sag. Claudia otrese haljinicu iz koje se spusti kiša smrvljenih komadića. Odvratim pogled, ali je ugledam u nagnutom zrcalu iznad kamina. Odmjeravala me od glave do pete. Krene prema meni i sjedne na krevet.

- Zašto odvrćaš pogled, zašto me ne gledaš? - upita ona jasnim glasom poput srebrnog zvonca. Nasmije se tiho, ženstveno i reče: -

Zar si mislio da ću ti dovijeka biti kći? Zar si ti otac budala, budala od oca?

- Neljubazna si prema meni - odgovorim joj.

- Hm... neljubazna. - Mislim da je kimnula glavom. Plamtjela je u mom oku, plavo, zlatno.

- A što misle o tebi - upitam je blago - drugi ljudi? - Rukom pokažem na otvoren prozor.

- Svašta - osmjehne se. - Svašta. Ljudi nalaze divna objašnjenja.

- Jesi li vidio "male ljude" u parkovima, cirkusima, nakaze za koje ljudi plaćaju kako bi im se smijali?

- Bio sam vječev šegrt! - provali iz mene. - Šegrt! - rekoh. -

Poželio sam je dodirnuti, pomilovati po kosi, ali sam je se bojao, jer je njezin gnjev bio poput svijeće koja se svakog trenutka može rasplamsati.

Ponovno se nasmiješi pa povuče moju ruku u svoje krilo i pokrije je koliko je mogla svojom rukom. - Da, šegrt - nasmije se. - Ali, reci mi nešto s tih tvojih visina. Kako je bilo... voditi ljubav?

Udaljim se od nje brzo i poput nekog tupavog smrtnika potražim pelerinu i rukavice. - Ne sjećaš se? - upita me mirno kad sam uhvatio mjedenu ručku na vratima.

Stanem postidjen. Osjećao sam njezin pogled na leđima. Okrenem se kao da se pitam, kamo idem, što ću, zašto stojim ovdje?

- Bilo je na brzinu - rekoh pokušavajući je pogledati u oči. Kako su bile besprijeckorno, smireno plave i usrdne! - Malokad sam uživao. Snažan osjećaj, ali brzo se izgubi. Mislim da je blijeda sjena ubijanju.

- Ah - reče ona. - I ovo kako te mučim, i to je blijeda sjena ubijanju.

- Da, gospo - rekoh joj. - Rekao bih da je tako. - Brzo se naklonim i poželim joj laku noć.

Usporio sam korak tek kad sam odmaknuo od hotela. Prijeđem Seinu. Želio sam tamu. Sakriti se od nje i osjećaja koji su u meni bujali i silnog straha koji me obuzimao da ne mogu usrećiti Claudiju, da ne mogu usrećiti ni sebe udovoljavajući joj.

Sve bih dao na svijetu da sam joj mogao udovoljiti, svijet koji nam je pripadao, i koji je istodobno izgledao i prazan i vječan. Ali

vrijeđale su me njezine riječi i oči; nikakva objašnjenja koja su mi prolazila mozgom i koja sam očajnički šaptao dok sam prolazio kroz Rue St. Michel i starije, tamnije ulice Latinske četvrti, nikakva objašnjenja nisu mogla ublažiti ni njezino nezadovoljstvo ni moju bol.

Naposljetku odustanem od riječi osim čudnog pripjeva. Bio sam u mrkloj tami srednjovjekovne ulice i slijepo skretao iza oštih zavoja, utješeno visinom uskih kuća, koje su izgledale kao da bi se svakog trenutka mogle srušiti i koje su poput šava zatvarale tu uličicu ispod ravnodušnih zvijezda. - Ne mogu je usrećiti. Nije sretna sa mnom i svakim danom je nesretnija. - To je bio pripjev koji sam ponavljao poput čisla, čarolije kojom bih mogao promijeniti stvarnost, Claudijinu neizbježnu razočaranost potragom koja nas je dovela u ovaj pakao u kojem sam osjećao kako se otuđuje od mene. Čak sam zamislio da sam ljubomorani na lutkaricu kojoj se obratila sa zahtjevom da joj izradi tu majušnu ženu, jer joj je lutkarica dala nešto što je nakratko držala uza sebe u mojoj nazočnosti kao da me nije bilo.

Što će se izroditi iz toga, čemu to vodi?

Prvi put sam poslije dolaska u Pariz prije nekoliko mjeseci duboko osjetio veličinu tog grada, kako se iz ovakve zavojite, slijepo ulice lako može prijeći u svijet užitaka. Prvi put sam osjetio beskorisnost tog grada. Beskoristan je za Claudiju ako ne može podnijeti taj gnjev, ako ne može shvatiti granice koje je ljute i ispunjavaju gorčinom. Ja sam bio bespomoćan. I ona je bila bespomoćna. Ali snažnija od mene. Znao sam, kao i kad sam joj u hotelu okrenuo leđa, da je u njezinim očima vječna ljubav prema meni.

Sluđen, umoran i zalutao, neugasivim vampirskim osjetilima osjetim da me netko prati.

Moja prva pomisao bila je nerazumna: Claudia je pošla za mnom. Budući da je pametnija od mene, slijedila me na velikoj udaljenosti. Ali zajedno s tom mišlju javi mi se i druga, pomalo okrutna, s obzirom na ono što se dogodilo između nas. Koraci su bili preteški za nju - neki smrtnik hoda ulicom ne znajući da ide ususret smrti.

Nastavim hodati, spreman da me ponovno obuzme zaslužena bol, kad mi mozak reče: - Budalo, poslušaj! - I shvatim da su koraci, koji su odjekivali u daljini, savršeno usklađeni s mojima. Slučajnost.

Jer, ako su to koraci smrtnika, predaleko su da bi ih smrtnik čuo. No kad sam stao o tome razmisliti, stali su i koraci. Kad sam se okrenuo i rekao samom sebi: "Louis, varaš se", pa ponovno krenuo i koraci to isto učine. Korak za moj korak, brži kad ja ubrzam. A tad se dogodi nešto izvanredno, nepobitno. Na *en garde* zbog koraka, spotaknem se o crijep koji je pao s krova i udarim u zid. Koraci ponove posrćući ritam mojih koraka.

Zaprepastim se i prestrašim jače od straha. Ulica je bila tamna. Na prozorima nije svijetlilo ni najslabije svjetlo. Jedinu sigurnost koju sam imao, zbog velike razdaljine između mene i koraka bilo je jamstvo da koraci nisu ljudski. Nisam znao što učiniti. Imao sam neodoljivu želju da pozovem to biće i poželim mu dobrodošlicu, dam mu na znanje brzo i nesumnjivo da ga čekam, da sam ga tražio, da ću se suočiti s njim. Ali sam se bojao. Učinilo mi se da je najpametnije nastaviti hodati, čekati da me sustigne. Krenem i ponovno začujem jeku svojih koraka, a udaljenost između nas ostane ista. Postanem napetiji, a mrkla tama oko mene učini mi se još više prijetećom. Ponavljao sam mjereći korake: "Zašto me slijediš u stopu,

zašto mi daješ znati da si ondje?

Skrenem i na drugom uglu ugledam zraku svjetla. Ulica se koso uspinjala prema njemu. Polako sam hodao, srce mi je bubnjalo u ušima, nisam želio stati u to svjetlo.

I dok sam oklijevao, zapravo stao točno ispred ugla, nešto zaštropota i zalupa, kao da se ruši krov kuće pokraj koje sam stajao. Odskočim na vrijeme a gomila crepova sruši se na ulicu. Jedna mi okrzne rame. Tad zavlada muk. Zagledam se u crepove, osluhnem, počekam. Polako stupim na svjetlo. Na vrhu ulice ispod plinske svje-

tiljke ugledam obrise drugog vampira.

Silno visok, iako suhonjav poput mene, bijela lica koje se sjajilo na svjetlu svjetiljke, buljio je u mene velikim crnim očima s neskriivenim čuđenjem. Desna mu je noga bila svinuta kao da je zastao u pola koraka. Shvatim da je njegova crna duga kosa gusta i počešljana točno poput moje, da je odjeven u jednak kaput i pelerinu, i da oponaša moje držanje i izraz lica. Progutam slinu i polako ga odmjerim. Pokušavao sam prikriti brzo lupanje srca, jer je i on mene odmjeravao. Kad je trepnuo shvatim da sam i ja trepnuo, a kad

sam prekrizio ruke na prsima, i on učini isto. Izluđivao me. Još i više od toga. Kad sam jedva primjetno pomaknuo usnice i on ih jedva primjetno pomakne. Riječi su mi presušile i nisam se mogao sjetiti drugih kojima bih prekinuo to stanje. Njegova visina, oštre crne oči i silna pozornost koja je, naravno, bila poruga, ali ipak prikovana uz mene. On je bio vampir, a ja zrcalo.

- Domišljato - rekoh mu kratko i očajno i on naravno ponovi tu riječ. Iako me to izluđivalo, ipak mi pobjegne osmijeh, u neskladu sa znojem koji mi je izbio iz svake pore i drhtanjem nogu. I on se nasmiješi, ali su mu oči, za razliku od mojih, bile životinjski divlje, a njegov mehanički osmijeh zlokoban.

Zakoračim prema njemu. I on zakorači prema meni. Stanem netremice ga gledajući, stane i on. Tad on polako podigne desnu ruku, iako ja svoju nisam. Skupi prste u šaku i udari se u prsa. Ubrzavao je udarce rugajući se lupanju mog srca. Iz njega provali smijeh koji ispuni uličicu. Zabaci glavu i pokaže očnjake. Prezirao sam ga iz dna duše.

- Želiš li me napasti? - upitam, ali on zbriše moje riječi porugom.

- Lakrdijašu! - narogušim se. - Lakrdijašu!

Ta ga riječ zaustavi. Zamre mu na ustima dok ju je izgovarao. Lice mu se smrkne.

Učinim tad nešto nagonski. Okrenem mu leđa i krenem, možda kako bi on krenuo za mnom i zapitao tko sam. Ali pokretom tako brzim da ga nisam ni opazio, on stane ispred mene kao da se ondje stvorio. Ponovno mu okrenem leđa i ponovno se nađem licem u lice s njim ispod svjetiljke. Jedini znak da se pokrenuo bila je uzbibanost njegove tamne, valovite kose.

- Tražim te! Došao sam u Pariz zbog tebe! - prisilim se reći.

Vampir nije ponovio moje riječi i nije se micao, samo me gledao. Približi mi se otmjenim hodom. Njegovo tijelo i ponašanje mi pokažu da je ovladao sobom. Ispruži ruku kao da se želi rukovati, ali me gurne i ja izgubim ravnotežu. Kad sam se podigao, košulja mi je bila natopljena znojem i pripijena uz tijelo, a ruka uprljana od vlažnog zida.

Kad sam se okrenuo prema njemu on me baci na tlo.

Htio bih vam opisati njegovu snagu. Osjetili biste to kad bih vas napao i udario rukom a vi ne biste opazili ni da sam je ispružio.

No nešto je u meni govorilo: "Pokaži mu svoju snagu". Brzo se podignem i krenem prema njemu ispruženih ruku. Udarim u zrak, praznu noć koja se svijala oko te svjetiljke. Ogledavao sam se, ali sam bio sam i potpuna budala. Znao sam da je to neka vrsta provjere, ali sam ipak zvjerao po tamnoj ulici, ulazima, mjestima na kojima se mogao sakriti. Nisam se želio podvrgnuti toj provjeri, ali nisam imao izbora. Htio sam se dosjetiti podrugljivog načina da to kažem kad se on iznenada pojavi, prodrma me, odbaci nekoliko metara i ja padnem na kamenom popločan kolnik. U rebrima osjetim njegovu čizmu. Bijesno ga zgrabim za nogu i skoro s nevjericom osjetim kožu i kost. Pao je na kamenu zid na suprotnoj strani ulice i bijesno zarežao.

Što se tad dogodilo, ne znam. Čvrsto sam držao tu nogu, iako me čizma htjela dohvatiti. Pao je preko mene, podignuo se, a tad me snažne ruke podignu u zrak. Mogu zamisliti što se moglo dogoditi: mogao me odbaciti nekoliko metara, toliko je bio snažan. Onako izudaran, teško ranjen, mogao sam izgubiti svijest. Čak me i u toj gužvi silno zabrinjavalo to što nisam znao mogu li uopće izgubiti svijest. Ali nisam imao priliku to doznati. Iako sam bio omamljen, bio sam siguran da je netko stao između nas, netko tko se s njim ravnopravno borio i prisilio ga da se odrekne plijena.

Kad sam otvorio oči, bio sam u istoj ulici. Ugledam dva lika koji mi zatrepere pred očima, a zatim oko mene zaleprša crna odjeća, čizma udari po kamenu i noć se stiša. Sjedio sam i teško disao, znoj mi se slijevao niz lice, zvjerao sam oko sebe i u uzak trak blijedog neba. Polako, i to stoga što je moj pogled počivao na njemu, od crnog se zida odlijepi lik. Čučao je na izbočenom kamenom nadboju. Okrene se. Na kosu i ukočeno bijelo lice padne malo svjetla. Čudno lice, šire i ne tako ispijeno poput lica onog prvog vampira. Gledao me velikim tamnim očima. S usana mu se otkine šapat, iako ih nije otvorio: - Dobro vam je.

Bilo mi je i više nego dobro. Osovio sam se na noge, spreman za napad. Ali je onaj lik ostao čučati, kao da je dio zida. Bijelom rukom posegne u džep prsluka. Izvadi posjetnicu, bijelu poput prstiju koji mi je pruže. Ne pomaknem se. - Dođite nam sutra navečer - reče isti šapat s glatkog, bezizražajnog lica na kojem je bilo osvjetljeno jedno oko. - Neću vas napasti - reče. - A neće ni onaj drugi. Neću mu dopustiti. - I njegova ruka učini što vampiri mogu. Činilo se kao

da se odvojila od njegova tijela i spustila posjetnicu u moju ruku. Na svjetlu bijesnu crvena slova. A lik se poput mačke popne po zidu i nestane brzo između krovnih zabata.

Znao sam da sam ostao sam, osjećao sam. Otkucaji mog srca kao da su ispunili uličicu dok sam stajao ispod svjetiljke i čitao posjetnicu. Dobro sam poznao adresu, jer sam često posjećivao kazališta u toj ulici. Ali naziv kazališta me zaprepasti: *Theatre des Vampires*. Naznačeno vrijeme: devet sati navečer.

Okrenem posjetnicu i ugledam bilješku: - *Povedite malu ljepoticu. Dobrodošli ste. Armand.*

Nije bilo sumnje da je poruku napisala osoba koja mi je dala posjetnicu. Imao sam malo vremena da se vratim u hotel i ispričam Claudiji o tome prije zore. Trčao sam brzo tako da prolaznici na bulevaru nisu ni vidjeli sjenu koja bi ih okrnula.

U *Theatre des Vampires* moglo se doći jedino uz pozivnicu i naredne noći vratar pregleda moju. Kiša je meko padala na sve oko nas: na muškarca i ženu koji su zastali kod zatvorene blagajne, na zgužvane plakate prostački zastrašujućih vampira ispruženih ruku i pelerina sličnih krilima šišmiša spremnih da se sklope oko žrtvinih ramena, na parove koji su se tiskali oko nas u prepunom predvorju. Svi posjetitelji bili su isključivo smrtnici. Nije bilo vampira, čak ni biljeter koji nas je napokon pustio u vrevu razgovora, vlažnu vunu i damske prste u rukavicama koji posluju oko pustelih šešira i mokrih uvojaka. U tom silnom uzbuđenju probijao sam se do sjenovitih kuteva. Nahranili smo se neposredno prije posjete kazalištu kako u živahnoj ulici u kojoj se nalazilo kazalište ne bismo bili odviše bijeli a očiju odviše jasnih. Bilo mi je mučno od okusa krvi u kojem nisam uživao. No, nisam imao vremena, to nije bila noć za ubijanje, nego noć otkrovenja, bez obzira na svršetak. Bio sam siguran u to.

I tako smo stajali među posjetiteljima. Vrata gledališta se otvore i jedan se mladić progura do nas i rukom pokaže iznad naših ramena na stube. Imali smo ložu, među najboljima u kazalištu, pa ako krv nije potpuno obojila moju ili Claudijinu kožu, razvodnik nije ničim pokazivao da je to opazio ili da ga je briga. Čak nam se ljubazno nasmiješio kad je odmaknuo zavjesu kako bismo sjeli na dva sjedala ispred mjedene ograde.

- Bi li te začudilo da imaju smrtnike robove? - šapne Claudia.

- Lestat nikad nije vjerovao robovima smrtnicima - odgovorim. Promatrao sam kako se sjedala pune, kako ispod mene kroz redove svilenih sjedala plove prelijepo ukrašeni šeširi. Bijela ramena blistala su u dubokom udubljenju balkona, dijamanti su svjetlucali na plinskom svjetlu. - Zapamti, jednom budi prepreden - začujem Claudijin šapat ispod njezine sagnute plavokose glave. - Prevelik si džentlmen.

Svjetla se pogase, najprije na balkonu, pa uzduž zidova u parketu. Skupina glazbenika skupila se u prostoru za orkestar ispod pozornice. Ispod dugog zelenog zastora najprije zatreperi, pa se pojača plinsko svjetlo. Publika nestane u tami kao da ju je prekrilo siv oblak kroz koji su svjetlucali jedino dijamanti na zapešćima, vratovima, prstima. Spusti se muk poput sivog oblaka i svi zvukovi skupe se u jednom upornom kašlju. Zatim zavlada tišina. Začuje se sporo, ritmičko udaranje defa. Uz to se čuo tih napjev drvene flaute koji kao da je preuzeo oštar metalni zvuk njegova zvonca i ispleo ga u napjev srednjovjekovnog ugođaja. Zatim se začuje trzanje žica koje istakne zvuk defa. I flauta se pojača u tom sjetnom i tužnom napjevu. Glazba je bila dopadljiva i publika se umiri i ujedini, kao da je glazba te flaute bila svijetla vrpca koja se polako odmotava u tami. Čak ni zastor nije razbio tu tišinu i bešumno se podigne. Svjetla se pojačaju. Pozornica nije bila pozornica, nego gusta šuma. Reflektori su osvjetljavali gruba stabla i guste krošnje ispod tamnog luka. Kroz stabla se moglo vidjeti nešto nalik na nisku, kamenu obalu rijeke, a iznad toga iskričavu vodu. Čitav taj trodimenzionalni svijet bio je naslikan na finom svilenom platnu koje je lagano podrhtavalo. Taj prizor najprije pozdravi slab pljesak, koji okupi pristalice u čitavoj publici, pa se postupno pojača i zamre. Crn, zakukuljen lik kretao se po pozornici od stabla do stabla tako brzo da se činilo, kad bi zakoračio u krug svjetla, kako se ondje stvorio nekom čarolijom. Jedna ruka poput munje sune ispod njegove pelerine i izvuče srebrnu kosu, a drugom je držao masku na tankom dršku ispred nevidljivog lica, masku koja je prikazivala sjajan lik Smrti, naslikanu ljubanju.

U publici se začuju uzdasi. Smrt je stajala ispred publike, podignute kose, Smrt na rubu crne šume. Kao i u publici, tako i u meni čarolija tih krhkih oslikanih kulisa, tajanstvenost svijeta na pozornici osvjetljenog reflektorima, svijeta u kojem se taj lik kretao ispred

publike u svojoj bogatoj crnoj pelerini s lakoćom velike mačke, koji je mamio uzdahe i zadivljen šapat, ne probudi strah, već nešto ljudsko.

Iza tog lika čiji su pokreti opčinili gledatelje baš kao i ritam prateće glazbe u kojem se kretao, dođu drugi likovi. Najprije starica, vrlo pognuta i zgrbljena, sijede mahovinaste kose, ruke spuštene pod teretom velike košare s cvijećem. Nesigurnim koracima grebla je po pozornici a glava joj je poskakivala u ritmu glazbe i naglih pokreta Smrti. Starica ugleda Smrt, polako spusti košaru na zemlju i sklopi ruke u molitvi. Bila je umorna. Glavu nasloni na ruke kao da spava. Ispruži ruke prema Smrti preklinjući je. Ona joj priđe, sagne se i pogleda je u lice, koje je za publiku bilo skriveno ispod kose pa ustukne i mahne rukom kao da raskužuje zrak. Gledatelji se nesigurno nasmiju, ali kad starica ustane i potrči za Smrti, zaori se smijeh.

Glazba se pretvori u poskočicu u ritmu njihova trčanja. Starica je ganjala Smrt po pozornici dok se ova napokon ne pritaji, stopi s tamnom korom stabla i sakrije maskom pokriveno lice ispod pelerine poput ptice. Starica, izgubljena, pobijeđena, pokupi košaru. Glazba uspori i prilagodi se ritmu njezina hoda. Starica ode s pozornice. Nije mi se to svidjelo. Nije mi se svidio smijeh. Ugledam druge likove čije je pokrete pratila glazba: bogalji na štakama, prosjaci u sivim ritama, svi pružaju ruke prema Smrti koja se vrtila kao čigra. Umakla bi jednom izvinuvši leđa, drugom bi odmahнула rukom ženskastim pokretom gađenja, i konačno ih sve otjerala kićenim pokretom koji je pokazivao umor i dosadu.

Tad sam shvatio kako mlitava bijela ruka koja je izvodila te komične pokrete nije bijela od pudera. Smijeh publike mamila je vampirska ruka koja se, kad se pozornica napokon ispraznila, podigla do iscerene lubanje kao da skriva zijev. Ne skidajući masku, vampir se vješto namjesti kao da se naslanja čitavom težinom na oslikano svileno stablo i kao da blago tone u san. Glazba zacvrkuće, zažubori i reflektor koji je Smrt osvjetljavao žutim krugom potamni i ugasi se. Drugi reflektor probije svileni zastor kao da će ga rastopiti i osvjetli mladu ženu u dnu pozornice. Bila je veličanstveno visoka i uokvirena bujnom zlatnoplavom kosom. Osjetim divljenje publike kad je zastala u svjetlu reflektora. Na obzoru se uzdizala crna šuma; djevojka kao da se izgubila među drvećem. Zaista se izgubila, a nije

bila vampir. Zemlja na njezinoj bijednoj bluzi i suknji nije bila umjetna. Njezino prekrasno lice bilo je čisto. Gledala je u svjetlo, lijepo izdjeljanih crta lica kao lice mramorne Djevice Marije, s kosom poput aureole. Od svjetla nije nikog vidjela, a svi su vidjeli nju. Jauk, koji joj se otme s usana kad je posrnula, odjekne iznad tihe, romantične svirke flaute, priznanja toj ljepoti. Smrt se trgne iz sna u prigušenom svjetlu reflektora, okrene se i ugleda je očima publike pa slobodnu ruku podigne u znak divljenja.

Smijeh zamre prije nego se proširio. Bila je odviše lijepa, a njezine sive oči odviše prestrašene. Gluma je bila izvrsna. Maska s ljubavnom bude odbačena i Smrt pokaže sjajno bijelo lice publici, nestrpljivom rukom zagladi svoju lijepu crnu kosu, popravi prsluk, obriše nepostojeću prašinu s revera. Zaljubljena Smrt. Publika zaplješće sjajnom licu, izbočenim jagodičnim kostima, crnim očima koje su namigivale, kao da je riječ o vještom prividu; zapravo je to bilo lice vampira koji me presreo u Latinskoj četvrti, osvjetljeno jarkom žutom svjetlošću.

U tami posegnem za Claudijinom rukom i čvrsto je stisnem. Ali je ona sjedila nepomično, očarana. Šuma na pozornici, kroz koju je sirota obnevidjela smrtnica zavirivala u pravcu smijeha, podijeli se na dvije fantomske polovine; u sredini ostane slobodan prazan prostor kako bi joj se vampir mogao približiti.

Išla je prema rubu pozornice, ali ugleda vampira, stane i jaukne poput djeteta. Zaista je bila poput djeteta, iako odrasla žena. Jedino je nekoliko bora oko očiju odavalo njezinu dob. Male, ali lijepo oblikovane grudi nazirale su se ispod bluze, a uski bokovi davali su dugoj, prašnjavoj suknji senzualnu oštrinu. Kad se odmaknula od vampira, ugledam suze u njezinim očima poput stakla na treperavom svjetlu i duh mi se zgrči od straha i čežnje. Bila je prelijepa. Iza nje se na crnoj pozadini pokrene puno oslikanih lubanja, likova koji su nevidljivo nosili maske odjeveni u crno, osim slobodnih bijelih ruku koje su pridržavale rub pelerina, nabore sukanja. Bilo je ondje i žena vampirica koje su se zajedno s muškarcima primicale žrtvi i oni jedno po jedno odbace maske na hrpu. Drške su izgledale poput kostiju, a lubanje su se cerile u tami. Na pozornici je sad bilo sedam vampira, među njima i tri vampirice. Njihove bijele grudi sjajile su iznad tijesnih crnih steznika njihovih haljina, a tamne oči na sjajnim licima gledala ispod crnih uvojaka. Tamne ljepotice

lebdjele su oko te raskošne smrtne ljepote, ali bile su blijede i hladne u usporedbi s njezinom sjajnom plavom kosom, ružičastom kožom. Čuo sam tihe uzdahe publike. Bio je to sjajan prizor, krug bijelih lica koja se približavaju predvođeni gospodinom Smrti, koji se okrene publici prislonivši ruku na srce, pognuvši glavu kao da traži njihovo razumijevanje, jer nije li neodoljiva? Poneki smijeh, uzdasi.

Ali ona prekine začaranu tišinu,

- Ne želim umrijeti - šapne zvonkim glasom.

- Mi jesmo smrt - on joj odgovori i oko nje prostruji šapat: -

Smrt. - Ona se okrene, zabaci kosu kao zlatnu kišu, bogatu i živu iznad siromašne odjeće. - Pomozite mi! - zavapi tiho kao da se boji podići glas. - Netko - reče ljudima za koje ja znala da su ondje.

Claudia se tiho nasmije. Djevojka na pozornici nije točno znala gdje je, što se događa, ali je znala puno više od gledatelja koji su je zadržano gledali.

- Ne želim umrijeti! Ne želim! - Njezin lijep glas prepukne.

Pogled prikuje za visokog, zloslutnog vođu vampira, demonskog lakrdijaša koji iskorakne iz kruga.

- Svi umiremo - odgovori joj on. - Jedino što je zajedničko svim smrtnicima jest smrt. - Rukom obuhvati orkestar, udaljena lica na balkonu, lože.

- Ne - prosvjedovala je ona s nevjericom. - Preda mnom je toliko godina, toliko... - Glas joj je bio lagan, pjevan od bola. Činio ju je neodoljivom, kao i pokret drhtave ruke na njezinu otkrivenom grlu.

- Godine! - reče glavni vampir. - Kako znaš da je pred tobom toliko godina? Smrt se ne obazire na godine! Možda si bolesna, možda te bolest izjeda. Ili te možda na ulici čeka neki čovjek koji će te ubiti zbog tvoje plave kose! - I on je dodirne prstima. Njegov dubok, onozemaljski glas bio je zvučan. - Da ti kažem što ti sudba sprema?

- Ne zanima me. Ne bojim se - ogorčeno reče ona. Poslije njegovog, njezin jasni glas zazvuči krhko. - Prihvatit ću taj rizik.

Ako riskiraš i poživiš godinama, kakva će ti biti baština? Zgrbljena, bezuba starica? - On joj podigne kosu s leđa i otkrije blijedi vrat. Polako izvuče vrpču iz širokih nabora bluže. Jeftin se materijal rastvori, rukavi skliznu s njezinih uskih, ružičastih ramena. Ona skupi bluzu, ali je on zgrabi za zapešća i raširi joj ruke. Publika ispusti uzdah uglas, žene posegnu za opernim dalekozorima,

muškarci se nagnu u stolcima. Platno padne i ugledam blijedu, besprijekornu kožu koja se nadimala od otkucaja njezina srca i male bradavice koje su jedva zadržavale tkaninu. Vampir joj je čvrsto držao ruke uz bok, a suze su se slijevale niz rumene obraze. Zubima je grizla usnu. - Kao što je ova koža ružičasta, tako će posivjeti i naborati se – reče on.

- Pustite me da živim, molim vas - preklinjala je. Okrene se od njega. - Pa što onda? Svejedno mi je.

- Ali zašto se bojiš sad umrijeti? Ako te ne plaše ti užasi?

Ona zatrese glavom, zbunjena, nadmudrena, bespomoćna. Osjetim u žilama i gnjev i strast. Pognute glave morala je braniti život; bilo je nepravedno, čudovišno nepravedno da mora pobijati njegovu logiku zbog nečeg tako očiglednog i svetog i tako prekrasno utjelovljenog u njoj. Ali oduzeo joj je moć govora, prikazao njezin silan životni nagon nevažnim, zbrkanim. Osjetim kako slabi i umire u duši i zamrzim tog vampira.

Bluza sklizne do struka. Kroz zagolicano mnoštvo prostruji marmor kad se otkriju njezine male, okrugle grudi. Pokušala je osloboditi ruku, ali ju je on čvrsto držao.

- Recimo da te pustim, da se Smrt sažali na tvoju ljepotu. A na kome da Smrt utoli svoju strast? Netko mora umrijeti umjesto tebe. Odaberi nekog. Osobu koja će te zamijeniti i patiti kao što ti patiš. - On pokaže prema publici i silno je zbuni. - Imaš li sestru, majku, dijete?

- Ne - zastenje ona. - Nemam - zatrese gustom kosom.

- Netko bi te sigurno zamijenio. Prijatelj? Izaberi!

- Ne mogu. Ne želim. - Izvijala se pod njegovim čvrstim stiskom.

Drugi vampiri su mirno promatrali, bezizražajnih lica, kao da je njihov onozemaljski lik maska. - Ne možeš? - rugao joj se. Kad bi rekla da može, zamjerio bi joj, rekao da je zla jer je odabrala nekom smrt i da je zaslužila svoju kob.

- Smrt te čeka posvuda - uzdahne on kao da se ljuti. Publika te nije opazila, ali ja jesam. Vidio sam kako mu se grče mišići na glatkom licu. Pokušavao je zadržati pogled njezinih sivih očiju, ali ona je u očaju i nadi odvrćala pogled s njegovih. U toplom zraku osjetim miris prašine i njezine kože, začujem nježno udaranje njezina srca. - i Nesvjesna smrt, sudbina svih smrtnika. - Nagne se k njoj, zamišljen, zaslijepljen njome. Nije se predavao. - Hm... ali mi smo

svjesna smrt! Kakva bi nevjesta bila! Znaš li što znači kad te Smrt voli? – Samo da je nije poljubio u lice i sjajnu mrlju od njezinih suza.
- Znaš li što znači da te Smrt poimence poznaje?

Ona ga pogleda, nasmrt prestrašena. A tad joj se oči zacakle, usne opuste. Zurila je pokraj njega u lik drugog vampira koji je polako izašao iz sjene. Dugo je stajao na rubu kruga, sklopljenih ruku, mirnih velikih crnih očiju. Njegovo držanje nije odavalo glad. Nije bio ushićen. Gledala ga je u oči. Njezina bol kupala ju je u krasnom svjetlu, svjetlu koje ju je činilo neodoljivo privlačnom. Taj strašan bol držao je izmučenu publiku u napetosti. Osjećao sam njezinu kožu, male, usiljene grudi, osjetio sam kako je milujem. Zatvorim oči kako bih odagnao tu sliku. Svi su osjećali zajedništvo vampira. Nije imala izgleda.

Otvorim oči i ugledam je u ljeskanju reflektora, njezine zlatne suze; drugi vampir koji je stajao podalje tiho reče: - Nema boli.

Lakrdijaš se ukoči, ali to nitko ne opazi. Vidjeli su jedino djevojičino glatko, djetinje lice, rastvorene usne, opuštene od prostodušnog čuđenja dok je gledala u tog vampira. Nježnim glasom ponovi za njim: - Nema boli?

- Tvoja ljepota je naš dar. - Njegov snažan glas lako ispuni kazalište i smiri rastući val uzbuđenja. Njegova se ruka skoro neprijetno pomakne. Lakrdijaš se povuče, postane jedno od strpljivih, bijelih lica, u kojima su glad i smirenost bili čudno sjedinjeni. Polako i nježno vampir krene prema njoj. Bila je opuštena, zaboravila je na golotinju, vjeđe su joj treperile, a iz vlažnih usana se iskrade uzdah.

- Nema boli - ponovi. Nisam mogao podnijeti kako čezne za njim, kako umire pod snagom tog vampira. Želio sam je zazvati, razbiti njezinu opčinjenost. A i želio sam je. Želio dok joj je on prilazio i pružao ruku prema vezici njezine suknje i dok se ona naginjala prema njemu, zabačene glave. Crna tkanina sklizne preko bokova, zlaćanih dlačica među nogama, dječjih maljica, nježnih uvojaka, do gležnjeva. Vampir raširi ruke leđima okrenut prema reflektorima. Crvenkasta mu kosa zadrhti kad se njezina zlatna kosa rasula po njegovoj pelerini. - Nema boli - šaptao joj je i ona se predavala. Okrene je polako na stranu kako bismo vidjeli njezino spokojno lice. Podigne je. Njezina leđa se izvinu, grudi dodirnu njegovu dugmad, bljedim rukama zagrlji ga oko vrata. Kad ju je ugrizao ona

se ukoči i krikne, iako joj je lice bilo smireno. Zatamnjeno kazalište strasno zaječi. Njegova bijela ruka zasja na njezinoj stražnjici koju je njezina kosa brisala, milovala. Podigne je s poda dok je pio krv. Njezin vrat sjajio je na njegovom bijelom obrazu. Osjetim slabost, ommu, glad. Zgrči mi se srce, žile. Čvrsto se uhvatim za mjedenu ogradu lože. Stezao sam je sve dok ne zajeca u spojevima. Taj me tihi zvuk, nečujan za uši smrtnika, vrati u stvarnost.

Pognem glavu. Htio sam zatvoriti oči. Zrak je mirisao na njezinu slanu kožu, blisku, vruću i slatku. Drugi vampiri su zatvorili krug oko nje. Bijela ruka koja ju je čvrsto držala zadrhti i crvenokosi vampir je pusti i otkrije pogledima. Glava joj je visjela; on je preda jednoj od vampirica hladne ljepote koja je uzme u naručje, pogladi i sagne se da popije krv. Vampiri su okružili žrtvu i dodavali je jedan drugom ispred očaranog mnoštva. Glava joj je pala preko ramena jednog vampira; zatiljak joj je bio zavodljiv jednako kao mala stražnjica, besprijeckorna koža na dugim bedrima ili nježne crte ispod svijenih koljena.

Naslonio sam se na naslon stolca. U ustima sam osjećao njezin okus, žile su me boljale. Kutom oka vidio sam crvenokosog vampira koji ju je osvojio kako se ponovno odvojio. Tamnim očima kao da me tražio u tami, kao da me netremice gledao iznad strujanja toplog zraka.

Vampiri se povuku. Naslikana šuma bešumo sklizne natrag. Ona smrtnica, nježna i vrlo bijela, ležala je naga u toj tajanstvenoj šumi, položena na crnu svilu mrtvačke nosiljke kao da leži na podu šume. Započne glazba, jezovita i strašna. Pojačavala se dok su se svjetla polako gasila. Svi su vampiri otišli osim lakrdijaša koji je pokupio svoju kosu i masku. Čučne pokraj usnule djevojke, svjetla se pogase i u tami ostane jedino glazba. A tad i ona prestane.

Na trenutak je publika nepomično sjedila.

Najprije se začuje sporadični pljesak a potom on ujedini publiku. Svjetla se upale u udubinama zidova, glave se okrenu jedna prema drugoj i počne razgovor. Žena u sredini reda ustane i oštro uzme krznenu kaput sa sjedala pokraj svog, iako drugi ljudi još nisu ustali. Jedan se gledatelj progura do prolaza i publika ustane kao da je nešto tjera k izlazu.

Ali se taj žamor pretvori u ugodan žamor profinjene i namirisane publike koja ispuni predvorje kazališta. Čarolije nestane. Vrata se

široom otvore i začuje se romor mirisne kiše, lupkanje konjskih kopita i glasovi koji pozivaju taksije. U moru pomaknutih stolaca, na zelenim baršunastim jastučićima sjajila se bijela rukavica.

Sjedio sam, gledao i slušao. Jednom sam rukom sakrio lice od svih i nikog, lakat naslonio na ogradu. Strast se u meni gasila, gubio se djevojčin okus na usnama. Kao da je miris kiše donosio i njezin miris, a u praznom se kazalištu čulo njezino srce. Udahnem, okusim kišu i opazim Claudiju kako nepomično sjedi, ruku u rukavicama položenih na krilo.

U ustima osjetim gorak okus. Bio sam zbunjen. Ugledam osamljenog razvodnika kako ispravlja stolce, podiže odbačene programe sa sagova. Bio sam svjestan svoje boli, zbunjenosti, zasljepljujući strasti koja me napuštala tvrdoglavom sporošću i koju bih mogao izbrisati ako bih se brzo spustio u parket, povukao razvodnika u tamu i popio mu krv kao što su je vampiri popili onoj djevojci. Želio sam to učiniti, a opet nisam želio ništa. Claudia reče u moje pognuto uho: - Strpljenja, Louis. Strpljenja.

Otvorim oči. Netko je bio blizu mene, u mom vidokrugu, netko tko je prevario moj osjet sluha, moj predosjećaj koji bi uvijek, barem sam tako mislio, probijao poput osjetljive antene i ovakvu zamišljenost. On je stajao pokraj mene, bešuman, iza zastora lože, onaj vampir crvenkaste kose, onaj koji se držao postrani. Stajao je na stubama pokrivenim sagom i gledao nas. Znao sam da je to onaj vampir koji mi je dao propusnicu za kazalište. Armand.

Prestrašio bi me da nije bio tako nepomičan i da mu izraz lica nije bio sanjiv. Činilo se da je dugo stajao pokraj tog zida. Nije promijenio izraz lica kad smo ga pogledali i prišli mu. Da nije tako ovladao mnome, bilo bi mi laknulo zato što nije onaj visoki, crnokosi vampir. Mirno i otvoreno odmjeri Claudiju. Položim ruku na njezino

rame. - Dugo vas tražimo - rekoh mu. Srce mi se umirilo, kao da je vampirova smirenost odvlačila moju usplahirenost, zabrinutost, kao što more dovlači predmete s kopna. Ne pretjerujem s opisom te njezove značajke, ali je ne mogu opisati, kao što nisam mogao ni tada. Uznemiravalo me to što sam to uopće želio učiniti. Imao sam osjećaj kao da zna što činim, kao da njegovo mirno držanje i duboke, smeđe oči govore kako moje misli, a posebice riječi koje sam pokušao oblikovati, nemaju smisla. Claudia ne reče ništa.

Vampir se odmakne od zida i počne silaziti stubama. Učini pokret rukom kojim nam istodobno poželi dobrodošlicu i naredi da pođemo za njim. Pokreti su mu bili brzi i povezani. U usporedbi s njima, moji su pokreti bili karikatura ljudskih pokreta. Otvori vrata u zidu i propusti nas u prostorije ispod kazališta. Nogama je jedva dodirivao kamene stube dok smo silazili i povjerljivo nam okrenuo leđa.

Ušli smo u golemu podzemnu plesnu dvoranu, usječenu u podrum stariji od nadzemne zgrade. Vrata koja je otvorio zatvore se i svjetla nestane prije nego što sam uspio ocijeniti veličinu sobe. U tami zašušti njegova odjeća a tad kresne šibica iznad koje zaplamsa njegovo lice. Neki mladić stane pokraj njega i odnese svijeću. Pogled na dječaka obnovi golicavo uzbuđenje zbog nage žene na pozornici i njezina opruženog tijela i žive krvi. On se okrene i zagleda u mene kako me gledao crvenokosi vampir. Ovaj mu šapne: - Idi. - Svjetlo dohvati udaljene zidove, vampir ga visoko podigne i krene uza zid, rukom nam dajući znak da ga slijedimo.

Iznad treperavog plamena ugledamo freske i zidne slike, dubokih i živih boja i postupno shvatimo što prikazuju. Bio je to užasan "Trijumf smrti" od Breughela, tako velik da se mnoštvo jezivih likova nadvijalo nad nas u polutami: nemilosrdni kosturi koji su prevozili bespomoćne mrtvace preko smrdljivih jaraka, u kolima vozili ljudske

lubanje, sjekli glave leševa ili obješenih. Posmrtno zvono ječilo je iznad beskrajnog pakla spaljene i izgorjele zemlje, prema kojem su stupale velike vojske, odvratnim, bezumnim korakom vojnika koji idu na klanje. Okrenem glavu, ali mi crvenokosi vampir dotakne ruku, povede me duž zida i pred očima mi se odmota "Pad anđela". Prokletnike se bacalo iz nebeskih visina u sablastan kaos žderuđh čudovišta, tako živopisno i besprijekorno naslikanih da sam zadržao. Ruka me ponovno dodirne, ali sam i dalje stajao nepomično, zagledan u vrh zidne slike, gdje sam razabrao dva prelijepa anđela s trubljama na ustima. I čarolije nestane. Osjetim se kao kad sam prvi put ušao u Notre Dame, ali se taj osjećaj brzo izgubi, kao da mi je netko oteo nešto paučinasto i dragocjeno.

Svijeća se podigne i posvuda oko mene ožive užasi: Boschovi tupi bezvoljnici i poniženi prokletnici, naduti Trainijevi leševi, čudo-

višni Durerovi jahači, te mnoštvo srednjovjekovnih drvoreza, bakroreza i parabola pretjeranih proporcija. Strop je vrvio od kostura i izjedjenih leševa, demoni i instrumenata za mučenje, kao da smo u katedrali smrti.

Stojeći na sredini sobe, gledali smo u prizore koje je svjetlost svijetle oživila. Zaprijetio mi je delirij, osjetim ono užasno pomicanje zidova, osjećaj da propadam. Posegnem za Claudijinom rukom.

Stajala je zamišljena, tupog izraza lica, zagledana u daljinu, kao da želi da je ostavim na miru. Njezine noge odskoče od mene i brzo zalupaju na kamenom podu. Koraci joj odjeknu i odbiju se od zidova i poput prstiju zalupaju u mojim sljepoočnicama i glavi.

Uхватim se za glavu, zagledam u pod kao da ću u njemu pronaći sklonište, jer kad bih podignuo pogled, zacijelo bih ugledao neku nepodnošljivu patnju. U plamenu svijetle ponovno ugledam vampirovo lice, njegove vječne oči okružene tamnim trepavicama.

Nije micao usnama, ali mi se učinilo da se smiješi. Zagledam se pomnije u njega, uvjeren kako je riječ o triku koji ću moći tako prozrijeti. No, njegov se osmijeh širio i konačno mu lice oživi bezglasnim šapatom i pjesmom koji su sličili na sušanj, kao kad se tapete savijaju u požaru ili kad se boja guli s lica lutke koja gori.

Htio sam ga pograbiti i prodrmati kako bi mu se nepomično lice pokrenulo, kako bi priznao da tiho pjevuši. Odjednom se nađem u njegovu zagrljaju. Obujmio me rukom, vidio sam njegove guste i sjajne trepavice iznad užarena luka njegovih očiju, na koži osjetio njegov mekan, bezmirisan dah. Pravi delirij.

Htio sam se odmaknuti od njega, ali me privlačio i nisam se micao. Čvrsto me držao, svijetla mi je gorjela blizu očiju pa sam osjećao njezinu toplinu. Moje hladno tijelo čeznulo je za tom toplinom, ali sam ipak zamahnuo rukom kako bih je ugasio, no nisam je mogao dohvatiti. Vidio sam njegovo obasjano lice kakvo Lestatovo nikad nije bilo, bijelo, bez pora, žilavo i muško. Dugo očekivani drugi vampir. Svi vampiri. Beskrajna povorka pripadnika moje vrste.

Taj trenutak prođe.

Ispruženom rukom dodirivao sam mu lice, iako je bio daleko, kao da mi se nikad nije približio. Nije pokušavao odgurnuti moju ruku. Ustuknem zaprepašteno i obrazi mi se zažare.

Negdje u Parizu ogласi se crkveno zvono; prigušeni, zlatni krugovi zvuka prodirali su kroz zidove i drvene grede, koje kao da su pro-

vodile zvuk u zemlju poput velikih cijevi orgulja. I ponovno se začuje onaj šapat, nerazumljivo pjevušenje. U polutami ugledam onog mladića smrtnika kako me promatra i osjetim vruć miris njegova tijela.

Vampir ga brzim pokretom pozove i on mi priđe neustrašivih i uzbuđenih očiju u svjetlosti svijeća i zagrlji me oko ramena. Nikad nisam osjetio, nikad imao priliku osjetiti kako je to kad vam se smrtnik svjesno daje. Prije nego što sam ga uspio odgurnuti od sebe, ugledam plavkastu modricu na njegovu nježnom vratu. Nudio mi ju je. Priljubio se čitavim tijelom uz moje; na nozi osjetim njegov ukrućen ud. Bijedan uzvik mi se otme s usana, ali se on sagne i pritisne usne na moje, za njega sigurno hladne i beživotne.

Ukočena tijela zarinem zube u njegovu kožu. Njegov tvrdi ud me pritiskao i ja ga podignem s poda u strastvenom zanosu. Val za valom otkucaja njegova srca prelazili su u mene dok sam ga ja, ne osjećajući težinu, ljuljao i proždirao njegov ushit, njegov svjestan užitak.

Onemoćao i zadihan, ugledam ga podalje od sebe. Ruke su mi bile prazne, usta puna okusa njegove krvi. Naslonio se na crvenokosog vampira i rukom ga obujmio oko struka. Gledao me jednako spokojno poput crvenokosog vampira, očiju zamagljenih i slabih od gubitka života. Bez riječi krenem prema njemu, neizdrživo privučen tim pogledom, prkosom svjesnog života; morao bi umrijeti, a ne umire. Živjet će, znati, preživjet će tu prisnost! Okrenem se. Vampirski družba micala se u sjenama. Njihove svijeće treperile su na hladnom zraku poput biča. Iznad njih nadvijali su se golemi oslikani likovi: usnuo ženski leš kojeg proždire lešinar ljudskog lika; nagi čovjek privezan za stablo rukama i nogama, a pokraj njega visi torzo drugog čovjeka čije su odsječene ruke privezane za granu, a glava izbuljenih očiju nabijena na kolac. Ponovno se začuje pjesma, taj tihi, nezemaljski pjev. Polako me mine glad, tijelo me poslušna, ali mi je u glavi bubnjalo a plamenovi svijeća se stapali u blještavi krug svjetla. Netko me neočekivano dotirne i grubo gurne, tako da sam skoro izgubio ravnotežu; ugledam mršavo, četvrtasto lice vampira lakrdijaša kojeg sam prezirao. On posegne za mnom bijelim rukama. Ali onaj drugi vampir stane između nas. Učinilo mi se da je udario drugog vampira da sam vi-

dio kad se pomaknuo, ali nisam bio siguran. Obojica su stajali nepomično poput kipova i netremice se gledali u oči. Vrijeme je prolazilo poput valova koji se valjaju po pustoj plaži. Ne znam koliko smo dugo stajali tako i kako su mi se činili nepomični. Živa su bila jedino treperava svjetla svijeća iza njihovih leđa. Posrtao sam uza zid i svalio se u velik hrastov stolac. Claudia je bila blizu i s nekim razgovarala prigušenim, ali milim glasom. Čelo mi je gorjelo od krvi i vrućine.

- Pođi sa mnom - reče crvenokosi vampir. Zagledao sam se u njega ne bih li opazio pokret usana koji je prethodio zvuku, ali je on beznadno kasnio za zvukom. Nas troje krenemo niz duge kamene stube ispod grada. Claudia je išla na čelu. Njezina izduljena sjena pratila nas je na zidu. Zrak je postao hladan i svjež od mirisa vode. U svjetlu vampirove svijeće vidio sam kapi kako poput krvi kapaju kroz kamen poput zlatnih kuglica.

Uđemo u malu prostoriju. U dubokom kaminu usječenom u kamenu zid gorjela je vatra. Na drugom kraju sobe bio je krevet, usječen u stijenu i odvojen dvjema mjedenim rešetkama. Najprije sam to jasno vidio: i dugi zid nasuprot kaminu pokriven knjigama i drveni stol pokraj njega, i mrtvački sanduk. Ali se tad soba zaljulja; crvenokosi vampir položi ruke na moja ramena i posjedne me u kožni naslonjač. Vatra me žarila po nogama, ali mi je taj oštar i jasan osjećaj godio jer me izvukao iz pomutnje. Naslonim se, napola sklopim oči i pokušam još jednom vidjeti što je oko mene. Krevet je bio poput pozornice na kojoj leži onaj dječak na platnenim jastucima.

Ima razdjeljak po sredini glave, crna kosa mu se kovrča oko ušiju pa u tom sanjarskom, grozničavom stanju izgleda poput gipkih dvo-spolnih stvorenja s Botticelijevih slika. Ispružena pokraj njega, bijele ručice položene na njegovo jedro tijelo, ležala je Claudia lica zarinutog u njegov vrat. Crvenokosi vampir sve je to gledao sklopljenih ruku. Kad je Claudia ustala, mladić zadrhti. Vampir je podigne, nježno, kako bih je ja podignuo. Claudia ga zagrlila oko vrata. Oči je držala napola sklopljene u nesvjestici, a usne su joj bile crvene od krvi. Vampir je nježno posjedne na stol i ona se leđima nasloni na knjige u kožnim uvezima. Ruke joj skliznu u krilo haljine boje lavande. Rešetke se sklope. Mladić položi glavu na jastuk i zaspi.

Nešto me uznemiravalo u toj sobi, a nisam znao što. Zaista nisam znao što mi je, jedino da sam se (ili da me netko drugi) silom izvukao iz dva žestoka, strasna stanja: očaranosti onim mračnim slikama i pijenja krvi kojem sam se razvratno predao pred drugima. Nisam znao što mi prijete, od čega mi razum želi pobjeći. Gledao sam u Claudiju, način na koji se naslonila na knjige, na koji je sjedila na stolu pokraj uglačane bijele lubanje, svjećnjaka, otvorene knjige s listovima od pergamenta čija su rukom pisana slova sjajila na svjetlu. Iznad njezine glave ugledam lakom premazanu i sjajnu sliku srednjovjekovnog đavla, s rogovima i kopitima. Njegov nečovječan lik nadnio se nad sijelo štujućih vještica. Claudijina glava bila je točno ispod slike i dodirivala ju je uvojcima. Gledala je u smeđookog vampira raširenim očima punim čuđenja. Obuzme me želja da je podignem u naručje i u svojoj grozničavoj mašti s užasom zamislim kako se pretvara u mlitavu lutku. Gledao sam u đavla, jer mi je njegovo čudovišno lice bilo draže od Claudijine nadnaravne mirnoće.

- Nećeš probuditi mladića ako nešto kažeš - reče smeđooki vampir. - Došao si izdaleka, dugo si putovao. - I moje zbunjenosti pomalo nestane, kao kad struja svježeg zraka rastjera dim. Bio sam budan i spokojan kad je sjeo nasuprot meni. I Claudia ga pogleda. Pogledavao nas je. Njegovo glatko lice i spokojne oči imali su isti izraz, kao da ga nikad nisu promijenili.

- Zovem se Armand - reče on. - Poslao sam vam Santiaga da vam preda pozivnicu. Znam kako se zovete. Dobrodošli u moj dom. Skupim snagom i progovorim. Glas mi zazvuči čudno. Rekoh mu kako smo se pobojali da smo jedini na svijetu.

- Ali kako ste postali vampiri? - upita on. Claudia digne ruku iz krila. Oči joj mehanički prijeđu s njegova lica na moje. Vidio sam njezin pokret i znao sam da ga je i on vidio, iako to nije ničim pokazao. Znao sam što mi je htjela reći. - Ne želite odgovoriti - reče Armand glasom tišim i odmjerijenijim od Claudijina, manje ljudskim od mog. Osjetim kako se ponovno gubim u razmišljanju o tom glasu i očima i otrgnem se od toga s teškom mukom.

- Vi ste vođa ove skupine? - upitam ga.

- Ne u značenju koje vi dajete riječi vođa - odgovori on. - Ali da ovdje imamo vođu, ja bih bio taj.

- Oprostite, ali nisam došao govoriti o tome kako sam postao vampir, jer to znam i nije mi važno. Pa ako ne posjedujete neku moć

kojoj bih morao iskazati dužno štovanje, ne bih želio o tome razgovarati.

- Kad bih vam rekao da imam takvu moć, biste li je poštovali? - upita on.

Kad bih vam mogao opisati njegov način govora! Kad bi progovorio, činilo se kao da se budi iz razmišljanja sličnog onome u koje sam ja zapadao i iz kojeg bi se s teškom mukom otrgnuo; no nije se micao i uvijek je bio potpuno svjestan. To me i zbunjivalo i silno privlačilo, kao što me zbunjivala i privlačila ta soba, njezina jednostavnost, bogata, topla kombinacija najnužnijih predmeta: knjiga, radnog stola, dvaju stolaca kod kamina, mrtvačkog sanduka, slika. U usporedbi s ovom sobom raskoš naših soba u hotelu činila mi se prostačkom, čak i besmislenom. Sve sam razumio osim onog usnulog mladića smrtnika.

- Nisam siguran - rekoh. Nisam mogao oka skinuti sa strašnog srednjovjekovnog sotone. - Morao bih znati otkuda vam. Od drugih vampira ili od nečeg drugog.

- Nečeg drugog? - upita on. - Čega?

- Toga! - I pokažem na srednjovjekovnu sliku.

- To je slika - reče on.

- I ništa više?

- Ništa više.

- Znači da vam Sotona... sotonska sila ne daje moć ni kao vođi ni kao vampiru?

- Ne - reče on mirno, tako mirno da nisam mogao znati što misli o mom pitanju, ako je uopće o njemu razmišljao na meni znane načine.

- A drugim vampirima?

- Ne - reče on.

- Znači da nismo - nagnem se prema njemu - djeca đavla?

- Kako bismo mogli biti djeca đavla? - upita on. - Vjeruješ li da je Sotona stvorio svijet?

- Ne. Ako je itko stvorio svijet, bio je to Bog. Ali On je stvorio i Sotonu; želim znati jesmo li njegova djeca!

- Dakle, ako vjeruješ da je Bog stvorio Sotonu, moraš shvatiti da sva đavlova moć dolazi od Boga, da je Sotona Božje dijete i da smo i mi Božja djeca. Nema Sotonine djece.

Nisam mogao sakriti osjećaje kad sam to čuo. Naslonio sam se na stolac i pogledao u mali drvorez koji je prikazivao đavla, na trenutak oslobođen obveze prema Armandovu prisustvu, izgubljen u mislima, u nepobitne implikacije njegove jednostavne logike.

- Ali zašto te to zabrinjava? Nisam rekao ništa novo - reče on. -

Zašto dopuštaš da te se to tako dojmi?

- Dopusti da objasnim - počnem. - Znam da si moćan vampir.

Poštujem te, ali ne mogu postići tvoju ravnodušnost. Znam što je ravnodušnost, ali ja nisam takav a sumnjam da ću ikad biti. Pomirio sam se s tim.

- Shvaćam - kimne on glavom. - Vidio sam te u kazalištu, kako si patio i suosjećao s djevojkom. Vidio sam da osjećaš i za Denisa kad samrtni ga ponudio. Umireš kad nekom piješ krv, kao da smatraš kako zaslužuješ smrt i ne štediš se. Ali zašto se nazivaš đavlovim djetetom, a imaš toliko strasti i takav osjećaj za pravdu!

- Jer sam zao, zao kao i svi vampiri! Ubijao sam i ubijati ću. Prihvatio sam Denisa kad si mi ga dao, iako nisam znao hoće li preživjeti ili neće.

- Zašto bi zbog toga bio zao poput drugih vampira? Zar nema stupnjeva zla? Zar je zlo velik poguban ponor u koji se čovjek sunovrati čim prvi put zgriješi?

- Da, mislim da je tako - rekoh mu. - Nije logično kako bi ti to mogao prikazati. Ali je tamno i prazno, neutješno.

- Nisi pravedan - reče on i glas mu prvi put zatitra. - Dobroti pripisuješ stupnjeve i inačice. Dobrota djeteta se naziva nevinost, pa dobrota fratra koji se svega odrekao u korist drugih i živi životom odricanja i služenja. Dobrota svetaca, dobrota dobrih kućanica. Jesu li jednake?

- Nisu. Ali jednako i beskrajno različite od zla - odgovorim.

Nisam znao da uopće gajim takve misli, ali sam ih izgovorio kao svoje: moji najdublji osjećaji koji bi ostali neoblikovani da ih nisam izrekao i promislio u razgovoru. Dotad sam svoj um smatrao pasivnim; mogao se pribrati, oblikovati misao u zbrci čežnje i bola jedino u dodiru s drugim umom, kad bi ga drugi um oplodio, duboko uzbudio i prisilio na zaključivanje. Osjetim snažno, nedoživljeno, kako mi pada sa srca teret osamljenosti. Mogao sam podnijeti pomisao na onaj trenutak u nekom drugom stoljeću kad sam stajao u podnožju Babetinih stuba, pa jetku frustraciju godina provedenih

s Lestatom, pa strastvenu i na propast osuđenu ljubav za Claudiju koja je zavila osamljenost u mekoputne čulne užitke i žudnju za žrtvama. Vidio sam i ogoljeli vrh planine u istočnoj Europi na kojem sam se sukobio s onim bezumnim vampirom i ubio ga među samostanskim ruševinama. Kao da se snažno žensko čeznuće mog uma probudilo i tražilo zadovoljenje. Osjećao sam to iako sam rekao kako je sve tamno, prazno i bez utjehe.

Pogledam Armanda i njegove velike smeđe oči na zategnutom, bezzvremenom licu kako me gledaju kao da su naslikane. Kao i u oslikanoj plesnoj dvorani osjetim kako se svijet pomaknuo, zov delirija, buđenje tako silne potrebe čija mogućnost zadovoljenja sadrži nepodnošljivu mogućnost razočaranja. A bilo je tu i strašno, pravedno pitanje koje me proganjalo, pitanje zla.

Uhvatim se rukama za glavu kao što čine duboko uznemireni smrtnici pa nagonski pokrivaju lice, posizuju za mozgom kao da će probiti lubanju i masažom otjerati smrtni strah iz njega.

- Kako se postaje zao? - upita on. - Kako netko gubi Božju milost i postaje zao poput sudišta razularene svjetine za vrijeme francuske revolucije ili zao poput najokrutnijih rimskih careva? Postaje li se zao kad se propusti nedjeljna misa ili zagriže hostija? Ili ukrade kruh ili spava sa susjedovom ženom?

- Ne - odmahnem glavom. - Ne.

- Ali ako je zlo bez stupnjeva, i ako takvo zlo postoji, potreban je samo jedan grijeh. Zar tvoje riječi ne znače to? Da Bog postoji i...

- Ne znam postoji li Bog - rekoh. - Sudeći po svemu, ne postoji.

- Znači da grijeh nije važan - reče on. - Nijedan grijeh nije zlo.

- Nije istina. Ako Bog ne postoji, mi smo bića s najvišom sviješću u svemiru. Jedino mi shvaćamo prolaznost vremena i vrijednost svake minute ljudskog života. A zlo, stvarno zlo, je oduzeti ljudski život. Bez obzira na to bi li ta osoba umrla sutra ili preksutra ili jednog dana, nije važno. Ako Bog ne postoji, znači da je život, svaki njegov trenutak, sve što imamo.

Armand se zavalio kao da se na trenutak zamislio. Zaškilji i zagleda se u vatru. Prvi put je skrenuo pogled pa sam ga gledao a on mene nije. Dugo je tako sjedio. Osjećao sam njegove misli, kao da su opipljive poput dima. Nisam ih mogao čitati, ali sam osjećao njihovu snagu, kao da je imao auru. Iako je imao mlado lice, znao sam kako

to ništa ne znači; izgledao je beskrajno staro i mudro. Nisam mogao točno to objasniti: mladolike crte lica, prostodušne oči, a istodobno tako star i mudar.

Armand ustane ruku sklopljenih na leđima i pogleda u Claudiju. Njezina šutljivost za vrijeme našeg razgovora bila mi je razumljiva. To nisu bila njezina pitanja, ali je bila očarana njime, čekala svoj trenutak i bez sumnje učila od njega dok je razgovarao sa mnom. Ali sam shvatio još nešto. Ustao je potpuno vladajući tijelom, pokreta koji su bili nužni, obredni, prolazni, u kojima nije bilo ničeg ljudskog. Njegova nepomičnost bila je nezemaljska. Claudia je bila jednako nepomična, kao nikad prije. Gledali su se s nadnaravnim razumijevanjem iz kojeg sam ja bio isključen.

Za njih sam bio kovitlac i titraj, kao što su smrtnici bili za mene. Znao sam da je shvatio kako ona ne vjeruje u moje određenje zla i ne razmišlja na taj način.

Armand počne govoriti bez najave. - To je jedino preostalo pravo zlo - reče plamenu.

- Da - odgovorim. Ta, za mene najvažnija tema, ponovno oživi.

- Istina - reče on i zgrozi me, produbi tugu i očaj.

- Znači, Bog ne postoji. Ništa ne znaš o tomu?

- Ne - reče on.

- Ništa! - ponovim. Nisam se bojao svoje iskrenosti, svog bijednog ljudskog bola.

- Ništa.

- Nijedan ovdašnji vampir nije razgovarao s Bogom ili vragom?

- Nijedan, koliko je meni poznato - reče Armand zamišljeno.

Vatra mu je plesala u očima. - A u dobi od četiri stotine godina, ja sam najstariji živući vampir na svijetu.

Zablenem se u njega.

Tad shvatim. Uvijek sam se bojao da je tako - i tako jest.

Osamljenost, beznadnost. Sve će biti kao prije, do u beskraj. Moja je potraga završila. Bezvoljno se zagledam u ližuće plamenove.

Bilo bi uzaludno ostaviti njega i nastaviti potragu, uzaludno

putovati svijetom i slušati istu priču. - Četiri stotine godina -

ponovim - četiri stotine godina. - Buljio sam u vatru. U kaminu je

bila cjepanica koja je čitavu noć polako klizila u vatru. Bila je puna

sićušnih rupica. U svakoj toj sićušnoj rupici gorio je plamičak, a svi ti

plamičci sa svojim crnim ustima učinili su mi se kao lica u zboru

koja pjevaju ali ne otvaraju usta. Zbor nije morao pjevati, jer je u jednom dahu u vječnoj vatri izveo svoju nečujnu pjesmu.

Armand se naglo pokrene i njegova odjeća glasno zašušti. Spusti se pucketava sjena, on klekne ispred mene i uhvati me za glavu, užeglih očiju.

- To zlo, taj pojam, potječe iz razočaranja, gorčine! Zar ne shvaćaš? Đavlova djeca! Božja djeca! Zar je to jedino pitanje koje mi nosiš, jedina moć koja te zaokuplja, pa nas moraš pretvarati u bogove ili vragove, iako je jedina moć koju imamo u nama? Kako si mogao povjerovati u te stare čudesne laži, mitove, znakove nadnaravnog? - Pograbi sliku đavla iznad Claudijina mirnog lika tako brzo da nisam ni opazio taj pokret. Demon mi se isceri pa zapucketa u vatri.

Nešto se slomi i prepukne u meni kad je to rekao, pa mi bujica osjećaja preplavi mišiće u udovima. Ustanem i odmaknem se od nje.

- Jesi li lud? - upitam, zaprepašten vlastitim gnjevom i očajem.
 - Nas dvojica, besmrtnici, bezvremeni, ustajemo noću kako bismo nahranili svoju besmrtnost ljudskom krvi, a na tvom stolu, naslonjeno na znanje ljudskog roda, sjedi prelijepo dijete a zlo poput nas. A ti me pitaš kako sam mogao vjerovati da ću naći smisao u nadnaravnom! Kažem ti, kad sam vidio što sam postao, u sve sam mogao povjerovati! Ti ne? U tom uvjerenju, u toj zbunjenosti, mogu prihvatiti najnevjerojatniju istinu od svih: da u svemu tome nema smisla!

Uzmaknem prema vratima, dalje od njegova zaprepaštenog lica, njegove podignute ruke koju savije u šaku i prste zabode u dlan. - Ne! Vрати se - šapne.

- Ne, ne sada. Pusti me. Samo malo... pusti me. Ništa se nije promijenilo, sve je kao prije. Dopusti da mi se utisci slegnu, pusti me.

Osvrnem se prije nego što sam zatvorio vrata. Claudijino lice bilo je okrenuto prema meni, iako je sjedila kao i prije, ruku sklopljenih na koljenima. Laganim pokretom ruke, nježnim poput osmijeha, obojenim jedva primjetnom tugom, da mi znak da odem.

Želio sam pobjeći iz kazališta, lutati pariškim ulicama i postupno ublažiti nagomilane duševne potrese. No dok sam tražio izlaz iz kamenog prolaza donjeg podruma, zbunim se. Možda ne znam

upotrijebiti svoju volju. Lestat nije morao umrijeti, ako je uopće umro. Prisjetim ga se, kao što sam uostalom često činio, ali naklonjenije nego prije. Bio je izgubljen poput svih vampira, a ne ljubomorni čuvar znanja koje nije htio podijeliti s nama. Ništa nije znao. Ništa se nije moglo znati.

Ali, nije to bila čitava misao: mrzio sam ga iz krivih razloga. Da, tako je, ali nisam to potpuno shvaćao. Zbunjen, sjednem napokon na tamne stube. Svjetlo iz plesne dvorane bacalo je moju sjenu na grubo isklesan pod. Glavu sam držao rukama, svladan umorom. Razum mi je govorio: "Spavaj", ali mi je nalagao: "Sanjaj." Ipak nisam ustao i krenuo u *Hotel Saint-Gabriel*, koji mi se tad učinio sigurnim i prozračnim mjestom, mjestom profinjene i raskošne utjehe u kojem mogu sjediti na baršunastom stolcu, jednu nogu položiti na otoman i gledati vatru kako liže mramornu ploču kamina, ogledati se u zrcalima poput zamišljenog smrtnika. Pobjegni u to, pomislim, pobjegni od svega što te privlači. I ponovno pomislim: "Učinio sam nažao Lestat, mrzio sam ga iz krivih razloga." Šapnem te riječi, pokušavajući

ih izvući iz pomračenih, nemuštih misli. Moj šapat zaškripi u kamenim svodovima stuba.

Ali tad mi zrak donese nježan glas, nečujan za smrtnike: - Što se dogodilo? Čime si mu učinio nažao?

Okrenem se tako naglo da mi ponestane daha. Pokraj mene je sjedio vampir, sarom od čizama mi je skoro dodirivao rame. Noge je podvukao pod sebe i obuhvatio ih rukama. Na trenutak sam pomislio da me oči varaju: bio je to lakrdijaš, vampir kojeg je Armand nazvao Santiago.

Ali ništa u njegovu ponašanju nije upućivalo na to da je to onaj bivši, đavolski, mrski Santiago koji je prije nekoliko sati ispružio ruke prema meni a Armand ga udario. Gledao me netremice iznad koljena, raščupane kose, opuštenih, nelukavih usana.

- Nije važno - rekoh mu. Strah me napuštao.

- Izgovorio si ime, čuo sam te - reče on.

- Ime koje ne želim ponoviti - odgovorim i odvratim pogled.

Shvatim kako me prevario i zašto njegova sjena nije pala preko moje: čučao je u mojoj sjeni. Malo me uznemiri pomisao da se prišuljao po kamenim stubama i sjeo iza mene. Sve me kod njega uznemiravalo i sjetim se kako mu se ne može vjerovati. Armand se,

služeći se hipnotičkom snagom, htio predstaviti kakvim je bio: bez riječi je izvlačio iz mene misli. Ali ovaj je vampir bio lažac. Osjećao sam njegovu moć, sirovu snagu, skoro jednaku Armandovoj.

- Dođeš u Pariz kako bi nas našao, a tad sjediš sam na stubama
- reče on pomirljivo. - Zašto ne dođeš k nama? Zašto ne razgovaraš s nama i ispričaš nam o osobi čije si ime izgovorio. Znam tko je bio, znam to ime.

- Ne znaš, ne možeš znati. Bio je smrtnik - rekoh nagoni, neuvjerljivo. Pomisao na Lestata me uznemiravala, pomisao da bi ovaj stvor mogao znati za Lestatovu smrt.

- Došao si ovamo razmišljati o smrtnicima, pravdi prema smrtnicima? - upita on, ali bez predbacivanja ili poruge u glasu.

- Došao sam biti sam, neka te to ne uvrijedi - promrmljam.

- Ali biti sam u takvu stanju, kad nisi čuo ni moje korake. Drag si mi, htio bih da dođeš gore. - Rekavši to, polako me osovi na noge. U tom trenutku zasja zraka svjetla kroz vrata Armandove ćelije i osvijetli prolaz. Čuo sam ga kako dolazi i Santiago me pusti. Bio sam zbunjen. Armand se pojavi na dnu stuba noseći Claudiju. Lice joj je bilo bezizražajno kao za vrijeme mog razgovora s Armandom; kao da se duboko zamislila i nije vidjela ništa oko sebe. Uočio sam to, ali nisam znao što da o tome mislim, da tako dugo traje. Brzo je preuzmem od Armanda. Osjetim njezine meke udove kao da smo u mrtvačkom sanduku i predajemo se vampirskom snu.

Armand snažno odgurne Santiaga. Pao je na leđa, ali se uspravi i Armand ga odvuče na vrh stuba. Sve se to događalo tako brzo da sam vidio tek kako promiče njihova odjeća i škripe im čizme. Armand ostane sam na vrhu stuba i ja mu priđem.

- Večeras nisi siguran odeš li iz kazališta - šapne mi. - Santiago je sumnjičav. Smatra da ima pravo bolje te upoznati i da naša sigurnost ovisi o tome. - Polako me odvede u plesnu dvoranu. Okrene se k meni i pritisne mi usne na uho: - Moram te upozoriti. Ne odgovaraj ni na kakva pitanja. Ti postavljaš pitanja i tako ćeš otvoriti pupoljke istine. Ali ništa ne otkrivaj o sebi, posebice o svom podrijetlu. Odmakne se od mene, ali nam rukom da znak da ga slijedimo u polutamu u kojoj su se ostali vampiri okupili poput mramornih kipova. Tad osjetim kako smo sazđani od istog materijala, pomisao koja mi se malokad javljala u New Orleansu, a koja me uznemiri,

posebice kad ugledam odraze vampira u dugim zrcalima koja su razbijala zbijenost onih jezivih zidnih slika.

Nađem izrezbaren hrastov stolac i spustim Claudiju u njega. Učinilo mi se da se probudila. Nagne se prema meni i reče nešto nerazumljivo, otprilike da moram poslušati Armanda i ništa ne govoriti o našem podrijetlu. Želio sam s njom porazgovarati, ali nas je visoki vampir Santiago promatrao, a pogledavao je i u Armanda. Nekoliko vampirica okupilo se oko Armanda. Kad su rukom obujmle Armanda oko struka, u meni se uzburkaju osjećaji. Nisu me zapanjili njihovi ljupki oblici, fine crte lica i ruke, tvrde poput stakla, ni očaravajuće oči koje su uprle u mene u tišini koja je vladala u prostoriji, nego žestoka ljubomora koju sam osjetio. Bojao sam se vidjeti ih u njegovoj blizini, bojao se kad se okrenuo i svaku poljubio. Kad ih je doveo k meni, nisam znao što učiniti i zbunio sam se.

Zapamtio sam imena Estelle i Celeste, porculanskih ljepotica koje su milovale Claudiju slobodom slijepaca. Prelazile su rukama po njezinoj blistavoj kosi, dodirivale joj usne, a ona je sve to podnosila, onako mirna i daleka, jer je znala što sam i ja znao (a one nisu mogle znati) kako u tom malom tijelu živi ženski duh jasan i izrazit poput njihova. Gledao sam kako se okrenula prema njima pridržavajući haljinicu boje lavande i hladno se smiješeći njihovu obožavanju pa se sjetio koliko sam se puta zaboravio i obratio joj se kao djetetu, odviše slobodno je milovao, uzeo je u naručje s nepromišljenošću odrasle osobe. Misli su mi bludile: posljednja noć u *Hotelu Saint-Gabriel*, daleka kao da je bila prije godinu dana, kad je pakosno govorila o ljubavi, duševni potres kad mi je Armand otkrio kako nema otkrovenja te tiha pozornost vampira oko mene, koji su šaptali u tami ispod grotesknih zidnih slika. Puno sam mogao naučiti od vampira a da ništa ne pitam, a vampirski život u Parizu bio je onakav kakav sam strahovao da će biti i čega je mala pozornica u kazalištu iznad naših glava bila nagovještaj.

Prigušena svjetla u prostoriji bila su obvezatna, a slikanje silno na cijeni. Zbirka se povećavala skoro svake večeri jer bi vampiri donijeli novi bakrorez ili sliku nekog suvremenog umjetnika. Celeste, hladne ruke položene na moju, s prezirom je govorila o muškarcima kao tvorcima tih slika, a Estelle koja je držala Claudiju na krilu reče meni, neiskusnom kolonijalcu, da vampiri nisu počinili takva

zlodjela, nego da slike skupljaju kako bi se potvrdilo da su ljudi sposobni za veće zločine od vampira.

- Ima li zla u slikanju takvih prizora? - tiho upita Claudia bezizražajnim glasom.

Celeste zabaci svoje crne uvojke i nasmije se. - Zamišljeno, učinjeno - brzo odgovori, ali u očima joj se vidjela pritajena mržnja.

- Naravno, pokušavamo dostići ljude po raznovrsnosti ubijanja, zar ne? - Nagne se i dotakne Claudijino koljeno. Ali je Claudia pogleda i ne pomakne se. Celeste se nervozno nasmije i nastavi. Santiago priđe i počne govoriti o našim sobama u *Hotelu Saint-Gabriel*. - Silno nesigurne - reče on i poprati riječi kićenim pokretom ruke. Pokaže začuđujuće poznavanje tih soba. Znao je za škrinju u kojoj smo spavali i koja mu se učinila prostačkom. - Dođite ovamo! - reče mi skoro dječjom jednostavnošću koju je pokazao na stubama. - Živite s nama i neće biti potrebe za takvim pretvaranjem. Imamo čuvare. Reci mi, odakle si! - reče on, klekne a ruku položi na rukohvat naslonjača. - Tvoj glas, poznat mi je naglasak. Reci nešto.

Užasnula me pomisao da govorim francuski s naglaskom, ali nije me to najviše zabrinjavalo. Bio je uporan i otvoreno me svojatao, odraz posesivnosti koja je bujala u meni. U međuvremenu su nas i drugi vampiri obrađivali: Estelle je objašnjavala kako je crno boja vampirske odjeće, kako je Claudijina ljupka pastelna haljina prekrasna, ali neukusna. - Utapamo se u boju noći - reče ona. - Imamo mrtvački sjaj. - Prigne obraz i priljubi ga uz Claudijin, pa se nasmije kao da želi ublažiti kritiku. Celeste se nasmije, Santiago se nasmije, i čitava soba oživi od nezemaljskog zveckavog smijeha, nadnaravnih glasova koji odjeknu među oslikanim zidovima, od kojih zatrepere slabi plamičci svijeća. - Šteta je pokriti takve uvojke - reče Celeste i poigra se Claudijinom zlatnom kosom. Shvatim očigledno: svi vampiri, osim Armanda, obojili su kosu u crno; zajedno s crnom odjećom to je povećalo uznemirujući dojam da su vampiri kipovi koje je isklesalo isto dlijeto. Ne mogu bolje izraziti taj dojam i uznemirenost koju sam osjetio. Na nešto me podsjećalo, ali nisam znao na što.

Odmaknem se od njih, priđem uskom zrcalu i zagledam se u njih preko ramena. Claudia je među njima blistala poput dragulja, a blistao bi i onaj mladić smrtnik koji je spavao ispod nas. Shvatim da su mi vampiri nezanimljivi - dokle mi pogled dopire sve je sumor-

no, sjajne vampirske oči jednake, a njihov duh poput prigušenog mjedenog zvona.

Od tih me misli jedino odvrćala želja za znanjima koja sam želio od njih izvući. - Vampiri istočne Europe - govorila je Claudia.- Čudovišna stvorenja, kakve oni imaju veze s vama?

- Prikaze - tiho dogovori Armand izdaleka, računajući da će osjetljive nezemaljske uši čuti riječi tiše od šapta. U sobi zavlada muk. - Njihova je krv drukčija, iskvarena. Razmnožavaju se poput nas, ali nisu vješti i ne paze. U prošlosti... - Reče i zašuti. Pogledam u njegovo lice u zrcalu. Bilo je čudno ukočeno.

- Pričaj nam o prošlosti - reče Celeste visokim ljudskim glasom, pomalo opakim.

Santiago prihvati taj ton. - Da, pričaj nam o vještičjim sijelima i biljkama od kojih možemo postati nevidljivi. - Nasmiješi se. - I lo-maćama!

Armand se zagleda u Claudiju. - Čuvaj se tih čudovišta - reče i namjerno pogledom zaobiđe Santiaga i Celeste. - Tih prikaza. Na-past će vas kao da ste ljudi.

Celeste zadrhti i reče nešto prezrivo, poput plemkinje koja govori o rođacima prostacima koji nose isto prezime. Ali sam ja pro-matrao Claudiju, jer su joj se oči ponovno zamaglile. Skrene pogled s Armanda.

Ponovno se začuju glasovi drugih vampira, izvještačeni. Razgo-varali su o svojim noćnim žrtvama, opisivali te susrete bez osjećaja, a okrutnost bi ponekad provalila poput bljeska munje: mršavom, visokom vampiru u kutu prigovarali su zbog nepotrebnog idealiziranja života smrtnika, malodušnosti, odbijanja da učini što bi mu u određenom trenutku donijelo najviše ugode. Bio je priprost, slijegao je ramenima, slab na riječima, i zapadao bi u dugotrajna stanja obamrlosti kao da bi najradije otišao u mrtvački sanduk i ondje ostao. Ali ne bi otišao, jer ga je privlačila ta onozemaljska skupina koja je od besmrtnosti učinila klub komformista. Što bi Lestat o njemu mislio? Je li bio ovdje? Zašto je otišao? Nitko nije naređivao Lestatu, on je bio gospodar svog malog kruga. Kako bi oni cijenili njegovu domišljatost, poigravanje sa žrtvama poput mačke? Upropašteno... ta riječ se često spominjala, riječ koja mi je toliko bila važna kad sam bio mlad vampir. "Upropastio" si priliku da ubiješ to dijete.

"Upropastio" si priliku da prestrašiš neku jadnicu ili da nekog čovjeka otjeraš u ludilo, a mogao si to postići jednostavnim trikom.

U glavi mi se vrtjelo. Imao sam običnu glavobolju smrtnika.

Želio sam pobjeći od tih vampira, ali me zadržavao udaljen Armandov lik i njegova upozorenja. Kao da nije bio prisutan duhom, iako bi često kimnuo glavom i rekao pokoju riječ kao da jest, a ponekad bi i podignuo ruku s rukohvata stolca u obliku lava. Srce bi mi poskočilo kad bih ga ugledao. Vidio sam da nitko u tom malom krugu ne zna uhvatiti njegov pogled kao ja i da ga nitko ne zna zadržati kao ja. Ipak se držao na udaljenosti i samo me gledao. Njegovo upozorenje odzvanjalo mi je u ušima, ali se nisam obazirao na njega. Silno sam želio otići iz kazališta, ali sam bezvoljno stajao i prikupljao podatke za kojima sam desetljećima žudio, a koji su se pokazali ispraznima i beskorisnim.

- Zar za vas ništa nije zločin? - upita Claudia. Pogled njezinih ljubičastih očiju bio je prikovan za moje u zrcalu, jer sam joj bio okrenut leđima.

- Zločin! Dosadno! - poviče Estelle i uperi bijeli prst u Armanda. On se tiho nasmije s drugog kraja sobe. - Dosada je smrt! - poviče ona i pokaže vampirske očnjake. Armand mekim kazališnim pokretom metne ruku na čelo glumeći strah.

Ali se umiješa Santiago koji je promatrao čitav prizor ruku položenih na leđa. - Zločin? - reče. - Da, smatramo nešto zločinom.

Zločinom zbog kojeg bismo gonili vampira do uništenja. Možete li pogoditi o kojem je zločinu riječ? - Pogleda u Claudiju pa u mene, pa ponovno u njezinu masku od lica. - Morali biste znati s obzirom na to da ste tako tajanstveni u vezi s vampirom koji vas je stvorio.

- Zašto? - upita ona, jedva primjetno raširivši oči, dok su joj ruke i dalje počivale u krilu.

Postupno zavlada muk, bijela lica okrenu se prema Santiagu.

Jednu je nogu izbacio naprijed, ruke metnuo na leđa i nadvio se nad Claudiju. Shvativši da su sve oči uprte u njega, oči mu bijesnu.

Pomakne se, prišulja mi se iza leđa i položi mi ruku na rame. -

Možeš li pogoditi o kojem je zločinu riječ? Nije li vam rekao vaš vampir učitelj?

Uhvati me svojim napasnim rukama koje sam već upoznao i polako me okrene pa zalupa lagano po momu srcu u ritmu njegovih uzbuđenih otkucaja.

- Zločin koji osuđuje svakog vampira na smrt bez obzira na to gdje ga izvršio. Ubojstvo drugog vampira!

-Ah! - uzvikne Claudia pa se počne smijati. Živahnim, zvonkim koracima prijeđe preko sobe u svojoj širokoj svilenoj haljini boje lavande. Uhvati me za ruku pa reče: - Bojala sam se kako je zločin roditi se iz pjene poput Venere, kao što smo se mi rodili! Vampir učitelj! Louis, dođi! - i povuče me.

Armand se smijao. Santiago je stajao nepomično. Armand ustane kad smo došli do vrata. - Dođite nam sutra navečer - reče on. - I večer potom.

Mislim da sam povratio dah tek kad smo izašli na ulicu. Još je padala kiša. Ulica je bila blatnjava i pusta, ali lijepa. Vjetar je nosio nekoliko raštrkanih komadića papira, sjajna kočija prošla je polako pokraj nas ispraćena glasnim, ritmičkim lupkanjem konjskih kopita. Nebo je bilo blijedo ljubičasto. Brzo sam hodao. Claudia je brzala pokraj mene, ali joj konačno dojadi duljina mog koraka pa je ponesem.

- Ne sviđaju mi se - reče mi ona gnjevno kad smo se približili *Hotelu Saint-Gabriel*. Čak je i njegovo golemo, žarko osvijetljeno predvorje bilo sneno. Projurim pokraj pospanih službenika, izduljenih lica na recepciji. - Prevrnula sam svijet zbog njih i prezirem ih!

- Zbaci pelerinu i stane na sredinu sobe. Zapuh kiše udari u francuske prozore. Zapalim sva svjetla i podignem velik svijećnjak do plinskih svjetiljki kao da sam Lestat ili Claudia. Pronađem baršunom

obložen stolac o kojem sam sanjao u podrumu ispod kazališta i iscrpljen sjednem na njega. Soba na trenutak kao da plane. Pogled mi se zaustavi na slici u pozlaćenom okviru koja je prikazivala pastelna stabla i mirne vode i koja razbije vampirske čini. Ovdje nam nisu mogli ništa, iako sam znao da je to laž, budalasta laž.

- U opasnosti sam - reče Claudia pritajivši gnjev.

- Ali kako bi ovi vampiri mogli znati što smo učinili Lestatu?

Osim toga, mi smo u opasnosti! Zar si i na trenutak pomislila da ne priznajem svoju krivnju! Čak i da si ti... - Ona mi se približi i ja

Ispružim ruke prema njoj, ali me ona strogo pogleda i ruke mi ne-
moćno klonu. - Misliš li da bih te ostavio u opasnosti?
Smiješila se. Na trenutak nisam mogao povjerovati svojim
očima. - Ne, ne bi, Louis. Ti ne bi. Opasnost te drži uz mene.
- Ljubav me drži uz tebe - rekoh nježno.
- Ljubav? - zamisli se ona. - Kako to misliš ljubav? - I kao da
nije opazila bol na mom licu, priđe mi i položi ruku na obraz. Bila je
hladna, gladna, a i ja sam bio hladan i gladan, nadražen onim mla-
dićem smrtnikom, ali ne i sit.
- Uvijek možeš biti sigurna u moju ljubav - rekoh joj. - Kao da
smo oženjeni. - Čim sam izrekao te riječi, moja odlučnost popusti.
Osjetim patnju kao i noći kad mi se rugala zbog mojih smrtnih stra-
sti. Okrenem se od nje.
- Ostavio bi me zbog Armanda kad bi on pomaknuo svoj mali
prst.
- Nikad - rekoh joj.
- Ostavio bi me, a on želi tebe koliko ti njega. Čekao te.
- Nikad. - Ustanem i krenem prema škrinji. Vrata su bila zak-
ljučana, ali to neće spriječiti vampire da uđu. Jedino smo ih mogli
omesti tako da ustanemo što je ranije moguće. Okrenem se prema
njoj, pozovem je i ona mi priđe. Želio sam zaroniti lice u njezinu ko-
su, moliti za oprostaj, jer je imala pravo, iako sam je volio, volio kao
i prije. Kad sam je privukao k sebi, ona reče: - Znaš li što mi je
uporno ponavljao ne izustivši ni riječ, znaš li zašto me bacio u trans
da bih jedino njega gledala, zašto me privlačio kao da mi srce drži
na koncu?
- Znači i ti si osjetila - šapnem. - Jednako kao i ja.
- Oduzeo mi je snagu! - reče. Ugledam je kako sjedi naslonjena
na knjige iznad njegova radnog stola, njezin mlitav vrat, mrtve ruke.
- Ali, što to govoriš? Da je razgovarao s tobom, da je...
- Bez riječi! - ponovi ona. Plinska su svjetla blijedjela, plamen
svijeća se umirio. Kiša je rominjala po prozorskim staklima. - Znaš li
što je rekao? Da ću umrijeti! - šapne. - Da te moram pustiti.
Odmahnem glavom, ali sam u svom čudovišnom srcu osjetio
uzbuđenje. Vjerovala je kako govori istinu. Na oči joj se navukla
mrena, staklena i srebrna. - Isisava moj život u sebe - reče ona. Nje-
zine dražesne usnice nepodnošljivo su drhtale. Čvrsto je zagrlim, ali
joj se oči ipak napune suzama. - Siše život iz mladića koji mu je rob,

život iz mene od koje bi rado učinio roba. Voli te. Voli. Rado bi te imao, i ne želi da mu se isprijechim na putu.

- Ne razumiješ ga! - prosvjedovao sam ljubeći je. Želio sam joj poljupcima zasuti obraze i usnice.

- Predobro ga razumijem - šapne ona mojim usnicama dok su je ljubile. - Ti ga ne razumiješ. Ljubav te zaslijepila, očaralo te njegovo znanje i moć. Kad bi znao kako ispija smrt, mrzio bi ga više nego si mrzio Lestata. Louis, ne smiješ mu se nikad vratiti. Velim ti, u opasnosti sam!

Rano sljedeće večeri ostavim je, uvjeren kako se od svih vampira iz kazališta jedino može vjerovati Armandu. Nevoljko me pusti. Duboko me uznemiri pogled njezinih očiju. Nije poznavala slabost, ali sam opazio strah i nekakav umor dok smo se opraštali. Požurim na svoje poslanstvo. Čekao sam ispred kazališta dok i posljednji posjetitelj nije otišao a vratari počeli zaključavati vrata.

Ne znam što su mislili tko sam. Glumac, poput ostalih, koji nije skinuo šminku? Bilo mi je svejedno. Važno mi je bilo da su me pustili ući. Prođem pokraj njih i nekoliko vampira u plesnoj dvorani a da me nitko nije zaustavio i napokon zastanem ispred otvorenih vrata Armandove sobe. Odmah me ugleda, bez sumnje je odavno čuo moje korake. Poželi mi dobrodošlicu i ponudi mi sjesti. Bavio se svojim mladićem smrtnikom, koji je večerao za stolom iz srebrnog tanjura. Jeo je ribu i meso. Pokraj njega je stajao vrč bijelog vina. Iako je bio grozničav i slab od sinoć, koža mu je bila ružičasta, a njezina toplina i miris prava muka za moja osjetila. Ne i za Armanda, koji je sjedio u kožnom naslonjaču kod kamina, okrenut prema mladiću, ruku položenih na kožni naslon. Mladić napuni čašu i nazdravi. - Mom gospodaru - reče. Nasmiješi se i pogleda u mene, ali je zdravica bila namijenjena Armandu.

- Tvojem robu - šapne Armand i duboko i strastveno uzdahne. Promatrao je mladića kako ispija vino. Uživao je u vlažnim usnicama, koži na vratu koji se pomicao kako se vino slijevalo u njega. Mladić uzme komad bijelog mesa, nazdravi, i polako ga pojede, ne skidajući pogleda s Armanda. Armand se naslađivao tom gozdom, upijao dio života u kojem je mogao uživati jedino pogledom. Činilo se da ne primjećuje ništa oko sebe, ali je to bilo proračunato; nije to

bila patnja kakvu sam ja osjetio prije puno godina kad sam stajao ispred Babettinog prozora i čeznuo za životom smrtnika.

Kad je mladić povečerao, klekne i zagrli Armanda oko vrata kao da kuša ledeno tijelo. Sjetim se prve noći kad mi je došao Lestat, kako mi se činilo da mu gore oči, kako mu je sjajilo bijelo lice, kao što ja sad izgledam vama.

Naposlijetku to prođe. Morao je otići na počinak i Armand zaključa mjedene rešetke. Dječak uskoro zaspi omamljen hranom. Armand sjedne nasuprot meni, velikih, prelijepih, spokojnih i naizgled nevinih očiju. Kad sam osjetio njihovu privlačnu moć, poniknem pogledom i poželim da u kaminu gori vatra, ali je ondje bio samo pepeo.

- Rekao si mi da ne govorim o svom podrijetlu. Zašto? - upitam i podignem pogled. Kao da je osjećao da zazirem od njega, ali nije bio uvrijeđen, samo malo začuđen. Ali ja sam bio slab, odviše slab za njegovo čuđenje i ponovno odvratim pogled.

- Jesi li ubio vampira koji te stvorio? Jesi li zato ovdje bez njega, zašto nisi htio reći kako se zove? Santiago misli da si ga ubio.

- Ako je to istina, ili ako vas ne možemo uvjeriti u suprotno, pokušat ćete nas uništiti? - upitam.

- Pokušat ću ništa ne učiniti protiv tebe - reče on smireno. - Ali kao što sam ti rekao, nisam vođa u uobičajenom smislu.

- Ali oni su uvjereni da si im ti vođa, zar ne? A Santiaga si dva puta odgurnuo od mene.

- Moćniji sam od Santiaga, stariji. Santiago je mlađi od tebe - reče. Govorio je jednostavno, bez ponosa, iznoseći činjenice.

- Ne želimo sukob s vama.

- Prekasno je - reče on. - Ali ne sa mnom, nego s onima gore.

- Ali zašto sumnjaju na nas?

Armand se zamisli. Obori pogled, nasloni glavu na sklopljenu šaku. Nakon nekoliko trenutaka koji mi se učine dugima poput vječnosti, podigne pogled." - Mogao bih ti nabrojati razloge - reče on. - Šutljiv si. Vampiri su mala skupina i žive u smrtnom strahu od međusobnih trzavica pa brižljivo biraju nasljednike i paze da oni poštuju druge vampire. U ovoj kući živi petnaest vampira i taj broj se ljubomorno čuva. Mislim da je potrebno spomenuti da se boje slabih vampira. Vide da si pun manjkavosti: previše osjećaš, previše razmišljaš, vampirsku ravnodušnost ne smatraš vrlinom. Pa to

tajanstveno dijete koje ne može narasti i brinuti se za sebe. Ne bih učinio vampira od onog mladića na krevetu čak i da mu život, meni tako dragocjen, bude ugrožen, jer je odviše mlad. Udovi mu nisu dovoljno očvrsnuli, jedva je okusio čašu smrtnog života. A ti dovodiš to dijete. Pitaju se, kakav ju je vampir stvorio, jesi li je ti stvorio? Eto, donosiš nedostatke i tu tajnu, a šutiš. Znači da ti se ne može vjerovati. A Santiago samo čeka povoljnu priliku. No, još je jedan razlog, bliži istini od spomenutih: nažalost, Santiaga si nazvao lakrdijašem kad si ga prvi put sreo u Latinskoj četvrti.

- Ah! - zavalim se u stolcu.

- Bilo bi puno bolje da uopće ništa nisi rekao. - I on mi se nasmiješi kako bih shvatio ironiju.

Sjedio sam i razmišljao o njegovim riječima. Dok smo razgovarali mučile su me Claudijine čudne opomene, da joj je ovaj mladić blagog pogleda rekao: - Umri! - te gađenje prema vampirima u pleznoj dvorani iznad nas.

Silno sam htio porazgovarati s njim o Claudijinu strahu, ali ne još. Kad bih ga pogledao u oči, nisam mogao povjerovati da je pokušao upotrijebiti svoju moć protiv nje. Njegove su oči govorile: - Živi! Uči! - Želio sam mu povjeriti koliko toga ne razumijem, kako sam se, poslije tolikih godina potrage, zaprepastio vidjevši kako su ovdašnji vampiri od besmrtnosti učinili klub pomodara i jeftinih komformista. Ali sam u toj tuzi i zbrci pomislio: - A zašto bi bilo drukčije? Sto sam očekivao? Kojim pravom sam bio tako gorko razočaran Lestatom i dopustio da umre! Jer mi nije htio pokazati ono što sam morao pronaći u sebi? Kako je ono Armand rekao? Jedina moć je ona u nama.

- Poslušaj me - reče on. - Kloni ih se. Tvoje lice ne može ništa sakriti. Kad bih te sad počeo ispitivati, sve bi mi rekao. Pogledaj me. Nisam ga pogledao. Upro sam pogled u jednu od malih slika iznad njegova radnog stola sve dok nije prestala biti Madona s djetetom i pretvorila se u sklad boja i crta. Znao sam da govori istinu. - Zaustavi ih ako hoćeš, uvjeri ih kako im ne želimo nauditi. Zašto nećeš? I sam kažeš da ti nismo neprijatelji, bez obzira na to što smo učinili.

Armand tiho uzdahne. - Zasad sam ih zaustavio - reče. - Ali ne želim imati toliko moći nad njima koliko je potrebno da ih zauvijek zaustavim. Jer ako pokažem toliku moć, morat ću je braniti. Stvorit

ću neprijatelje. I morao bih se zauvijek s njima boriti, a želim samo imati malo prostora i mira. Ili uopće ne biti ovdje. Prihvaćam žezlo koje su mi dali, ali ne i da njima vladam, samo da ih držim na udaljenosti.

- Trebao sam pretpostaviti - rekoh i dalje gledajući u sliku.

- Dakle, drži se podalje od nas. Celeste je moćna, jer je među najstarijima, a ona je ljubomorna na Claudijinu ljepotu. A Santiago, kao što vidiš, jedva čeka da dobije i najmanji dokaz kako ste odmetnici.

Polako se okrenem i pogledam ga. Sjedio je nezemaljski nepomično, kao da nije živ. Dugo smo se gledali. Začujem njegove riječi kao da ih je ponovio: - Želim jedino imati malo prostora i mira. Ili uopće ne biti ovdje. - Osjetim takvu čežnju za njim da sam morao upotrijebiti svu svoju snagu kako bih se obuzdao i ostao na mjestu, samo gledajući u njega, boreći se protiv želje. Želio sam da bude ovako: da Claudia bude sigurna među tim vampirima, oslobođena krivnje za bilo kakav zločin, kako bih ja bio slobodan i zauvijek ostao u ovoj ćeliji sve dok me Armand pušta u nju i podnosi, pod bilo kojim uvjetima.

U mislima ponovno ugledam usnulog dječaka kako kleči pokraj Armanda, ruku sklopljenih oko njegova vrata. Bila je to za mene ikona ljubavi, ljubavi koju sam osjećao. Ne tjelesne ljubavi, da bismo načisto. Ne govorim o tome, iako je Armand bio prelijep i jednostavan, i nikakva intimnost s njim ne bi bila odbojna. Za vampire tjelesna ljubav doživljava vrhunac i zadovoljava se samo ubijanjem. Govorim o drugoj vrsti ljubavi, koja me privukla njemu kao učitelju kakav Lestat nikad nije bio. Znao sam da mi Armand nikad neće uskratiti znanje. Proći će kroz njega kao kroz prozorsko staklo i ja ću se u njemu ogrijati, upiti ga i iskoristiti ga. Zatvorim oči. Učinilo mi se da je nešto rekao, ali tako tiho pa nisam bio siguran. Kao da je rekao: - Znaš li zašto sam ovdje?

Pogledam ga. Pitao sam se čita li mi misli, proteže li se njegova moć do tih granica. Poslije toliko godina mogao sam oprostiti Lestatu to što je bio običan stvor koji mi nije mogao pokazati kako da iskoristim svoje moći, ali sam ipak čeznuo za učenjem, prepustio bih se tome bez otpora. Kroz sve se to provlačila tuga zbog moje slabosti i moje užasne dvojbe. Claudia me čekala. Claudia, moja kći i ljubav.

- Što da učinim? - šapnem. - Da odem od njih, od tebe? Poslije tolikih godina?

- Oni ti nisu važni - reče on.

Nasmiješim se i kimnem glavom.

- Što želiš učiniti? - upita on, a glas mu poprimi nježan, sućutan ton.

- Zar ne znaš, zar nemaš tu moć? - upitam ga. - Zar mi ne možeš čitati misli kao da su riječi?

On odmahne glavom. - Ne onako kako ti misliš. Jedino znam da je opasnost za tebe i dijete stvarna jer je ti smatraš stvarnom. A znam da ti je tvoja osamljenost nepodnošljiva čak i uz njezinu ljubav.

Ustanem. Što jednostavnije nego ustati, otići do vrata, sjuriti se niz prolaz, ali sam u to morao uložiti i posljednji gram snage i tog čudnog osjećaja koji sam nazvao ravnodušnošću.

- Molim te da ih držiš podalje od nas - rekoh na vratima, ali se ne osvrnem, ne želeći čuti čak ni njegov nježan glas.

- Ne idi - reče on.

- Nemam izbora.

Bio sam u prolazu kad ga začujem tako blizu sebe da se trgnem. Stajao je pokraj mene, oči u oči, a u ruci je držao ključ koji mi tutne u ruku.

- Ondje su vrata - reče i pokaže na tamni kraj prolaza koji sam smatrao zidom. - I stube koje vode u pokrajnju uličicu i kojima se koristim jedino ja. Idi onuda da izbjegneš druge. Zdvojan si i oni bi to opazili. - Okrenem se odmah, iako sam svakim dijelom svog bića želio ostati. - Dopusti da ti nešto kažem - reče on i lagano mi prisloni ruku na srce. - Upotrijebi moć u sebi. Ne gnušaj je se. Upotrijebi je! A kad te vide na ulici, posluži se tom moći, pretvori lice u masku i misli dok gledaš u njih ili nekog drugog: oprez! Upamti tu riječ kao da je talisman koji sam ti dao da nosiš oko vrata. Kad te Santiago, ili neki drugi vampir pogleda u oči, razgovaraj s njim uljudno, ali misli na tu riječ. Upamti što sam ti rekao. Govorim ti jednostavno, jer poštuješ jednostavnost. Shvati: to je tvoja moć.

Uzmem ključ. Ne sjećam se kad sam ga gurnuo u bravu i kako sam se popeo stubama, gdje je on bio i što je učinio; sjećam se jedino da sam, izašavši u tamnu uličicu iza kazališta, čuo kako mi tiho govori negdje blizu: - Dođi mi, ovamo, kad budeš mogao. -

Osvrnem se, ali se nisam iznenadio kad ga nisam ugledao. Rekao mi je i da ne smijem napustiti *Hotel Saint-Gabriel*, da ne smijem drugima pružiti ni najmanji dokaz krivnje. - Ubiti druge vampire vrlo je uzbuđujuće - reče - i zato je zabranjeno pod prijetnjom smrti. Trgnem se iz sanjarenja. Pariške su ulice blistale od kiše, s obje strane okruživale su me visoke, uske zgrade, vrata su se zatvorila za mnom i pretvorila u zid, a Armanda više nije bilo.

Iako sam znao da me Claudia čeka, iako sam prošao pokraj hotela i ugledao je kako stoji pokraj prozora iznad plinskih svjetiljki, majušan lik između cvijeća voštanih latica, okrenem leđa bulevaru i izgubim se u tamnijim uličicama kao što su me često progutale ulice New Orleansa.

Nisam to učinio zato što je nisam volio, nego zato što sam znao da je odviše volim, da je strast koju osjećam za nju jednaka onoj koju osjećam za Armanda. Pobjegao sam od oboje, dopustio da želja za ubijanjem naraste poput groznice i zaprijeti svijesti i boli. Kroz izmaglicu koja se digla poslije kiše, pride mi čovjek. Kao da je dolutao iz krajolika sna, jer je noć oko mene bila crna i nestvarna. Brežuljak kojim sam se uspinjao mogao je biti bilo gdje na svijetu, a blaga svjetla Pariza nepravilno su svjetlucala u magli. Oštrook i pijan, slijepo je ulijetao u naručje smrti. Ispruži ruke i napipa kosti mog lica.

Nisam još bio izluđen i očajan od gladi. Možda sam mu rekao: - Prolazi. - Mislím da sam usnicama oblikovao Armandovu riječ-dar: - Oprez. - Ali sam mu ipak dopustio da me svojom hrabrom, pijanom rukom obujmi oko struka. Prepustim se njegovim zadivljenim očima, glasu koji me preklinjao da mu poslužim kao slikarski model i govorio o toplini, popraćen teškim, slatkim mirisom uljenih boja koje su mu se slijevale niz košulju. Slijedio sam ga kroz Montmartre. Šapnem mu: - Ti nisi od mrtvih. - Povede me kroz zarašten vrt, kroz slatku, vlažnu travu i nasmije se kad mu reko: - Živ si, živ. - Rukom mi dotakne obraz, pogladi lice, stisne za bradu kad me doveo do niskih vrata. Njegovo crveno lice osvijetle uljene svjetiljke, čija je toplina sipila na nas. Vrata se zatvore.

Ugledam velike sjajne duplje njegovih očiju, sićušne crvene žilice koje su sezale do tamnog središta, toplu ruku koja je užegla moju hladnu glad dok me vodio prema stolcu. Oko sebe ugledam sjajna

lica, lica koja izviru iz dima svjetiljaka, iz treperave svjetlosti peći, čudesne zemlje boja na platnima koja su nas okruživala ispod malog, nagnutog krova, bljesak žive ljepote. - Sjedni - reče mi. Njegove grozničave ruke počivale su mi na prsima, stezao sam ih svojim rukama, ali su mi bježale, dok me glad obuzimala u valovima. Sjedio je podalje od mene. Pogled mu je bio usredotočen, u ruci je držao paletu, a golemo platno zaklanjalo je ruku koja se micala. Tup i bespomoćan, sjedio sam i prepustio se tim slikama, tim zavidljivim očima sve dok Armandove oči nisu nestale, a Claudia lupkajući potpeticama pobjegla od mene niz kameni prolaz.

- Živi ste - šapnem. - Kostu - odgovori mi on. - Kostu. - Uglad dam ih u gomilama, izvađene iz plitkih grobova u New Orleansu i prenesene u prostorije iza grobnice kako bi se drugi pokojnik položio u taj uski komad zemlje. Zatvorim oči. Glad se pretvarala u agoniju, srce mi je vapilo za živim srcem. On mi se približi, rukama mi dotakne lice. Bio je to kobni korak, kobni nagib. S usana mi se otme uzdah. - Spasite se - šapnem mu. - Budite oprezni.

Nešto se dogodi na njegovu vlažnom i sjajnom licu, napukle žile njegove istrošene kože problijede. Uzmakne od mene, kist mu ispadne iz ruke. Uspravim se. Zubi su mi sjekli usnicu, oči mi se punile bojama njegova lica, uši punile njegovim krikom koji se probijao iz grla, ruke mi se punile tijelom koje se opiralo ali ga privučem, bespomoćnog, zagrizem u meso i popijem krv koja mu je davala život.

- Umri - šapnem i olabavim stisak. Glavu je naslonio na moj kaput. - Umri. - Pokušao je podići glavu i pogledati me. Ponovno ga ugriзем i on se ponovno opirao, ali konačno mlitavo sklizne na pod, u šoku, na rubu smrti. Ali su mu oči ostale otvorene.

Sjednem ispred njegova platna, malaksao, smiren. Gledao sam u slikarove zamagljene, posivjele oči, u svoje rumene ruke, raskošno toplu kožu. - Ponovno sam smrtnik - šapnem mu. - Živ sam. S tvojom krvi sam živ. - Njegove se oči sklope. Naslonim se na zid i zagledam u vlastiti lik.

Nacrtao je skicu, niz odlučnih crnih poteza koji su uspjeli dočarati moje lice i ramena. Počeo je nanositi boju: zeleno za oči, bijelo za obraze. Ali kako me užasnua izraz mog lica! Vjerno ga je nacrtao, ali u njemu nije bilo ničeg strašnog. Zelene su me oči prostodušno gledale; nije razumio bezizražajno čuđenje silne žudnje. Bio je to Louis od prije stotinu godina koji zamišljeno sluša

svećenikovu propovijed na misi, otvorenih usana, nebrižljivo počešljane kose, ruku meko svijenih u krilu. Louis smrtnik. Mislim da sam se počeo smijati. Pokrio sam lice rukama i smijao se tako da su mi na oči došle suze. Kad sam spustio ruke, prsti su mi bili umrljani suzama i ljudskom krvlju. U meni se budio žar čudovišta koje je ubilo i koje će ponovno ubiti; to čudovište pokupi sliku i okrene se da će pobjeći iz te kućice.

Ali se iznenada onaj čovjek podigne s poda. Životinjski zastenje i pograbi me za čizmu. Ruka mu sklizne po kožnoj čizmi. Silnom voljom duha koja me zaprepasti, on posegne za slikom i čvrsto je uhvati pobljedjelim rukama. - Vrati je! - zareži. - Vrati je! - Obojica smo čvrsto držala sliku. Gledao sam u njega i svoje ruke koje su s lakoćom držale ono što je on tako očajnički htio spasiti, kao da će je odnijeti u raj ili pakao. Ja, stvor kojeg njegova krv nije mogla učiniti čovjekom, a on čovjek kojeg moje zlo nije svladalo. A tada, kao da sam izvan sebe, istrgnem mu sliku iz ruke, podignem ga jednom rukom i u bijesu mu pregrizem vrat.

Kad sam ušao u naše sobe u *Hotelu Saint-Gabriel*, postavim sliku na kamin i zagledam se u nju. Claudia je bila negdje u apartmanu, a osjećalo se prisustvo još jedne osobe, kao da su na jednom od obližnjih hotelskih balkona stajali žena ili muškarac, jer se osjećao njihov miris. Nisam znao zašto sam uzeo sliku, zašto sam se toliko za nju borio i sad se toga stidio više nego ubojstva, i zašto sam je i dalje držao iznad kamina. Pognem glavu, a ruke mi vidljivo zadrhte. Polako se okrenem. Želio sam da hotelske sobe dobiju određen oblik.

Želio sam cvijeće, baršun, svijeće u svijećnjacima. Želio biti smrtnik, običan i siguran. A tad u izmaglici ugledam ženu.

Sjedila je mirno za raskošno prostrtim stolom. Claudia joj je češljala kosu. Žena je sjedila tako mirno, bez straha, u zelenoj haljini od tafta čiji su se rukavi i suknja odražavali u nagnutim zrcalima pa se činilo kako ne sjedi jedna, nego skupina žena. Tamnocrvena kosa bila je razdijeljena po sredini i začešljana unatrag, iako je desetak kovrčica pobjeglo i uokvirilo njezino blijedo lice. Gledala me smirenim, ljubičastim očima i dječjim ustima koja su bila skoro tvrdoglavo mekana, tvrdoglava kupidova strijela neokaljana šminkom ili

osobnošću. Oči se zažare, a usta nasmiješe i izgovore: - Da, dobro si ga opisala i već ga volim. Točno si ga opisala. - Ustane, nježno podigne raskoš svoje tamne haljine i tri zrcala se isprazne.

Zbunjen i zanijemio, okrenem se prema Claudiji. Ležala je na golemom krevetu, ozbiljnog i smirenog izraza lica, iako se čvrsto držala za svilenu zavjesu. - Madeleine - reče tiho. - Louis je sramežljiv. - Hladnog pogleda promatrala je kako se Madeleine nasmiješila kad je to čula, kako mi prilazi, rukama prihvaća čipkani ovratnik oko vrata, spušta ga i pokazuje mi dva ožiljka. Osmijeh joj se zamrzne na usnicama, one postanu prkosne i putene, oči joj se suze i ona dahne: - Pij.

Okrenem joj leđa i preneraženo podignem šaku, jer sam ostao bez riječi. Ali me Claudia uhvati za šaku i pogleda upornim očima. - Louis, pij - naredi mi. - Jer ja ne mogu. - Glas joj je bio bolno smiren, osjećaji prikriveni ozbiljnim, odmjerenim tonom. - Nisam dovoljno velika ni snažna! Ti si se pobrinuo za to kad si me stvorio! Pij! Otrgnem se od nje i uhvatim za zapešće kao da me oprljila vatrom. Pogledam u vrata i pomislim kako bi bilo najpametnije otići. Osjetim Claudijinu snagu i volju; i oči one smrtnice gorjele su istom voljom. Claudia me nije zadržala nježnim preklinjanjem, žalosnim ulagivanjem koje bi razrijedilo tu snagu, pa bih se sažalio na nju i povratio vlastitu, nego osjećajima koji su joj izbijali iz očiju čak i kroz njezinu hladnoću te načinom na koji mi je okrenula leđa kao da je trenutačno poražena. Nisam znao što znači način na koji je sjela na krevet, pognute glave, grozničavih usana, očiju koje su pretraživale zidove. Želio sam je dodirnuti i reći joj da traži nemoguće. Želio sam smiriti plam koji ju je proždirao.

Ona nježna smrtnica sjela je u naslonjač pokraj vatre. Šuštanje i prelijevanje njezine haljine bilo je dio njezine tajanstvenosti, njezinih bestrasnih očiju koje su nas promatrale, vrućice njezina blijedog lica. Okrenuo sam se k njoj zbog djetinjih, napućenih usana na nježnom licu. Osim rane, vampirski poljubac nije na njoj ostavio traga, nikakve nepovratne promjene na blijedoružičastoj puti. - Kakvima vam se činimo? - upitam je. Pogled joj je počivao na Claudiji. Uzbudivala ju je sićušna ljepotica, užasna ženska strast zatočena u bucmastim ručicama.

Odvrati pogled s Claudije i pogleda me. - Pitam vas, kakvima vam se činimo? Jesmo li vam lijepi, čarobni, naša bijela koža, užegle

oči? Odlično se sjećam kako mi je osjetilo vida bilo kao zamagljeno dok sam bio smrtnik, i kako je vampirska ljepota progorjela tu koprenu, silno privlačnu, ali varljivu! Pijte, kažete mi. Pod milim Bogom ne znate što tražite!

Ali Claudia ustane s kreveta i priđe mi. - Kako se usuđuješ! - šapne. - Kako se usuđuješ odlučivati za oboje! Znaš li koliko te prezirem! Znaš li da te prezirem strašću koja me izjeda poput raka! - Njezino je malo tijelo drhtalo, a ruke je podignula iznad plisirano korzeta žute haljine. - Da nisi odvrćao pogled! Dosta mi je odvrćanja pogleda, tvoje patnje. Ništa ne shvaćaš! Tvoje zlo je da ne možeš biti zao, a ja moram zbog toga trpjeti. Više ne želim trpjeti! - Zarije prste u moje zapešće, a ja se izmaknem i odmaknem od nje. Zateturam pod pogledom mržnje, gnjeva koji se u njoj nadimao poput uspavane zvijeri i gledao kroz njezine oči. - Oteli ste me iz smrtnih ruku poput dva čudovišta iz bajke strave i užasa, vi besposleni, slijepi roditelji! Očevi! - Ispljune tu riječ. - Samo plači. Nemaš dovoljno suza da isplačeš to što si mi učinio. Još šest, sedam, osam godina kao smrtnica i dobila bih takav oblik! - Prstom pokaže na Madeleinu, koja je rukama pokrila lice i čije su oči bile zamagljene od suza.

Proštenje Claudijino ime, ali je Claudia nije čula. - Da, takav oblik, mogla sam hodati pokraj tebe! Čudovišta! Podariti me smrtnošću u ovom beznadnom, bespomoćnom obliku! - Oči joj se napune suzama. Riječi zamru.

- Daj mi je! - reče pognute glave. Uvojci su joj skrivali lice poput vela. - Daj mi je. Ili to, ili dovrši što si mi učinio one noći u hotelu u New Orleansu. Više ne želim živjeti s tom mržnjom i bijesom! Ne mogu. Neću! - Zabaci kosu, poklopi uši rukama kao da ne želi čuti vlastite riječi. Jecala je, a suze su joj žarile obraze.

Kleknem pokraj nje. Ispružim ruke kao da ću je obgrliti, ali se nisam usudio dodirnuti je, ni reći njezino ime, jer bi moj bol provalio u prvom izgovorenom slogu u čudovišnom izljevu beznadno nerazumljivih jauka. - Oooh. - Ona odmahne glavom, istisne suze iz očiju, čvrsto stisne usta. - Još te volim, i to me muči. Lestata nikad nisam voljela. Ali tebe! Mrzim te koliko te volim. Jednako! Znaš li koliko te mrzim? - Sprži me pogledom kroz crvenu mrežu koja joj je prekrivala oči.

- Da - šapnem i sagnem glavu. Claudia ode od mene u Madeleino naručje. Ona je očajnički zagrlila, kao da će je zaštititi od mene, ili (dirljive li ironije!) od same sebe. Šaptala joj je: - Ne plači, ne plači! - milovala joj lice i kosu žestinom koja bi zaboljela smrtno dijete.

Ali Claudia se zanese na njezinim grudima, sklopi oči, lice joj postane glatko, kao da je netko isisao strast iz nje. Ruka joj sklizne oko Madeleininog vrata, glavu nasloni na čipku i taft. Ležala je mirno, obraza umrljanih od suza, kao da je onemoćala od svega što je izbilo na površinu i kao da čezne za zaboravom, kao da nije u sobi, kao da nema mene.

I tako su sjedile. Nježna smrtnica je neutješno plakala, njezine tople ruke grlile su nešto što nisu mogle razumjeti, to bijelo, divlje, neprirodno dijete za koje je vjerovala da ga voli. Da nisam suosjećao s njom, tom ludom i lakomislenom ženom koja je očijukala s prokletima, da nisam za nju osjetio sažaljenje jednako tuzi za svojim smrtnim životom, istrgnuo bih joj tog demona iz ruku, zagrlio ga i poricao riječi koje sam čuo. Nisam to učinio, nego sam ostao klečati i sjećao se riječi: "Ljubav je jednaka mržnji." Privijao sam te riječi sebično na grudi, mislio na to naslonivši se na krevet.

Madeleine nije opazila da je Claudia prestala plakati i da sjedi nepomično poput kipa na njezinu krilu, suznih očiju, i da gleda u mene, da je zaboravila na meku, crvenu kosu koja je padala po njoj i na ženinu ruku koja ju je još milovala. Ja sam sjedio sklupčan pokraj kreveta i zurio u vampirske oči. Nisam se htio ni mogao braniti. Madeleine je šaptala u Claudijino uho, suze su joj padale po Claudijinim uvojcima. Claudia joj tad blago reče: - Ostavi nas.

- Ne. - Ona odmahne glavom, ne puštajući Claudiju. Sklopi oči i zadrhti od jada i muke, ali je Claudia odvede od naslonjača. Bila je pokorna, potresena, blijeda. Zeleni taft naduo se poput balona oko žute svilene haljinice.

Zastanu na vratima salona. Madeleine se zbuni, ruku prinese vratu, zalomi njome kao krilom, pa se umiri. Osvrne se poput bespomoćne žrtve na pozornici *Theatre des Vampires* koja nije znala gdje je. Claudia ode po nešto. Pojavi se iz sjene noseći veliku lutku. Podignem se na koljena da je pogledam. Bila je to lutka u obliku djevojčice, vrane kose i zelenih očiju, ukrašena čipkom i vrpčama,

dražesna, velikih očiju, porculanskih nožica koje su zazvonile kad je Claudia položi u Madeleinino naručje. Madeleineine oči poprime tvrd izraz kad je uzela lutku, a usnice joj se razvuku u grimasu dok ju je gladila po kosi. Tiho se smijala. - Legni - reče joj Claudia i zajedno potonu u jastučice na kauču. Zelena haljina zašušti i ulegne se kad Claudia legne pokraj Madeleine i zagrlji je oko vrata. Lutka sklizne na pod, ali je Madeleine dohvati i zadrži. Lutka ostane visjeti u njezinoj ruci. Madeleine zabaci glavu, čvrsto zatvori oči. Claudijini uvojci milovali su joj lice.

Ponovno sjednem na pod i naslonim se na meki bok kreveta.

Claudia je Madeleini govorila tihim glasom, skoro šapatom, da bude strpljiva i da se ne miče. Strepio sam od njezina koraka na sagu, od zvuka vrata koja su se zatvorila i odvojila Madeleinu od nas, od mržnje koja je ležala između nas poput otrovnih para.

Ali kad sam pogledao Claudiju, ona je stajala nepomično, izgubljena u mislima. S njezina lica nestalo je pakosti i gorčine; bilo je prazno poput lutkinog.

- Istina je sve što si mi rekla - rekoh joj. - Zaslužujem tvoju mržnju. Zaslužujem je od trenutka kad mi te Lestat dao u naručje. Kao da nije bila svjesna mog prisustva. Oči su joj se napunile mekog svjetla. Njezina ljepota nepodnošljivo mi je palila dušu. Ona reče zamišljeno: - Mogao si me ubiti, bez obzira na njega. Mogao si to učiniti. - Pogleda me mirno: - Želiš li to učiniti sada?

- Sada! - zagrlim je, privučem k sebi, ogrijan njezinim smekšanim glasom. - Jesi li luda, takvo što reći! Da to učinim sada! - Želim da to učiniš - reče ona. - Sagni se kao što si se sagnuo tada, isisaj krv iz mene kap po kap, koliko imaš snage, gurni mi srce do ruba. Mala sam, možeš ispiti moju krv. Neću ti se opirati. Ja sam krhka i možeš me zdrobiti poput cvijeta.

- Zaista tako misliš? Ozbiljno govoriš? - upitam je. - Zašto ne gurneš nož ovdje i okreneš ga?

- Umro bi sa mnom? - upita ona podrugljivo se osmjehnuvši. - Zaista bi umro sa mnom? - ponovi. - Zar ne shvaćaš što se događa sa mnom? Da me ubija vampir vođa koji te začarao, jer ne želi dijeliti tvoju ljubav sa mnom, ni kapi? Vidim njegovu moć u tvojim očima. Vidim tvoj jad, tjeskobu, ljubav prema njemu koju ne možeš sakriti. Okreni se, prisilit ću te da me pogledaš očima kojima njega želiš, prisilit ću te da me saslušаш.

- Prestani, nemoj! Neću te ostaviti. Zakleo sam ti se. Ne mogu ti dati tu ženu.

- Ali ja se borim za svoj život! Daj mi je da se brine o meni, da nadopuni obličje koje moram imati kako bih preživjela! I neka te onda on ima! Borim se za život!

Odgurnem je. - Ne, to je ludilo, čarobnjaštvo - rekoh joj pokušavajući joj se oduprijeti. - Ti si ta koja me ne želi dijeliti s njim, ti želiš svaku kap ljubavi. Ako ne od mene, onda od nje. On je moćniji od tebe, omalovažava te, pa želiš da umre na način na koji si ubila Lestata. Nećeš me učiniti suučesnikom u toj smrti, kažem ti, ne u toj smrti! Neću Madeleine učiniti jednom od nas, neću prokleti tisuće smrtnika koji će umrijeti od njezine ruke ako to učinim! Tvojoj moći nada mnom je kraj. Neću!

Da je barem mogla razumjeti!

Ni na trenutak nisam povjerovao ono što je govorila protiv Armanda, da bi iz ravnodušnosti koja je bila iznad osvetoljubivosti mogao sebično željeti njezinu smrt. Ali više nisam ništa mogao učiniti.

Događalo se nešto užasnije no što sam mogao pojmiti, nešto što sam tek počeo razumijevati, protiv čega je moj gnjev izgledao tek kao poruga, prazan pokušaj oporbe njezinoj nepopustljivoj volji. Priznala je kako me mrzi i prezire, i srce mi se stisne kao da mi je, lišivši me svoje ljubavi koja me održavala na životu, zadala smrtni udarac. Nož je bio u mom tijelu. Umirao sam za nju, umirao za tu ljubav kao i one noći kad mi ju je Lestat dao, okrenuo je prema meni i rekao joj kako se zovem, ljubav koja me grijala u mojoj samomržnji i produljivala mi život. Kako je Lestat to dobro razumio i sad je napokon njegov plan propao.

Ali, bilo je tu još nečeg, nečeg od čega sam bježao. Ushodao sam se po sobi, otvarao i stiskao šake. U Claudijinim suznim očima osjećao sam mržnju, ali i bol. Pokazala mi je bol! "Podariti mi besmrtnost u ovom beznadnom, bespomoćnom obliku." Poklopim uši rukama, kao da je ponovila te riječi i suze mi poteku. Svih tih godina računao sam na njezinu okrutnost, da ne osjeća bol! A ona mi je pokazala bol, neporecivu bol. Kako bi nam se Lestat nasmijao. Zato ga je sasjekla nožem, jer bi joj se smijao. Da bi me potpuno uništila, samo mi mora pokazati bol. Dijete od kojeg sam učinio vampira patilo je. Njezina patnja bila je i moja.

U drugoj je sobi bio mrtvački sanduk, krevet za Madeleine. Claudia se povuče u tu sobu i ostavi me nasamu s nepodnošljivim bolom. Prijala mi je tišina. Tijekom nekoliko preostalih noćnih sati stajao sam pokraj otvorenog prozora i osjećao sitne kišne kapi. Svjetlucale su na listovima paprati, na dražesnim bijelim cvjetovima koji su se nagnuli, savili i napokon otpali sa stabljika. Cvjetni sag pokrivač je mali balkon. Kiša je rominjala po laticama. Osjetim malaksalost i beskrajnu osamljenost. To što se noćas dogodilo između nas neće se moći ispraviti, kao što se ne može ispraviti to što sam učinio Claudiji.

Ali začudo, nisam osjećao žaljenje. Možda zbog noći, neba bez zvijezda, plinskih svjetiljaka smrznutih u izmaglici koje su pružale čudnu utjehu koju nisam tražio, i koju u toj praznini i samoći ne bih ni znao primiti. Sam sam, razmišljao sam. Sam. Činilo mi se to pravednim, zaslužnim i neizbježnim. U mislima sam se vidio kao vječnog osamljenika, kao da sam dobio vampirsku moć one noći kad sam umro pa otišao od Lestata ne osvrnuvši se, ostavio ga, jer mi nitko nije bio potreban. Kao da mi je ta noć rekla: - Ti si noć i jedino te noć razumije i prima te u naručje. - Stopljen sa sjenama. Bez noćnih mora. Neobjašnjivo miran.

Ipak sam osjećao kako je tom kratkom spokoju kraj; razilazio se poput crnih oblaka. Neizdržljivost bola zbog gubitka Claudije pritisakala me kao da me tišti neko obličje koje se stvorilo u kutu ove pokućstvom pretrpane i strane sobe. Iako je snažan vjetar rastjerao noć, nešto me zvalo, nešto neživo, dotad nepoznato. Moć u meni ne odgovori na taj poziv otporom nego nepoznatom, užasavajućom snagom.

Tiho sam hodao kroz sobe sve dok nisam ugledao, u prigušenom svjetlu treperavih plinskih svjetiljaka iza leđa, usnulu ženu na mom kauču i na njezinim grudima lutku. Prije nego što sam kleknuo pokraj nje otvorila je oči, ali sam osjetio da me iz zgusnute sjene iza njezinih leđa promatra drugi par očiju i da vampirsko lišće čeka suspregnuta daha.

- Madeleine, hoćeš li se brinuti za nju? - Madeleine čvršće prihvati lutku, položi je licem na grudi. I ja ispružim ruku prema njoj, iako nisam znao zašto.

- Da! - zdvojno ponovi.

- Smatraš je lutkom? - upitam je i položim ruku na lutkinu glavu, ali mi je ona istragne, čvrsto stisne usta i upilji se u mene.

- Dijete koje ne može umrijeti, eto što je! - reče ona kao da izriče kletvu.

- Ah - šapnem ja.

- Prošla me volja za lutkama - reče ona i odgurne je od sebe na jastučice. Petljala je nešto oko grudiju, nešto mi je htjela i nije htjela pokazati. Prstima dohvati traženi predmet i sklopi ih oko njega. Znao sam što je to, opazio sam prije: medaljon zatvoren zlatnom iglom. Kad bih vam barem mogao opisati strast koja je zarazila njezine okrugle crte lica, kako su se iskrivila njezina dječja usta.

- A dijete koje je umrlo? - nagađao sam. Zamišljao sam trgovinu lutaka, lutaka jednakih lica. Odmahne glavom i povuče medaljon tako snažno da iglom razdere taft. Opazim da se boji, da je razara panika. Raskrvarila je ruku slomljenom iglom. Uzmem medaljom iz njezine ruke. - Moja kći - šapne drhtavih usana.

Na komadiću porculana bilo je lutkasto lice, Claudijino lice, dječje lice, saharin, slatka slikarska imitacija nevinosti, dijete vrane kose poput lutke. Majka je užasnuta buljila u tamu.

- Tuga - rekoh blago.

- Ne tugujem više - reče ona i zagleda se u mene. - Kad biste znali kako čeznem da imam vašu moć. Spremna sam za nju, žudim za njom. - Okrene se k meni. Duboko je disala pa su joj se grudi nadinale ispod haljine.

Silno nezadovoljstvo potrese joj lice. Okrene glavu, zatrese uvojcima. - Da ste barem smrtnik; čovjek i čudovište! - reče ljutito. - Kad bih vam barem mogla pokazati svoju moć - i ona mi se nasmiješi zlosutno, prkosno. - Poželjeli biste me! Ali vi niste s ovog svijeta! - Usta joj se ovjese. - Što vam mogu dati? Što vam mogu dati kako biste mi dali što imate? - Ruku je položila na grudi i milovala ih kao da je muška.

Bio je to čudan trenutak; nisam mogao predvidjeti kako će njezinu riječi probuditi u meni takav osjećaj, da ću zapaziti dražestan struk, okrugle, bujne obline njezinih grudiju i nježne, napućene lisnice. Nije ni sanjala koliko sam još imao smrtnog u sebi, kako me mučila krv koju sam netom popio. Želio sam je, više no što je mislila, samo što nije shvaćala prirodu ubijanja. Htio sam joj to dokazati zbog muškog ponosa, poniziti je zbog svega što mi je rekla, zbog

jeftine taštine njezine izazovnosti i očiju koje je s gađenjem odvrtila od mene. Ali, to je bila mahnitost. To nisu bili razlozi da bi se nekome podarila besmrtnost.

Okrutno kažem: - Jeste li voljeli to dijete?

Nikad neću zaboraviti njezino lice, mahnitost, mržnju. - Da - prosikće. - Kako se usuđujete! - Posegne za medaljonom iako sam ga čvrsto držao u ruci. Proždirala ju je krivnja, ne ljubav; krivnja, trgovina lutaka koju mi je Claudia opisala, police pune kopija mrtvog djeteta. Ali je u toj krivnji potpuno shvaćala konačnost smrti. Bilo je nešto tvrdo u njoj kao i zlo u meni, nešto jednako moćno. Ispruži ruku prema meni. Dodirne prsluk i raširi prste, pa ih pritisne o moja prsa. Kleknem, privučem je, njezina mi kosa dodirne lice.

- Čvrsto se uhvatite za mene kad vas ugrizem - rekoh joj kad je raširila oči i otvorila usta. - A kad vam užitak dostigne vrhunac, poslušajte udaranje mog srca i ponavljajte: "Živjet ću."

- Da, da - kimala je glavom, a srce joj je uzbuđeno tuklo.

Uzdahne kad sam probio kožu. U mene prodre topla struja, njezine se grudi zabiju u mene, tijelo joj se bespomoćno izvije i podigne s kauča. Ugledam njezine oči prije nego što sam sklopio svoje, ugledam izazovne usnice. Divlje sam joj pio krv. Podignem je. Malaksavala je, ruke su joj se nemoćno ovjesile. - Čvrsto, čvrsto - šapnem joj kroz vruću rijeku njezine krvi. Njezino mi je srce grmjelo u ušima, krv nadimala moje site žile. - Svjetiljka - šapnem - pogledajte u nju! - Srce joj je usporavalo i glava joj padne na baršun. Oči joj se zamagle. Bila je na izdisaju. Na trenutak se nisam mogao pomaknuti, iako sam znao da moram, da mi netko podiže zapešće na usta. Soba se okretala oko mene. Pogledam u svjetiljku kao što sam rekao i njoj da učini. Otpijem krvi iz zapešća pa ga gurnem u njezina usta. - Pijte. Pijte - rekoh joj. Ali je ona ležala kao mrtva. Podignem je. Krv joj se prelijevala preko usana. Ona otvori oči; najprije osjetim blag pritisak njezinih usana, a zatim rukama čvrsto uhvati moju ruku i počne sisati. Ljuljao sam je, šaptao joj, očajnički pokušavao razbiti svoju omamu, jer sam osjećao kako snažno siše moju krv. Osjećao sam to u svakoj žili. Bio sam ispresijecan njezinim sisanjem. Rukom sam se čvrsto držao za kauč, njezino srce divlje je tuklo s mojim, prste je duboko zarila u moju ruku i moj otvoren dlan. Boljelo me, rezalo, i skoro sam jauknuo koliko je dugo trajalo. Odmicao sam se, ali istodobno je i povlačio za sobom. Život mi je

otjecao kroz ruku dok je ona stenjala u ritmu sisanja. A moje žile konopci, užarene žice, natezale su mi srce dok se konačno, bez namjere ili odluke, nisam otrgnuo od nje i pao na pod podalje od nje, čvrsto se uhvativši za zapešće.

Buljila je u mene, krvavih otvorenih usta, činilo se, čitavu vječnost. Vidio sam je dvostruko, trostruko, a tad se pretvori u uzdrhtalo klupko. Ruka joj poleti k ustima, ali ne skrene pogled, nego razrogači oči. Polako ustane, ne snagom mišića, nego kao da ju je neka nevidljiva sila podigla s kauča. Osvrtala se. Njezina bogata haljina ukočeno se pomicala, poput velikog izrezbarenog ukrasa na glazbenoj kutijici koji se bespomoćno okreće u ritmu glazbe.

Odjednom se zagleda u svoju haljinu, zgrabi je rukama, pritisne prstima pa ona zašušti. Madeleine je svuče i poklopi uši. Stisne oči, pa ih otvori. Činilo se da je tad opazila svjetiljku u drugoj sobi koja je bacala slabo svjetlo kroz dvostruka vrata. Ona potrči k svjetiljci, stane pokraj nje i zagleda se u nju kao da je živa. - Ne diraj je - reče joj Claudia i nježno je odvede. Ali Madeleine je vidjela cvijeće na balkonu. Ispruženim dlanovima dodirivala je latice i pritiskala kišne kapljice na lice.

Zadržavao sam se u uglovima sobe, budno motrio svaki njezin pokret: kako je uzela cvijeće i zdrobila ga u ruci i kako su latice popadale oko nje, kako se rukama prislonila na zrcalo i zagledala u svoje oči. Moja je bol prestala, rupčićem sam omotao ranu. Čekao sam. Opazio sam da se Claudia ne sjeća što slijedi. Madeleinina koža blijedjela je na zlatnoj svjetlosti. Podigne Claudiju u naručje i zavrti se s njom. Njezino je lišće bilo napeto i oprezno ispod osmijeha.

Madeleine tad smalakše. Zanese se unatrag, izgubi ravnotežu, ali se brzo ispravi i nježno spusti Claudiju na pod. Claudia se propne na prste i zagrlji je. - Louis. - Pokaže prstom na mene. - Louis.

Pokretom joj pokažem da ode. Madeleine nije primjećivala ni mene ni Claudiju, već je buljila u svoje ispružene ruke. Lice joj je problijedjelo i izduljilo se. Protrlja usnice i zagleda se u tamne mrlje na prstima. - Ne, ne! - upozorim je blago, uzmem Claudiju za ruku i privinem je k sebi. S Madeleininih usana otkine se dug uzdah.

- Louis - šapne Claudia nezemaljskim glasom koji Madeleine još nije mogla čuti.

- Umire. Ti se tog ne sjećaš. Bila si tog pošteđena, nije na tebi ostavilo traga - šapnem joj, odmaknem kosu s uha, ne skidajući

pogleda s Madeleine, koja je išla od zrcala do zrcala. Suze su joj se slijevale niz lice. Tijelo je umiralo.

- Ali, Louis, ako umre? - zavapi Claudia.

- Neće - kleknem pred nju. Lice joj je bilo nespokojno. - Krv je bila dovoljno snažna, živjet će. Ali će se bojati, silno bojati. - Nježno, ali odlučno pritisnem Claudijinu ruku i poljubim je u obraz. Pogleda me i začuđeno i prestrašeno. Tako me gledala i kad sam prišao Madeleini, privučen njezinim jaucima. Madeleine ispruži ruke i zavrti se, ja je uhvatim i pridržim. Oči su joj već svijetlile neprirodnim žarom, a u suzama se zrcalio ljubičasti plam.

- To je samo tjelesna smrt, tjelesna - rekoh joj blago. - Vidiš li nebo? Moramo sad otići. Moraš se čvrsto uhvatiti za mene i leći sa mnom. Udovi će mi obamrijeti od sna teškog poput smrti i neću te moći tješiti. Ležat ćeš u mrtvačkom sanduku i boriti se. Ali čvrsto se drži za mene u tami, čuješ li me? Čvrsto se uhvati za moje ruke, koje će te držati sve dok ne zaspim.

Na trenutak se utopi u mom pogledu i osjetim čuđenje koje je osjećala jer je u sjaju mojih očiju vidjela sjaj svih boja i gledala kako se te boje odražavaju u mojim očima. Nježno je povedem do mrtvačkog sanduka i ponovim joj da se ne boji. - Kad se probudiš, bit ćeš besmrtna - rekoh joj. - Nikakav ti prirodni uzrok smrti neće moći naškoditi. Dođi, legnimo. - Vidio sam da se bojala, jer je ustuknula pred uskom kutijom. Nije je utješila ni mekoća satena. Koža joj je dobila staklast sjaj poput moje i Claudijine. Znao sam da neće pristati ući u sanduk dok ne legnem s njom.

Zagrlim je i pogledam prema Claudiji i njezinu čudnom mrtvačkom sanduku. Gledala nas je očima mirnim, ali potamnjelim od neizrečene sumnje, hladnog nepovjerenja. Posjednem Madeleinu pokraj njezina kreveta i krenem prema tim očima. Kleknem mirno pokraj Claudije i zagrlim je. - Ne prepoznaješ me? - upitam je. - Ne znaš tko sam?

Ona me pogleda. - Ne - reče.

Nasmiješim se. Kimnem glavom. - Nemoj mi zamjeriti - rekoh.

- Sad smo poravnali račune.

Claudia nagne glavu u stranu i zagleda se u mene, pa se nevoljko nasmiješi i potvrdno kimne glavom.

- Jer - rekoj joj jednako smireno - večeras ovdje nije umrla ta žena. Ionako će umirati noćima, možda godinama. Noćas je umro posljednji ostatak ljudskog u meni.

Lice joj se smrači tako primjenjivo kao da je njezinu sabranost nešto razderalo poput vela. Usnice joj se razmaknu, ali iz njih se izvije uzdah. A tad reče: - Da, imaš pravo. Zaista. Poravnali smo račune.

* * *

- Želim zapaliti trgovinu lutaka!

To reče Madeleine. Palila je u kaminu složene haljine mrtve kćeri, bijelu čipku i svijetlosmeđe platno, navorane cipele, šeširiće koji su mirisali na kamfor i mirisne biljke. - Ovo mi više ništa ne znači. - Odmakne se i zagleda u plamen, pa pobjedonosno pogleda Claudiju odanim očima.

Nisam joj vjerovao. Iako sam je svake noći morao odvlačiti od muškaraca i žena čiju krv nije mogla do kraja popiti jer je bila sita od krvi prethodnih žrtava. Iako bi u strasnom zagrljaju podizala svoje žrtve u zrak, gnječila im vratove bjelokosnim prstima dok bi im ispijala krv, bio sam siguran da će prije ili poslije ta mahnitost popustiti i da će pojmiti zamke ove noćne more, svoje blistave kože, raskošnih soba u *Hotelu Saint-Gabriel* i zavapiti da je se probudi, da bude slobodna. Nije shvaćala da ovo nije pokus. Kesila je svoje no-voizrasle zube u zrcalo. Bila je luda.

Ali nisam shvatio koliko je luda i da je bila naviknuta sanjariti, da neće žaliti za stvarnošću, nego će ugurati stvarnost u snove poput zlog vilenjaka koji na preslici prede svoj paučinast svijet.

Tek sam počeo shvaćati njezinu pohlepu, čudotvorstvo.

Imala je lutkarsku zanatsku radnju u kojoj je sa svojim starim ljubavnikom izrađivala kopije mrtvog djeteta i koje su punile police te trgovine. Sad je dobila vampirsku vještinu i unutaranju snagu, pa je jedne noći, kad sam je odvratio od ubijanja, jednako nezasitno iz nekoliko daščica izradila dlijetom i nožićem prekrasan stolac za lju-ljanje, oblikovan i skrojen po Claudijinoj mjeri pa je, kad bi sjedila pokraj vatre, izgledala kao žena. Drugom je prilikom tome dodala stol jednakih razmjera, a iz trgovine igračaka donijela je malu uljan-nicu, porculansku šalicu i tanjurić. Iz nečije torbice ukrala je mali no-

tes u kožnom uvezu koji je u Claudijinim rukama postao golema knjiga. Svijet se smanjio i prestao postojati na granici koja je dijelila taj mali prostor od ostatka sobe, a koji se uskoro proširio po čitavoj Claudijinoj sobi: krevet čiji su stupovi sezali tek do mojih grudi, mala zrcala u kojima su se, kad sam se jednom izgubio među njima, vidjele samo moje noge, glomaznog diva. Slike su visjele nisko da budu u ravnini Claudijinih očiju, a na njezinu malom toaletnom stoliću ležale su crne večernje rukavice za male prstiće, ženska duboko izrezana večernja haljina od crnog baršuna, tiara s dječjeg maskenbala. Claudia, dragulj nad draguljima, vilinska kraljica golih bijelih ramena koja hoda sa svojim sjajnim uvojcima između skupocjenih predmeta u svom malom svijetu a ja je gledam s vrata, očaran, nezgrapan, ispružen na sagu kako bih se mogao nasloniti na lakat i gledati u oči moje voljene, tajanstveno smekšanih savršenošću tog svetišta. Kako je bila lijepa u crnoj čipki, hladna, plavokosa žena lutkastog lica i vlažnih očiju koja bi me dugo i mirno gledala pa bih pomislio da je na mene zaboravila i da njezine oči, dok ležim na podu i sanjarim, vide nešto drugo a ne mene, nešto drugo a ne nezgrapan svemir koji me okružuje, kojemu je pristup zabranio i kojeg je uništio netko tko je u njemu oduvijek patio; netko tko, čini se, više nije patio, tko je slušao cilik iz glazbene kutijice, i tko bi položio ruku na sat-igračku. Skraćeni sati i male zlatne minute. Pomislim da gubim razum.

Podmetnem ruke pod glavu i zagledam se u luster. Bilo mi je teško oteti se jednom svijetu i prijeći u drugi. Madeleine je sjedila na kauču i nesmanjenom strašću, kao da u besmrtnosti nema počinka, našivala svijetlu čipku na ljubičasti saten za mali krevet. Prekinula bi rad tek da s bijelog čela obriše znoj pomiješan s krvlju.

Sklopim li oči, pitao sam se, hoće li to kraljevstvo malih stvari progutati sobe oko mene i hoću li se, poput Gullivera, probuditi i otkriti da sam vezan za ruke i noge, nedobrodošao div? Zamišljao sam kuće izrađene za Claudiju, u čijim bi vrtovima miševi bili čudovišta, zamišljao sićušne kočije, cvjetne grmove koji bi postali stabla. Smrtnici bi očarani padali ničice kako bi zavirili kroz male prozore. Privlačila bi ih poput paukove mreže.

Ja i jesam bio vezan poput Gullivera. Nije me vezala isključivo vilinskom ljepotom: čudesnom tajnom Claudijinih bijelih ramena i

teškim sjajem bisera, očaravajućom čeznutljivošću, malom bočicom parfema iz koje se isparavaju čari koje obećavaju raj, već sam bio vezan strahom da ću izvan naših soba, u kojima sam tobože poučavao Madeleinu (u nevezanim razgovorima o ubijanju i vampirskoj naravi o čemu bi je Claudija, koja je pokazala i spremnost, mogla bolje poučiti od mene), da ću izvan naših soba (u kojima me svake noći Claudia nježnim poljupcima i zadovoljnim pogledima uvjeravala kako se mržnja koju je jednom pokazala nikad neće vratiti), da ću izvan naših soba otkriti kako sam se, kao što sam brzopleto i priznao, zaista promijenio. A shvaćao sam kako je smrtni dio mene onaj koji je volio. Pa što sam osjećao za Armanda, čovjeka zbog kojeg sam Madeleinu pretvorio u vampira, zbog kojeg sam želio slobodu? Čudnu i uznemirujuću udaljenost? Tupu bol? Bezimenu drhtaj? Čak i u ovoj svjetovnoj raskoši, zamišljao sam Armanda u njegovoj isposničkoj ćeliji, vidio njegove tamnosmeđe oči i osjećao nezemaljsku privlačnost.

Ali mu nisam otišao. Nisam se usudio otkriti koliko sam izgubio, ni pokušati odvojiti taj gubitak od drugog otkrića koje me tištalo: da u Europi nisam doznao istine kojima bih smanjio osamljenost, ili preobrazio očaj. Otkrio sam jedino kakva mi je duša, Claudijinu bol i strast za vampira koji je možda opakiji od Lestata, zbog kojeg sam postao zao poput Lestata, ali u kojem sam vidio jedino obećanje dobra u zlu.

Nisam znao što bih. I tako je sat na kaminu otkucavao sekunde, Madeleine me preklinjala da pogledamo pokoju predstavu u *Theatre des Vampires* i zaklela se kako će braniti Claudiju od svih vampira koji bi se usudili uvrijediti je. Claudia bi rekla: - Ne, ne još, ne danas - i meni bi laknulo kad bih vidio kako Madeleine ljubi Claudiju slijepom požudnom strašću. Tako malo samilosti osjećam u srcu ili mislima za Madeleine. Tek je počela upoznavati patnju, nije znala što je smrt. Tako se lako dala razdražiti, navesti na nepotrebno nasilje. U svojoj silnoj umišljenosti i samoobmani zamislio sam kako je moj bol zbog mrtvog brata jedini pravi osjećaj. Dopustio sam si da zaboravim kako sam bio duboko zaljubljen u Lestatove sjajne oči, kako sam prodao dušu za šarenu i sjajnu površinu misleći kako će mi sjajna površina podariti moć da hodam po vodi.

Što bi Isus morao učiniti da bih pošao za njim kao što su pošli Matija ili Petar? Najprije, dobro se odjenuti. A zatim imati gustu i njegovanu plavu kosu.

Mrzio sam se. Često bi mi se, napola uspavanom njihovim razgovorima (Claudia bi šaptala o ubijanju, brzini i vampirskom znanju, a Madeleine bi bila sagnuta nad iglom) činilo kako od osjećaja jedino osjećam mržnju za sebe. Volim ih. Mrzim ih.

Svejedno mi je jesu li ovdje ili nisu. Claudia mi položi ruku na kosu prisno kao nekoć kao da želi reći da joj je srce na miru. Baš me briga. U mislima vidim Armanda, osjećam njegovu snagu, jasnoću koja me steže oko . Jasniju od stakla. Uхватim Claudiju za njezinu zaigranu ruku; prvi put shvaćam što osjeća kad mi oprašta što sam takav kakav sam, a koga voli i mrzi: ne osjeća skoro ništa.

Prošlo je tjedan dana prije nego što smo otpratili Madeleine na njezin zadatak, spaliti svijet lutaka iza debelog stakla izloga. Sjećam se da sam se udaljio, skrenuo u usku tamnu ulicu u kojoj je kiša bila tek zvuk. Tad ugledam crveni odsjaj na oblacima. Zvona zazvone, ljudi zaviču. Claudia mi je mirno pričala o naravi vatre. Uznemirio me gusti dim koji se dizao iz treperavog plamena. Osjetim strah. Ne silan, smrtni strah, nego nešto hladno poput noža u rebrima. Taj strah - gori stara kuća u Rue Royale, Lestat opružen na gorućem podu.

- Vatra pročišćuje - reče Claudia. A ja dodam: - Ne, vatra uništava.

Madeline je prošla pokraj nas i odglavinjala na vrh ulice poput prikaze na kiši. Bijelim rukama sjekla je zrak i crtala bijele lukove poput bijelih krijesnica i pokazivala da se popnemo. Claudia me ostavi i krene za njom. Sjećam se njezinih izvješanih plavih kovrča. Pod noge joj padne vrpca i zaleprša u crnoj vodi. Njih dvije kao da su nestale. Sagnem se da podignem vrpcu, ali još jedna ruka posegne za njom - Armandova. Pruži mi vrpcu.

Zaprepastim se ugledavši ga ondje, tako blizu, slika i prilika Gospodina Smrti, čarobno stvarnog u crnoj pelerini i svilenoj kravati, ali i nezemaljskog poput sjene u svojoj nepomičnosti. U očima mu je svjetlucaao odraz požara i ta crvena boja ugrije crnu u topliju smeđu.

Prenem se kao da sam sanjao, osjetim njegovo prisustvo, njegovu ruku kojom je uhvatio moju, glavu nagnutu kao da mi pokazuje da ga slijedim; postanem svjestan vlastitog uzbuđenja zbog njegova prisustva koje me preplavi kao što me preplavilo u njegovoj ćeliji. Koračali smo zajedno, brzo, približavali se Seini, kretali se tako brzo i vješto da bi nas ljudi jedva opazili kao i mi njih. Zapanjilo me da mogu držati korak s njim. Prisiljavao me da shvatim svoju moć, da su putevi kojima sam se najčešće kretao ljudski putevi i da mi više ne trebaju.

Očajnički sam želio s njim razgovarati, zaustaviti ga i položiti mu obje ruke na ramena, pogledati ga u oči kao što je on učinio one noći, smjestiti ga u određeno vrijeme i mjesto, i tako svladati uzbuđenje. Toliko toga sam mu želio ispričati, objasniti. Ali nisam znao što mu reći ili zašto, jedino da me punoća osjećaja raznježila skoro do suza. A bojao sam se da sam to izgubio.

Nisam znao gdje smo, jedino da sam ovuda već prošao: ulica starinskih palača, zidom ograđenih vrtova, garaža, tornjića i prozora s olovnim staklima ispod kamenih lukova. Kuće iz bivših stoljeća, čvornata stabla, debeli mir koji znači kako je običnom puku zabranjen pristup. Šačica smrtnika živi u tim prostranstvima visokih soba u kojima kamen upija zvuk disanja.

Armand se popne na zid. Rukom se uhvati za debelu granu i pruži mi ruku. Nađem se pokraj njega. Mokro lišće dodirivalo mi je lice. Iznad glave vidio sam puno katova a na vrhu kulu koja se jedva nazirala u crnoj, obilnoj kiši. - Poslušaj me, popet ćemo se na kulu - govorio je Armand.

- Ne mogu. Nemoguće!

- Ne znaš ni pola svojih moći. Lako se možeš penjati. Zapamti, ako padneš, nećeš se ozlijediti. Čini što i ja, ali zapamti: stanovnici ove kuće poznaju me stotinama godina i smatraju me duhom. Ugleđaju li te, ili ti kroz prozore ugledaš njih, sjeti se čime te smatraju i ne pokazuj da si ih vidio kako ih ne bi razočarao ili zbunio. Čuješ li me? Ništa ti se neće dogoditi.

Nisam znao čega se više bojim, penjanja ili mogućnosti da me smatraju duhom. No nisam imao vremena za utješne dosjetke. Armand je krenuo. Čizmama bi pronalazio pukotine između kamena. Ruke su mu bile sigurne poput kandži. Išao sam za njim, priljubljen uza zid. Nisam se usuđivao pogledati dolje. Nakratko se

odmorim na debelom, izrezbarenom luku iznad prozora, pogledam unutra i ugledam iznad vatre crno rame, ruku koja podjaruje vatru žaračem, lik koji se kretao ne znajući da ga netko promatra. Odem. Penjali smo se i penjali sve do prozora kule, koji Armand brzo otvori. Njegove duge noge nestanu s onu stranu prozorske daske. Osjetim njegovu ruku oko ramena i nađem se unutra.

Osvrnuvši se po toj vlažnoj, čudnoj prostoriji nesvjesno uzdahnem i protrljam ruke. Ispod nas su se vidjeli srebrni krovovi s kojih su se gdjegdje kroz goleme, šumne krošnje probijali kameni tornjići. U daljini je svjetlucao prekinuti lanac osvijetljenog bulevara. Soba je bila vlažna poput noći. Armand upali vatru.

Uzimao je stolce iz pljesnive hrpe pokućstva i lako ih lomio u ogrjev usprkos debljini dasaka. Nešto je na njemu bilo neskladno, a taj je dojam pojačavala njegova lakoća pokreta i beskrajni mir njegova bijelog lica. Činio je što bi svaki vampir učinio, lomio debele komade drva u iverke, ali je činio što bi jedino vampir mogao učiniti. U njega nije bilo ničeg ljudskog. Čak su njegove lijepe crte lica i crna kosa bili atributi anđela užasa koji je nama, ostalim vampirima, tek površno sličio. Dobro skrojeni kaput bio je varka. Iako me privlačio jače nego što me itko privlačio osim Claudije, uzbuđenje koje sam osjećao za njega bilo je blisko strahu. Nisam se iznenadio kad je postavio teški hrastov stolac da sjednem u njega, a on se povukao do mramornog kamina i ondje sjeo grijući ruke iznad vatre koja je po njegovu licu bacala crvene sjene.

- Čujem stanare - rekoh mu. Toplina je bila dobra. Čizme su mi se počele sušiti, prsti grijati.

- Tad znaš da ih i ja čujem - reče tiho. Iako se u njegovim riječima nije osjećao prigovor, shvatio sam implikacije svojih riječi.

- Ako dođu? - ustrajao sam i pozorno ga gledao.

- Zar ti moje ponašanje ne govori kako neće doći? - upita on. -

Možemo sjediti ovdje čitavu noć i ne progovoriti o njima ni riječi, osim ako ti tako želiš. - Budući da nisam na to ništa rekao, a vjerojatno sam izgledao malo utučen, on blago reče da su već odavno zapečatili tu kulu i ostavili je na miru. Ako i vide dim iz dimnjaka ili svjetlo u prozoru, nitko se ne bi usudio popeti do jutra.

S jedne strane kamina bilo je nekoliko polica s knjigama i pisajući stol. Papiri na stolu bili su vlažni, ali je bila tu tintarnica i nekoliko

pera. Soba bi vjerojatno bila vrlo ugodna da je vrijeme ljepše nego danas, ili kad bi vatra isušila zrak.

Armand reče: - Znaš, nema potrebe da odsjedaš u hotelskom apartmanu. Zapravo imaš male potrebe. Ali svatko od nas mora odlučiti koliko mu treba. Stanari ove zgrade nadjenuli su mi ime. Susreti sa mnom prepričavaju se dvadeset godina, a za mene su oni beznačajni raštrkani trenuci u mom vremenu. Stanari mi ne mogu naškoditi, a ja se služim njihovom kućom kako bih bio sam. Nitko iz *Theatre des Vampires* ne zna da dolazim ovamo. Ovo je moja tajna.

Netremice sam ga promatrao dok je govorio. Ponovno mi se jave misli koje su me progonile u ćeliji ispod kazališta. Vampiri ne stare i pitao sam se kakva je razlika između njegova današnjeg mladenačkog lika i ponašanja i onog od prije stotinu godina, jer njegovo lice, iako netaknuto poukama zrelosti, nije bilo maska. Kao i njegov suzdržan glas, činilo se silno izražajno, iako nisam mogao shvatiti zašto. Jedino znam da me privlačio jednako snažno kao prije pa je moje pitanje donekle bilo izmotavanje. - Što te drži u *Theatre des Vampires*? - upitam.

- Potreba, naravno. Ali shvatio sam što želim - reče. - Zašto me izbjegavaš?

- Nikad te nisam izbjegavao - rekoh, pokušavajući prikriti uzbuđenje koje su te riječi u meni izazvale. - Moraš shvatiti da moram štititi Claudiju, jer nema nikog osim mene. Odnosno nije imala dok...

- Dok Madeleine nije došla živjeti s vama.

- Da - rekoh.

- Iako ti je Claudia dala slobodu, ostaješ s njom, vezan za nju kao da ti je ljubavnica - reče on.

- Ne, nije mi ljubavnica, ne shvaćaš - rekoh. - Prije bi se moglo reći da mi je dijete i ne znam može li mi dati slobodu. - O tome sam dugo razmišljao. - Ne znam je li u djetetovoj moći da roditelju da slobodu. Mislim da ću biti za nju vezan dok...

Zasutim. Htio sam reći "dok živi", ali sam shvatio kako je to prazna fraza smrtnika. Živjet će vječno, kao i ja. Ali zar tako nije i s očevima smrtnicima? Njihove kćeri žive zauvijek, jer njihovi očevi prvi umiru. Nisam znao što bih rekao. Znao sam da me Armand pozorno sluša, da sluša kao što želimo da nas drugi ljudi slušaju: kao

da razmišlja o svakoj mojoj riječi. Ne bi mi upadao u riječ kad bih zastao u govoru, potvrdio kako je nešto razumio prije no što bih završio misao, ili iznosio tvrdnju tjeran brzim, neodoljivim nagonom, što inače onemogućuje razgovor između ljudi.

Poslije duge stanke on reče: - Želim te. Želim te više od ičeg na svijetu.

Na trenutak nisam vjerovao ušima. Te mi se riječi učine nevjerovatnima i beznadno me razoružaju, jer se nijema slika našeg zajedničkog života povećala i zakrilila sve druge misli.

- Rekao sam da te želim. Više od ičeg na svijetu - ponovi on, skoro jednakim riječima. Sjedio je, čekao i promatrao. Lice mu je bilo spokojno kao inače, glatko bijelo čelo ispod guste crvenkaste kose netjeskobno, oči pune mene, usnice nepomične.

- Želiš to od mene, a ne dolaziš mi - reče. - Želiš doznati, a ne pitaš. Vidiš kako se Claudia tuđi od tebe, a ne možeš je spriječiti, a zatim bi je požurio, ali ništa ne činiš.

- Ne razumijem vlastite osjećaje. Možda su tebi jasniji nego meni.

- Ne znaš koliko si tajanstven! - reče on.

- Ali ti barem odlično poznaješ samog sebe. Ja to ne bih mogao reći - rekoh. - Volim je, ali joj nisam blizak. Kad sam s tobom kao sada, znam da ne znam ništa o njoj, ni o kome.

- Ona je za tebe jedno životno razdoblje. Ako ikad prekineš s njom, prekinut ćeš s jedinim živim stvorenjem koje je s tobom proživjelo to doba. Bojiš se toga, odvojenosti i opterećenja vječnog života.

- Da, tako je, ali to je tek mali dio. Vrijeme meni ne znači puno. Zbog nje mi nešto znači. Drugi vampiri moraju iskusiti i preživjeti stotinu vijekova.

- Ali ne prežive - reče on. - Svijet bi bio zagušen vampirima da preživljavaju. Što misliš zašto sam najstariji? - upita.

Razmislim o tome: - Umiru nasilnom smrću?

- Ne, skoro nikad. Nije potrebno. Što misliš koliko vampira ima duševnu snagu potrebnu za izdržati besmrtnost? Najčešće imaju jadne zamisli o besmrtnosti. Kad postanu besmrtni žele da se svi sadržaji njihova života zamrznu kakvi jesu i da se ne mijenjaju: kočije izrađene uvijek na isti pouzdan način, krojevi odjeće koji su im pristajali u cvijetu mladosti, muškarci koji govore i odijevaju se na način koji su uvijek razumjeli i cijenili. A zapravo se sve mijenja

osim vampira, sve osim vampira podložno je vječitom propadanju i mijeni. Uskoro, kod neprilagodljiva uma, a često i kod najprilagodljivijeg, besmrtnost postane zatvorska kazna u ludnici nerazumljivih i bezvrijednih likova i oblika. Jedne večeri vampir se probudi i shvati ono čega se desetljećima vjerojatno bojao, a to je da ne želi živjeti po svaku cijenu. Da su način, moda ili oblik života zbog kojih mu se besmrtnost učinila privlačnom nestali sa lica zemlje. A osloboditi se očaja može jedino ubijanjem. I vampir ode i umre. Nitko neće pronaći njegove posmrtno ostatke. Nitko neće znati kamo je otišao. A često nitko njemu blizak (ako uopće i traži društvo drugih vampira) ne zna da je očajan. Odavno je prestao govoriti o sebi ili nečem drugom. Nestat će.

Dojmila me se očigledna istinitost tih riječi, ali istodobno se sve u meni pobuni protiv takve mogućnosti. Postanem svjestan dubine svoje nade i užasa. Kako su ti osjećaji drukčiji od otuđenosti koju je on opisao, od tog užasnog pogubnog očaja. U tom očaju bilo je nečeg sramotnog, odbojnog i neprihvatljivog.

- Ali ti ne bi dopustio da te obuzme takvo raspoloženje. Pogledaj se - odgovorim mu. - Kad na svijetu ne bi ostalo nijedno umjetničko djelo, a ima ih na tisuće, kad ne bi bilo nijedne prirodne ljepote i kad bi se svijet sveo na jednu praznu ćeliju i jednu treperavu svijeću, siguran sam da bih te zatekao kako pomno promatraš tu svijeću, zaokupljen njezinom svjetlošću i bojama. Kako dugo bi te to moglo održavati na životu? Kakve bi ti se mogućnosti otvorile? Varam li se? Jesam li zanesenjak?

- Ne - reče Armand. Nakratko se nasmiješi, jedva primjetan znak ugone. A tad reče jednostavno: - Ti osjećaš obvezu prema svijetu koji voliš jer je taj svijet za tebe netaknut. Tvoja osjećajnost mogla bi postati instrument ludila. Govoriš o umjetničkim djelima i prirodnim ljepotama. Da barem imam umjetničkog dara da ti dočaram Veneciju u petnaestom stoljeću, palaču mog gospodara, ljubav koju sam osjećao za njega kao smrtnik, i ljubav koju je osjećao za mene kad me pretvorio u vampira. Kad bih mogao oživjeti to vrijeme i zbog sebe i zbog tebe, makar za trenutak! Čemu? A kako me rastužuje da s vremenom nisu izbljedadila sjećanja na to doba, da sjećanja postaju bogatija i čarobnija u usporedbi s današnjim svijetom.

- Ljubav? - upitam. - Ti i vampir koji te stvorio voljeli ste se? - nagnem se prema njemu.

- Da - reče. - Ljubavlju tako snažnom da nije mogao dopustiti da ostarim i umrem. Ljubavlju koja je strpljivo čekala da ojačam kako bih se ponovno rodio u tami. Želiš li reći da između tebe i vampira koji te stvorio nije bilo ljubavi?

- Nikakve - odvratim ne mogavši suspregnuti gorak osmijeh. On se zagleda u mene. - Zašto te podario takvim moćima? - upita.

Zavalim se dublje u stolac. - Ti smatraš te moći darom! - rekoh.

- Naravno. Oprosti mi, ali me čudi da si toliko mudar, a istodobno toliko prostodušan - nasmijem se.

- Trebam li se uvrijediti? - nasmiješi se on. Njegovo ponašanje potvrdilo je moje riječi. Činio se tako nevinim. Tek sam ga počeo upoznavati.

- Ne bi mi palo na pamet da te vrijeđam - rekoh, a srce mi brže zakuca kad sam ga pogledao. - Ti si sve o čemu sam sanjao kad sam postao vampir. Ti smatraš te moći darom! - ponovim. - Ali reci mi, osjećaš li sad ljubav za vampira koji te podario vječnim životom? Osjećaš li?

Zamisli se a tad reče polako: - Je li to važno? - I nastavi: - Mislim da nisam imao sreće i osjećao ljubav za puno ljudi ili stvari. Ali da, volim ga. Možda ne onako kako ti misliš. Zbunjuješ me i nehotice. Tajanstven si. Više mi nije potreban taj vampir.

- Podaren mi je vječni život, izoštren dar zapažanja i potreba za ubijanjem - brzo objasnim - jer je vampir koji me stvorio trebao moju kuću i novac. Shvaćaš li? - upitam ga. - Ali ima još puno toga iza mojih riječi, ali to tako polako, nepotpuno otkrivam! Kao da si mi odškrinuo vrata, svjetlost se rasula kroz njih a ja je želim dohvatiti, gurnuti natrag, ući u svijet za koji ti tvrdiš da postoji iza njih! A zapravo to ne vjerujem! Vampir koji me stvorio bio je sve što sam smatrao zlim: opak, običan, jalov, zauvijek izjalovljen, baš kakvim sam smatrao zlo! Sad to znam. Ali ti si nešto potpuno izvan toga! Otvori mi vrata, gurni svjetlost natrag. Ispričaj mi o palači u Veneciji, ljubavi osuđenoj na propast. Želim je shvatiti.

- Zavaravaš se. Palača tebi ništa ne znači - reče on. - Vrata koja vidiš vode k meni, životu sa mnom kakav jesam. Zao sam s beskrajnim nijansama i ne osjećam krivnju.

- Da, tako je - promrmljam.

- A zbog toga si nesretan - reče on. - Ti, koji si došao u moju ćeliju i rekao da postoji samo jedan grijeh, a to je namjerno oduzeti život nevinom ljudskom biću.

- Da - rekoh. - Sigurno si mi se smijao.

- Nikad ti se nisam smijao - reče on. - Ne mogu si to dopustiti.

Pomoću tebe mogu se spasiti od očaja koji sam ti opisao kao vampirsku smrt. Pomoću tebe moram se saživjeti s devetnaestim stoljećem, prihvatiti ga i obnoviti se, a to moram. Tebe sam čekao u *Theatre des Vampires*. Kad bih poznavao smrtnika tvoje osjećajnosti, bola, koncentriranosti, odmah bih ga pretvorio u vampira. Ali to je rijetkost. Ne, morao sam čekati tebe. Borit ću se za tebe. Shvaćaš li kako sam nemilosrdan u ljubavi? Smatraš li ti to ljubavlju?

- Užasno ćeš pogriješiti - pogledam ga u oči. Polako sam počeo shvaćati njegove riječi. Nikad nisam tako jasno osjetio frustraciju: ne bih ga mogao zadovoljiti. Nisam mogao zadovoljiti Claudiju. Lestat nikad nije bio zadovoljan sa mnom. Kao ni moj smrtni brat Paul. Kako sam ga bijedno, kobno razočarao!

- Ne. Moram se saživjeti s današnjim svijetom - reče mi on mirno. - A to mogu pomoću tebe. Ne treba mi od tebe ono što mogu vidjeti u umjetničkoj galeriji ili pročitati za sat vremena iz debele knjige. Ti si duh, ti si srce - bio je uporan.

- Ne, ne - podignem ruke u zrak. Bio sam na rubu gorkog, histeričnog smijeha. - Zar ne shvaćaš? Nisam duh nikojeg doba. Ne pripadam nikamo. Nikad nisam pripadao! Nikad nigdje! - Bila je to bolna istina.

No njegovo se lice ozari neodoljivim osmjehom. Kao da mi se želio nasmijati. I zaista, ramena mu se počnu tresti od smijeha. - Ali Louis - reče blago - upravo je to duh tvog doba. Zar ne shvaćaš? Svi se tako osjećaju. Gubitak Božje milosti i ufanja je obilježje ovog stoljeća.

Zaprepastile su me njegove riječi pa se dugo nisam micao, zagledan u vatru. Drvo je dogorijevalo. Ostala je tek pustoš pepela koji je tinjao, sivi i crveni krajolik koji bi se raspao na dodir žarača. Ipak je bilo jako toplo a žar je obasjavao sobu. Potpuno sam sagledao svoj život.

- A vampiri iz kazališta? - upitam tiho.

- Oni su odraz ovog doba kroz cinizam koji ne može shvatiti smrt mogućnosti, isprazno profinjeno izrugivanje čudesnog, dekadenciju čije je posljednje utočište samoporuga, izvještačenu bespomoćnost. Vidio si ih, poznao si takve cijeli život. Kroz tebe se tvoje doba drukčije prelama. Prelama se njegovo prepuklo srce.

- To znači biti nesretan, nešto što ti ne poznaješ.

- Ne sumnjam. Reci mi što osjećaš, što te čini nesretnim. Zašto mi nisi dolazio sedam dana, iako si gorio od želje? Reci mi što te drži uz Claudiju i tu drugu ženu.

Odmahnem glavom. - Ne znaš što tražiš od mene. Bilo mi je silno teško pretvoriti Madeleine u vampira. Prekršio sam obećanje samom sebi da nikad to neću učiniti, da me osamljenost neće natjerati na to. Ja ne smatram naš život snagom i darom, nego prokletstvom.

Priznajem, nemam hrabrosti umrijeti. Ali nekoga pretvoriti u vampira! Navući mu tu patnju, osuditi na smrt ljude koje će taj vampir poslije ubiti! Prekršio sam ozbiljno obećanje. Učinivši to...

- Ako te to može utješiti... sigurno znaš da sam i ja u tomu imao prste.

- Da sam to učinio da se oslobodim Claudije i živim s tobom?

Ali odgovornost je ipak moja! - rekoh.

- Nije. Barem ne neposredna. Ja sam te prisilio na to! Bio sam pokraj tebe kad si to učinio. Upotrijebio sam svu svoju moć kako bih te nagovorio da to učiniš. Zar nisi znao?

-Ne!

Pognem glavu.

- Ja bih je pretvorio u vampira - reče on nježno. - Ali sam smatrao da je bolje da ti to učiniš. U protivnom ne bi otišao od Claudije, a to želiš.

- Grozim se tog čina! - rekoh.

- Prezri mene, ne sebe.

- Ne shvaćaš. Time si zamalo uništio ono što u meni cijeniš!

Opirao sam ti se svom snagom, a nisam čak ni znao da me ti prisiljavaš. Nešto je skoro umrlo u meni! Strast je skoro umrla u meni! Malo je trebalo da me Madeleine uništi!

- Ali ni strast ni ljudskost, ili kako ih već nazivaš, nisu umrli.

Inače ti u očima ne bi bilo suza, a u glasu gnjeva - reče on.

Na trenutak nisam znao što bih odgovorio. Samo sam kimao glavom. Zatim se prisilim progovoriti. - Ne smiješ me prisiljavati da

činim nešto protiv svoje volje! Ne smiješ se služiti svojom snagom - zamucam.

- Ne - spremno će on. - Ne smijem. Moja moć prestaje djelovati negdje u tebi, negdje je prag. Ondje sam bespomoćan. Ali, pretvorba Madeleine je izvršena. Slobodan si.

- A ti zadovoljan - rekoh prisebno. - Ne bih želio biti grub. Imaš me. Volim te. Ali sam zbunjen. Ti si zadovoljan?

- Zašto ne bih bio? - upita on. - Naravno da sam zadovoljan.

Ustanem i priđem prozoru. Zar u ognjištu je umirao. Sivo nebo je blijedjelo. Armand mi priđe. Osjećao sam njegovu blizinu. Oči mi se prilagode nebeskoj svjetlosti, pa ugledam njegov profil i oko koje je gledalo kišu. Različiti zvuči kiše posvuda oko nas: teče kroz žlijebove, lupka po crijepovima, nježno pada kroz svjetlucave grane stabala, rasprskava se na nakošenoj prozorskoj dasci. Nježno miješanje zvukova natapa i boji noć.

- Opraštaš li mi? To što sam te prisilio da učiniš toj ženi?

- Tebi nije potreban oprost.

- Ali tebi jest - reče on. - Stoga i meni. - Njegovo lice je kao i uvijek bilo spokojno.

- Hoće li se brinuti za Claudiju? Hoće li izdržati? - upitam ga.

- Izvrсна je. Malo luda, ali to se danas traži. Čuvat će Claudiju.

Ni trenutka nije živjela sama, prirodno joj je da bude odana svojim ukućanima. Nisu joj potrebni posebni razlozi da voli Claudiju. Osim toga, ona ima i posebne razloge: Claudijina prelijepa vanjština, mirnoća, nadmoć i nadzor. Izvrstan su par. Ali smatram da bi što prije morale otići iz Pariza.

- Zašto?

- Znaš zašto. Jer su Santiago i drugi vampiri sumnjičavi. Svi vampiri vidjeli su Madeleine. Boje je se jer zna za njih, a oni ne poznaju nju. Ne puštaju na miru one koji znaju za njih.

- A mladić, Denis? Sto namjeravaš s njim?

- Mrtav je - odgovori on.

Zapanjim se. I njegovim riječima i mirom. - Ubio si ga?

On kimne glavom i ne reče ništa. Ali njegove velike, tamne oči bile su očarane mnome i mojim osjećajima, duševnim patnjama koje nisam pokušavao sakriti. Privlačio me nježnim, milim osmijehom. Ruku položi na moju na vlažnoj prozorskoj dasci. Tijelom se okrenem prema njemu i približim mu se, ali kao da se nisam pokrenuo

ja, nego me pokrenuo on. - Tako je bilo najbolje - prizna mi tiho pa reče: - Moramo poći - i pogleda na ulicu.

- Armand - rekoh - ne mogu.

- Louis, pođi sa mnom - šapne on i zaustavi se na dasci. - Ako bi pao na pločnik, ozlijedio bi se, ali bi ti rane brzo i potpuno zacijelele i za nekoliko dana ne bi se ni opazile, a i kosti bi zarasle brzo. I zato se oslobodi straha i učini ono što ionako možeš učiniti. Spusti se.

- Što me može ubiti? - upitam.

On zastane. - Da netko uništi tvoje ostatke - reče. - Zar to ne znaš? Da te netko zapali, raskomada, da te ogrije sunce. Jedino to.

Inače ti samo mogu ostati ožiljci, ali si otporan. Besmrtn.

Gledao sam kroz tihu srebrnu kišu u tamu. Ispod zaljuljanih udova stabala bljesne svjetlo čiji blijedi traci osvijetle ulicu i ugledam mokre pločnike, željezno zvono za garažu, penjačice na vrhu zida. Glomazno crno tijelo kočije dodirne vitke, a tad žuto svjetlo oslabi i ulica postane srebrna pa nestane, kao da su je crna stabla progutala, kao da ju je netko oduzeo noći. Zavrti mi se u glavi, zgrada se zaljulja. Armand je sjedio na prozoru i gledao me.

- Louis, pođi noćas sa mnom - iznenada usrdno šapne.

- Ne - odgovorim tiho. - Još ih ne mogu ostaviti.

On se okrene i pogleda u tamno nebo. Učinilo mi se da je uzdahnuo, iako nisam čuo uzdah. Položi ruku na moju. - U redu - reče.

- Još malo - rekoh. On kimne glavom i potapša mi ruku kao da me želi utješiti. Prebaci noge preko prozora i nestane. Oklijevao sam trenutak jer mi se srce rugalo svojim glasnim otkucajima. Tad se popnem na prozorsku dasku i požurim za njim, ne usuđujući se pogledati u dubinu.

Pred zoru metnem ključ u ključaonicu našeg apartmana u hotelu. Plinsko svjetlo blještalo je na zidovima. Madeleine je zaspala pokraj ognjišta držeći iglu i konac u rukama. Claudia je nepomično stajala među cvijećem na balkonu i gledala me. U ruci je držala četku za kosu.

Nešto me potresalo dok sam tako stajao, kao da su me čulne ugone i pomutnije ovih soba, toliko drukčije od Armandovih draži i sobe u kojoj smo bili, preplavljivale u valovima i prožimale mi tijelo.

U ovim je sobama bilo nešto utješno, i to me uznemiri. Pogledom potražim svoj stolac, sjednem u njega i rukama pritisnem sljepoočnice. Osjetim kako Claudia stoji pokraj mene, osjetim njezine usnice na čelu.

- Bio si s Armandom - reče. - Želiš otići k njemu.

Pogledam je. Kako je lijepo i nježno njezino lice i tako moje. Bez ustručavanja se prepustim želji da joj dodirnem obraze, vjeđe, prisnostima i slobodama koje si nisam dopustio od noći kad smo se posvađali. - Vidjet ću te ponovno, ne ovdje, negdje drugdje, ali ću uvijek znati gdje si! - rekoh.

Ona me čvrsto zagrlila oko vrata, a ja zatvorim oči i gurnem lice u njezinu kosu. Cjelivao sam je u vrat, uhvatio za okrugle, čvrste ručice. Ljubio sam ih, ljubio nježne nabore na prevojima njezinih ruku, zapešća, otvorenih dlanova. Prstima me milovala po kosi, licu. - Kako god želiš - prisegne ona. - Kako god želiš.

- Jesi li sretna? Imaš li što želiš? - usrdno sam pitao.

- Da, Louis. - Čvrsto me zagrlila, obisne mi se oko vrata. - Imam sve što želim. Ali znaš li ti što želiš? - Podigne mi lice da je pogledam u oči. - Za tebe se bojim, jer možda griješiš. Zašto ne odeš iz Pariza s nama? - reče ona. - Svijet je naš, pođi s nama!

- Ne - odmaknem se od nje. - Htjela bi da bude kao što je bilo dok smo bili s Lestatom. Ali ne može tako biti, nikada. Neće.

- S Madeleinom će biti novo i drukčije. Ne tražim da se vrata stara vremena; ionako sam ih ja okončala - reče ona. - Ali, shvaćaš li zaista što dobivaš s Armandom?

Okrenem se od nje. Njezina mržnja prema njemu, nemogućnost da ga shvati bila je tajanstvena i tvrdoglava. Ponavljala je kako on želi njezinu smrt, u što nisam vjerovao. Nije shvaćala ono što sam ja shvaćao: kako on ne može željeti njezinu smrt, jer je ne želim ja. Ali kako joj to objasniti a ne zvučati suhoparno i slijepo u svojoj ljubavi za njega. - To je zapisano u zvijezdama, skoro poput naredbe - rekoh kao da sam to shvatio sada, pod teretom njezinih sumnji. - Jedino mi on može pružiti snagu da budem što jesam. Ne mogu nastaviti živjeti rastrgan i izgrižen jadom. Ili ću poći s njim ili ću umrijeti - rekoh. - A tu je još nešto iracionalno i neobjašnjivo, što mi pruža zadovoljstvo.

- A to je? - upita ona.

- Volim ga - rekoh.

- Bez sumnje - reče ona. - Ali volio si i mene.
 - Claudia, Claudia - prigrlim je k sebi i osjetim njezinu težinu na koljenima. Privine mi se na grudi.
 - Nadam se da ćeš me moći pronaći kad osjetiš potrebu za mnom - šapne ona. - I da ću ti se tad moći vratiti. Često sam te vrijeđala, nanijela ti toliko bola. - Riječi joj zamru. Naslonila se na mene i nije se micala. Osjetih njezinu težinu i pomislim: - Još malo i više je neću imati. Želim je držati u naručju. Sitno, ali veliko zadovoljstvo. Njezina težina, ruka oko vrata.
 Kao da je negdje zgasnula svjetiljka, kao da je nešto iz vlažnog, prohladnog zraka bez šuma isisalo malo svjetla. Sjedio sam na rubu sna. Da sam bio smrtnik, rado bih bio zaspao u stolcu. U tom snenom, ugodnom stanju javi mi se čudan, običan smrtni osjećaj, da će me sunce nježno probuditi i da ću ugledati bogat, običan prizor kako se paprat kupa na suncu a sunce prelama u kišnim kapima. Prepuštam se tom osjećaju i napola sklopim oči.

Često sam se poslije pokušavao prisjetiti tih trenutaka. Sjetiti se što me uznemirilo dok smo tako počivali, što me moralo uznemiriti. Kako sam bio neoprezan i neosjetljiv na jedva primjetne promjene koje su se događale u sobi. Dugo potom, ranjen, orobljen i ogorčen, u mislima sam ponovno proživljavao te trenutke, taj sneni tihi ranjutarnji sat, kad je ura na kaminu skoro nevidljivo otkucavala, a nebo blijedjelo. Usprkos očaju kojim sam produljivao i pamtio taj trenutak, u kojem sam ispružio ruku kako bih zaustavio sat, sjećao sam se jedino promjene u jačini svjetla.

Da sam bio oprezan, nikad mi to ne bi promaklo. Ali zavarano važnijim brigama, nisam uočio kako se ugasila svjetiljka a svijeća zadrhtala i ugasila se u lokvici voska. Napola sklopljenih očiju, osjećao sam se kao da će se oko mene sklopiti prijeteća tama. Tad otvorim oči, ne misleći na svjetiljke ili svijeće. Prekasno. Ustanem, a Claudijina ruka sklizne niz moju. Ugledam skupinu u crno odjevenih muškaraca i žena kako prolazi kroz sobe. Odjećom su usisali svjetlost iz svakog pozlaćenog okvira i lakirane površine. Viknem, pozovem Madeleinu; prestrašena novopečena vampirica se trgne iz sna i čvrsto uhvati za naslon kauča, pa klekne kad su krenuli prema njoj. Bili su tu Santiago i Celeste, a iza njih Estelle i ostali čija imena nisam znao. Njihovi odrazi ispunili su zrcala.

Načine zbijeni zid pomičnih, prijetećih sjena. Otvorim vrata i doviknem Claudiji da bježi. Gurnem je kroz vrata i zapriječim ih tijelom. Ritnem Santiaga kad mi se približio.

Slabi obrambeni položaj u kojem sam se našao kad sam se borio s njim u Latinskoj četvrti nije se dao usporediti s mojom sadašnjom snagom. Za borbu mi je nedostajalo iskrenog uvjerenja, no prevladao je nagon da zaštitim Claudiju i Madeleine. Sjećam se da sam Santiaga odbacio nogom, a zatim sam udario snažnu, prelijepu Celeste, koja je htjela proći pokraj mene. Claudijini koraci odzvanjali su u daljini na mramornom stubištu. Celeste je mahnitala, grebla me. Krv mi poteče iz lica niz ovratnik. Zarila mi se u kutu očiju. Zajahao sam Santiaga, okretao se s njim, svjestan silne snage ruku koje su me držale i koje su me željele dohvatiti za vrat. - Bori se, Madeleine - doviknem joj, ali začujem jedino njezine jecaje. Tad je ugledam u vrtlogu, uplašenu, okruženu vampirima. Smijali su se šupljim vampirskim smijehom, kao da zveckaju srebrna zvona. Santiago se uhvati za lice. Krvario je od mog ugriza. Udarim ga u prsa i glavu. Bol mi prostruji rukom, nešto me uhvati oko prsa poput dvije ruke, ja se otremem i iza sebe začujem zvuk loma stakla. Ali nešto ili netko me objema rukama držao za ruku i uporno me vukao.

Snaga me nije napuštala. Nisu me svladali snagom, nego brojem. Nisam se mogao obraniti. Brojem i upornošću me smire, okruže i izguraju iz sobe. Gurali su me kroz prolaz stisnuta između sebe. Tad se na trenutak oslobodim skotrljavši se niz stube prije uskih stražnjih vrata hotela, ali me odmah okruže i čvrsto uhvate. Celestino lice bilo je pokraj mojeg; mogao sam je ugristi. Obilno sam krvario, a držali su me tako čvrsto za jedno zapešće da mi je ruka utrula. Svi se uguramo u kočiju. Udarali su me, ali nisam izgubio svijest. Uporno sam se održavao na svijesti, osjećao udarce po zatiljku koji se navlažio krvlju koja mi se slijevala niz vrat dok sam ležao na podu kočije i mislio: - Kočija se kreće, znači živ sam, svjestan. Čim su nas dovukli u *Theatre des Vampires*, zazovem Armanda. Puste me, ali posrnem na podrumskim stubama. Vampirski hor da bila je ispred i iza mene i gurala me prijetećim rukama. U jednom trenutku dohvatim Celeste, ona vrisne i netko me odostraga udari.

A tad ugledam Lestata, što me pogodi jače od ikojeg udarca. Stajao je uspravno na sredini plesne dvorane, jasnih sivih očiju, usta

razvučenih u lukav osmijeh. Besprijeckorno odjeven kao uvijek, u bogatoj sjajnoj crnoj pelerini i finoj platnenoj košulji. Ožiljci su još presijekali svaki dio njegove bijele kože i nagrđivali njegovo glatko, lijepo lice: fini, oštri zarezi usječeni u nježnu kožu iznad usta, vjeđa i čela. Njegove su oči još gorjele pritajenim gnjevom pomiješanim s taštinom, užasnom nepopustljivom taštinom koja je govorila: - Pogledaj kakav sam!

- On je? - upita Santiago i gurne me naprijed.

Lestat se naglo okrene i reče mu strogim tihim glasom: - Rekao sam ti da želim Claudiju, djevojčicu! Ona je to učinila! - Glava mu se klatila u izljevju bijesa; ispruži ruku kao da će se uhvatiti za naslon stolca, ali se pribere i pogleda me.

- Lestat - počnem govoriti, hvatajući se za slamčicu. - Živ si! Živiš! Ispričaj im kako si se ponašao prema nama.

- Ne - on bijesno zamaše glavom. - Vraćaš se meni, Louis.

Na trenutak nisam mogao povjerovati svojim ušima. Pribrani, očajniji dio mojeg mozga reče mi, urazumi ga, iako mi s usana provali zlokoban smijeh. - Jesi li poludio?

- Vratit ću ti život! - reče on. Vjeđe mu zadrhte, duboko je disao, ponovno ispruži ruku pa je nemoćno stisne. - Obećao si mi - reče Santiago - da ću ga moći povesti natrag u New Orleans. - Pogledavao je u vampirski krug. Disanje mu se ubrza i on vrisne: - Gdje je Claudia? Ona mi je to učinila, rekao sam vam!

- Poslije - reče Santiago. Kad je ispružio ruku prema Lestatu, ovaj ustukne i zamalo izgubi ravnotežu. Udari se u naslon stolca i čvrsto se uhvati za nj. Zatvori oči i pokuša se pribitati.

- Ali on joj je pomogao, bio suučesnik - reče Santiago i priđe mu. Lestat ga pogleda.

- Ne - reče. - Louis, moraš poći sa mnom. Moram ti nešto reći, o noći u močvari. - Ali tad zašuti i ponovno pogleda oko sebe, kao da je zatvoren u kavezu, ranjen i očajan.

- Poslušaj me, Lestat - počnem. - Pusti je, oslobodi je, a ja ću ti se vratiti - rekoh. Riječi zazvuče šuplje, metalno. Koraknem prema njemu kako bi mi oči postale dvije neprobojne stijene iz kojih bi isijavala moja snaga poput dvije zrake svjetla. Gledao me pozorno i borio se protiv vlastite slabosti. Celeste me držala za zapešće. - Moraš im reći - nastavim - kako si se ponašao prema nama, da nismo znali zakone, da Claudia nije znala za druge vampire - rekoh.

Razmišljao sam dok je iz mene izlazio taj mehanički glas: - Armand se mora noćas vratiti, Armand se mora vratiti. Prekinut će ovo, neće to dopustiti.

Tad začujem kako se nešto vuče po podu i Madeleinin izmučen plač. Okrenem se. Sjedila je na stolcu. Kad je vidjela da je gledam, njezin se strah povećá. Pokuša ustati ali joj ne dopuste. - Lestat - rekoš. - Što želiš od mene? Sve ću ti dati.

Tad ugledam predmet koji je proizvodio taj zvuk. I Lestat ga je vidio: mrtvački sanduk s velikim željeznim lokotima. Dovlačili su ga u sobu. Odmah sam shvatio. - Gdje je Armand? - upitam zdvojno. - Louis, ona mi je to učinila. Ona, a ne ti! Claudia mora umrijeti! - reče Lestat promukla i konačno i prepukla glasa, kao da mu je teško govoriti. - Odnosite to, Louis se vraća sa mnom - bijesno dobaci Santiagu. Santiago se nasmije, Celeste se nasmije, pa sve vampire uhvati smijeh.

- Obećali ste mi - reče im Lestat.

- Ništa ti nisam obećao - reče Santiago.

- Učinili su budalu iz tebe - rekoš mu gorko dok su otvarali mrtvački sanduk. - Budalu! Moraš naći Armanda, on je njihov vođa - viknem, ali me nije shvatio.

Potom su uslijedili moji očajnički, jadni pokušaji da se oslobodim. Udarao sam ih nogama, pokušavao osloboditi ruke, bijesno prijeto kako će ih Armand spriječiti u naumu, da ne smiju ni taknuti Claudiju. Silom me uguraju u mrtvački sanduk. Moj mahnit otpor služio je samo da mi odvrati pozornost od Madeleininih krikova i jecaja i straha da bi im se svakog trenutka mogli pridružiti Claudijini. Podignem poklopac koji su oni pritiskali i za trenutak ga zadržim, ali me svladaju i spuste ga. Lokoti škljocnu, zagrebu ključevi po metalu.

Prisjetim se riječi izgovorenih odavno, kad je u dalekom gradu u kojem smo bili bezbrižni nasmiješeni Lestat u svađi zakriještao: - Izgladnjelo je dijete užasan prizor, ali izgladnjeli je vampir još užasniji. Njezini krici bi se čuli do Pariza. - Moje oznojeno i drhtavo tijelo smalakše u zagušljivom mrtvačkom sanduku. Rekoš: - Armand to neće dopustiti, nema mjesta na kojem bi nas mogli sakriti. Podignu mrtvački sanduk, začuje se grebanje čizama po podu, sanduk se zaljulja. Rukama sam se držao za nj, vjerojatno sam zatvorio oči, ne znam. Govorio sam si da ne dodirujem strane

sanduka, da ne bih shvatio kako je tanki sloj zraka između mog lica i poklopca. Kad su se počeli uspinjati stubama, mrtvački sanduk se zaljulja i nagne. Uzalud sam pokušavao razabrati kroz Madeleinin vrisak što govori, činilo se da zaziva Claudiju, kao da nam ona može pomoći. Zovi Armanda, mora se vratiti, pomislih očajno. I samo me pomisao na užasno poniženje kad bi me moj krik zaglušio, zatvoren i zaključan sa mnom u mrtvačkom sanduku, spriječila da vičem. Ali mi se javi i druga misao: - Što ako ne dođe? Što ako ima skriven mrtvački sanduk u onoj palači u koji odlazi na počinak? I tad mi se tijelo, neočekivano, otme kontroli uma pa počnem bjesomučno udarati u drvo oko sebe, pokušavajući se okrenuti i leđima uprijeti u poklopac. Nisam to mogao učiniti jer je mrtvački sanduk bio preplitak; glava mi padne na daske, a znoj mi se počne slijevati niz leđa. Madeleinin se krici više nisu čuli. Čuo sam jedino čizme i vlastite udisaje. Armand će doći sutra navečer. Tako je, sutra navečer; vampiri će mu ispričati i on će nas naći i osloboditi. Mrtvački sanduk se zaljulja. Miris vode ispuni mi nosnice. Njezina hladnoća probije kroz zagušljivu vrućinu mrtvačkog sanduka. Uz miris vode osjeti se i miris duboke zemlje. Vampiri grubo spuste mrtvački sanduk. Udovi su me boljeli. Protrljam ruke, nastojeći ne dodirnuti poklopac mrtvačkog sanduka da ne bih osjetio kako je blizu, a bojao sam se da mi strah ne preraste u paniku i užas.

Mislio sam da će me ostaviti, ali nisu. Bili su blizu i nešto su užurbano radili. Osjetim novi miris, sirov, nepoznat. Tad shvatim da polažu cigle i da se osjeća miris žbuke. Polako, pažljivo, prinesem ruku licu i obrišem ga. Dobro, sutra navečer, uvjeravao sam se, iako su mi ramena postala pretijesna za mrtvački sanduk. Sutra navečer će doći, a dotad ću zamišljati da sam skučen u svom mrtvačkom sanduku, cijena koju plaćam za sve dosadašnje noći. No suze mi navru na oči i ponovno počnem udarati po mrtvačkom sanduku, okretati glavu lijevo-desno. Mislio sam na sutra i buduće noći. Da ne bih mislio o tom užasu, sjetim se Claudije; osjetim njezine ruke kako me grle u prigušenom svjetlu soba u *Hotelu Saint-Gabriel*, njezin okrugli obraz na svjetlu, meki treptaj njezinih trepavica, svileni dodir njezinih usana. Tijelo mi se ukoči, nogama udarim u mrtvački sanduk. Više se nisu čule cigle ni prigušeni koraci. Zvao sam: - Claudia! - sve dok me vrat ne zaboli od bacakanja.

Nokte zabodem u dlanove. Polako, poput ledene vodene struje, svlada me uzetost sna. Pokušam zazvati Armanda, glupo, očajno. I dok su mi vjeđe postajale sve teže, a ruke nemoćnije, sjetim se da se i njemu negdje san navlači na oči, da i on negdje počiva. Još jednom pokušam podići poklopac, ali oko mene su bili tama i drvo. Bio sam slab. A tad me prekrije ništavilo.

Probudi me glas, dalek, ali jasan. Dvaput izgovori moje ime. Na trenutak nisam znao gdje sam. Sanjao sam nešto očajno što je prijetilo da će se izgubiti, nestati; sanjao sam i nešto užasno što sam htio zaboraviti. Otvorim oči i dodirnem poklopac mrtvačkog sanduka. Sjetim se gdje sam istom kad sam shvatio da me zove Armand.

Odgovorim mu, ali je moj glas bio zatvoren sa mnom i zagluši me. Užasnut pomislim: - Traži me, a ne mogu mu reći da sam ovdje. Ali tad začujem kako mi se obraća i kaže mi da se ne bojim. Začujem glasni udarac. Pa još jedan. Nešto zapucketa, a tad se uz grmljavinu sruše cigle. Nekoliko ih udari u mrtvački sanduk. Netko ih podigne jednu po jednu, kao da čupa čavle iz lokota.

Slomi se tvrdo drvo poklopca. Pred očima mi zaigra svjetlo.

Udahnem i osjetim kako mi lice oblijevaju graške znoja. Poklopac se podigne i na trenutak budem zaslijepljen. Sjednem. Kroz prste sam vidio blještavu svjelost svjetiljke.

- Požuri - reče mi on. - Ni glasa.

- Kamo idemo? - upitam. Ugledam prolaz od grubih cigli koji se protezao od vrata koja je razvalio. Duž tog prolaza bilo je puno zapečaćenih vrata. Zamislio sam mrtvačke sanduke iza tih cigli u kojima leže izgladnjeli i raspadnuti vampiri. Armand me vukao i ponovno me upozori da ne zucnem ni slova. Šuljali smo se kroz prolaz. Zastane kod drvenih vrata pa ugasi svjetiljku. Na trenutak zavlada mrkla tama, a tad se ispod vrata pokaže svijetli rub. Tako oprezno otvori vrata da šarke nisu zacviljele. Čuo sam se kako dišem i pokušavao sam ne disati. Uđemo u donji prolaz koji je vodio u njegovu ćeliju. Dok sam trčao za njim obznani mi se užasna istina. Spašavao je mene, ali jedino mene. Ispružim ruku da ga zaustavim, ali me on povuče za sobom. Uspio sam ga zaustaviti tek kad smo izašli u uličicu pokraj *Theatre des Vampires*. Čak je i tada htio nastaviti hodati. Počne odmahivati glavom prije no što sam progovorio.

- Ne mogu je spasiti! - reče.

- Zar očekuješ da bih mogao otići bez nje? Drže je zarobljenu! - užasnua sam se. - Armand, moraš je spasiti! Nemaš izbora!
 - Zašto to kažeš? - odgovori on. - Nemam te moći, shvati. Ustat će protiv mene. Zašto i ne bi? Louis, kažem ti, ne mogu je spasiti, a mogu izgubiti i tebe. Ne možeš se vratiti.

Nisam htio priznati da bi to moglo biti istina. Armand mi je bio jedina nada. Ali više se ničeg nisam bojao. Znao sam jedino da moram oteti Claudiju ili umrijeti. To je bilo tako i nije imalo veze s hrabrosti. A po Armandovoj pasivnosti i riječima znao sam da će poći sa mnom i da me neće pokušati spriječiti.

Imao sam pravo. Sjurio sam se kroz prolaz, on za mnom. Krenuli smo prema stubama koje su vodile u plesnu dvoranu. Čuo sam vampire. Čuo sam razne zvukove. Pariški promet. Pa gledateljstvo u kazalištu. Kad sam stigao na vrh stuba, ugledam Celeste na vratima plesne dvorane. U ruci je držala kazališnu masku. Gledala me. Nije se nimalo uznemirila. Zapravo, bilo joj je neočekivano svejedno. Bilo bi mi shvatljivo da se zajurila prema meni, oglasila uzbunu. Ali nije to učinila. Učini korak natrag i okrene se. Uživala je u pokretima svoje suknje, kao da se okrenula jer voli da joj se haljine rašire, pa otplovi do sredine plesne dvorane. Metne masku na lice i reče tiho iza naslikane lubanje: - Lestat! Tvoj prijatelji Louis nas je došao posjetiti. Lestat, pogledaj dobro! - Spusti masku. Odnekud se začuje smijeh. Vampiri su stajali uokolo dvorane, poput sjena, neki su sjedili, neki stajali u skupinama. Lestat je sjedio u naslonjaču zgrbljenih leđa, lica okrenutog od mene. Nešto je prevrtao u rukama, ali nisam mogao vidjeti što. Polako podigne glavu, a gusta žuta kosa padne mu na oči. U njima se ogledavao strah. Da, strah. Gledao je u Armanda. Ovaj je tiho hodao kroz dvoranu, polaganim, sigurnim koracima; vampiri su se odmicali od njega i promatrali ga. - Bonsoir, Monsieur - pokloni mu se Celeste držeći masku poput žezla. Nije ju pogledao. Pogledao je Lestata. - Zadovoljan? - upita ga. Lestat je začuđeno gledao u Armanda. Pokušavao je nešto reći. Oči su mu se punile suzama. - Da - šapne i pokuša ispod pelerine sakriti predmet koji je držao u rukama. Pogleda me a suze mu se sliju niz lice. - Louis - reče, glasa otežalog od nepodnošljive patnje. - Molim te, saslušaj me. Moraš se vratiti. - Pa pogne posramljeno glavu.

Santiago se negdje smijao. Armand je tiho govorio Lestatu da mora otići iz Pariza, da je odmetnik.

Lestat je sjedio zatvorenih očiju, lica preobražena od boli. Kao da je to Lestatov dvojnik, ranjeno, osjećajno biće kakvo nisam poznavao. - Molim te - preklinjao me nježnim i mekim glasom.

- Ne mogu s tobom ovdje razgovarati! Ne mogu ti objasniti.

Pođi sa mnom, nakratko, da se priberem.

- Ludost! - rekoh i rukama se uhvatim za sljepoočnice. - Gdje je ona? Gdje je? - Osvrnem se i pogledam njihova mirna, ravnodušna lica, zagonetne osmijehe. - Lestat! - Pograbim ga za crne revere i okrenem prema sebi.

A tad ugledam što je držao u rukama. Znao sam što je to. Istrgnem mu to iz ruku i zagledam se u nježnu svilu - Claudijinu žutu haljinu. Lestat položi ruku na usta i okrene se. Sjedne i počne tiho jecati. Ja sam gledao u njega, pa u haljinu. Prstima sam polako prelazio preko suza na haljini, krvavih mrlja, stiskao šaku, drhtavim prstima pritiskao haljinu na grudi.

Dugo sam tako stajao. Vrijeme mi ništa nije značilo kao ni tim vampirima i njihovu laganom, nezemaljskom smijehu koji mi je punio uši. Htio sam ih pokriti rukama, ali nisam htio ispustiti haljinu i neprestano sam je gužvao kako bi mi stala u šaku i ondje se sakrila. Gorjele su svijeće na oslikanim zidovima. Vrata su bila otvorena. Padala je kiša pa su plamenovi svijeća treperili i svijali se na vjetru kao da ih netko vadi iz svjećnjaka, ali se ipak ne bi gasili. Znao sam da je Claudia negdje iza vrata. Svijeće koje su vampiri držali u rukama zatrepere. Santiago je držao svijeću i klanjajući se pokazivao mi da prođem kroz vrata. Jedva sam ga primjećivao. Nije mi bio važan ni on ni itko drugi. Mislio sam: - Budeš li razmišljao o njima, poludjet ćeš. A oni nisu važni. Ona je važna. Gdje je? Nađi je. - Njihov smijeh bio je dalek, imao je boju i oblik, ali je bio ništavan.

Tad kroz otvorena vrata ugledam prizor koji sam davno vidio i za koji nitko nije znao osim mene. Lažem, znao je Lestat. Ali to nije bilo važno. Više se ne sjeća, a ne bi se ni sjetio da smo taj prizor ugledali sa vrata dvorišne kuhinje u Rue Rovale, dva mokra usahla bića koja su nekad bila živa, majku i kći, zagrljene, ubijen par na kuhinjskom podu. Ali ovdje su pod mekom kišom ležale Claudia i Madeleine; Madeleinina lijepa crvena kosa isprepletena sa žlatnom

Claudijinom kosom, koja se micala i sjajila na vjetru koji se uvlačio kroz otvorena vrata. Što je bilo živo izgorjelo je, ali ne i kosa, ne i duga prazna haljina od baršuna, ne i mali krvlju umrljan korzet s rupicama i bijelom čipkom. A pocrnjela, izgorjela, izduljena stvar koja je nekad bila Madeleine još je sličila živoj Madeleini, a ruka kojom je stiskala dijete bila je cijela, poput mumijine. Ali vječna djevojčica, moja Claudia, bila je hrpa pepela

U prsima mi se nadme divlji, razarajući krik, koji jurne iz moje utrobe i podigne se poput vjetra u tom uskom prostoru, vjetra koji zavrti kišu koja je padala po pepelu i ostacima male ruke, podigne zlatnu kosu i uvojke i oni polete uvis. Krik nije ni zamro, a već osjetim udarac; zgrabim nešto za što sam vjerovao da je Santiago i počnem udarati, ubijati, gnječiti to iscereno bijelo lice rukama kojih se nije mogao osloboditi, rukama od kojih se branio, vikao. Njegovi krici miješali su se s mojima, čizmama je ugazio u pepeo kad sam ga odbacio na zid iako su mi oči bile zaslijepljene kišom i suzama. Na posljeticu se odmaknuo od mene, a ja se zaletim prema njemu iako je ispružio ruku u znak predaje. Zapravo sam se borio protiv Armanda koji me gurao van iz malog groblja u kovitlac boja, povika, glasova, i reskog, srebrnog smijeha u plesnoj dvorani.

Lestat je vikao: - Louis, čekaj me. Louis, moram razgovarati s tobom!

Ugledam Armandove duboke, smeđe oči, osjetim slabost i skoro zaboravim da su Madeleine i Claudia mrtve. Govorio mi je nježno, a možda nije otvorio usta: - Nisam mogao spriječiti, nisam mogao. - Znači, mrtve su, tek tako. Gubio sam svijest. Santiago je bio pokraj mjesta na kojem su ležale, gdje im se kosa dizala na vjetru i uvojci lijepili za ciglu. Ali gubio sam svijest.

Nisam mogao podići njihova tijela i iznijeti ih. Armand me držao oko leđa, ruku mi je metnuo ispod pazuha, skoro me nosio kroz neku praznu drvenu prostoriju. Jačali su mirisi ulice, svjež miris konja i kože i sjajnih kočija. Trčao sam niz Boulevard des Capucines s malim mrtvačkim sandukom ispod ruke, ljudi su mi se razmicali, gosti u punim kavanama dizali se od stolova, a neki je čovjek podignuo ruku. Tad sam posrnuo, iako me Armand pridržavao, i ponovno ugledam njegove smeđe oči kako me gledaju, i osjetim snenost, potonuće. Ipak sam hodao, micao se. Ugledam odsjaj svojih čizama na pločniku. - Je li on lud, da mi to govori? -

čudio sam se Lestatu, kreštavim i ljutitim glasom koji me smirivao. Smijao sam se glasno. - Poludio je kad mi se obraća takvim tonom! Jesi li ga čuo? - pitao sam. Armandove oči su mi govorile: "Spavaj." Htio sam reći nešto o Madeleini i Claudiji, da ih ne možemo ondje ostaviti, i ponovno osjetim kako me nadima krik koji briše sve pred sobom, pa stisnem zube da ga zadržim, jer je bio tako snažan i moćan da bi me uništio.

A tad mi sve postane jasno. Hodali smo, ratoborno, slijepo kako ljudi hodaju kad su trešteni pijani i mrze druge ljude, a istodobno se osjećaju nepobjedivima. Tako sam hodao kroz New Orleans one noći kad sam prvi put sreo Lestata, pijani hod, kad se naližeće na prepreke, ali se čudotvorno sigurno hoda i pronalazi put. Vidio sam ruke pijanca kako neviđeno barataju šibicom i plamen bi dotaknuo lulu, čovjek bi uvukao dim. Stajao sam ispred izloga kavane. Čovjek je pušio lulu. Nije uopće bio pijan. Armand je stajao pokraj mene i čekao na prometnom Boulevard des Capucines. Ili Boulevard du Temple? Nisam bio siguran. Bjesnio sam jer su njihova tijela ostala na tom opakom mjestu. Zamislim Santiaga kako nogom dodiruje pougljenjene ostatke mog djeteta! Vikao sam kroz stisnute zube, a onaj muškarac s lulom ustane od stola i para mi zamagli staklo ispred lica. - Odlazi - rekoh Armandu. - Proklet bio, ne prilazi mi! Upozoravam te, ne prilazi mi. - Odem od njega niz bulevar. Muškarac i žena odmaknu se ustranu kako bih prošao. Muškarac rukom zaštitnički obgrli ženu.

Potrčim. Ljudi su me gledali. Što su mislili, kakav je to podivljali, bijeli stvor koji im poput munje promiče pred očima. Kad sam stao, bio sam malaksao i bolestan, a žile su mi gorjele kao da sam gladan. Pomislim na ubijanje, ali osjetim gađenje. Sjedio sam na kamenim stubama pokraj crkve, kod sporednih vrata, ugrađenih u kamen, koje se po noći zakračunaju i zaključaju. Kiša je oslabjela. Ili mi se tako učinilo. Ulica je bila turobna i mirna, iako je prošao neki muškarac noseći sjajan, crni kišobran. Armand je stajao podalje. Iza njega je bilo puno stabala,- vlažne trave a izmaglica se dizala kao da je zemlja bila topla.

Pribrao sam se misleći na mučninu u želucu i grlu. Kad je tog nestalo i glava mi se razbistrila, sjetio sam se svega što se dogodilo, koliku smo udaljenost prevalili od kazališta te da su Madeleini i

Claudijini ostaci još ondje. Dvije zagrljene žrtve paljenice. Osjetim odlučnost i blizinu smrti.

- Nisam mogao spriječiti - reče mi Armand nježno. Pogledam ga. Lice mu je bilo neizrecivo tužno. Odvrati pogled kao da je uzaludno uvjeravati me u to, i osjetim njegovu silnu tugu, poraz. Imao sam osjećaj da se ne bi bunio kad bih iskaliio sav gnjev na njemu. Ta ravnodušnost i pasivnost osjeti se u njegovim riječima kad ponovi: - Nisam ih mogao spriječiti.

- Mogao si! - rekoh tiho. - Dobro znaš da jesi. Bio si vođa! Ti si jedini znao granice svoje moći. Oni nisu. Nisu shvaćali. Tvoja pamet nadmašuje njihovu.

Ponovno odvrati pogled, ali sam opazio učinak svojih riječi, umor na njegovu licu, tugu koja mu je zamaglila oči.

- Vladao si njima. Bojali su te se! - nastavim. - Mogao si ih zaustaviti da si htio prekoračiti granice svoje moći. Nisi htio postupati protiv sebe. Svojeg shvaćanja istine! Razumijem te potpuno. U tebi vidim sebe!

Nježno me pogleda u oči, ali ne reče ništa. Bol na njegovu licu bila je užasna. Ta mu očajnička bol smekša lice. Bio je na rubu da otvoreno pokaže osjećaj koji neće moći obuzdati. Bojao se tog osjećaja. Ja ne. Osjećao je moju bol pomoću te veličanstvene moći koja je nadmašivala moju. Ja nisam osjećao njegovu bol. Bilo mi je svejedno.

- Itekako te razumijem - rekoh. - Pasivnost je korijen svega, pravo zlo. Slabost i odbijanje da se ustane protiv usitnjenog i glupog morala, taj silni ponos! Zbog toga sam dopustio da postanem to što jesam iako sam znao da to nije u redu. Zbog toga sam pretvorio Claudiju u vampira, iako sam znao da to nije u redu. Zbog toga sam promatrao kako ona ubija Lestata, iako sam znao da to nije u redu, a to ju je stajalo života. Nisam podignuo mali prst da to spriječim. A Madeleini sam dopustio da tako skonča, a nisam je trebao pretvoriti u vampira. Znao sam da činim krivo! Znaj da više nisam taj pasivni, slabi stvor koji je ispleo golemu, čvrstu i zlu mrežu u kojoj je on sam omamljena žrtva. Svršeno je s tim! Znam što mi je činiti. Upozoravam te, zbog milosrđa koje si pokazao prema meni kad si me iskopao iz groba u kojem bih umro: ne vraćaj se u ćeliju u *Theatre des Vampires*. Ne prilazi joj.

* * *

Nisam želio čuti njegov odgovor. Vjerojatno nije ništa ni odgovorio. Ne znam. Otišao sam i nisam se osvrtao. Ako me slijedio, nisam to znao. Nisam ni htio znati. Nije mi bilo važno.

Odem na groblje na Montmartreu. Zašto baš onamo, ne znam, osim da nije bilo daleko od Boulevard des Capucines. Montmartre je tad bio predgrađe, taman i miran u usporedbi s prijestolnicom. Lunjao sam između niskih kućica okruženih vrtovima, ubio žrtvu bez trunke zadovoljstva a tad potražio mrtvački sanduk u kojem ću preko dana ležati na groblju. Očistim posmrtnu ostatke iz sanduka golim rukama i legnem u smrdljiv, vlažan krevet, u zadah smrti. Ne mogu reći da mi je bilo ugodno, ali mi je sanduk pružio potrebno: zatvoren u tami, u mirisu zemlje, daleko od ljudi i svega živog, prepustim se svemu što mi je obuzimalo i gušilo osjetila, prepustim se tuzi.

Ali to je kratko trajalo.

Kad je sljedeće večeri zašlo hladno, sivo zimsko sunce, osjećaj obamrlosti me napusti brzo kao uvijek zimi. Osjetim kako su se razbježala živa bića tame koja su živjela u mrtvačkom sanduku uplašena mojim uskrsnućem. Ustanem pod slabom mjesečevom svjetlosti, udahnem hladan zrak, pogladim glatku mramornu ploču koju sam odmaknuo kako bih pobjegao. Dok sam hodao između grobova, u glavi sam prevrtao plan, plan za koji sam bio spreman založiti život slobodom čovjeka kojemu zaista nije stalo do života i kojemu volja za smrću daje silnu snagu.

U jednom vrtu ugledam predmet o kojem sam podsvjesno razmišljao. Bila je to mala kosa čija je oštrica bila puna zelenog korova od posljednje košnje. Kad sam je očistio i prstom prešao po naoštrenoj oštrici, plan mi je postao jasniji i brzo krenem obaviti druge poslove: naći kočiju i kočijaša koji će danima ostati sa mnom, zaslijepljen novcem koji ću mu dati i obećanjima budućih isplata. Prenijeti škrinju iz *Hotela Saint-Gabriel* u kočiju i nabaviti ostale potrebne stvari. A valjalo je probdjeti duge noćne sate, kad sam se pretvarao da pijem s kočijašem, razgovarati s njim i osiguravati njegovu skupu suradnju kako bi me odvezao u zoru iz Pariza u Fontainebleau. Spavao sam u kočiji, a moje osjetljivo zdravlje zahtijevalo je da me se ne budi ni po koju cijenu. Taj mir bio mi je tako dragocjen da sam bio spreman dodati izdašnu svotu iznosu koji sam mu već

plaćao da ne dodirne ni ručku na vratima kočije dok ne izađem iz nje.

Kad sam bio uvjeren da je pristao i da je od pjanosti zaboravio na sve osim na uzde, odvezli smo se polako i oprezno u ulicu gdje je bio *Theatre des Vampires* i čekali da nebo počne blijedjeti.

Kazalište je bilo zaključano. Prišuljao sam mu se kad su mi zrak i svjetlo nagovijestili da imam petnaest minuta da ostvarim plan. Znao sam da su vampiri već legli u mrtvačke sanduke. Ako neki vampir još nije otišao na počinak, neće čuti prve pripreme. Komadi- ma drveta brzo podbočim zatvorena vrata. Zabijem ih čavlima kako se vrata ne bi mogla otvoriti iznutra. Neki me prolaznik pogleda u čudu, ali produži. Vjerojatno je pomislio da zakucavam daske po naredbi vlasnika. Ne znam. Ali sam znao kako bih prije završetka priprema mogao nabasati na prodavače ulaznica, razvodnike, čistače, koji ostaju čuvati vampire dok danju spavaju.

Iz predostrožnosti prema tim ljudima kočiju sam dovezao u Armandovu uličicu i ondje je ostavio, a sa sobom ponio dvije bačvice kerozina do Armandovih vrata.

Kao što sam se nadao, njegovim sam ključem lako otvorio vrata. Ušao sam u donji prolaz, otvorio vrata njegove ćelije. Nije bio u njoj. Ni mrtvački sanduk nije bio ondje. Zapravo, ničeg nije bilo osim pokućstva, uključujući i krevet mrtvog mladića. Brzo otvorim jednu bačvu, a drugu zakoturam prema stubama. Kerozinom sam polijevao gole grede i vrata drugih ćelija. Miris je bio jak, jači od buke koja bi mogla probuditi vampire. Iako sam nepomično stajao na stubama držeći bačvice i kosu i osluškiavao, ništa nisam čuo, ni stražare koji bi morali biti ondje, ni vampire. Čvrsto držeći kosu polako krenem prema plesnoj dvorani. Nikoga nije bilo tko bi me vidio kako stolce od konjske strune ili zastore polijevam kerozinom, ili na trenutak zastajem na ulazu u malo dvorište gdje su ubili Madeleine i Claudiju. Kako sam želio otvoriti ta vrata! Toliko je bilo to iskušenje da sam na trenutak zaboravio plan. Skoro sam odložio bačvice i okrenuo ručku. Ali sam kroz pukotine na starim drvenim vratima vidio danje svjetlo i znao da moram nastaviti. Madeleine i Claudia nisu ondje. Mrtve su. A što bih postigao kad bih otvorio vrata i ponovno ugledao njihove ostatke, zapetljanu, raščupanu kosu? Nema vremena, nema smisla. Trčao sam kroz tamne prolaze koje

nisam poznao, natapao stara drvena vrata kerozinom, znajući da vampiri spavaju u mrtvačkim sanducima, na prstima otrčao u kazališnu dvoranu u kojoj je hladna, siva svjetlost sipila kroz zabrtvljen prednji ulaz, pojurio na pozornicu i polio veliku baršunastu zavjesu, tapecirane stolce, zastore na ulazu u predvorje. Naposljetku se bačvica isprazni i ja je odbacim. Izvadim baklju koju sam složio, šibicom upalim krpe natopljene kerozinom i prineseni je stolcima. Plamenovi liznu svilu; potrčim na pozornicu i vatra sune po tamnom zastoru, a hladan propuh je usiše.

Kazalište je planulo u trenu kao da ga je obasjala zora. Čitava konstrukcija zaškripi i zaječi kad je vatra zahvatila zidove, proscenij, gipsane ukrase na ložama. Nisam imao vremena diviti se vatri, uživati u mirisu i zvuku, u tome kako se sve udubine osvijetljavaju blještavom rasvjetom koja će ih uskoro progutati. Bježao sam u donji prolaz, gurao baklju u stolce u plesnoj dvorani, zavjese, u sve što će gorjeti.

Netko je zatoptao po daskama na katu, u prostorijama koje nikad nisam vidio. A tad začujem kako se otvaraju vrata. Prekasno je, rekoh samom sebi, i čvrsto uhvatim baklju i kosu. Zgrada je bila u plamenu. Bit će uništeni. Potrčim uza stube. Iznad pucketanja i rike plamena u daljini se začuje krik. Bakljom sam prelazio preko greda polivenih kerozinom. Plamen je zahvatio staro drvo i lizao prema vlažnom stropu. Bio sam siguran da je ono kriknuo Santiago. Kad sam sišao na donji kat, ugledam ga iznad sebe na zadimljenom stubištu, suznih očiju, vrata nabrekla od gušenja, ispružene ruke. Pro-muca: - Ti... prokletniče! - Ja stanem, zaškiljim da mi dim ne bi ulazio u oči. Osjetim kako mi oči suze i peku, ali nisam skidao oka s njega, jer je pokušao jurnuti na mene brzinom koja bi ga učinila nevidljivim. I kad se taj smotuljak crne odjeće sjurio, zamahnem kosom. Ona udari u njegov vrat i on se sruši postrance, ruku ispruženih prema užasnoj rani. Zrak su parali krikovi, vrisak. Neki vampir protrči kroz prolaz prema tajnim vratima. Nisam se pomaknuo; gledao sam u Santiaga kako ustaje usprkos rani. Ponovno zamahnem kosom i lako ga dohvatim. Više nije bilo rane, nego dvije ruke koje su željele napipati glavu koje nema.

Glava, iz koje je prštala krv, iz koje su divlje buljile oči, a tamna svilena kosa slijepila se od krvi, padne pred moje noge. Udarim je nogom i ona odleti niz prolaz. Potrčim za njom, odbacivši baklju i

kosu kako bih se rukama zaštitio od plamena koji je zahvatio stube koje su vodile u uličicu.

Kiša se poput pljuska sitnih iglica slije na mene, u oči koje žmirnu kako bi vidjele tamni obris kočije na nebu. Usnuli kočijaš se upravi kad začuje moju oštru naredbu, nespretnom rukom nagonski posegne za bičem, i kočija krene kad sam otvorio vrata. Konji snažno povuku kočiju. Podignem poklopac škrinje, tijelo mi se zanesu ustranu, oprženu ruku spustim na hladnu svilu, spustim poklopac i sakrije me tama.

Brzina konja se poveća kad smo skrenuli iza plamteće zgrade. Ipak sam osjećao dim, gušio me, pekao mi oči i pluća, čak su mi i ruke bile oprljene, a čelo mi je gorjelo od prvih sunčevih zraka. Udaljili smo se od dima i povika. Odlazili smo iz Pariza. Učinjeno. *Theatre des Vampires* izgorio je do temelja.

Položim glavu na svilu i ugledam Claudiju i Madeleine zagrljene u tom groznom dvorištu i rekoh im nježno, sagnuvši se do meke kose koja je sjajila na svjetlosti svijeća: - Nisam vas mogao odnijeti. Nisam. Ali će ležati mrtvi oko vas. Ako ih ne proguta vatra, uništiti će ih sunce. Ako ne izgore, vatrogasci će ih naći i izložiti danjem svjetlu. Ali obećajem vam, umrijet će kako ste vi umrle, umrijet će svi koji su ondje bili - jedina ubojstva koja sam počinio u svom dugom životu a koja su mi prijala i bila opravdana.

Vratim se nakon dvije noći. Morao sam vidjeti poplavljen podrum u kojem je svaka cigla bila spržena, napukla, gdje je nekoliko greda stršilo prema nebu poput lomače. Čudovišne zidne slikarije

koje su nekad opasavale plesnu dvoranu pretvorile su se u komadiće krša. Gdjegdje bi se vidjelo naslikano lice, anđelovo krilo, jedini dokazi njihova postojanja.

Kupim večernje izdanje novina, uguram se u stražnji dio male kazališne kavane preko puta i ondje, zaštićen prigušenim svjetlom plinskih svjetiljaka i gustog dima cigareta, pročitam izvješća o požaru. Nekoliko tijela nađeno je u kazalištu, ali odjeća i kostimi bili su porazbacani posvuda, kao da su slavni glumci koji su glumili vampire u žurbi ispraznili kazalište prije požara. Drugim riječima,

jedino su mlađi vampiri ostavili kosti, a stari su potpuno izgorjeli.

Ni spomena o svjedocima ili preživjelima. A kako bi i bilo?

Ali me nešto smetalo. Nisam se bojao vampira koji su pobjegli.

Nisam želio progoniti pobjegle. Bio sam siguran da je većina umrla.

Ali zašto nije bilo čuvara smrtnika? Santiago je spomenuo čuvare.

Pretpostavlja sam kako su to razvodnici ili vratari, kazališno

osoblje. Spremao sam se suočiti s njima uz pomoć kose. Ali nisu bili u kazalištu. Čudno. Nije mi to bilo drago.

Ali kad sam odložio novine i razmislio o svemu, prestalo me to

smetati. Važnije je bilo to što sam bio osamljeniji nego ikad prije. Da

se Claudiju ne može oživiti. I da imam manje razloga i želje da

živim.

Ali me tuga nije svladala, nije me pogodila, nije od mene učinila

olupinu i očajnika kako sam očekivao. Vjerojatno nije bilo moguće

dulje vrijeme osjećati patnju kakvu sam osjetio kad sam ugledao

Claudijin pepeo. Razmišljao sam satima u toj kavani, dok je dim po-

stajao gušći, a izbljedjeli se zastor na maloj pozornici dizao i

spuštao. Pjevale su krupne pjevačice; reflektori su blještali na njihovim

lažnim draguljima, njihovi puni, meki glasovi često su bili tuga-

ljivi, tužni. Razmišljao sam kako bi bilo osjetiti takav gubitak, takav

užas, ali opravdan, koji zaslužuje sućut, utjehu. Nikome neću

ispričati o svom jadu. Vlastite mi suze ništa ne znače.

Kamo krenuti, ako neću umrijeti? Odgovor sam dobio neo-

bičnim putem. Izašao sam iz kavane, obišao uništeno kazalište, i na-

pokon se našao na širokoj aveniji Napoleon. Krenem prema

Louvreu, kao da me ta palača zove, iako nisam dotad bio u njoj. Ti-

suću puta prošao sam pokraj njezina pročelja i poželio da sam smr-

tnik, da mogu proći kroz to mnoštvo soba i pogledati veličanstvene

slike. Sad sam odlučio to učiniti, jer mi je nešto kazivalo da bih u

umjetničkim djelima mogao naći utjehu bez ubijanja - slike su

nežive, a ipak veličanstveno pune života.

Hodajući avenijom Napoleon, iza sebe začujem korake. Znao

sam da su Armandovi. Davao mi je znak, obavještavao da je u blizi-

ni. Usporio sam korak kako bi me mogao doći. Dugo smo tako ho-

dali bez riječi. Nisam ga se usudio pogledati. Naravno da sam

neprestano razmišljao o njemu, kako bih, da smo muškarci smrtnici,

a Claudia moja ljubav, pao u njegovo naručje iz potrebe da podije-

lim silnu, razornu ljudsku tugu. Ustava je prijeteći popuštala, ali se ne slomi. Obamro sam a tako sam i hodao.

- Znaš što sam učinio - rekoh nakon stanke. Skrenuli smo iz avenije i ispred sebe ugledam dugi niz dvostrukih stupova Kraljevskog muzeja. - Odnio si mrtvački sanduk kako sam te upozorio.

- Da - odgovori on. U glasu mu se jasno osjeti olakšanje koje me smekša. Ali me bol učinila ravnodušnim, izmučila me.

- A ipak si ovdje uz mene. Želiš li ih osvetiti?

- Ne - reče on.

- Bili su ti družba, a ti njihov vođa - rekoh. - Ipak ih nisi upozorio da ću im se osvetiti?

- Ne - reče on.

- Zar me ne prezireš? Vjerojatno poštuješ pravilo, osjećaj dužnosti prema pripadnicima svoje vrste?

- Ne - reče on tiho.

Začudila me logika njegova odgovora, iako je nisam razumio niti bih je mogao objasniti.

I nešto mi se razjasni u dubinama mojih uzavrelih misli. - U kazalištu je bilo čuvara, razvodnika koji su spavali u kazalištu. Zašto ih nije bilo kad sam ušao? Zašto nisu bili ondje i zaštitili usnule vampire?

- Jer sam im ja gazda i otpustio sam ih. Poslao ih kućama - reče Armand.

Stanem. Nije se uznemirio kad sam ga pogledao. Kad su nam se susreli pogledi, poželjeh da svijet nije crna napuštena ruševina, puna pepela i smrti, nego svjež i lijep cvijet, da smo Armand i ja živi i da si možemo pružiti ljubav. - Učinio si to zbog mog plana?

- Da - reče.

- A bio si im vođa? Vjerovali su ti. Imali povjerenja. Živjeli su s tobom! - rekoh. - Ne shvaćam te. Zašto?

- Odgovori na to pitanje kako želiš - on će smireno i pozorno, kao da me nije htio povrijediti optužbama ili prezirom, već da ga shvatim doslovno. - Ja znam puno odgovora. Izaberi koji ti odgovara i vjeruj u njega. Reći ću ti pravi razlog mog čina: odlučio sam otići iz Pariza. Kazalište je bilo moje. Pa sam ih otpustio.

- Ali ti si znao...

- Rekao sam ti, to je bio razlog - reče on strpljivo.

- Bi li i mene uništio laka srca kao što si dopustio da ja uništim njih? - upitam ga.

- A zašto?

- Bože! - šapnem.

- Promijenio si se - reče. - Ali i nisi.

Hodali smo još neko vrijeme, a tad stanem ispred ulaza u Louvre. Učinilo mi se da su prozori neosvijetljeni i srebrni od mjesecine i sitne kiše. Ali mi se tad učini da sam opazio slabo svjetlo kako se miče, vjerojatno čuvar u obilasku. Zavidio sam mu. Gledao sam netremice tog čuvara i smišljao kako bih se kao vampir mogao probiti do njega, oduzeti mu život, svjetiljku i ključeve. Ali je od plana ostao tek metež. Nisam mogao smišljati planove. U životu sam smislio jedan plan i taj sam ispunio.

A tad se predam. Okrenem se Armandu, proniknem u njegove oči i dopustim mu da me zagrlji kao da sam mu žrtva. Sagnem glavu i osjetim njegovu ruku oko ramena. Sjetivši se jasno Claudijinih riječi, njezinih posljednjih riječi, kad mi je priznala kako zna da mogu voljeti Armanda jer sam volio i nju, te mi se riječi učine mnogo značnim i ironičnim, važnijima no što je mogla i zamisliti.

- Da - rekoh mu blago - to je kruna svega zla, da se ti i ja možemo čak voljeti. A tko bi nam, uostalom, pokazao mrvicu ljubavi, sažaljenja ili milosti? Što bi itko učinio nego nas ubio? A mi se ipak volimo.

Dugo me gledao. Približi se, nagne glavu, otvori usnice kao da će nešto reći, ali se nasmiješi i odmahne glavom kao da priznaje kako ništa ne razumije.

No nisam razmišljao o njemu, rijedak trenutak kad mi se činilo kako ni o čemu ne razmišljam. Misli su mi bile bezoblične. Znao sam da je prestala kiša. Znao sam da je zrak čist i svjež. Da je ulica osvijetljena. I da želim ući u Louvre. Nađem riječi da to kažem Armandu i zamolim ga da mi pomogne kako bi Louvre bio moj do zore.

Smatrao je to vrlo jednostavnom molbom. Čudio se zašto sam toliko čekao.

Uskoro smo otišli iz Pariza. Rekao sam Armandu da se želim vratiti na Sredozemlje, ali ne u Grčku o kojoj sam dugo sanjario. Želio sam u Egipat, vidjeti pustinju, poglavito piramide i grobnice

kraljeva. Htio sam se upoznati s pljačkašima grobova koji su o njima znali više od znanstvenika. Želio sam sići u neotvorene grobnice i vidjeti zakopane kraljeve, predmete i umjetnička djela sahranjena s njima i zidne slike. Armand rado pristane. Rano jedne večeri odemo iz Pariza bez suviše galame.

Nešto valja spomenuti. Vratio sam se u apartman u *Hotelu Saint-Gabriel*. Namjeravao sam uzeti neke Claudijine i Madeleinine stvari, metnuti ih u mrtvačke sanduke i kupiti im grobove na groblju na Montmartreu. Nisam to učinio. Zadržao sam se kratko u sobama koje je osoblje uredno pospremilo; činilo se kao da bi se Madeleine i Claudia mogle svakog trenutka vratiti. Madeleinin kolut za vez ležao je zajedno s klupkom konca na stoliću. Ugledavši to, moja zadaća mi se učini besmislenom pa odem.

Nešto sam shvatio u hotelu, odnosno nešto mi je postalo jasno čega sam već bio svjestan. One sam noći otišao u Louvre kako bih odmorio dušu, našao onosvjetski užitak koji će zbrisati bol i pomoći mi zaboraviti na sebe. To se ostvarilo. Stojeći na pločniku ispred hotelskog ulaza dok sam čekao kočiju koja će me odvesti Armandu, prolaznike sam gledao drugim očima: užurbano mnoštvo dobro odjevenih dama i gospode, prodavači novina, nosači, kočijaši. Prije sam od umjetnosti očekivao da mi pomogne shvatiti ljudsko srce. Sad mi ljudsko srce ništa nije značilo. Nisam ga omalovažavao, već zaboravio. Veličanstvene slike u Louvreu nisam povezivao s rukama koje su ih naslikale. Bile su odvojene i mrtve poput okamenjene djece. Poput Claudije, otrgnute od majke, desetljećima čuvane u biserima i zlatu. Poput Madeleininih lutaka. A poput Claudije, Madeleine i mene, mogu se pretvoriti u pepeo.

ČETVRTI DIO

To je bio svršetak priče.

- Naravno, pitate se što se s nama poslije dogodilo. Što se dogodilo s Armandom? Kamo sam ja otišao? Što sam radio?

Ništa se posebno nije dogodilo. Dogodilo se što se moralo dogoditi. Obilazak Louvrea koji sam vam opisao bio je proročanski.

Poslije se nisam mijenjao. Ništa nisam tražio u tom velikom vrelu promjena koje se naziva ljudski rod. Čak i u ljubavi prema svijetu i opsjednutošću ljepotom svijeta nisam želio naučiti ništa što bih mogao vratiti ljudima. Ispijao sam ljepotu svijeta kao što vampir pije. Bio sam zadovoljan, pun. Ali mrtav, nepromjenljiv. Rekoh vam, priča je završila u Parizu.

Dugo sam smatrao kako je Claudijina smrt bila uzrokom svršetka. Kako bi odnos između mene i Armanda bio drukčiji da su Madeleine i Claudia otputovale iz Pariza, da bih možda volio i želio, tražio sličnost sa životom smrtnika koja bi bila bogatija i raznovrsnija, iako neprirodna. Ali sam shvatio da to nije istina. Da Claudia nije umrla, da nisam prezirao Armanda zato što je dopustio da ona umre, ipak bi bilo kako je bilo. Polako sam spoznao Armandovu opakost, bio uvučen u nju, ali mi je bilo svejedno. Budući da nisam zasluživao bolje, zatvorio sam se poput pauka kad ga se oprliji plamenom šibice. Čak mi je i Armand, moj vjerni pratilac, moj jedini pratilac, bio dalek, iza koprene koja me dijelila od sveg živog, koprene koja je sličila na mrtvački veo. Znam da vas živo zanima što se dogodilo s Armandom. A noć je na izmaku. Ispričat ću vam jer je važno i priča bi bez tog bila nedovršena.

Poslije odlaska iz Pariza proputovali smo svijet; najprije Egipat, pa Grčka, Italija, Mala Azija, gdje god bi me odvela moja ljubav za umjetnost. Vrijeme je prestalo postojati i često bih se zaokupio nečim jednostavnim - slikom u muzeju, prozorom na katedrali, lijepim kipom.

No osjećao sam slabu, ali upornu želju da vidim New Orleans. Nikad ga nisam zaboravio. Kad bismo bili u tropima ili područjima gdje bi raslo cvijeće ili stabla poput onih u Louisiani, sjetio bih ga se i osjetio tračak želje za svojim domom, jedine želje, osim one za umjetnošću, koju sam osjećao. Armand bi me kadšto zamolio da ga odvedem u New Orleans. Htio sam to učiniti iz osjećaja uljudnosti jer mu nisam ničim ugađao i često ne bih s njim dugo progovorio ni riječi niti potražio njegovo društvo. Budući da me on molio, zaboravio bih na nejasan strah da bih u New Orleansu mogao patiti, da bih ponovno mogao osjetiti nekadašnji jad i čežnju. Ougađao sam odlazak.

Možda je strah bio jači nego što sam bio svjestan. Po dolasku u Ameriku dugo smo živjeli u New Yorku. I dalje sam odgađao odlazak u New Orleans. Naposljetku me Armand ponuka da krenemo u Louisianu ispričavši mi nešto što je tajio od našeg odlaska iz Pariza.

Lestat nije umro u *TheStre des Vampires*. Mislio sam da je mrtav, jer kad sam Armanda ispitivao o vampirima, rekao mi je da su svi skončali. No sad mi je rekao da nisu. Lestat je otišao iz kazališta one noći kad sam pobjegao od Armanda i otišao na groblje na Montmartreu. Dva vampira koje je stvorio isti vampir kao i Lestata pomogla su mu nabaviti kartu za New Orleans.

Ne mogu vam opisati kako sam se osjećao kad sam to čuo. Armand mi nije htio prije reći jer se nadao da neću krenuti na tako dug put isključivo zbog osвете, budući da bi mi takvo putovanje nanijelo i bol i tugu. Zapravo mi je bilo svejedno. Nisam ni pomislio na Lestata kad sam zapalio kazalište. Mislio sam na Santiaga, Celeste i ostale koji su uništili Claudiju. Lestat je, usprkos Claudijinoj smrti, zapravo probudio osjećaje o kojima nisam nikome htio govoriti i koje sam želio zaboraviti: mržnja nije bila među tim osjećajima. No kad mi je Armand rekao za Lestata, kao da je veo koji me štiti postao tanji i prozirniji; iako me dijelio od svijeta osjećaja, kroz njega ugledam Lestata i shvatim da ga želim ponovno vidjeti. I to nas potakne da se vratimo u New Orleans.

Bilo je to u kasno proljeće ove godine. Čim sam izašao na željezničkom kolodvoru, znao sam da sam stigao kući. Kao da je zrak ondje bio mirisan i poseban pa sam s neobičnom lakoćom hodao po toplim, ravnim pločnicima ispod poznatih hrastova i osluškivao nepresušne žive noćne zvuke.

Naravno, New Orleans se promijenio. Nisam žalio za onim što se promijenilo, nego sam bio zahvalan zbog onog što se nije promijenilo. U središtu grada u Garden Districtu (koji se u moje doba nazivao Faubourg St.-Marie) pronašao sam jednu od raskošnih starih palača iz tih vremena. Bila je odmaknuta od mirne ulice pa sam hodajući po mjesečini ispod stabala magnolija osjetio istu miloštu i spokoj kao nekad u tamnim, uskim uličicama u Vieux Carre i divljem predjelu Pointe du Laca. Bilo je tu kozje krvi i ruža, korintskih stupova koji se ocrtavaju na zvjezdanom nebu, a ispred vrata snene ulice i druge palače, riječju - utvrda ljupkosti.

U Rue Royale, po kojoj sam proveo Armanda pokraj turista, trgovina starina i blistavo osvijetljenih ulaza popularnih restorana, zaprepastio sam se ugledavši kuću koja je bila Lestatov, Claudijin i moj dom. Pročelje je bilo malo drukčije zbog svježeg gipsa i prepravaka. Dva francuska prozora otvarala su se na male balkone iznad trgovine u prizemlju. Kroz prozore se vidio mekan sjaj električnih lusteri i otmjene tapete kao i u dane prije građanskog rata. Osjetim Lestatovo prisustvo jače nego Claudijino; osjetim da ću ga naći u New Orleansu, iako nije bio blizu naše stare kuće.

Armand ode. Osjetim još nešto: tugu. Nije bila ni bolna ni napregnuta, već puna, skoro slatka, poput mirisa jasmina i ruža koje su bujale u starom dvorištu u koje sam gledao kroz željezna vrata.

Bila mi je ugodna pa sam dugo ostao stajati na tom mjestu.

Privlačila me gradu, a nije nestala ni noći kad sam otišao.

U što se ta tuga mogla pretvoriti, što je mogla potaknuti u meni čime bih nadjačao samog sebe? Ali da se vratim svojoj priči.

Uskoro sretnem vampira, dotjeranog bjelokosnog mladića kako šeta širokim pločnicima avenije St. Charles u ranim jutarnjim satima prije zore. Bio sam siguran da taj vampir poznaje Lestata ako ovaj još živi u New Orleansu i da bi me mogao dovesti k njemu. Naravno, vampir me nije opazio. Odavno sam naučio kako u velikim gradovima uočiti vampire a da oni ne opaze mene. Armand je, za vrijeme kratkih posjeta vampirima Londona i Rima doznao da se o paležu *Theatre des Vampires* priča u cijelom svijetu i da nas obojicu smatraju odmetnicima. Mišljenja o tome nisu me zanimala ni tada ni danas. Počeo sam slijediti tog njuorleanškog vampira, iako bi me to najčešće odvelo u kazališta ili na druge zabave koje me nisu zanimala. No jedne noći ne bude tako.

Večer je bila jako topla. Čim sam ga ugledao u aveniji St. Charles, znao sam da ima odredište. Hodao je brzo i bio malo nervozan. Skrene u usku neosvijetljenu ulicu u sirotinjskoj četvrti. Bio sam uvjeren da bi me njegovo odredište moglo zanimati.

Uskoro se zaustavi ispred bršljanom zarasle ograde koja je opasavala veliko zaraslo dvorište. Iza stabala ugledam staru, neosvijetljenu kuću s koje se gulila boja, a bogato izrezbarenu željeznu ogradu na gornjim i donjim balkonima nagrizala je rđa. Kuća se činila ukletom, kao da je zalutala među mnoštvo malih

drvenih kućica. S visokih prozora bez zavjesa pružao se pogled na bijednu hrpu niskih krovova, trgovinu živežnim namirnicama na uglu i obližnji bar. Ali širok komad zemljišta štiti je kuću i morao sam dugo hodati pokraj ograde dok sam kroz guste grane stabala spazio blijedo treperavo svjetlo u jednom od prozora u prizemlju. Vampir je ušao kroz vrata.

Začujem dječji plač pa sve zamukne. Pođem za njim. Lako se popnem preko stare ograde i spustim u vrt, pa tiho priđem dugom trijemu.

Prišuljam se dugom, visokom prozoru i ugledam neobičan prizor. Iako je te večeri bilo vruće i bez daška vjetra i balkon je, usprkos nagrizenim i slomljenim daskama, mogao biti jedino podnošljivo mjesto i za smrtnike i vampire, u salonskom kaminu gorjela je jaka vatra, a svi su prozori bili zatvoreni. Mladi vampir sjedne pokraj vatre i počne razgovarati s vampirom koji je sjedio blizu nje. Noge u papučama podignuo je na vruću rešetku kamina, a drhtavim prstima potezao revere otrcanog plavog haljetka. Iako je iz gipsanog vjenčića na stropu visjela električna žica, jedinu svjetlost osim vatre davala je uljenica koja je stajala pokraj zaplakanog djeteta na obližnjem stolu.

Iskolačim oči kad ugledam zgrbljenog i drhtavog vampira čija je gusta plava kosa visjela u neurednim uvojcima i skrivala mu lice. Silno sam želio obrisati prašinu s prozorskog stakla kako bih se uvjerio u to što sam sumnjao. - Ostavite me! - cvilio je usiljenim, visokim glasom.

- Ne možeš nas zadržati! - oštro će uštogljeni mladi vampir. Sjedio je prekriženih nogu i ruku i bahato se osvrtao po prašnjavoj, nenamještenoj sobi. - Zašuti! - reče bebi koja jače zaplače. - Prestani. - Drvo, drvo - slabašno će plavokosi vampir i rukom pokaže mladom vampiru da mu doda ogrjev pokraj stolca. Jasno ugledam Lestatov profil. Na njegovu glatkom licu nije bilo ni traga ožiljcima - Kad bi malo izašao - reče drugi vampir ljutito i baci cjepanicu u vatru. - Kad bi lovio nešto osim bijednih životinja. - I s gađenjem pogleda oko sebe. Ugledam krznata tjelešca nekoliko mačaka porazbacana po prašini. Čudno, jer vampir ne može podnijeti biti pokraj svojih mrtvih žrtava kao što ni sisavci ne mogu podnijeti smrad vlastitog izmeta. - Znaš li da je ljeto? - zapita ga mladić. Lestat

protrlja ruke. Djetetovo tuljenje se stiša. Mladi vampir doda: - Hajde, popij mu krv pa smo gotovi.

- Mogao si mi donijeti nešto drugo! - gorko će Lestat. Pogleda u dijete pa žmirne i zaškilji na slabom svjetlu uljanice. Prepoznam te oči, čak i izraz lica ispod čupe plave kose. Ali taj piskutavi glas, ta zgrbljena drhtava leđa! Pokucam na prozor. Mladi vampir ustane i zauzme strog, zlokoban položaj, ali mu dam znak da otvori vrata. Lestat, do grla umotan u ogrtač, ustane.

- To je Louis! Louis! - reče on. - Pusti ga. - On mahnito zalomi rukama poput invalida i mlada "medicinska sestra" ga poslušala. Čim se prozor otvorio zapuhne me vonj iz sobe i nepodnošljiva vrućina. Zujanje kukaca na istrulim životinjama zagrebe mi u ušima pa ustuknem, usprkos Lestatova preklinjanja da mu priđem. U kutu je bio njegov mrtvački sanduk s kojeg se gulio lak, napola pokriven hrpama požutjelih novina. U kutevima je bilo oguljenih kostiju na kojima je bio pokoji čuperak krzna. Lestat mi uhvati ruke svojim suhim rukama, privuče me bliže k sebi i toplini, a oči mu se napune suzama. Tek kad mu se usta razvuku u čudan osmijeh očajničke sreće slične bolu, opazim jedva primjetne tragove ožiljaka. Zbunjivao, me i užasavao taj zgrbljeni besmrtnik glatkog lica koji je brbljao i cvilio poput stare babe.

- Da, Lestat - rekoh blago. - Došao sam te vidjeti. - Polako i blago mu odgurnem ruku i krenem prema djetetu koje je glasno plakalo i od straha i od gladi. Čim sam ga podignuo i olabavio pokrivač, malo se umirilo. Tad ga pomilujem i zaljuljam. Lestat mi je šaptao nešto što nisam razumio. Niz lice su mu se slijevale suze. Mladi je vampir stajao pokraj otvorenog prozora zgađenog izraza lica i pridržavao se za kukicu na prozoru kao da će svakog trenutka iskočiti.

- Dakle, ti si Louis - reče mladi vampir. To poveća Lestatovo neopisivo uzbuđenje i on je kao sumanut brisao suze rubom haljetka.

Muha se sjajila na djetetovu čelu; zaprepastim se kad sam je pritisnuo s dva prsta a ona mrtva pala na pod. Dijete je prestalo plakati. Gledalo me prekrasnim tamnoplavim očima, a okruglo se lišće sjajilo od vrućine, na usnicama mu poigravao osmijeh, osmijeh koji je poput vatre u ognjištu postajao topliji. Nikad nisam ubio ništa tako mlado, nevino. Hvatala me čudna tuga, snažnija od one koja

me obuzela u Rue Rovale. Nježno sam ljuljao dijete. Primaknem stolac mladog vampira bliže vatri i sjednem.

- Ništa ne govori, sve je u redu - rekoh Lestatu koji zahvalno sjedne i pogladi revere mog kaputa objema rukama.

- Ali tako se veselim što te vidim - promuca on kroz suze. - Sanjao sam o tvom dolasku. - Tad iskrivi lice, kao da osjeća nepoznat bol i na trenutak se ponovno pokaže fina mreža ožiljaka. Gledao je u prazno. Rukom je poklopio uho kao da se brani od nekog užasnog zvuka. - Nisam - zausti pa odmahne glavom, a oči mu se zamagle. - Louis, nisam im to želio dopustiti. Taj Santiago, znaš njega, nisu mi rekli što namjeravaju.

- Lestat, to je prošlost - rekoh.

- Da, da - žestoko zaklima glavom. - Prošlost. Nije morala... znaš već što, Louis. - Mahao je glavom. Glas kao da mu je ojačao, postao zvučniji. - Louis, nikad nije trebala postati jednom od nas. - I on šakom zagrebe po prsima i tihi ponovi: - Nas.

Ona. Kao da nikad nije postojala, kao da je bila čudan, nestvaran san, prelijep i odviše osoban da bih ga ikome povjerio. Davni san. Pogledam Lestata i pomislim: - Da, nas troje.

- Ne boj me se, Lestat - rekoh mu kao da govorim samom sebi.

- Neću ti ništa.

- Vratio si mi se, Louis - šapne on tankim, visokim glasom. - Vratio si se kući, Louis, zar ne? - Ugrize se za usnicu i zdvojno me pogleda.

- Ne, Lestat. - Odmahnem glavom. Mahnito je mahao čas lijevom, čas desnom rukom; najzad sjedne i zabije lice u ruke. Drugi vampir, koji me hladno promatrao, upita: - Jesi li mu se vratio?

- Naravno da nisam - odgovorim. On žmirne kao da je to očekivao, da sve ponovno pada na njegova leđa pa izađe na trijem. Čekao je.

- Samo sam te htio vidjeti, Lestat - rekoh. Ali Lestat kao da me nije čuo. Nešto mu je odvrátilo pozornost. Gledao je u daljinu, isklačenih očiju, ruku na ušima. I ja je začujem, sirenu. Postajala je glasnija, pa on stisne oči i poklopi uši. Sirena se približavala iz smjera grada. - Lestat! - rekoh mu kako bih nadglasao dijete koje je počelo plakati zbog straha od sirene. Ali Lestat je od straha zaboravio na mene. Iskezio se od bola. - Lestat, to je samo sirena! - rekoh mu

glupo. On mi priđe i zagrli me, a ja ga i protiv volje uhvatim za ruku. On se sagne, nasloni mi glavu na grudi i stisne mi ruku do boli. Soba se ispuni rotirajućom svjetlošću sirene.

- Louis, ne mogu podnijeti, ne mogu podnijeti - zareži kroz suze. - Pomozi mi, Louis, ostani sa mnom.

— Ali zašto se bojiš? - upitam ga. - Zar ne znaš što je to? - Spustim pogled i ugledam njegovu plavu kosu na svom kaputu, pa se sjetim Lestata kakav je nekoć bio: visok, otmjen gospodin u širokoj crnoj pelerini, visoko uzdignute glave, punog, školovanog glasa koji bi izvodio napjev iz opere koju je slušao u kazalištu, a štapom bi kuckao po kamenu u ritmu glazbe, i koji bi velikim, sjajnim očima pogledao mlađu ženu koja bi ga očarano gledala pa bi mu se na licu pojavio smiješak i zamijenio napjev. Kad bi im se pogledi sreli, nestalo bi zla u tom bljesku užitka i životne strasti.

Je li to cijena toga? Osjetljivost zgranuta promjenom, drhtava od straha? Razmišljao sam o svemu što bih mu mogao reći, podsjetiti ga da je besmrtan, da je sam sebe osudio na ovakvu povučenuost, da je okružen nepobitnim nagovještajima skore smrti. Ali mu nisam rekao, a znao sam da ni neću.

Činilo se kao da se tišina vratila poput crnog mora koje je sirena raspršila. Muhe su se rojile na trulom štakoru. Dijete me pogleda tiho kao da su mi oči šareni mjehurići pa me bucmastom ručicom uhvati za prst koji sam držao iznad njegovih srcolikih ustašca.

Lestat ustane, uspravi se, ali se ponovno sagne i svali u stolac. - Nećeš ostati sa mnom - uzdahne. Pogleda ustranu i zamisli se.

- A tako sam želio s tobom razgovarati - reče. - One noći kad sam došao kući u Rue Royale želio sam razgovarati s tobom! - zadržati, zatvori oči, proguta slinu. Kao da ponovno osjeća moje udarce. Buljio je preda se, jezikom oblizivao usnice i govorio tihim, gotovo ljudskim glasom. - Pošao sam za tobom u Pariz.

- Sto si mi htio reći? - upitam. - O čemu si htio razgovarati?

Sjetim se kako je to uporno ponavljao u *Theatre des Vampires*.

Godinama nisam o tome razmišljao. Nisam uopće na to pomislio. A i sad sam o tome nevoljko govorio.

Ali mi se on tupo nasmiješi kao da se ispričava i odmahne glavom. Oči mu se ispune blagim, nejasnim očajem.

Osjetim duboko olakšanje.

- Ostat ćeš? - bio je uporan.

- Ne - odgovorim.

- Neću ni ja! - reče mladi vampir iz tame. Na trenutak se pojavi na otvorenom prozoru. Lestat ga pogleda i odvрати pogled. Donja usnica mu zadrhti. - Zatvori ga, zatvori - reče i prstom pokaže na prozor. Tad zajeca, pokrije usta rukom, sagne glavu i zaplače. Mladi vampir ode. Čuli su se njegovi brzi koraci na prilazu, udarac teških željeznih vrata. Ostao sam sam s Lestatom koji je plakao. Dugo je plakao, a ja sam ga promatrao. Razmišljao sam o svemu što se između nas dogodilo, što sam mislio da sam odavno zaboravio. Obuzme me tuga kao i kad sam ugledao kuću u Rue Royale u kojoj smo živjeli. Ali nisam bio tužan zbog Lestata, pametnog, veselog vampira koji je ondje živio, nego zbog nečeg važnijeg od Lestata čega je on bio tek dio. Bila je to tuga za svime što sam ikad izgubio ili volio ili poznao. Kao da sam bio u drugom vremenu, na drugom mjestu. A to drukčije mjesto i vrijeme vrlo je stvarno, soba u kojoj su kukci zujali kao što zuje u Lestatovoj, a zrak bio zagušljiv od smrti i proljetnih mirisa. Malo mi je trebalo da se vratim na to mjesto užasne patnje, toliko užasne da mi je razum pobjegao glavom bez obzira i rekao: - Ne, ne vodi me ponovno onamo. - I nisam. Ostanem u Lestatovoj sobi. Suza mi kane na djetetovo lice, zablista na njegovu obrazu. Obraz se razvuče u osmijeh. Sigurno je u suzama vidio svjetlost. Obrisem suze i začudim im se.

- Ali Louis - tiho je govorio Lestat. - Kako možeš biti takav, kako to podnosiš? - Pogleda me, iskrivljenih usta, lica natopljena suzama. - Reci mi, Louis, pomози mi razumjeti! Kako ti uspijeva razumjeti, kako izdržavaš? - Vidio sam po očaju u njegovim očima i tamnijem glasu da i on pada prema nečemu bolnom, kamo se dugo nije usudio kročiti. Oči mu se zamagle. Čvrsto se omota ogrtačem, odmahne glavom i pogleda u vatru. Zadrhti od zime i zastenje.

- Lestat, moram ići - rekoh mu. Bio sam umoran, umoran od njega, od njegove tuge. Čeznuo sam za vanjskim mirom, tišinom na koju sam se naviknuo. Kad sam ustao, shvatim da sam ponio i dijete.

Lestat me pogleda velikim, tjeskobnim očima na njegovu glatkom, bezvremenskom licu. - Ali vratit ćeš se, posjetiti me, Louis? Okrenem se i tiho odem. Doživao me. Kad sam izašao na ulicu, osvrnem se i ugledam ga kako stoji na prozoru, kao da se boji izaći.

Shvatim da se dugo nije pomolio iz kuće i da vjerojatno nikad više neće.

Vratim se u kućerak iz kojeg je vampir uzeo dijete i ostavim ga u zipci.

Uskoro potom rekoh Armandu da sam vidio Lestata. Možda poslije mjesec dana, ne znam. Vrijeme mi je uvijek malo značilo. Ali ne i Armandu. Zaprepastio se da mu nisam to prije spomenuo. Šetali smo po dijelu grada na prijelazu u Audubon Park, gdje je nasip pust, travom obrastao obronak koji se spušta do blatnjave plaže na kojoj bude pokoje naplavljeno stablo. Na drugoj obali vidjela su se mutna svjetla tvornica i lučkih postrojenja, zelene ili crvene točkice koje su u daljini svjetlucale poput zvijezda. Mjesec je osvjetljavao široku, brzu rijeku. Ovdje nije bilo vruće, jer je prohladan vjetrović pirkaio s rijeke i nježno podizao mahovinu koja je visjela s kvrgavog hrasta na kojem sam sjedio. Cupkao sam vlasi trave i grickao, iako je bila gorka i čudna okusa. Ali mi se ta kretnja činila razumljiva. Činilo mi se da nikad neću otići iz New Orleansa. Ali što znači "nikad" ne otići iz New Orleansa kad si besmrtni? "Nikad" je riječ kojom se služe ljudi.

- Zar nisi osjetio potrebu za osvetom? - upita Armand. Ležao je na travi pokraj mene naslonjen na lakat i gledao me.

- Zašto? - upitam smireno. Poželim, kao što bih često poželio, da njega nema, da sam sam. Sam pokraj moćne i hladne rijekom ispod mutnog mjeseca. - Osvetio se sam sebi. Umire. Umire od ukočenosti, straha. Njegov um ne može pobjeći. Neće umrijeti smireno i dostojanstveno kako si mi jednom opisao vampirsku smrt u Parizu. Umire nespretno i nakazno kako ljudi umiru u ovom stoljeću, od starosti.

- A što si ti osjećao? - tiho me upita. Začudi me prisnost tog pitanja i pomislim kako dugo nismo tako razgovarali. Armand, drugo biće, smireno i staloženo, ravne crvenkaste kose i velikih, melankoličnih očiju koje ponekad kao da ništa ne vide osim vlastitih misli. Noćas ih je obasjavala neobična zapretna vatra.

- Ništa - odgovorim.

- Baš ništa?

- Da. - Pamtio sam jedino tugu. Kao da nije nestala, nego me pratila, lebdjela oko mene i pozivala me. Ali ne bih to povjerio Ar-

mandu. Osjetim kako želi da mu to ili nešto drugo kažem, potrebu sličnu potrebi za ljudskom krvi.

- Je li ti nešto rekao što bi oživilo tvoju mržnju? - promrmlja on. Tad postanem svjestan kako je nesretan.

- Armand, što je? Zašto me ispituješ? - upitam.

On legne na leđa i zagleda se u zvijezde. Zvijezde me podsjetu na brod kojim smo Claudia i ja doplovili u Europu i noći na moru kad se činilo da zvijezde dodiruju valove.

- Mislio sam da će ti nešto reći o Parizu - reče Armand.

- Što bi on mogao reći o Parizu? Da nije želio da Claudia umre?

- upitam. Ponovno Claudia. Ime čudno odjekne. Claudia slaže pasijans na stoliću koji se pomiče od ljuljanja mora, fenjer škripi na kući, crno okno puno zvijezda. Sagnula je glavu, a prste podigla kao da će raspustiti kosu. I učini mi se kao da će podići pogled s karata a očne duplje će joj biti prazne.

- Armand, mogao si mi reći što si htio o Parizu - rekoh. -

Odavno. Ništa ne bi promijenilo.

- Čak i to da sam...

Okrenem se k njemu. Ležao je i gledao u zvijezde. Na licu i u očima ocrtavala mu se užasna bol. Oči su mu bile veće nego inače, a bijelo lice još bljeđe.

- Da si je ti ubio? Da si je istjerao u dvorište i zaključao je ondje? - upitam i nasmiješim se. - Nemoj mi samo reći da si tolike godine patio.

On zaklopi oči i okrene lice. Ruka mu je počivala na prsima, kao da sam mu zadao snažan, neočekivan udarac.

- Ne možeš me uvjeriti da ti je žao - rekoh mu hladno. Pogledam u vodu i ponovno me obuzme želja za samoćom. Znao sam da ću uskoro ustati i otići. Ako on ne ode prije. Jer sam želio ostati pokraj rijeke, na tom tihom, samotnom mjestu.

- Ni do čega ti nije stalo - reče Armand. Sjedne i okrene se prema meni. Ugledam ponovno crnu vatru u očima. - Mislio sam da će ti barem do tog biti stalo. Da ćeš osjetiti nekadašnju strast, gnjev, kad ga sretnoš. Nadao sam se da će nešto u tebi oživjeti ako se vratiš ovamo.

- Da ću oživjeti? - upitam tiho. Osjetim hladan metalni prizvuk svojih riječi i obuzdavanje. Kao da sam hladan, napravljen od metala, a on loman, kakav je već dugo.

- Da! - drekne on. - Oživjeti! - A tad se zbuni, smete i učini nešto čudno: sagne glavu kao da je poražen. Nešto u načinu na koji ga je pogodio taj poraz, nešto u načinu na koji se poraz odrazio na njegovu glatkom bijelom licu, podsjeti me na drugu poraženu osobu. Ugledam Claudijino lice pokraj kreveta u sobi *Hotela Saint-Gabriel* kako me preklinje da pretvorim Madeleine u vampiricu. Isti bespomoćan pogled, duboko doživljen poraz. Poput Claudije i Armand se pribere, pronađe pričuvu snage. Reče tiho: - Umirem! A ja, koji sam ga gledao i čuo, jedini stvor pod kapom nebeskom koji ga je čuo i koji je znao da je to istina, ne rekoš ni riječi. Glasno uzdahne i sagne glavu. Desnu ruku nemoćno položi na travu. - Mržnja je strast - reče on. - Osveta je strast.

- Ne za mene - nježno promrmljam. - Ne sada. Pogleda me smireno. - Vjerovao sam da ćeš preboljeti, da ćeš, kad te mine bol, postati topao, pun ljubavi, divlje, neutažive znatiželje zbog koje si mi došao, neuništive savjesti, gladi za znanjem koja te dovela u Pariz u moju ćeliju. Mislio sam da je to neumrla dio tebe. I da ćeš mi, kad te mine bol, oprostiti moj udio u njezinoj smrti. Nikad te nije voljela. Ne kako sam te ja volio i kako si ti volio nas oboje. Znao sam to! Shvatio sam! Vjerovao da ću te privući i zadržati. Da će nam se vrijeme otvoriti, da ćemo si biti učitelji. Sve što bi tebe usrećivalo, usrećivalo bi i mene, štitić bih tvoju bol. Moja moć bila bi tvoja moć. I moja snaga. Ali si iznutra mrtav prema meni, hladan, nedostižan! Kao da me nema, kao da nisam pokraj tebe, kao da ne postojim. Ti si hladan i dalek poput čudnih modernih slika linija i tvrdih oblika koje ne volim niti razumijem, koje su mi strane poput mehaničkih kipova ovog doba koji nemaju ljudski oblik. Studeno mi je kad sam pokraj tebe. U tvojim očima nema mog odraza.

- Tražio si nemoguće! - rekoš. - Zar ne shvaćaš? I ja sam tražio nemoguće.

On zausti kao da će prosvjedovati, zanijekati, pa podigne ruku kao da odmahuje na sve to.

- Želio sam ljubav i dobrotu u živoj smrti - rekoš. - Nemoguće, jer ne može se imati ljubav i dobrotu a činiti zlo. Može se jedino imati očajnu zbrku, čežnju i tražiti fantomsku dobrotu u ljudskom obliku.

Znao sam odgovor na svoje pitanje prije Pariza. Znao sam ga kad

sam prvi put ubio čovjeka kako bih utažio žeđ. To je bila moja smrt. A nisam to htio niti mogao prihvatiti, jer poput svih ne želim umrijeti! I tako sam tražio druge vampire, Boga, đavla, stotine stvari sa stotinu naziva, a sve jednako zlo. I pogrešno. Jer nitko me nije uspio razuvjeriti u ono što sam znao - da sam proklet u duši. Kad sam došao u Pariz smatrao sam te moćnim, lijepim, bez grižnje savjesti, a za tim sam silno žudio. Ali si bio ubojica kao i ja, okrutniji i lukaviji od mene. Pokazao si mi što mogu postati, dubinu zla, stupanj hladnoće koji bih morao postići da ugušim bol. Prihvatio sam to. I tako se ugasila strast i ljubav o kojoj govoriš i sad sam tvoj odraz.

Dugo je šutio. Ustane pa se zagleda u rijeku, pognute glave, spuštenih ruku. I ja sam gledao u rijeku. Pomislim: - Ništa više ne mogu učiniti ili reći.

- Louis - reče on čudnim glasom i podigne glavu.

- Da, Armand?

- Želiš li ili trebaš od mene još nešto?

- Ne - rekoh. - Kako to misliš?

Ne odgovori mi. Počne se polako udaljavati. Najprije sam pomislio da će se udaljiti nekoliko koraka, prošetati po muljevitoj plaži. Kad sam shvatio da me ostavlja, bio je točkica pokraj rijeke na kojoj je treperio mjesečev lik. Više ga nisam vidio.

Naravno, prošlo je nekoliko noći prije no što sam shvatio da je otišao. Ostavio je svoj mrtvački sanduk, i nije se vratio po njega. Poslije nekoliko mjeseci odnesem mrtvački sanduk na gradsko groblje i metnem ga u grobnicu pokraj svojeg. Grobnica je bila zapuštena jer mi je obitelj pomrla i primi jedino što mi je od Armanda ostalo. No tad mi se to učini nezgodno. Mislio bih o tome pri buđenju, pa u zoru pri lijeganju. Jedne noći odem u grad i izvadim mrtvački sanduk, razbijem ga u komadiće i ostavim u visokoj travi na groblju.

Nedugo nakon toga presretne me posljednje Lestatovo vampirsko dijete. Preklinjao me da mu kažem sve što znam o svijetu, da mu postanem družbenik i učitelj. Rekao sam mu da ću ga ubiti vidim li ga ponovno. - Netko mora umrijeti svake noć kad krenem u šetnju dok ne skupim hrabrost da okončam život - rekoh mu. - A ti si izvrstan izbor, ubojica zao poput mene.

Odem iz New Orleansa sljedeće večeri jer me tuga nije napuštala. A nisam htio misliti na staru kuću u kojoj umire Lestat. Ili o tom

modernom, samouvjerenom vampiru kojeg sam otjerao. Ili o Armandu.

Htio sam biti negdje gdje mi ništa nije poznato. Ni važno.

I to je svršetak priče. I to je sve.

Mladić je nijemo sjedio i zurio u vampira, smirenog, ruku prekrivenih na stolu, zaškiljenih, crvenih očiju prikovanih za vrpce. Lice mu je bilo tako zategnuto da su mu se žile na sljepoočnici ocrtavale kao isklesane iz mramora. Sjedio je nepomično pa su mu se jedino zelene oči činile živima, a i one su pokazivale zanimanje samo za okretanje vrpce.

Mladić se odmakne i prođe prstima kroz kosu. - Ne - uzdahne.

Pa ponovi glasnije: - Ne!

Vampir kao da ga nije čuo. Svrne pogled s vrpce na prozor i tamno, sivo nebo.

- Nije moralo tako završiti! - reče mladić i nagne se naprijed.

Vampir je i dalje promatrao nebo. Nasmije se.

- Sve što ste osjećali u Parizu! - reče mladić povisivši glas. - Ljubav za Claudiju, osjećaji, čak i za Lestata! Nije moralo tako završiti, u takvom očaju! Jer to vas je svladalo, zar ne? Očaj!

- Prestanite - reče vampir i podigne desnu ruku. Automatski pogleda mladića. - Kažem vam i kazao sam vam da nije moglo drukčije završiti.

- Ne slažem se - reče mladić, prekriži ruke na grudima i značajno zakima glavom. - Ne mogu! - U njemu su bujali osjećaji pa nehotice zagrebe stolcem po golim daskama; ustane i počne koračati po sobi. Kad se okrenuo i pogledao vampira, riječi koje je namjeravao izgovoriti zamru mu na usnicama. Vampir ga je promatrao i ljutito i podsmješljivo.

- Zar ne shvaćate kako vaša priča zvuči? Pustolovina kakvu nikad neću doživjeti! Govorite o strasti, o čežnji! Osjećajima koje milijuni nas nikad ne osjete, ne spoznaju. A tad mi kažete da je tako završilo. Velim vam... - Stane ispred vampira i ispruži ruku. - Kad biste mi dali tu moć! Da vidim, osjećam i živim zauvijek!

Vampir raširi oči, otvori usta. - Molim? - tiho upita. - Molim?

- Dajte mi je! - reče mladić, stisne desnu šaku i udari se njome u grudi.

- Učinite me vampirom! - reče zaprepaštenom vampiru.

Vampir naglo ustane, uhvati mladića za ramena, gnjevno se zapilji u mladićevo znojno lice iskrivljeno od straha. - To želiš? - šapne jedva mičući usnicama. - Poslije svega što sam ti ispričao, to tražiš?

Mladiću se otme uzvik i počne drhtati. Na čelu i iznad gornje usnice izbije mu znoj. Rukom nježno dotakne vampirovu ruku. -

Ne znate kakav je ljudski život! - reče na rubu plača. - Zaboravili ste. Ne shvaćate ni značenje svoje priče, što ona znači smrtniku poput mene. - Prekine ga prigušen jecaj i on uhvati vampira za ruku.

- Bože - reče vampir i okrene se od mladića, zamalo ga oborivši na pod. Zagledao se kroz sivi prozor.

- Preklinjem vas, pružite si priliku. Kroz mene! - reče mladić.

Vampir se okrene prema njemu gnjevna lica. Postupno se smiri.

Spusti vjeđe, a usnice se razvuku u osmijeh. Ponovno pogleda mladića. - Nisam uspio - reče. - Potpun neuspjeh.

- Ne - prosvjedovao je mladić.

- Ni riječi više - reče vampir ozbiljno. - Imam još jednu priliku.

Vidite li vrpce? Još se okreću. Preostaje mi još samo jedan način na koji vam mogu pokazati značenje ispričanog. - I on ispruži ruke prema dječaku tako brzo da je mladić nešto hvatao, nešto gurao od sebe, nešto čega nije bilo; vampir ga povuče za ispruženu ruku, pritisne na grudi i mladićev se vrat nađe ispod njegovih usta. -Shvaćaš?

- šapne vampir. Duge, svilene usnice razvuku se preko zubi a dva duga očnjaka zariju u mladićevo meso. Mladić zamuca, ispusti grlene glasove, rukom zalomi po zraku, oči mu se rašire ali potamne. Vampir je izgledao spokojan kao spavač. Jedva primjetno su mu se dizala i spuštala prsa kao da je mjesečar. Mladić zastenje. Vampir se odvoji od njega, odmakne pa se zagleda u znojno bijelo lice, mlohavne ruke, napola sklopljene oči.

Mladić je stenjao. Donja usnica tresla se kao da mu je mučno.

Zastenje glasnije, glava mu padne natrag i zakoluta očima. Vampir ga nježno položi na stolac. Mladić je pokušavao nešto reći. Na oči mu navru suze od napora. Glava mu se pijano zaklati, a rukom se osloni na stol. Vampir je stajao i gledao ga, zarumenjen, kao da ga je osvjetlio ružičasti reflektor. Usnice tamne, skoro crvene, a žile na rukama i glavi nisu se ni primjećivale, lice mladoliko i glatko.

- Hoću li umrijeti? - zašušlja mladić i polako otvori oči. - Hoću li umrijeti? - zaječi drhtavim usana.

- Ne znam - reče vampir i nasmiješi se.

Mladić zausti, ali ruka koja je ležala na stolu sklizne, a glava padne pokraj nje.

Kad je otvorio oči, mladić ugleda sunce. Probijalo se kroz prljav prozor bez zavjesa i pržilo ga po licu i glavi. Na trenutak je ležao lica pritisnuta o stol a tad se teško uspravi, uzdahne i sklopi oči pa pritisne rukom na mjesto gdje je vampir isisao krv. Drugom rukom nehotice dodirne metal na magnetofonu i vrisne jer je metal bio vruć.

Ustane nespretno, zamalo padne, ode do umivaonika i podboči se o njega. Brzo otvori slavinu, popraska lice hladnom vodom i obriše ga prljavim ručnikom koji je ondje visio. Počne duboko disati pa se uspravi ispred zrcala bez pridržavanja. Pogleda na sat i zaprepasti se. Pogled na sat otriježni ga bolje od vode ili sunca. Pretraži sobu, predsoblje, pa ne našavši nikog sjedne na stolac. Iz džepa izvadi notes i olovku, metne ih na stol i dotakne tipku na magnetofonu. Vrpca se počne prematati. On je zaustavi. Začuje vampirov glas, nagne se naprijed, poslušava pažljivo pa prevrta vrpca, i ponovno poslušava.

Naposljedku mu se lice ozari. Vrpce su se okretale i začuje se jasan glas: - Bila je vruća ljetna večer. Čim sam ga ugledao u aveniji St. Charles, znao sam da ima odredište.

Mladić brzo zapiše: - Lestat, pokraj avenije St. Charles. Stara ruševna kuća, sirotinjska četvrt. Zardala ograda.

Gurne bilježnicu u džep, metne vrpce i magnetofon u aktovku i požuri niz dugi prolaz i stube na ulicu do parkiranoj automobila ispred bara na uglu ulice.

KRAJ

KRA

16.09.2010.